

ספר הזהר

על חמשה חומשי תורה

מהתנא האלקי

רבי שמעון בר יוחאי ז"ל

עם פירוש
דרך אמת

ועם הביאור

מעלות הסולם

המפרש כל דברי הזהר במלואם הן הענינים הפשוטים והן המקומות הסתומים, ואין מלה אחת בלי פירוש המפנה כל מוקשה בגלותו אדני החכמה ונותן דרכי תבונה בכללות כתבי רבינו האר"י ז"ל.

גם עם

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

מראה מקומות לכל ענין בג' חלקי הזהר, תקוני מביא כל שינוי נוסחאות מכל הדפוסים משנת זהר וזהר חדש ותקונים חדשים. שי"ח עד היום

בחלק זה מבוארים

ההשמטות לחלק בראשית וההוספות לשמות ויקרא במדבר דברים.

בסוף הספר הוספתי מפתח מלים על סדר א"ב, וגם מפתח של כל המעשיות שבכל חלקי הזהר ותקונים וזהר חדש ותקונים חדשים מתורגם בלשון הקודש.

מאת המקובל האלקי מרן האדמו"ר רבי יהודה צבי ברנדווין זצוקלה"ה

מחבר פירוש מעלות הסולם על ספר השמטות הזהר והנהגות ומ"ט על כתבי האר"י זיע"א

חלק כא

ההשמטות

בהוצאת ישיבת יקול יהודה" ללמודי הנגלה והנסתר
בעיה"ק **ירושלים** תובביא

Published by the Press of the "Yeshivat Kol Yehuda"
for the Dissemination of the Study of Kabbalah
P.O.Box 14168
The Old City, **Jerusalem**

שנת תשנ"א לפ"ק

Printed in the U.S.A.

שזכות הזוד הקדוש רבי שמעון בר יוחאי וכל הצדיקים
זכו לברכה הצלחה בריאות שמירה וכל טוב

אבי

יעקב בן כדורי מסלאוי

אמי

גזליה בת צדוק

אחי

צדוק בן יעקב

אריה בן יעקב

פנינה בת יעקב

דוד בן יעקב

נחום בן יעקב

אשתי

רות בת אברהם

בתי

יפה (שיינה) בת אהרון

ולהבדיל בין חיים לחיים

לעילוי נשמת

סבי

כדורי בן נחום

מאהרון בן יעקב מסלואי, מור

לעילוי נשמת

בעלי

משה בן שלמה זלמן

אבי

זאב בן אליהו

לחיים ארוכים טובים בריאות ולשלוש

ולחבור לעץ החיים

לאמי בתיה טובה בת חיים

לבני שלמה זלמן חיים בן משה

אשר בן משה

לבתי זהבה בת משה

לחתני משה וילדיהם

מנשה—אלי, שמשון—יהודה ומרדכי—רחמן—אהרון

וכלתי ביילה—אתל ובנם

משה—אליעזר

מגדבת חנה בת זאב

ולחיים של רוחניות, בריאות ואושר

לבריאות אושר חיים טובים וארוכים

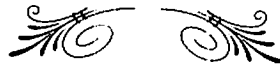
לאבי אברהם צבי בן אלתר אושר למל

לאמי חיה רבקה בת אלתר אושר אגשל

ולילדיהם ולילדי ילדיהם לדור דור

שזכות הזר הקדש יגן עליהם כל ימי חייהם

מגדבת סורה פרל רס

לגיל-נזר בן ברוך גליק
ובת זוגו

שזכות ספר הזוהר תעמוד להם
שיזכו לבנים הגונים ובני קיימא

ברכה הצלחה בריאות ואריכות ימים
חיים רוחניים וחבור לעץ החיים

אבי

ברוך בן שלום

אמי

דקלה בת זכריה

סבתי

מזל בת יוסף גיבלי

למציאת בני הזוג האמתיים

ח בן ברוך שי שלום בן ברוך
שרה שרית בת ברוך

ולהבדיל בין חיים לחיים

לעילוי נשמת סבי וסבתי

שלום ושרה נדב

וסבי זכריה כבשי

לעילוי נשמת
ישראל פאוסנר

נפטר 9 מאי 1991

סידי פאוסנר (גולדהאבר)

1990 - 1915

משלמה גולדהאבר
ואני שטופמן (גולדהאבר)

לעילוי נשמת

אבי ברוך חיים בן ממון וברוריה חודידטוב ז"ל
אבי חיים ברוך בן דוד מידלש ז"ל

ולחבדיל

לחיים ארוכים לברכה הצלחה ובריאות
לילדי גולן חיים בן דוד וורדה
ושרי שרה בת דוד וורדה
לאמי שולמית (חדד) בת אהרון ושורה זכורוב
ואמי הינדה בת מרים ויצחק סירוטא
שזכות ספר הזדר תגן עליהם כל ימי חייהם

מנדבת

דוד וורדה זינגר

לעילוי נשמת האהובים

ההורים והסבות

צבי בן אברהם

שושנה בת הינדה

Herman E. Rosa Jonas

מוקדש על ידי משפחת יונאס

פנחס ומרים יונאס

והילדים

דינה לאה ומרדכי עזרא

שאור הזוהר יהיה עמם כל ימי חייהם

לעילוי נשמת

אדוארד ויס

לחיים ארוכים ורוחניים

Kathryn Wiss

Helen and Barbara

and for finding my real solemate

Barbara Wiss

לזכות ברכה הצלחה אושר וחיים ארוכים

להורים

משה בן יהודה ושושנה
ומרגריטה בת עמר וג'מיל

הילדים

יהודה בן משה
והאשה נעמי בת יהודה וילדיהם
ג'מיל בן משה
והאשה פטריסיה בת לואיס וילדיהם
שושנה בת משה ובעלה שלמה בן קרלוס
מרדכי בן משה
שזכות הזהר תגן עליהם כל ימי חייהם

ולהבדיל

למציאת בת הזוג האמיתית
ולחבור לעץ החיים

ז'אן לואי דורייר

לעילוי נשמת
שמואל בן מכלוף הלוי
ת.נ.צ.ב.ה.

לברכה והצלחה

הוריו

רחל ומכלוף

מנדבת

חיים בן מכלוף ורחל הלוי

פתח לי פתח כחודו של מחט

ואני אפתח לך שערים עליונים

לעילוי נשמת

גיטל ונחמן בודנשטיין

רבקה ומשה יארבלום

דודי האהוב משה בן נחמן

ולדבריל

לבריאת ואשר חיים ארוכים

אמי שרה בת רבקה אבי שמואל בן גיטל

בנוך בן גיטל ואשתו פולה בודנשטיין

למציאת הדרך הרחוקה ושואר זהא בעזר

אחי נחמן בן שמואל ושרה

כל נדרי ושבעי דאינדונה דאישתבענה על נפשונה

לא שרדין ולא קיימין, בטלין ומבוטלין

למציאת בן הזוג האמיתי ולחבר לעץ החיים

רחל בת שרה ושמואל

שזכות ספר הזדר ורבי שמעון בן יוחאי יגן עלי ועל כל בני משפחתי כל ימי חייהם

בריאת פרנסה טובה ומציאת בן זוג אמיתי

סופיה בת ישראל

ולילדים

אילנית בת מיכאל ישראל בן מיכאל

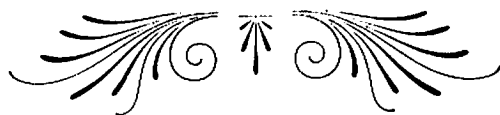
שזכות הזדר יגן עליהם כל ימי חייהם

לברכה והצלחה ורפואה שלמה
הורי אליהו בן ציון ואלגרה
אלחיימה בת אברהם
רוזמרי בת אברהם
וילדיו אליהו דוד וולרי
מגדכת פרדגי' בן אליהו ואלגרה

לעילוי נשמת

שמואל חיה ארנן אלה שטרנברג
לברכה בריאות שכירת כל המחסומים בינם לחכמת הקבלה אושר ועושר שימלא האור כל משאלות הלב
הורי חיים בן שמואל ויהודית בת יהודה
אחי יוכל בן חיים ובת זוג ג'וייס וילדיהם אפיר ושגן
אחי איל בן חיים ויהודית ובת זוג לעתיד
לרפואת הנפש ורפואת הגוף מיכל בת חיים ויהודית
לנשואין עם בת זוג אמיתית והגשמת היעוד הרוחני
דוד בן חיים

למציאת בת הזוג האמיתית לבריאות ולאיוון פנימי ולחבור לעץ החיים
לאחי אפרים בן גדליה
לביטול השליליות ולהתחבר לאור ולהיות בנתינה אהבה ואחריות ולחזרה בתשובה אמיתית
ובזכות ההקדשה הזו שתהיה הגנה שלמה לכל בני המשפחה לעולם ועד ולברכה
לציפורה בת גדליה

*In loving memory of my parents
Ernest and Electa
Walker*

*May the Light bring illumination to every
living soul on planet earth
Ella Roberts Walker Nixon*

לעילוי נשמת
אמי נחמה בת יוסף-צבי
ואבי הרצקה בן שלום זלמן
ודודתי מרים בת יוסף-צבי

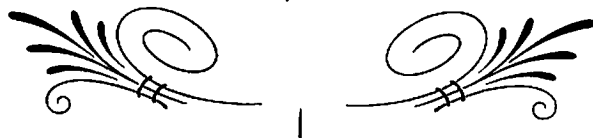
למציאת בן אוגי האמיתי

ולחיבור לעץ החיים

אסתר בת הרצקה

שדרךך תלווה באור
כל ימי חיך
נאור בן חיים

לכרכה והצלחה

רחל בת יצחק ומסעודה

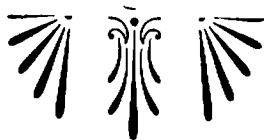
בעלה אברהם

וילדיהם

מסעודה בת רחל ואברהם

יצחק בן רחל ואברהם

ולכל משפחת אמיל אתגי לוי סעדה תורג'מן וגונטר

ז'שמו את שמי על בני ישראל ואני אברכס'
למציאת השלמות האמיתית ברוחני ובגשמי
ליוסף (יוסי) כהן
לכל משפחתו ולעולם כולו

יהי חיים והמזות נתתי לפניך הברכה והקללה

ובחרת בחיים

למען תחיה אתה וזרעך

תודה לרב וקץ שנתנו לנו אפשרות לבחור בחיים טובים ומאשרים
ובעזרת הרב וקץ נוכח לחיות חיים מאשרים וחיבור לעץ החיים, אמן

ניסים בן חיים זיוה בת ששון
מירב בת ניסים דבורה בת ניסים

חיים בן ניסים

התפתחות רוחנית ובריאות לבת המצוה

יעל בת חיים

שתזכה לחופה ולמעשים טובים

בריאות ופרנסה טובה

חיים בן דב

חוה בת אברהם

והילדה טל בת חיים

זכותו של רבי שמעון בר יוחאי תגן עליהם כל ימי חייהם

לזכר סבי ר' ראובן יופה ורבקה רעיתו

היקרים שנשפטו בשואה:

אסתר צ'רנה יופה, מרדכי רב טריבסקין ואטל רעיתו

בניהם: משה ורבקה

יעקב צבי מזובר ורעיתו לובה ובתם פנייה

יוכו לחיים ארוכים

משה ורעיה מזובר

בנתיהם עתליה ובנימין קליין וילדיהם ארנון ורותי

נורית רו ובניה אריאל ויונתן

בנם יעקב עמס מזובר ורעיתו רויטל ובנם יותם

ממכון שבתו השגיה אל כל יושבי הארץ

אברהם בן מנשה וילדין

ובזכות עבודת הקודש וספר הזוהר

יקיים בו מקרה שכתוב:

הנה עין הי אל יראיו למייחלים לחסדו להציל ממוות נפשם ולחיותם ברעה

בריאות שמחה ברכה והצלחה ומילוי משאלות הלב
להתעצם רוחנית וחומרית במטרה לאפשר בדרך את אותה השגה לכל אלו שיתאפשר

מיכאל בן חיים ודינה נורית בת אברהם ומרים
וילדיהם עמית ונטע

לעילוי נשמת אבי חיים בן עמרם
ולהכביל לחיים טובים ובריאות ואשר לאימי דינה בת יצחק
ולכל אחי ואחיותי

מיכאל דניאל ואשתו עליזה בן שמעון
ובנותיהם
מאירה מלכה ושרה
שזכות ספר הזוהר תאיר להם לחיים טובים ורוחניים
ולבנים זכרים

בריאות פרנסה טובה וחבור אמיתי עם הארד
לאה סולנגי בת שלום
אבשלום בן אברהם
שרון בת אברהם
יוסף בן אברהם
נתי בת אברהם
מציאת בני זוג אמיתיים
שזכות הזוהר תגן עליהם כל ימי חייהם

לעילוי נשמת

*In loving memory of
Samy Dower*

ת.ג.צ.ב.ה.

From Dower Family

בזכות הפצת הזוהר ולימוד הקבלה
תבוא גאולה לכל העולם
מאת
אברהם בן אליהו ורחל ניסני

לעילוי נשמת אבי
אליה בן מוריס
ת.נ.צ.ב.ה.

לחיים ארוכים בריאות ושמחה לאמי היקרה
ג'ניה בת אליהו

*

לאריה בן אליהו
למציאת בת הזוג האמיתית

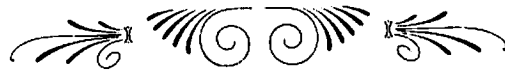

לברכה הצלחה ולהיות אחד עם האור

ללא גבול

יוסף רבקה-שרה גדליה בנימין-פרביש
יעקב וריזל-זלדה

וברכה לכל המשפחה והחברים באשר הם
שזכות ספר הזוהר תעמד להם לרוחניות ואהבה

לאחוזת אהבה אחזה ושלוש
שמואל בן שלום ורחל
דבורה בת חיים מרדכי ומירייל קמיל

וילדיהם

שלום ורחל

שהאור ידריך אתם בכל מעשה ידיהם
ושזכות ספר הזוהר יגן עליהם כל ימי חייהם

לבריאות ורפואה שלמה ואריכות ימים
חיים מרדכי בן אליהו ושמחה
קמיל מירייל בת אברהם ואסתר

כניהם ובנותיהם

אסתר אלי אברהם יעקב אביחי
מאיר טוביה גבריאלה וניסנה

לברכה והצלחה ורפואה שלמה

מרים בת יעקב וחנה

מיכאל בן חמיסה ומאיר

אחיו ואחיותיו

ליליאן לילה, יהודה קמוס, גבריאל, יעקב שלמה
אודיל מסעודה אברהם אליהו מיכאל המה קרן חנה יעקב

לברכה והצלחה בכל מעשה ידיהם

ההורים

פרץ בן משה ובחלה

מרים בת צביה ומעתק

רחל בת מרים ופרץ

בנותיה צביה לאה ושרה

אחיה משה ואהרון

ואחיותיה אורלי וסוניה

ושדאוד ימלא את ביתם וכל משפחתם כל ימי חייהם

לעדי זרנקין ומשפחתו

בריאות והצלחה

וכל טוב

בריאות אושר והצלחה וחיים ארוכים מלאי סיפוק
לאימי אסתר בת שאול
לאחי יצחק בן שאול
ולמציאת בן הזוג
שושנה בת שאול

יכל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רופאך
רפואה שלמה חיים ארוכים תקשורת רוחנית והליכה עם האור
שלמה בן דוד ונחמה
מרגלית בת שלום ודינה
והילדים שחר שלום ישי מתתיהו בתיה
שזכות הדפסת הזהר תשמור ותגן עליהם אמן

לעילוי נשמת

אבי מורי בייריש (יששכר רב) מאגדל זצ"ל מקוזובה, גליציה שנפטר בשיבה טובה
אמי מרת מרת רוד'ה מאגדל אחיותי מרים ורייזל אדל ומשפחותיהן
ילדתי בינה רחל ואביה שמאל גיטתי הניה ובנה הנרי ודודתי יוכבד (יכא) ומשפחתה שנספו בשואה הי"ד, ואחי מיכאל
מאסתר (ארנה) ויינטראב
לעילוי נשמת הזורים אליהו ושרה דבורה ויילר ויינטראב
ולאחי ואחותי שנספו בשואה הי"ד סנדר ומשפחתו, לייביש ויעקב ומשפחתו מלכה חנה וצביה
משלום ויינטראב
חברון נצח לכל יתר בני משפחותינו שנספו בשואה בגליציה פולין הי"ד

בשם ד' נעשה ונצליח

לרפואתם והצלחתם של משפחת
פרץ שלמה ורעיתו שרה
והבנים
דוד ורעיתו דליה ובני ביתם
זאב ורעיתו חנה ובני ביתם
ימלא ד' כל משאלות לבם לטובה ולברכה
ישמור צאתם ובואם מעתה ועד עולם ויזכו לחיים טובים
אושר ועושר וכל טוב עליה ברוחניות ובגשמיות אמן ואמן.

לוח ראשי תבות וקיצורים

א

בעזרת השם. בעוה"ב : בעולם הבא. בעוה"ז : בעולם הזה. בעוה"ר : בעונותינו הרבים. בעוה"ת : בעץ החיים. בע"כ : בעל כרחו. בע"מ : בעל מנת. בע"ש : בערב שבת. בעש"ק : בערב שבת קודש. בע"ת : בעל תשובה. ב"פ : בי פעמים. בפ"ע : בפני עצמו. ברה"מ"ז : ברכת המזון. בר"ת : בראשי תיבות. ב"ש : בי שלישים. בשכמל"ו : ברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד. בת"ת : בתפארת.

ג

ג"א : גירסא אחרינא (גירסא אחרת נוסח אחר) ; ג' אלפים ; ג' אמצעיות. גו"ע : גולגלתא ועינים. גי' : גימטריה (צדופי האותיות למספרן). ג"ט קר"ע פ"ח : (ז' תיקוני רישא) גולגלתא לבנה, טלא דבדולחא, קרומא דאירא, רעוא דמצחא, עמר נקא, סקוהו דעיינין, חוטמא. ג"ע : גן עדן ; גלוי עריות. ג"ע אח"פ : גולגלתא, עינים, אוזן, חוטם, סה. ג"פ : ג' פעמים. ג"ר : ג' ראשונות. ג"ש : גורה שוה. ג"ת : ג' תחתונות.

ד

ד' : דף. ד"א : דבר אחר ; דרך אמת. ד"ה : דברי הימים ; דבור המתחיל. דהו"ג : דהוד וגבורה. דו"ב : דבר ונוקבא. דו"ק : התבונן היטב ; דייק. דו"ד : דפוס זולצבך. דחו"ל : דברי חכמינו זכרם לברכה. דט"ר : דט' ראשונות. דכ"ז : דכל זה. דלפי"ז : דלפי זה. ד"מ : דפוס מנטובא ; דרך משל ; דיני ממונות. דבר מצוה. דנת"א : דנקודות, תגין, אותיות. דע"כ : דעל כן ; דעל כרחך. דע"ס : דעשר ספירות. דעסמ"ב : דעי"ב סיג מיה בין. דפו"י : דפוס ישן. דצח"מ : דומם, צומת, חי, מדבר. דק"ק : דפוס קרימונה. ד"ש : דרכי שלום. ד"ת : דברי תורה, דין תורה. דת"י : דעת, תפארת, יסוד.

ה

הי"ע : השם ירחם עליו. האר"י : האלקי רבינו יצחק. ה"ג : ה' גבורות. ה"ה : הוא הרין ; הרי הוא ; הלא הוא. שני ההי"ן של שם הוי"ה. הה"ד : הוא הוא דכתיב. ה"ח : ה' חסידים. ה"י : היה. הי"ם : הוד, יסוד, מלכות. (ג' אותיות משם אלהים). הל"ל : הוי ליה למימר. ה"מ : ה' מקיפים ; הגי מלי. ה"נ : הכא נמי. הנז' : הנזכר. הנ"ל : הנזכר לעיל ; הנזכר למעלה. ה"ס : הוא סוד. ה"פ : הכי פשיטו ; ה' פעמים ; ה' פרצופין ; הכי פירוש. ה"ק : הקדוש. ה"ק : הכי קאמר ; ה' קצחת. הקב"ה : הקדוש ברוך הוא. הקסה"ז : הקדמת ספר הזהר. ה"ר : ה' ראשונות ה' ראשונה. הרמ"ק : האלקי רבינו משה קורדובירו. השי"ת : השם יתברך. ה"ת : ה' תתא. ה' תתונות. התפ"א : התפשטות א'. התפ"ב : התפשטות ב'.

א"א : אברהם אבינו ; אי אפשר ; אריך אפיסין ; ארך אפיס. אב"א : אהור באהור. אב"ג : אגא בכח גדולת. אבי"ע : אצילות בריאה יצירה עשיה (ד' עולמות העליונים). א"ג : אין גורסים ; ארבע גלויות. א"ד : אינו דומה ; איכא דאמרי (יש אומרים). אדה"ר : אדם הראשון. אדל"ג : אפשר ולא גרסינן. א"ה, א"ה, א"ה, א"ה : אמות העולם. אה"ל : אור הלבנה. או"א : אבא ואמא ; אחד ואחד. או"ח : אור חוזה. או"י : אור ישראל. ארץ ישראל. או"מ : אור מקיף. או"נ : אריך ונוקבא. או"פ : אור פנימי. אחב"פ : אהור בפנים. אחז"ז : אחר זה. אחז"ל : אמרו תכמינו זכרם לברכה. אח"כ : אחר כך ; אחרי כן. אח"פ : אוזן חוטם פה. א"כ : אם כן ; אינו כדאי ; אין כאן. אכמ"ל : אין כאן מקומו להאריך. א"ל : אמר ליה. אל"ה : ג' אותיות משם אלהים. אמ"ר : אור מים רקיע. אנ"כ : אורות נצוצין כלים. א"ס : אין סוף. אע"ג : אף על גב. אע"פ : אף על פי. אעפ"כ : אף על פי כן. א"צ : אינו צריך. אצ"ל : אין צריך לומר. א"ק : אדם קדמון (שם עולם) ; אין קץ ; אמר קרא (כתוב במקרא). אקב"ו : אשר קדשנו במצותיו וצונו. א"ר : אמר רב ; אל רחום. ארגמ"ן : אוריאל, רפאל, גבריאל, מיכאל, נוריאל (שמות מלאכים). ארמ"ע : אש, רוח, מים, עפר (ארבע יסודות העולם). אשול"י : אדום, שחור, לבן, ירוק. א"ת : אם תאמר ; אל תאמר ; אל תקרא ; אי תימא. א—ת (האותיות מן א עד ת). א"ת ב"ש : אחד מצדופי אותיות הא"ב (הראשונה עם האחרונה, השניה עם זו שלפני האחרונה וכן הלאה). את"ל : אם תמצא לומר. אתעד"ל : אתערותא דלעילא. אתעדל"ת : אתערותא דלתתא.

ב

ב"א : בראשית א' ; בן אדם ; בנין אב ; ברוך אתה. בא"ד : באמצע דבור. באבי"ע : באצילות, בריאה, יצירה עשיה. באד"ר : באורא רבא. באדר"ז : באורא זוטא. בא"י : ברוך אתה ה', ב"ב : בראשית ב'. בג"ד : בגין דא. בג"ה : בינה גבורה, הוד. בג"כ : בגין כך. ב"ד : בית דין. בד"א : במה דברים אמורים ; בדרך אחרת. בדו"ר : בדחילו ורחימו. ב"ה : בית המקדש ; בין השמשות. בהכ"נ : בית הכנסת. ביהמ"ק : בית המקדש. בוצד"ק : בוציא וקרדונתא. בחי" : בחינה. בחי"א : בחינה א'. בחי"ב בחי"ג בחי"ד : בחינה ב"ג"ד. ב"י"ע : בריאה, יצירה עשיה. בכ"מ : בכל מקום ; בכמה מקומות. במ"א : במקום אחר. במ"ר : במדרש רבה. ב"נ : בר נש. ב"ן : מספר (שם הויה במילוי ההי"ן) ב"ס : בספר. ב"ט"ד : בספרא דצניעותא ; בסיעתא דשמיא. בסו"ה : בסוד הכתוב. ב"ע : בריאות עולם. בע"א : בענף א'. בע"ה :

מאונים, עקרב, קשת, גדי, דלי, דגים ט"ת : ט'
תחתונות.

9

י"א : יש אומרים ; יש אוסרים ; ירא אלהים ; ירחמהו אל. יא"י : ישוב ארץ ישראל. יא"ל : יש אם למקרא ; יש אם למסורת ; יזכרם אלהים לטובה. יג"ג : יש גורסים ; יין גפן ; מספר. יד"ד : יש דורשים. י"ה : (ב) אותיות הראשונות משם הוי"ה. יה"א : ג' מלאכים של שם הוי"ה יודין ההין אלמין. יה"ב, יוהכ"פ : יום הכפורים. יה"ד : יהי רצון. יו"כ : יום כפור. יו"ש : ימין ושמאל. יתגר"ן : יחידה, חיה, נשמה, רוה, נפש. י"ט : יצר טוב ; יש טעם ; יום טוב. יו"ט : יום טוב. יול"א : יתברך ויתעלה לעולם אמן. יו"י : רמז על יהוד הוי"ה ואוני. יו"י : יברכך יאר ישא. יכ"ק : יום כבוד קטן. יל"ל : יש לומר. ינ"ג : יש מפרשים ; יש מקומות ; יציאת מצרים. יס"ס : יוד סמירות ; יש ספרים ; יש סוברים. יס"ג : יש ספרים גורסים. יצה"ט : יצר הטוב. יצה"ר : יצר הרע. יש"א : ימין, שמאל, אמצע. ישסו"ת : ישראל סבא ותבונה. ית' : יתברך ; יתעלה. ית"ש : יתברך שמו.

כ

כ' כבוד. כ"א : כי אם ; כל אחד ; כך אומר ; כתוב אחד ; כלל אחד. כא"א : כתוב אחד אומר. כאו"א : כל אחד ואחד ; כל איש ואיש. כאו"ל : כל אומה ולשון. כאחו"ל : כך אמרו חכמינו זכרם לברכה. כ"ב : אותיות התורה. כ"ג : כהן גדול. כ"ד : כד דבור ; כל דבר ; כך דרשו. כד"א : כמה דאת אמר ; כדא דאת אמרת. כד"ש : כדרך שאמרו. כ"ה : כתוב הכא. כה"א : כן הוא אומר. כה"ג : כהן גדול ; כהאי גוונא. כהמ"ג : כל המוסיף גורע. כה"נ : כן היא גוסחת. כה"ק : כתבי הקודש. כו' וכו' : זכולה ; (לאמור) : על הקורא לגמור כל הפסוק או המאמר, שהובא רק חלק ממנו. כו"כ : כך וכך. כו"פ : כלל ופרט. כופו"כ : כלל ופרט וכלל. כ"ז : כל זה ; כל זמן ; כך זכות ; כלי זימן. כ"ח : כלי חיצון ; כתר חכמה. כח"ב : כתר, חכמה, בינה. כחב"ד : כתר, חכמה, בינה, דעת. כח"ב תו"מ : כתר, חכמה, בינה, תפארת ומלכות. כ"י : כנסת ישראל ; כתב יד ; כן ירבו. כ"כ : כל כך, כמו כן ; כתוב כאן. כל"ז : כלי זימן. כל"י : כהן, לוי, ישראל. כ"מ : כל מה ; כל מקום ; כן מצאתי ; כן משמע ; כן מוכח. כמד"א : כמה דאת אמרת. כמו"ש : כמו שכתוב. כמש"א : כמו שאתה אומר. כמש"ה : כמו שאמר הכתוב. כ"נ : כן נאמר ; כן גראה. כנה"ג : כנסת הגדולה. כנז' : כנוצר. כנ"י : כנסת ישראל. כנ"ל : כנוצר לעיל ; כן גראה לי. כנלע"ד : כן גראה לפי ענינת דעתה. כסה"כ : כסא הכבוד. כ"ע : כולי עלמא ; כתר עליון. כ"פ : כלי פנימי ; כל פנים ; כך פשוה. כצ"ל : כן צריך לאמורה להיות. לבאר. כ"ק : כלי קודש. כ"ש : כל שכן ; כבוד שמו ; כל שעה ; כבוד שבת. כש"ד : כללו של דבר. כש"כ : כל שכן. כשו"ש : כל שעה ושעה ; כל שנה ושנה. כש"ט :

ראכ"מ : ואין כאן מקומו. ראכמ"ל : ואין כאן מקום להאריך. ראל"כ : ואם לא כן ; ואהבת לרעך כמוך. רבעוה"ר : ובעונותינו הרבים. ובש" : ובשער. וגו' : וגומר (ראה וכו'). ודו"ק : דייק (כמו התבונן היטב, לדייק בשעת העיון ולא בקרוב). וד"ל : ודי למבין. ול"ב : ודי להכימא ברמיזא. והמ"י : והשכלי יבין. וזה"ד : וזה הדין. וז"ל : וזה לשונו. וזה"א : וכן הוא אומר. וכו' : וכולה ; וכולי. (כמו וגומר, סימן להמשיך את המאמר או המספר עד הסוף, אף אם אין סופו נזכר בכתב). ול"נ : ולי גראה. ונלע"ד : וגראה לפי ענינת דעתי. וע"ד : ועל דא. ועד"ו : ועל דרך זה. ועכ"ז : ועם כל זה ; ועל כל זה. ו"ק : ו' קצחת. וש"נ : ושם נסמן. ו"ת : ו' תחתונות. ות"י : ותיקונים.

ז

ז"א : זעיר אנפין ; זכות אבות ; זה אומר. זאה"ל : זכור אותו האיש לטוב. זא"ז : זה אצל זה ; זה אל זה ; זה את זה ; זה אחר זה (וכן זו). זב"ז : זה בזה. זה"ו : זמן הזה. זה"ש : זה הוא שאמר. זו"ן : זעיר ונוקבא. זה לשונו ; זכרו (זכרוננו) לברכה. זל"ו : זה לזה. ז"ח : זהר חדש. זכ"ל : ז' כוכבי לכת. זלמ"ז : זה למטה מזה ; זה למעלה מזה. ז"מ : ז' מלכים. זמ"ז : זה מזה. זמ"ן גק"ט : סדר ששת סדרי המשנה ; זרעיה, מועד, נשים, גויקין, קדשים, סהרות. ז"ס : זה סוד. ז"ע : זה ענין. זעה"א : זקני עם הארץ. זע"ז : זה על זה. ז"פ : ז' פעמים. זצ"ל : זכר צדיק לברכה. ז"ק : זרע קודש ; זקף קטן. ז"ש : זה שכתב ; שאמר. ז"ת : ז' תחתונות. זת"ז : זה תוך זה ; זה תחת זה.

ח

ח' : חלק ; חדש. ח"א : חלק א' ; חכמים אומרים ; חר אמר. ח"ב : חלק ב' ; חכמה בינה. חב"ד : חכמה, בינה, דעת. חבת"ם : חכמה, בינה, תפארת, מלכות. ח"ג : חלק ג' ; חלופי גרסאות. ח"ד : חלק ד'. חד"ר : חסד דין רחמים. ח"ה : חלק ה' ; חלול ה'. חה"ש : חלול השם. חה"מ : חול המועד. ח"ו : חלק ו' ; חסר או ; חס ושלום. חו"ג : חסדים וגבורות. חוה"מ : חול המועד. חוהמ"ס : חול המועד סוכות. חוהמ"פ : חול המועד פסח. חו"ל, ח"ל : חוץ לארץ. ח"ז : חלק ז' ; חדש זה. חז"ל : חכמינו זכרם לברכה. חח"ן : חכמה חסד גנות. חכ"א : חכמים אומרים. חל"ה : חלק לעולם הבא. חנ"ה : תנוכת הבית. חנב"ל שצ"ם : שבעה כוכבי הלכת ; חמה, גנה, כוכב, לבנה, שבתאי, צדק, מאדים. ח"ס : חכמה סתימאה. ח"ע : חיי עולם. חצ"ה : חיי עולם הבא. חש"ח : חולם, שורק, חיריק.

ט

ט"א : טור א' ; טעם אחר. טו"ר : טוב ורע. ט"מ : טומאת מת ; טעמא מאי ; טעמי מקרא. טנת"א : טעמים נקודות תגין, אותיות. ט"ס : טי סמירות. ט"ר : טי ראשונות. טש"ת, סא"ב, מע"ק, גר"ד : ג"ב המלות ; טלה, שור, תאומים, סרטן, אריה, בתולה.

כתר שם טוב. כש"ש : כמו שכתבתי שם. כ"ת : כתר
תורה. כתה"ק : כתבי הקודש. כתחז"ל : כתקון
חכמינו זכרם לברכה.

ל

ל"א : לשון אחר. לא"א : לא אמרו אלא. ל"ב :
מספר. לבנ"ה : ל"ב נתיבות החכמה. ל"ג : לא
גרסינן. ל"ד : לאו דוקא ; לפי דעת ; לא דמי. לד"א :
לדעת אחרים ; לדבר אחר. לד"ה : לדברי הכל. ל"ה :
לבנת הסטיר ; למען השם. לה"פ : לחם הפנים. לו"ל :
לפני ולפנים. ל"ז : לשון זכר. לזע"צ : לזכר עולם
יהי צדיק. ל"כ : לא כתוב ; לא כן. לכאו"א : לכל
אחד ואחד. לכ"ל : לכן נראה לי. לכ"ע : לכולי עלמא.
לכ"ש : לא כל שכן. ל"מ : לא מצאתי. למה"ד :
למה הדבר דומה. ל"נ : לי נראה ; לשון נקבה. לנ"ל :
לכן נראה לי. לע"ע : לעת עתה. לעסמ"ב : לע"ב,
סיג מ"ה בין. לעת"ל : לעתיד לבוא. לפ"ג : לפרט
גדול. לפמש"ה : לפני משורת הדין. לפ"ע : לפי
ענינו. לפע"ד : לפי עניות דעתי. לפ"ק : לפרט קטן.
לפ"ש : לפי שעה. ל"צ : לא צריך. ל"ש : לא שנו ;
לא שנה ; לא שייך ; ליל שמורים. לשה"ר : לשון
הרע. לש"ש : לשם שמים. ל"ת : לא תעשה.

מ

מ"א : מקום אחר ; מקום אחד ; מדרש אגדה ; מלכים
א' ; מים אחרונים ; מנהג אבותינו. מאה"ג : מאור
הגדול ; מאור הגולה. מארו"ל : מאמר רבותינו זכרם
לברכה. מ"ב : שם מ"ב אותיות ; מה בכך ; מתן
בסתר. מב"ד : מיתת בית דין ; משיח בן דוד. מב"ו :
מלך בשר ודם ; מתנת בשר ודם. מב"י : משיח בן
יוסף. מ"ג : מתווך גדול (כ"א שנים) ; מ"ד : מין
דוכרין ; מאן דאמר ; מאי דתיב ; מי דמי ; מה
דעתך ; מי דבש. מד"א : מאן דאמר ; משום דרכי
אמורי. מדה"ד : מדת הדין. מדה"נ : מדרש הנעלם.
מדז"ר : מדת הרחמים. מד"ש : מפני דרכי שלום.
מ"ה : מספר היה במילוי אלפין ; משום הכי ; מלך
העולם ; מלאך המות. מה"ד : מדת הדין. מהל"ל : מה
הזה ליה למימר. מה"מ : מלאך המות ; מלך המשיח ;
מנא הגי מילי. מה"ב : מדרש הנעלם. מה"ש : מלאכי
השרת. מו"ל : מוציא לאור. מול"מ : מטי ולא מטי.
מו"מ : מעלה ומטה ; משא ומתן ; מגע ומשא. מו"ס :
מוחא סתימאה. מוצי"ט : מוצאי יום טוב. מוצש"ק :
מוצאי שבת קודש. מו"ש : מוצאי שבת. מ"ז : משנה
ז'. מחז"ל : מאמר חכמינו זכרם לברכה. מ"ט. מקח
שעות. מטטר"ון : שם מלאך. מ"י : בי אותיות משם
אלהים. מכ"ש : מכל שכן. מ"ל : מנא לן. מלה"ד :
משל למה הדבר דומה. מלה"ש : מלאכי השרת. מל"ת :
מצות לא תעשה ; מסיח לפי תומו. מ"מ : מכל מקום ;
מארי מתניתין ; מארי מחיבתא ; מאי משמע ; מראה
מקום ; מת מצוה ; משנה מקום. ממ"ה : מלך מלכי
המלכים. ממ"ן : ממה נפשך. מ"ן : מין נוקבין.
מנ"מ : מאי נסקא מינה ? מ"ס : מדת סדום ; מר
סבר ; מוחא סתימאה. מסה"ו : מסורת הוהר. מ"ע :

מצות עשה ; מראית עין ; מצות ערוב. מע"ה : מעלה
עליו הכתוב. מע"ט : מעשים טובים. מעל"ע : מעת
לעת (יום שלם). מ"צ : משיח צדק. מצפ"ן : שם
הויה באותיות א"ת ב"ש. מרע"ה : משה רבינו עליו
השלום. מ"ש : מה שכתוב ; מאי שנא. משא"כ :
מה שאין כן. מש"כ : מה שכתוב כאן. מ"ת : משנה
תורה ; מתן תורה. מת"ל : מה תלמוד לומר.

נ

נ"א : נוסחא אחרנא ; נביאים אחרונים. נא"כ : נאמר
כאן. נב"ע, ר"ע : נפילים, גבורים, ענקים, רפאים,
עמלקים. נ"ה : נצח הוד. נה"י : נצח, הוד, יסוד. נהי"מ :
נצח, הוד, יסוד, מלכות. נו"נ : נע ונד ; נעשה ונשמע.
נוק' : נוקבא. נח"ש : גודי, חרם, שמתא. נ"ל :
נראה לי. נ"מ : נסקא מינה. נ"נ : נח נמש. נ"ע :
נוקבי עינים ; נשמתו עדין ; נחו עדין. נ"צ : נתמת
ציון. נק' : נקרא. נ"ר : נפש רוח ; נחת רוח ;
נביאים ראשונים. נר"ן : נפש, רוח, נשמה. נרנח"י :
נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. נש"ב : נ' שערי בינה.
נת"א : נקודות, תנין, אותיות.

ס

ס"א : ספרים אחרים ; סטרא אחרא ; סתרי אותיות.
ס"ב : סימן ברכה. ס"ג : (הו"ה במילוי יודין ואלף
בואו) ; סנהדין גדולה. ס"ד : סוף דבר ; סלקא
דעתך. סד"א : סלקא דעתך אמינא. סר"ה : סוד
הכתוב. סר"ס : סוף סוף. ס"י : סימן. ס"י : ספרים
ישנים ; ספר ישן ; סימן יפה ; ספר יצירה. ס"ל :
סח לי ; סבירה ליה. ס"מ : סטרא מסאבותא. ס"נ :
סכנת נמשות. ס"ע : סדר עבודה. ס"פ : סוף פסוק.
ספ"י : סבו פנים יפות. ספ"י : סמירה. ס"ת : ספר
תורה ; סתרי תורה ; סוף תיבה.

ע

ע' : עיין. ע"א : ענף א' ; עמוד א' ; עיני
אחר. עאכו"כ : על אחת כמה וכמה. ע"ב :
(הויה במילוי יודין) ; שם ע"ב. עבג"מ : עור, בשר,
גידין, עצמות, מוחא. ע"ג : ענף ג' ; עבודת גלולים ;
על גב. ע"ד : על דבר ; על דרך ; על דעת. עד"ה :
על דרך הכתוב ; על דרך האמת. האמור. עד"ן : על
דרך זה. עד"מ : על דרך משל. עד"ר : על דרך רמו.
ע"ה : עליו השלום ; עשרת הדברים ; עם הארץ ;
עין הרע ; עבד ה'. עה"ב : עולם הבא. עה"ז : עולם
הזה. עה"ח : עץ החיים. עה"ר : עין הרע. עה"ש : עולם
עליו השלום. עו"א : עובדי אלילים. עוה"ב : עולם
הבא. עוה"ז : עולם הזה. עומ"ש : עול מלכות שמים.
עו"נ : עתיק ונוקבא. ע"ז : עבודה זרה ; על זה ; עם
זה ; עבר זמנו. ע"ח : עץ חיים. ע"ט : על טעם ;
עצה טובה ; עין טובה. עי' : עיין ; עילאין. ע"י :
על ידי ; על יד. עי"א : על ידי אחרים. עיה"ק : עיר
הקודש. עיר"ט : ערב יום טוב. עיו"כ : ערב יום
כפור. עי"ן : על ידי זה. עי"מ : עבור, יניקה, מוחין.
עיקת"ן : עיר קדשנו חבנה ותכונו. ע"כ : על כן ;
עד כאן ; עד כמה ; עבודת כוכבים ; עבד כנעני.

עכ"א"א : על כל אחד ואחד ; עם כל איש ואיש.
 עכ"ד : עד כאן דבריו. עכ"ז : עד כל זה. עכ"ם :
 עבודת כוכבים. עכ"ל : עד כאן לשונו. עכ"פ : על
 כל פנים. ע"ל : עין לעיל. ע"מ : על מנת ; על
 משקל ; עשר מאמרות ; על מה ; על מחצה ; עשר
 מכות. עמ"ד"א : עמודא דאמצעיתא. עמ"ש : עין מה
 שכתבתי ; עד מאה שנים ; עול מלכות שמים. ענ"ב :
 עקודים, נקודים, ברודים. ע"ס : עשר ספירות ; על
 סמך. עמ"ס"ב : ע"ב סג מ"ה ב"ן. עע"ז : עובדי
 עבודה זרה. עעכו"ם : עובדי עבודת כוכבים ומזלות.
 ע"פ : על פי. עצה"ד : עץ הדעת. עצה"ט : על
 צד היותר טוב. ע"ק : עתיקא קדישא. ע"ר : ערב רב.
 ער"ה : ערב ראש השנה. ער"ח : ערב ראש חודש.
 ע"ש : עין שם ; ערב שבת ; על שלחן. עש"א : עד
 שיבוא אליהו. עש"ה : עין שם היטב. עש"מ : על
 שום מה. ע"ת : ערוב תחומים ; על תנאי.

ש

ש' : שורה, שעה. ש"א : שמואל א' ; שלישי אמצעי ;
 שלישי א'. ש"ב : שמואל ב' ; שער ב', שבי"ב ;
 שבירת כלים. ש"ג : שער ג' ; שיעור ג'. שג"ע : של
 גן עדן. שה"ש : שיר השירים. שו"ט : ששון
 ושמחה. שו"ת : שאלות ותשובות. ש"ח : שנאת
 חנם ; שבת תנכה. שי"ל : שיש לאמר ; שיש לברך.
 ש"כ : מספר. שכ"א : שכל אחד. שכא"א : שכל
 אחד ואחד. שמרשב"י : שער מאמרי רבי שמעון
 בן יוחאי. ש"ג : שם נסמן. שנגל"ה : שורש, נשמה,
 גוף, לבוש, היכל. שנא"ן : (ר' חיות המרכבה) שור,
 נשר, אריה, אדם. שס"ה : מספר. ש"ע : שלישי
 עליון ; שמנה עשרה ; שמיני עצרת. ש"צ : שלח
 צבור. שצ"ם חנכ"ל : (זו כוכבי לכת) שבתאי, צדק,
 מאדים, חמה, נוגה, כוכב, לבנה. ש"ר : שלוש רגלים ;
 שם רע. ש"ש : שם שמים. ש"ת : שמחת תורה ;
 שלישי תחונן.

ת

ת"א : תרגום אונקלוס ; תרוץ אחד. תא"מ : תהלים,
 איוב, משלי. ת"ד : תיקונא דיקנא. תה"ד : תפלת
 הדרך. תה"ר : תהומא רבא. תה"ש : תפלת השחר.
 ת"ו : תם וגשלם. תובב"א : תבנה ותכונן במהרה
 בימינו אמן. תובי"ל : תם וגשלם ברוך ה' לעולם.
 תוה"ק : תורתנו הקדושה. תו"מ : תפארת ומלכות ;
 תרומות ומעשרות ; תיכף וימיה. ת"ו, שלב"ע : תם
 וגשלם שבה לאל בורא עולם. תושב"כ : תורה שבכתב.
 תשב"ע"פ : תורה שבעל פה. ת"ז : תקוני זהר.
 ת"ח : תא חזי ; תקונים חדשים ; תלמיד חכם.
 תחז"מ : תחית המחיים. תכ"ב : תלת כלילן בתלת.
 תכ"ד : תוך כדי דביר. תכ"ה : תורת כתנים. ת"ל :
 תלמוד לומר ; תרי לישני (שתי נוסחאות) ; תהלה לאל.
 ת"מ : תפלת מנחה. תע"ס : תלמוד עשר ספירות.
 ת"ע : תפלת ערבית. תרי"ג : (מסנור) תרי"ג מצות.
 תק"ח : תקונים חדשים. ת"ש : תפילין של יד.
 תש"ר : תפילין של ראש. ת"ת : תפארת.

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"ס :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות והיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : טריה
 ורביה. פי' : פירוש. פי"י : פ"שעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה להכמת הקבלה.
 פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ג : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : מסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; טורים קטן ; פרט קטן. פר"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

פ

פ"א : פרק א' ; פעם אחת ; פירוש אחר. פא"ס :
 פנים אל פנים ; פה אל פה ; פעם אחר פעם. פ"ב :
 פרק ב'. פב"א : פנים באחור. פב"פ : פנים בפנים.
 פ"ג : פרק ג'. פ"ד : פסק דין ; פרק ד'. פד"ה,
 פדה"ב : פדיון הבן. פו"א : פנים ואחור. פו"ח :
 פנימיות והיצוניות. פו"כ : פרט וכלל. פו"ר : טריה
 ורביה. פי' : פירוש. פי"י : פ"שעי ישראל ; פועל
 יוצא. פלו' : פלוני. פלח"ק : פתיחה להכמת הקבלה.
 פלפה"ס : פתיחה לפירוש הסלם. פמ"א : פנים
 מאירות. פמ"ס : פנים מסבירות. פ"ג : פקוח נפש.
 פדיון נפש. פס"ד : מסק דין. פ"פ : פתחון פה.
 פ"ק : פרק קמא ; טורים קטן ; פרט קטן. פר"א :
 פרקי רבי אליעזר. פרד"ס : פשט, רמז, דרוש, סוד.

צ

צא"ל : צריך אתה לדעת. צ"ג : ציון ג' ; צום גדליה.
 צ"ד : ציון ד' וכדומה. צח"מ : צומת, חי, מדבר.
 צ"ל : צריך לומר ; צריך להיות. צ"ע : צריך עיון.
 צעב"ח : צער בעלי חיים. צע"ג : צריך עיון גדול.

ק

ק' : קדוש ; קמא ; קהל ; קטן. ק"א : קונטרס
 אחרון. קב"ה : קודשא בריך הוא. קבו"ש : קודשא
 בריך הוא ושכינותיה. קה"מ : קריאת המגילה. קה"ק :
 קדש הקדשים. קה"ת : קריאת התורה. ק"ו : קל
 וחומר. קו"ח : קל וחומר. קוש"י : קוצו של יוד.
 קכ"ד : קדם כל דבר. קלי' : קליפות. קמ"ל : קא
 משמע לן. ק"פ : קרבן פסח. ק"ק : קדש קדשים ;
 קדשים קלים. קק"ק : קדוש, קדוש, קדוש. ק"ש :
 קריאת שמע ; קבלת שבת.

ך

ר"א : רבי אבא ; רבי אלעזר. ראב"ד : ראש בית

תפלה קודם הלמוד מהאר"י זיע"א

דבון העולמים ואדוני האדונים אב הרחמים הסליחות מודים
אנחנו לפניך ה' אלהינו ואלהי אבותינו בקידה ובהשתחיה
שקרבתנו לתורתך ולעבודתך עבודת הקדש ונתת לנו חלק
בסדוֹת תורהך הקדושה מה אנו ומה חיינו אשר עשית
עמנו חסד גדול כזה, על כן אנחנו מפילים תחנונינו לפניך
שתמחול ותסלח לכל חטאתינו ועונותינו ואל יהיו עונותינו
כבדילים ביננו לביניך. וכן יהי רצון מלפניך ה' אלהינו
ואלהי אבותינו שתכונן את לבבינו ליראתך ולאהבתך
ותקשיב אזניך לדברינו אלה ותפתח לבבנו העדל בסדוֹת
תורתך ויהיה למדינו זה נחת רוח לפני כסא כבודך כריח
נחח ותאציל עלינו אור מקור נשמתנו בכל בחינתנו
ושיהנוצצו ניצוצות עבדיך הקדושים אשר על ידם גלית
דבריך אלה בעולם וזכותם וזכות אבותם וזכות תורתם
ותמימותם וקדושתם יעמד לנו לבל נכשל בדברים אלו
ובזכותם תאיר עינינו במה שאנו לומדים כמאמר נעים
זמירת ישראל: „גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך“. כי ה'
יתן חכמה מסיו דעת ותבונה. „יהיו לרצון אמרי פי והגיון
לבי לפניך ה' צורי וגואלי“.

בראשית

מאמר השם אהו"ה

(א א א) בראשית ברא אלהים א"ת ה"שמים ו"את ה"ארץ, ראשי תיבין אהו"ה. דביה אתבריאו שמיא וארעא. א"ה, ביה אתבריאו שמיא. ו"ה, ביה אתבריאת ארעא, וכל מה דאית בה. והוא יהיב תיאובתא בכל אילנין ועשבין די בארעא, ב והוא מה שאמרו, אין לך כל עשב ועשב מלמטה, שאין ממונה עליו מלמעלה, ושומר אותו, שמכה אותו, ואומר לו גדל. שנאמר ב) הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ.

מאמר סדר התקונים מא"א לז"א

(ב) * מתניתין. קטורי רמאי, הורמני דבוריירי, קריבו, שמעו, מאן מנכון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (בראשית א') הקסה"ז דף כה ציון ר' אות טז א בדפוסים ישנים כתוב כאן אמר המדפיס בהיות במהדורא תנינא זהר בראשית א' דף רסח ציון א' שבזוהרים שהגהנו מתוכם אחד מהם הוא מהרב ישראל בנימין ז"ל שם נמצאו תשלומי התסרונות באיזה מקומן. ובאיזה מקום תוספת השיך למקומא ואינם בנמצא בזוהרים הנדפסים עד כען. וכדי שלא למנוע בר שמנו אותם כאן ולא במקומם כדי שיבא דף על דף כזהר מנטובא מאחר שכל כתבי האר"י אל זלה"ה על אדני דפי הזהר הנזכר הוטבעו בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן א דף טו א. ב בדפוסים הראשונים כתבו, עוד, בזהר דף י"ד חסר זה נ"א והוא מה דאמרו חכמינו ז"ל אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין עליו מלאך מלמעלה ושומר אותו ומכהו ואומר לו גדל (קרימונא) נ"א והוא מה דאמרו בב"ר פ"כ אין לך עשב. * בדפוסים ישנים כתוב סימן ב דף טו ע"ב.

מעלות הסולם

מאמר השם אהו"ה

גדל. שנאמר הידעת חוקות שמים אם תשים משטרו בארץ. (ע"י ב"ח בראשית בסלם אות קצ"ו פירוש המאמר).

מאמר סדר התקונים מא"א לז"א

(ב) מתניתין, קטורי רמאי וכו': המשנה מדברת אל הצדיקים שזכו לנר"ן הנקראים קשרים המקושרים ברוממות הקב"ה, ואומרת להם

מאמר השם אהו"ה

א) בראשית ברא וגו': בראשית ברא אלקים את השמים ואת הארץ ראשי תיבות אהו"ה, שם שבו נבראו שמים וארץ. א"ה בו נבראו השמים. ו"ה בו נבראה הארץ וכל מה שיש בה. והוא הנותן תשוקה בכל האילנות והעשבים שבארץ להגדל. והוא מה שאמרו אין לך כל עשב ועשב מלמטה שאין ממונה עליו מלמעלה, ושומר אותו שמכה אותו ואומר לו (דפו"י דף רנ"א ע"א)

דסליק ונחית, מאן כנש רוחא בידוי, יקום וינדע, בשעתא דסליקי ברעותא דרישא חיורא, למעבד יקרא ליקריה, סליק חד טהירו סתימו ברישא דכלא, נשב בה, ואפיק קומרין טהירין מתחברן כחדא כלא, וסליקו ונחתו, ואתעביד כלא חד.

(ג) וההוא טהירו סתימו כד נשיב בה ואנהיר, אקרי אהייה. ההוא טהירו סלקא, ונחתא, וזריק זיקין נציצין, ואנשיב בה, ואפיק חד חילא טמירא, ואקרי שמיה אשר אהייה. בגליפו, טמיר וסתים אינון קומרין טהירין דאתחברו, מגו חד טינרא סתים. נפקי בגלופא, בחילא דההוא טהירו עלאה, ואקרי יהויה.

(ד) תו נשיב בה, ואפיק זיקין נציצין, זרקין לכל עיבר, ואפיק חד חילא טמירא, נציץ לכל סטר, ואקרי ג א"ל. תו, ההוא טמירא טהירו סתים נשב בה, וסלקא ונחתא, וסליק באלף ומאתן קיטורין דנורא, ואפיק חד חילא טמירא, ואקרי אלהים, ודא גבורה. מהאי מתפשטאן חילין טמירין, להטין לכל סטר מנהון די מתקנן בתקוני יאות, ומנהון די מתקנן בתקוני אחרא.

חלופי גרסאות

ג נ"א מוסיף אל חסד (דפו"י)

מעלות הסולם

מאמר סדר התקונים מא"א לז"א

בו היינו קו האמצעי והוציא כח גנוז אחד, שהוא אור החסדים שבקו האמצעי. ושמו נקרא אשר אהייה. וזהו ישו"ת שמהם נמשך מוח הבינה לז"א. בחקיקות שהם הכלים דישו"ת, גנוזים וסתומים אותם האורות המכוסים מקו השמאל שנתחברו אל קו הימין מן אבן סתום אחד שמיעט אותם מלקבל ג"ר דחכמה. ויוציאם בחקיקה בכחו של אותו האור העליון של א"א, ונקרא הוי"ה דהיינו מוח הדעת דז"א.

(ד) תו נשיב בה וכר: עוד נפח בה. היינו קו האמצעי דחסד, והוציא זיקים נצוצים הנזרקים לכל צד, היינו קו השמאל דחסד, והוציא כח אחד גנוז הנוצץ לכל צד היינו קו ימין חסד שבחסד. ונקרא אל שהוא שם ספירת החסד. עוד, נפח בו אותו אור הגנוז והסתום, היינו קו האמצעי דספירת הגבורה, ועולה ויורד באלף ומאתים קשרים של אש, היינו קו השמאל גבורה שבגבורה. והוציא כח אחד גנוז היינו קו הימין חסד שבגבורה. וזה ספירת גבורה נקראת אלקים. ממנה מתפשטים כחות גנוזים הלוהטים לכל צד. יש מהם המתוקנים כראוי המאירים ממטה למעלה באצילות. ויש מהם המתוקנים בתקונים אחרים היינו שמתפשטים לבי"ע.

להם בעלי הקשרים הרמים, בחירי הממשלה. היינו השרים המוציאים לפועל פקודות המלך, כמ"ש (עירובין נ"ט) כיון דשכיחי גבי הרמנא. קרבו, שמעו, מי מכם שעלה וירד מי אסף רוח בידיו לפי הכתוב (משלי ל') מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו. יקום וידע כי בשעה שעלה ברצון של הראש הלבן שהוא גלגלתא דא"א, לעשות יקר ליקרו, העלה אור אחד סתום היינו אור המלכות בראש של הכל שעלתה עד לחכמה סתימאה, נפח בה, והוציא אורות המכוסים בדינים וממתיקם, ומתחברים כולם כאחד. קומרין הוא מלשון המכמיר בהאדמה (מעשרות ד') שהמרירות והפסולת של הפירות שאינם מתבשלים באילן נקראים כמרים. ועולים לא"א, ויורדים לאחר יציאתם מראש א"א, ונעשה הכל אחד. כי העליון היורד לתחתון נעשה כמורה, וכן התחתון העולה לעליון נעשה כמורה.

(ג) וההוא טהירו פתימו וכר: ואותו האור הסתום היינו קו השמאל כשנפח בו א"א והאיר, נקרא אהייה שהוא אר"א עלאין שמהם נמשך מוח החכמה לז"א. אותו האור עולה לא"א היינו קו הימין ויורד מראש א"א אל הגוף שלו למטה מחזה ששם מקום ישו"ת וזורק זיקים ונצוצים שהוא קו השמאל ונפח (דפו"י דף רנ"א ע"א)

(ה) תו נשיב בה, *) ואפיק חד חילא טמירא, דאתקרי יהו"ה, מדת רחמים, ואקרי שמים. ד וקיימא בין תרין חילין, דאקרון צבאו"ת. מהאי נפקן

חלופי גרסאות

ד גוסה אחר מוסיף שמים תפארת.

מעלות הסולם

מאמר סדר התקונים מא"א לו"א

סתימאה רישא לכל רישיה דשאר חכמות, שהיא ראש להתפשטות אור החכמה. והוא משפיע את מדרגת הקטנות לבניה ולז"א. וכן כשרצה להשפיע את קו השמאל, העיר השמאל של עצמו והשפיע לבניה ולז"א. ונדע סוד אצילות המוחין דז"א שהוא בסוד תלת נפקי מחד חד בתלת קיימא, כי אחר שיצא קו השמאל דבינה נעשה מחלוקת בין ימין ושמאל, ולא יכלו להאיר עד שעלה ז"א בסוד קו האמצע והכריע ביניהם. שז"ס תלת נפקי מחד, שחב"ד שהם תלת יצאו מז"א, וכל שיעור אור אשר התחתון גורם לעליון, זוכה בו גם התחתון, וע"כ חד בתלת קיימא זכה ז"א ג"כ בתלת מוחין חב"ד. ונתפשטו אליו כמו שיתבאר להלן.

וזה אמרו נשב בה, כי בזמן שעורר קו השמאל היתה עוד הטהירו סתימו כי לא יכלו להאיר מחמת המחלוקת שבין ימין ושמאל, ונשב בה היינו קו האמצע שנפח ונשב בקו השמאל ומיעטו, ואפיק קומרין טהירין שהם האורות המכוסים בדינים שבקו השמאל מתחברין כחדא כלא מתחברים כולם כאחד ומתיחדים עם הימין ע"י הכרעת קו האמצע. ופליקו ונחתא שע"י עליית המלכות לדאש א"א יצאה הבינה וגם תו"מ, מראש א"א לבחינת גוף, דהיינו ר"ק בלי ראש, ונשאר בראש א"א רק כתר וחכמה וכן בינה ותו"מ של ע"ס הבינה ירדו לבחינת זו"ן ונשארה בינה בכתר חכמה דכלים וו"ק דאורות. ואח"ז לעת גדלות החזיר א"א את הבינה לראשו, וכן הבינה החזירה למדרגתה את בינה ותו"מ שלה שנפלו לזו"ן, וגם זו"ן באו אז עם הבינה ותו"מ ביהר למדרגת בינה להיותם דבוקים בהם, וזה אמרו ואתעביד כלא חד, שע"י יציאת הבינה לחוץ מראש א"א הורידה את בינה ותו"מ מע"ס שלה ונתדבקו בזו"ן, שמסבה זו אח"כ לעת גדלות עולים זו"ן עם בינה ותו"מ אלו למדרגת בינה ונעשים לאחד עם מדרגת הבינה.

וזה שאומר (באות ג') והחזא טהירו סתימו כד נשיב בה ואנחיר מתחיל לבאר את

(ה) תו נשיב בה וכו': עוד נפח בו, והוציא כח אחד גנוז, שנקרא הוי"ה מדת הרחמים היינו ספירת תפארת. ונקרא שמים, וקיים להשפיע לבין ב' החיילות הנקראים צבאות היינו נצח הוד, מזה יוצאים כל החיילות וכל המחנות העליונים כל אחד ואחד למינו. לקיים ולהנהיג העולמות, עליו כתוב ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך (ע"ן באדרא זוטא דף פ' אות ק).

ביאור הדברים, המשנה מבארת בקיצור נמרץ איך שאריך אנפין תיקן לועיר אנפין באפן שתהיה לו היכולת לקבל את כל התיקונים והמוחין. ומבארת את סדר אצילות המוחין שלו בסוד השמות: אהי"ה, חכמה. אשר אהיה, בינה. הוי"ה, דעת. אל, חסד. אלקים, גבורה. הוי"ה צבאות, תפארת נצח הוד. וזה אמרו, בשעתא דסלקי ברעותא דרישא חוורא שהוא גלגלתא דא"א, שעליו נאמר ושער דישיה כעמר נקא, ושעל ידו מתתקנים כל פרצופי אצילות. כמ"ש באדרא רבא (אות קע"ד) וכלהו לא אתקיימו עד דרישא חוורא וכו' אתתקו. כד אתתקו, תקין כל תקונין דלתתא, תקין כל תקונין דעלאין ותתאין, מכאן אוליפנא כל רישא דעמא דלא אתתקו הוא בקדמיתא לית עמא מתתקנא ואי איהו מתתקן כלהו מתתקנן. למעבד יקרא ליקריה התקונים שברישא חוורא נקראים אור יקרות, וז"א המקבל את התקונים נקרא יקר ליקרו, בסוד לבוש יקר דנהיר שהוא אור דחסדים, (ע"ן בהקסה"ז אות י"ד) וזה כלל שבשעה שהעליון מאציל לתחתון מאציל אותו ממדרגת עצמו, כי אין העדר ברוחני, וכל המדרגות היוצאות בזו אחר זו אין אחת מבטלת את חברתה ואין הגדלות מבטלת את הקטנות. וע"כ כשא"א רצה להאציל את הקטנות דז"א, העיר בעצמו מדרגת הקטנות, שעקרו הוא עלית המלכות עד לחכמה סתימאה ונסתיים הראש דא"א בחכמה סתימאה וזה אמרו פליק חד טהירו סתימו ברישא דכלא, שהוא חכמה סתימאה אשר עליה נאמר באדרא זוטא (אות ל"ז) וחכמתא דא (דסו"י דף רנ"א ע"א י) דף רנ"א ע"ב)

כל חילין וכל משריין עלאין, כל חד וחד לזניה, לקיימא ולאנהגא עלמין, עליה
 כתיב, ג) ה' צבאות אשרי אדם בוטח בר.

מסורת הזהר

(ג) (תהלים טו)

מעלות הסולם

מאמר סדר התקונים מא"א לו"א

לאחר, שהימין יאיר מלמעלה למטה, והשמאל
 יאיר מלמטה למעלה, ואז מתלבשת החכמה
 בלבוש החסדים ויכולה להאיר. והחסדים נכללים
 בהארת החכמה ונשלמים בג"ר.

והנה ב' כחות פועלים ועולים מקו
 האמצעי כדי להכניע את קו השמאל להתיחד
 עם החסדים שבקו הימין, א' הוא המסך
 דבחי"א שבקו האמצעי שהוא ז"א, שהמסך
 הזה ממעט את קומת החכמה שבקו שמאל
 מבחינת ג"ר דחכמה, לקומת ו"ק דחכמה, וזה
 שאומר ואנשיב בה דהיינו שנפח בה שלא
 תתפשט ממעלה למטה אלא תאיר מלמטה
 למעלה. ב' הוא ואפיך חד חילא פמורא
 היינו הזוג של אור העליון הנעשה על מסך
 זה דבחי"א הממשיך קומת אור דחסדים, ואז
 מאחר שמצד אחד ירדה קומת החכמה שבשמאל
 לו"ק דחכמה, שהוא מכח המסך, ומצד ב'
 נתרבו החסדים על הקו השמאלי מב' צדדים,
 מצד קו הימין, ומצד הזוג של האור העליון
 על המסך שבקו האמצעי אז נכנע קו השמאל
 ומתייחד עם החסדים שבקו הימין ושבקו
 האמצעי, ובוה נשלמו ג' הקוים שבישוס"ת,
 ואקרי שמויה אשר אהיה, שמהם נמשך
 מוח בינה דו"א.

בגליפו וכו', כעת מבארת המשנה את
 מוח הרעת דו"א הנמשך מקו אמצעי דבינה
 שהוא שורש הז"א שעלה והכריע בין ימין
 ושמאל דבינה בסוד תלת נפקי מחד והנה
 זו"ן מבחינתם עצמם אינם ראויים לקבל מוחין
 משום ששולטת בהם המלכות דמדת הדין
 שכח הצמצום רוכב עליה שלא לקבל הארת
 החכמה, ומלכות זו דמדת הדין נקראת מנעולא
 שמתחלה כשהוא צריך למעט ג"ר דקו שמאל,
 פועל זה במסך דמנעולא דהיינו במלכות
 דמדת הדין שבכל מקום שהיא מתגלית פורת
 משם אור העליון, אלא אח"כ נשתתפה המלכות
 במדת הרחמים דבינה, ומלכות זו המשותפת
 בבינה נקראת מפתחא, ומתוך שהוא רוצה
 להשאיר את ו"ק דחכמה, ע"כ הוא מעלים
 ומכסה אח"כ את המסך הזה דמנעולא, ופועל
 עם המסך דמפתחא שהיא המשותפת בבינה,
 ובכחה נשארה הארת ו"ק דחכמה, וזה אמרו
 בגליפו היינו בחקיקות של בינה תו"מ שהם
 הכלים

את מוח הראשון של ז"א שהוא חכמה, הנמשך
 מאו"א עלאין, שה"ס ג"ר דבינה, שהם תמיד
 בסו"ה כי חפץ חסד הוא ואינם מקבלים חכמה
 לעולם, ולכן כד נשיב בה ואנהיר אקרי
 אהיה בבחינת אור מקיף, כדרך או"א שבהם
 לא יצא הי' מאויר שלהם, ולפיכך מספיקה
 קומת החסדים שיצאה על המסך דמלכות ליחד
 ב' הקוים זה בזה, בבחינת חכמה דימין.

ואח"כ מבאר ג' קוים דישוס"ת שמהם
 נמשך מוח בינה דו"א, וישוס"ת הם ז"ת דבינה
 דא"א, כי ג"ר דבינה דא"א נתתקנו באו"א
 עלאין, וז"ת דבינה דא"א נתתקנו בישוס"ת.
 ותחילה יצא קו ימין דישוס"ת שהוא כו"ח
 דישוס"ת, והוא נתתקן בעת עליית מלכות
 דישוס"ת לבינה דישוס"ת וזה אמרו
 ההוא פהירו סלקא וסיימה מדרגת
 ישוס"ת תחת החכמה, ובינה ותו"מ
 דישוס"ת נפלו למטה למדרגת ז"א,
 ואלו ב' הכלים כתר וחכמה שנשארו במדרגת
 ישוס"ת נעשו לקו ימין, וכיון שאין שם רק
 ב' כלים כו"ח אין בהם רק ב' אורות רוח
 נפש וחסרים מג"ר, ואח"כ יצא קו השמאל
 שהוא ג' הכלים בינה תו"מ דישוס"ת, אחר
 שחזרו ועלו מנפילתם, והוא נתתקן ע"י הארת
 חכמה בינה דא"ק המוציאה את המלכות מן
 הבינה דישוס"ת ומחזירה למקומה, וז"ש
 ונחתא שיוורת למקומה, ואז חוזרים ועולים
 בינה תו"מ דישוס"ת למדרגתם, וכיון שנשלמו
 ה' כלים בפרצוף נתלבשו בהם ה' אורות
 נרנחי ובינה ותו"מ שעלו נעשו לקו שמאל
 דישוס"ת, ועם יציאת קו השמאל נעשית
 מחלוקת בין הימין והשמאל, שהימין רוצה
 לשלוט לבדו ולבטל את השמאל, וכן השמאל
 רוצה לבטל את הימין ולשלוט לבדו, וזריק
 זיקין נציצין כי מתגלים הדינים שבשמאל
 ושניהם אינם יכולים להאיר, כל עוד שלא
 נתקן הקו האמצעי, ואנשיב בה, ואפיך
 חד חילא פמורא היינו קו האמצעי היוצא
 על ידי המסך של המדרגה התחתונה מישוס"ת
 שעלתה למין לישוס"ת והיא ז"א, שעלה
 לישוס"ת עם ג' הכלים בינה תו"מ בעת שחזרו
 ועלו למדרגתם, שקומת האור היוצאת על
 מסך הזה מיחדת הימין והשמאל שבישוס"ת
 (דפו"י דף רנ"א ע"ב)

מאמר ויקרא אלקים לאור יום

(ו ה כתיב ד) ויקרא אלהים לאור יום, וכתיב ה) וירא אלהים את האור כי טוב. תא חזי, האי אור דלתתא כד נהיר, ו מחילא דאתייהיב ליה מטוב דלעילא.

חלופי גרסאות

ה בדפו"י כתוב כאן בסתרי אותיות ז"ת דף י"ב ע"ב שורה ד'. בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ג' דף טו ע"ב. בנוסח אחר כתוב תא חזי כתיב ולא גריס תא חזי אחר כי טוב. בכל הדפוסים כתוב עוד בדף י"ו ע"ב. ו נוסח אחר מוסיף כד נהיר נהיר (ז"ת דטוס מונקאטש)

מסורת הזהר

(ד) (בראשית א) בראשית א' ג' צ"ג ת"ז תכ"א נ. ת"ל דף עד. עה. ה) (שם) זהר בראשית א' ג' ציון א' ת"ז ת"מ פ. תמ"ט מה. עא. תס"ו פא. צת. תס"ט קין.

בדף י"ו ע"ב. ו נוסח אחר מוסיף כד נהיר נהיר (ז"ת דטוס מונקאטש)

מעלות הסולם

מאמר סדר התקונים מא"א לד"א

כלים ונחתא ואח"כ יורדת למקומה ויוצאת הגדלות בה כלים, וסליק באלף ומאתן קיפורין דנורא היינו קו השמאל גבורה דגבורה, ואלף רומז על אור החכמה בסו"ה ואאלפך חכמה ומאתן הם ב' הספירות כתר חכמה דבינה אשר ספירותיה הן במספר מאות. ואפיך חד חילא טמירא היינו החסד וקו הימין אשר בגבורה, ואקרי אלקים ונקרא בשם אלקים ודא גבורה כי השם אלקים הוא השם של גבורה. מהאי ממת הגבורה, מתפשטאן חילין טמירין להטין לכל סטר כי כאן מדת הגבורה היא השולטת מנהון די מתקנן בתקוני יאות המאירים מלמטה למעלה באצילות. ומנהון די מתקנן בתקוני אחרא המתפשטים ממעלה למטה לבי"ע.

תו נשיב בה כעת מבארת ימין ושמאל שבספירת התפארת קו אמצעי דו"א, ואומר תו נשיב בה כדי למעט קו השמאל מג"ר דחכמה לו"ק דחכמה, ואפיך חד חילא טמירא היינו קומת החסדים דאתקרי הו"ה מדת רחמים היינו תפארת ואקרי שמים המשפיעים לנצח והוד דאקרון צבאות ולכן נקראים נצח והוד צבאות כי מחאי נפקן כל חילין, וכל משריין עלאין כל חד וחד לזניה לקיימא ולאנהגא עלמין משום שכל השפע לקיים ולנהג את ג' עולמות בי"ע יוצאת מנצח הוד המקבלים מתפארת. עליה כתיב ה' צבאות אשרי אדם בוטח בך.

מאמר ויקרא אלקים לאור יום

(ו) כתיב ויקרא אלקים וגו': כתוב ויקרא אלקים לאור יום, וכתוב, וירא אלקים את האור כי טוב. בוא וראה, האור הזה שלמטה כשהוא מאיר, מהכח שניתן לו מן הפועל שלמעלה הוא מאיר. דהיינו מיסוד הנקרא טוב.

ובגין

הכלים דקו שמאל דיסו"ת שעלו והשלימו את יסו"ת לה' כלים, טמיר וסתים אינון קומרין טהירין דאתחברו שם גנוז וסתום האורות המכוסים שבקו שמאל דו"א החפצים בחכמה שנתמעטו מג"ר דחכמה ונתחברו אל הימין, מגו חד טינרא סתים שהוא המסך דמנעולא שהיא המלכות דמדת הדין הנקראת אבן סתימה שכח הצמצום רוכב עליה שלא לקבל חכמה כלל. נפקי בגלופא ואחרי שנתמעט קו השמאל אז מעלים ומכסה על נקודת המנעולא, ויוצא בחקיקות כחילא דההוא טהירו עלאה בכחו של הזווג דאור העליון קומת חסדים בו"ק דהארת חכמה שהוא פעולה הב' הנ"ל. ואקרי הו"ה שהוא מוח הדעת דו"א.

אחר שביארה ג' המוחין חב"ד דו"א, מבארת איך שג' מוחין אלו מתפשטים בתקון ג' הקוים בחסד דו"א הנקרא אל כנודע כי כל קו כלול מכל ג' קוין, ונקרא ימין או שמאל רק על שם השליטה. כי בימין ישנם כל ג' הקוים והימין שולט וכן בשמאל ישנם כל ג' קוין ימין שמאל אמצע והשמאל שולט. ומתחיל מהקו האמצעי, ואומר תו נשיב בה, שהוא האור העליון הנושב וממעט את קו השמאל, ואפיך זיקין נציצין זרקין לכל עיבר שהוא קו השמאל דחסד, ואפיך חד חילא טמירא שהוא קו הימין דחסד נציץ לכל סטר כי החסד הוא השולט ואור החוזר שהוא חסדים, נקרא תמיד נציצא ואקרי אל שהוא שם של חסד בסו"ה חסד אל כל היום. כעת מבארת ג' הקוים דגבורה בסוד השם אלקים ואומרת תו, עוד, ההוא טמירא טהירו סתים נשב בה היינו קו האמצעי הנושב וממעט את קו השמאל, וסלקא והמלכות עולה לבינה ויוצאת הקטנות, בב' (דפו"י דף רנ"א ע"ב)

ז) ובגין כך, מנין ימות החמה, שס"ה. מ"ט שבועים מנהו, לקבל האי דרגא דצדיק, דאקרי טוב. ואיהו שביעי, ויניק מניה האי שמשא דלתתא, ז' שבועה שבועים שבעה זמנין, לקבל שבעה שבועין ז' זמנין, דאיהו יניק מאימא עלאה, דאיקרי יובלא. ח' ולקבלא שני יובל דלתתא.

ח) אשתארו משס"ה כ"ב יומין, לקבל כ"ב אתוון דאורייתא, דעלמא תתאה אתקיים עלייהו, דהא צדיק דלעילא תורה שבכתב איקרי. וכד אשתלימו אינון שס"ה יומין, תייבין תניינות לקבלא מהאי דרגא דטוב. דהאי דרגא וכל אינון שבע דרגין עלאין, תייבין תניינות לקבלא מאימא עלאה.

ט) והאי דרגא ט' דסיהרא דשלטא בליליא, ינקא מהאי דרגא דאקרי צדיק. ובגין דההוא צדיק אמלי לה כ' מהנהו תפנוקין עלאין, וינקא מניה, אקרי סיהרא. דכמה דהאי סיהרא תתאה, לית לה נהורא מגרמה, אלא מאי דאתיהיב לה מן שמשא, הכי נמי ההוא דרגא דלעילא.

חלופי גרסאות

ז נוסח אחר שבע שבועין שבע זמנין לקבל שבע שבועין שבע זמנין. ח נוסח אחר ולקבלה (דפוסים הראשונים) ג"א ואיהי (ז"ח) ג"א יובל (ז"ח). ט נוסח אחר דעשירי (דפוס מונקאטש). י ה"ג בז"ח ובכל הדפוסים מוסיף דאקרי שכניה תתאה דינקא מההוא צדיק (דפוסים הראשונים) ג"א לא גריס אקרי (אמשטרדם) כ ג"א מההוא (ז"ח)

מעלות הסולם

מאמר ויקרא אלקים לאור יום

כוללים שה"ס כ"ב אותיות שמהם נמשכים כ"ב ימים להשלים מספר שס"ה ימים וכאשר נשלמו שס"ה ימים אלו, דהיינו אחר שנשלמה השנה חוזר שנית השמש שלמטה, לקבל מאותה המדרגה הנקראת טוב שהוא יסוד דז"א. ומדרגה זו, וכל אלו שבע המדרגות העליונות חוזרות שנית לקבל מאמא עלאה. ואז נמשכת שוב שנת החמה של שס"ה ימים וכן בכל שנה ושנה.

ט) והאי דרגא דסיהרא וכו': ומדרגה זו שנקראת לבנה היינו מלכות השולטת בלילה, יונקת ממדרגה זו הנקראת צדיק, שהוא יסוד. ומשום שהצדיק הוא ממלא אותה ממעדנים עליונים, ויונקת ממנו, היא נקראת לבנה. כי כמו שהלבנה התחתונה אין לה אור מעצמה אלא מה שניתן לה מן השמש, כך המדרגה ההיא שלמעלה. שהיא מלכות אין לה מעצמה כלום, אלא מה שניתן לה מיסוד דז"א.

והאי

ז) ובגין כך מנין וכו': ומשום זה מספר ימות החמה הוא, שס"ה ימים. ארבעים ותשע שבועות מהם שמו"ג ימים הם כנגד מדרגה של הצדיק שהוא יסוד, הנקרא טוב. והוא שביעי, כי כשמתחילים לספור מן בינה, נמצא היסוד שהוא ספירה שביעית. ובינה, הי"ס מ"ט שערי בינה, וכשיסוד שהוא שביעי מקבל את מ"ט שערי בינה נעשו אצלו שבע פעם מ"ט שהם שמו"ג. ויונק ממנו שמש זה שלמטה שבעה שבועות שבע פעמים כנגד שבעה שבועות שבע פעמים שהיסוד יונק מאמא עלאה שהיא בינה הנקראת יובל. וכנגדה שנות היובל שלמטה. כלומר כנגד מ"ט שנים שהיובל כוללם.

ח) אשתארו משס"ה כ"ב וכו': נשאר חסר ממספר שס"ה כ"ב ימים, כי מ"ט שבועות הם רק שמו"ג ימים, והם כנגד כ"ב אותיות התורה, שעולם התחתון שהוא מלכות עומד עליהם, כי צדיק שלמעלה שהוא יסוד דז"א, נקרא תורה שבכתב, וע"כ יש בו כ"ב (דפויי דף רנ"א ע"ב)

(ו) והאי דרגא אקרי ימא דחכמתא לעילא, וקיימא תריסר שבטין עלאין קדישין. תלתא לצפונא. ותלתא לדרומא. ותלתא למערבא. ותלתא למדינתא. והאי ימא דחכמתא עלייהו. ולקבלהון לתתא י"ב שבטין, קיימין סחרני מדבחה, כי האי גזונא. ולקביל האי דרגא, עבד שלמה ימא לתתא, (ו) עומד על שנים עשר בקר.

(יא) והאי ימא לעילא, ו אקרי י"ם. מ"ט אקרי ים. אלא בגין ההוא דרגא דצדיק, דאמלי להאי ים, אקרי יום. דכתיב, (ז) ויקרא אלהים לאור יום. וכתיב (ח) אור זרוע לצדיק. והאי נהיר ס ברזא דו' דשמא קדישא, דביה אמלי להאי ים, דאקרי ה"א תתאה, ע בתרא דשמא קדישא.

(יב) הה"ד, (ט) כל הנחלים הולכים אל הים. כ"ל: דא דרגא דצדיק,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ל נוסח אחר וכמה דלעילא קיימין שנים עשר שבטין קדישין ג' לסטר צפון וג' לסטר מערב וג' לסטר דרום וג' לסטר מזרח והאי ימא דחכמתא עלייהו כך גם כן לקבלהון לתתא י"ב שבטין קיימין סחרני משכנא כהאי גזונא כל חד מיניהו בדוכתא דאחזי ליה ולקבל ההוא דרגא עבד שלמה לתתא ים עומד על י"ב בקר שלושה טונים צפונה כו' והאי דרגא דלעילא מאי טעמא אקרי ים כו' (מובא בדפוס מונקאטש בשם נוסח אחר). מ נוסח אחר וימא (זהר חדש). נ נוסח אחר לא גריס אקרי ים (זהר חדש). ס הכי גריס בוי"ח ובכל הדפוסים גריס ברזא בשמא קדישא ולא גריס דו'. ע נוסח אחר בתראה (זהר חדש) נוסח אחר ל"ג בתרא דשמא קדישא.

מעלות הסולם

מאמר ויקרא אלקים לאור יום

את הים הזה נקראת יום. שכתוב ויקרא אלקים לאור יום. ואור הוא יסוד שכתוב אור זרוע לצדיק, דהיינו יסוד שנקרא צדיק. זה יסוד, מאיר בסוד הו' שבשם הקדוש, שהוא ז"א, שבו ממלא לים הזה, שנקרא ה' התחתונה, האחרונה של השם הקדוש.

פירוש. שע"כ נקרא היסוד יום. להיותו כולל את ו' שהיא המשפיע ואת ים שהוא המלכות המקבלת. בסוד הכתוב כי כל בשמים ובארץ שיסוד שנקרא כל נאחו בשמים שהם ו' דהיינו ז"א ונאחו בארץ שהיא מלכות שנקראת ים. ומלכות קנתה את השם ים מן יסוד, דהיינו ים מן יום שמורה על מלכות הנאחות בו.

(יב) הה"ד כל הנחלים וגו': זהו שכתוב כל הנחלים הולכים אל הים. כל: זה מדרגת הצדיק, שהוא יסוד, הנקרא כל. משום שכל המעדנים

(ו) והאי דרגא אקרי וכו': ומדרגה זו היינו מלכות, נקראת ים החכמה העומד למעלה. וי"ב השבטים העליונים הקדושים, עומדים תחתיו. שה"ס ד' רוחות העולם דרום צפון מזרח מערב, שהם ג' קוים עם מלכות המקבלת אותם, שכל רוח מהם כלול מג' קוים, ונמצא שיש ג' קוים לצפון, וג' לדרום, וג' למערב, וג' למזרח, ואותו ים החכמה שהוא מלכות עומד עליהם. וכנגדם למטה עומדים באפן זה, י"ב השבטים מסביב המזבח. דהיינו מסביב לבית המקדש ששם המזבח הרומו על המלכות. וכנגד המדרגה ההיא, שהיא מלכות עשה שלמה את הים למטה עומד על שנים עשר בקר.

(יא) והאי ימא לעילא וכו': והים הזה שלמעלה, נקרא ים. למה נקרא ים. אלא משום שהמדרגה ההיא דצדיק שהיא יסוד הממלאת (דפו"י דף רנ"א ע"ב)

דאקרי כל בגין פ דכל תפנוקין נפקין מניה. הנחלים: ז אלין חמש דרגין דעמיה, הולכים אל הים: לאמלי לה.

יג) והאי דרגא אקרי בת שבע, וכד נהיר האי צדיק ק להאי דרגא, ברזא דשבעה שבועין שבע זמנין, ר שמשא תתאה נהיר, ברזא דשבע שבועין שבע זמנין לסיהרא.

יד) בג"כ, ש שנת הלבנה ת שנה יומין. מ"ט שבועין מנהון, לקבל האי דרגא שביעאה, ימא עלאה דנהרא מצדיק, במ"ט שבועין נהורין עלאין. אשתארו תריסר יומין לחושבן שנה, לקבל י"ב שבטין דסחרני האי ימא, למיטר מטרת משכנא, בתריסר תרעין עלאין, דאית בירושלם עלאה. ואורחא דאינון תרעין עלאין, ינקין אינון שבטין מאימא תתאה, כל חד לסטריה, כדקא חזי ליה. הה"ד, י) שער יהודה אחד.

טו) וע"ד כתיב, כ) כל הנקרא בשמי, דא דרגא דצדיק, דנהיר בחילא דשמי. ולכבודי בראתיו, לאנהרא להווא אתר דאקרי א כבודי, בראתיו. ודא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י') (יחזקאל מח). כ') (ישעי' מג) זהר לך קנב צ"ג פ נוסח אחר דכל תפנוקין מניה נפקין (זהר חדש). זהר ת"א צו: ז"צ ח' ט"ג ש"ב עה ט"א ע"ח ט"ג. ז נוסח אחר אינון (זהר חדש). ק נוסח אחר מהאי (מונקאטש). ר ג"א מוסיף כדן שמשא (ז"ח). ש נוסח אחר שנת הלבנה כמה סגי (נוסח אחר הוי) שנה יומין מ"ט שבועין מנהון לקבל הווא דרגא ימא דלעילא דאיהי מקבלא מיניה אשתארו כו' (דפוס מונקאטש). ת נוסח אחר שני' (דפוסים הראשונים). א נוסח אחר כבוד בראתיו (זהר חדש).

מעלות הסולם

מאמר ויקרא אלקים לאור יום

במ"ט שבועות שהם אורות עליונים, דהיינו מ"ט שערי בינה, שבכל אחת מן שבע המדרגות שמבינה עד יסוד. (כנ"ל אות ז') נשאר חסרים י"ב ימים לחשבון שנה, והם כנגד י"ב שבטים שמסביב הים ההוא, לשמור משמרת המשכן, בי"ב השערים העליונים שיש בירושלים העליונה, שה"ס ד' רוחות, שבכל רוח ג' קוים, (כנ"ל אות י') ודרך אלו י"ב השערים העליונים, יונקים אותם השבטים התחתונים, מאמא תתאה שהיא מלכות, כל אחד מבחינתו כראוי לו, זהו שכתוב, שער יהודה אחד וגו'.

טו) וע"ד כתיב כל וגו': וע"כ כתוב כל הנקרא בשמי ולכבודי בראתיו יצרתיו אף עשיתיו. כל הנקרא בשמי, זהו אדם שהוא במדרגת הצדיק שהוא יסוד הנקרא כל, (כנ"ל אות י"ב). שהוא מאיר בכת שמי, ולכבודי בראתיו

המעדנים יוצאים ממנו. הנחלים: הם חמש מדרגות חג"ת נ"ה דו"א שעמו, כי יסוד כלול מהם. הולכים אל הים שהוא מלכות למלאות אותו.

יג) והאי דרגא אקרי וכו': ומדרגה זו, מלכות נקראת בת שבע, משום שמקבלת מיסוד הנקרא שביעי (כנ"ל אות ז') וכשצדיק זה יסוד מאיר למדרגה היא מלכות, בסוד שבעה שבועות שבע פעמים שעולה שמ"ג, או מאיר השמש התחתון אל הלבנה, בסוד שבעה שבועות שבע פעמים.

יד) בג"כ שנת הלבנה וכו': משום זה שנת הלבנה, היא שנה ימים, מ"ט שבועות מהם, שהם שמ"ג ימים, הם נגד מדרגה היא השביעית שהיא מלכות הנקראת בת שבע, שהיא הים העליון המאיר מן הצדיק יסוד, (דפ"י דף ר"א ע"ב)

ימא דחכמתא, דאקרי כבוד ה' דאתגלי במשכנא. יצרתיו, דא רזא דיום דלתתא, דאיהו לקבל כ"ל דלעילא. וע"ד כתיב (ז) יוצר אור. ב והאי צדיק לעילא לא כתיב ביה יצירה, עד דיתגלי עבידתיה לתתא, ונהיר עלמא תתאה מניה.

(טז) אף עשיתיו, דא סיהרא לתתא. הה"ד, ובורא חושך. כד אתחברו, כדן עושה שלום, שלמא לעלמא. הה"ד, (ח) ויהי ערב ויהי בוקר יום אחד. כדן יחודא לעילא, יחודא לתתא. שלמא לעילא, שלמא לתתא.

(יז) כגוונא דא, יוסף לתתא, דהא אחיד בצדיק דלעילא, כד אשתלים לתתא, אוסיף שלמא בכלהו עלמין, ובכל יומין עלאין. כתיב הכא (ו) ויהי כדברה אל יוסף יום יום, וכתיב התם (ט) ברוך יי יום יום יעמס לנו ג בגין דלא שמע לה לאשת פוטיפר יום יום, כדן יומין עלאין בשלמא, וברכתא בכלהו עלמין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב נוסח אחר והא. ג נוסח אחר כד לא שמע לה יום ולא גריס אשת פוטיפר (זהר חדש) בדפוסים ישנים כתוב כאן (עד כאן מצאתי) בסתרי אותיות בויח דף י"ב ע"ד בויח דף כא ע"ג שורה ט.

(ל') (שם מה) זהר תרומה לו ציון ל' זהר ח"ב קלב. (מ') (בראשית א'. זהר בראשית א') קיט צ"ב לעיל דף ה' אות ו' צ"ד ת"ז תכ"א נ: תכ"ו ע"א. ע"ה: תל"ז עח: תקי"ח קא ט"א שמ"ה. ז"ח א. ט"א שכ"א ו' ט"א של"ה ח' ט"ג ש"ד ט' ט"א של"ב עו ש"ב שכ"ד. (ז') (בראשית לט.) זהר וישב דף סד ציון ו' זהר

ח"א קפט: ט') (תהלים סח) זהר מקץ דף ו' ציון א' זהר ח"א קצג:

מעלות הסולם

מאמר ויקרא אלקים לאור יום

מלכות בטרם הזווג עם ז"א היא בסוד חשך. כשנתחברו ז"א ומלכות, אז עושה שלום שעושה שלום לעולם. זהו שנאמר ויהי ערב ויהי בקר יום אחד, אשר ערב היא מלכות, בקר הוא יסוד, וכשמזדווגים הם שניהם יום אחד, אז נשלט היחוד שלמעלה והיחוד שלמטה ונעשה שלום למעלה שלום למטה. (יז) כגוונא דא יוסף וכו': כעין זה יוסף למטה, שהוא אחוז בצדיק שלמעלה, שהוא יסוד דז"א, כשנשלם יוסף למטה, הוסיף שלום בכל העולמות, ובכל הימים העליונים, כתוב כאן ויהי כדברה אל יוסף יום יום, וכתוב שם ברוך ה' יום יום יעמס לנו. והיינו כיוון שלא שמע לאשת פוטיפר יום יום, שנאזח בצדיק העליון, אז הימים העליונים שהם יסוד ומלכות בשלום דהיינו ביחוד אחד, וברכות מושפעות לכל העולמות.

בראתיו, היינו שבראתיו להאיר למקום שהוא שנקרא כבודי, וזהו ים החכמה, שהוא המלכות, הנקראת כבוד ה', שנגלה במשכן. יצרתיו זהו סוד יום שלמטה, (כנ"ל אות י"א) שבעת שיסוד שהוא ו' מאיר למלכות שהיא יס. נקרא היסוד בשם יום אף כך האדם הוא שזכה למדרגת צדיק נקרא יום למטה, שהוא כנגד מדרגת כל שלמעלה שהוא יסוד, ועל זה כתוב יוצר אור שלא כתוב בצדיק שלמעלה יצירה, עד שנתגלתה פעולתו למטה, ע"י הצדיק התחתון שמאיר במלכות בסוד יום כנ"ל. והעולם התחתון שהוא מלכות מאיר ממנו ואז נאמר יצרתיו

(טז) אף עשיתיו דא וכו': אף עשיתיו זו היא הלבנה שהיא מלכות הנשלמת למטה ע"י האדם. זהו שנאמר ובורא חושך כי

(דט"ו דף רנ"א ע"ב)

השמטות מספר הזהר

מאמר כלך יפה רעיתי

(ח) ויאמר אלהים יהי מאורות ברקיע השמים. תמן תנינן, א"ר יצחק, מאי דכתיב, (ט) כלך יפה רעיתי ומום אין בך. ת"ח, כשברא הקב"ה את עולמו, עשאו מאותו האור הנאצל למעלה. וברא את השמים, מאותו * רקיע הראשון, שהכינו הקב"ה ד ובראו בתחילה. ואותו הרקיע הוליד כל שאר ה הרקיעים שנתהוו ממנו.

(ט) וא"ר יהודה אמר רב, אותו הרקיע הוליד כל המאורות, מאותו האור שמקבל ו למעלה. וכשברא הקב"ה אותו רקיע, נטל ד הקב"ה את המאורות והניחם באותו רקיע, הנקרא רקיע שמים. ואותו רקיע נתהווה מן השמים.

(כ) דא"ר ה יהודה אמר רב, הרקיע העליון הוליד את השמים אשר תחתיו, והשמים הולידו האי רקיע, ונקרא רקיע השמים. ונטל הקב"ה הני מאורות, ונתנם בו, הה"ד, (ז) ויתן אותם אלהים ברקיע השמים.

(כא) אמר ר' יצחק, עשה הקב"ה הני מאורות, והניחם בזה, הרקיע, להיות ממשלה על הארץ, ולהשתמש בהם הבריות, כ ושניהם נתנו אורם בשוה.

חלופי גרסאות

ד נוסח אחר וברא (קראקא). ה נוסח אחר שאר השמים (דפוס פרעמישלא). ו נוסח אחר מלמעלה (זהר חדש). ז נוסח אחר לא גריס מלת הקב"ה (זהר חדש). ח נוסח אחר א"ר יהודה אמר רב (זהר חדש). ט בדפוס פרעמישלא גריס הה"ד ויתן אותם אלקים וגוי' והניחם בזה הרקיע ולא גריס א"ר יצחק עשה הקב"ה הני מאורות. י נוסח אחר ביד הרקיע. כ נוסח אחר וכשבראם נתנו אורם שניהם בשוה (זהר חדש).

מסורת הזהר

(ע) (בראשית א') זהר בראשית א' דף צה ציון ג' וציון ד' זהר ח"א יט: לה: קמו. רלט. ח"ג ש. שד. ת"ז תמ"ח לג. ז"ח א ט"ד שכ"ג של"ה ו' ט"ג ש"ה. פ' כלך יפה רעיתי ומום אין בך (שיר השירים ב'). זהר צו דף י' ציון מ' פנחס דף נג ציון ס' זהר ח"א א. ח"ג כז: צ' (בראשית א') זהר בראשית א' דף קיז אות א' ויחי קעט ציון ג' זהר ח"א כ: ד"ח א' כז ד: יוד.

מעלות הסולם

מאמר כלך יפה רעיתי

יטוד דז"א, ואותו הרקיע שהוא יסוד נתהווה מן השמים שהוא ז"א.

* (כ) דא"ר יהודה אמר וכו': כי אמר, ר"י א"ר הרקיע העליון שהוא בחזה דישו"ת, הוליד את השמים אשר תחתיו, שהוא ז"א, כי ישו"ת האצילו את ז"א, והשמים, שהם ז"א, הולידו את הרקיע הזה, כי ז"א האציל את היסוד שלו. ונקרא רקיע השמים. ולקח הקב"ה מאורות אלו ונתנם בו, ביסוד דז"א, שהוא משפיע אותם אל מלכות הנקראת ארץ. זהו שנאמר ויתן אותם אלקים ברקיע השמים.

(כא) א"ר יצחק ע"שה וכו': אר"י עשה הקב"ה שהוא בינה, המאורות האלו, והניחם ברקיע הזה שהוא יסוד דז"א להיות ממשלה על הארץ, שהיא מלכות. ושהבריות ישתמשו בהם, וכשבראם, נתנו שניהם את אורם בשוה, כלומר שהשמש והלבנה, שה"ס ז"א ומלכות מדרגתם

מאמר כלך יפה רעיתי

(ח) ויאמר אלקים יהי וגו': ויאמר אלקים יהי מאורות ברקיע השמים להאיר על הארץ. שם למרנו במדרש הנעלם, אמר ר' יצחק, מה שנאמר כלך יפה רעיתי ומום אין בך. בוא וראה, כשברא הקב"ה את עולמו, עשהו מאותו אור הנאצל מלמעלה, וברא השמים שהם ז"א, מאותו הרקיע הראשון, העומד בחזה דישו"ת, שהכינו הקב"ה שהוא בינה, ובראו מתחילה, ואותו הרקיע הראשון הוליד כל שאר הרקיעים היינו יסוד דז"א, וכל הרקיעים שבבי"ע שנתהוו ממנו.

(ט) ויאמר רב יהודה וכו': ואר"י אותו הרקיע שהוא יסוד דז"א, הוליד כל המאורות מאותו האור שמקבל מלמעלה מז"א, וכשברא הקב"ה אותו הרקיע לקח את המאורות והניחם באותו הרקיע, הנקרא רקיע השמים שהוא (דסרי דף רנ"א עב י') דף רנ"ב ע"א)

ל אמרה הלבנה, אין נאה להשתמש ולהתנהג בשני כתרים בשוה. מה עשה הקב"ה. המעיט אותה, והיינו הכפרה של שעיר ר"ח, מ שנאמר בו ק חטאת לה. (כב) א"ר יעקב, בכמה אתר תנינן דא, ולא אתיישבא בלבאי עניינא. כד אתא ר"נ, אתו ושייליה. אמר נ כמשמעו. א"ר יהודה לר' יעקב, ס כלום אתה רוצה לעבור על דברי חבירך. אשתיק.

(כג) רבי יוסי בר' שמעון בן לקוניא, אתא למחמי לר' אלעזר ע חתניה, נפקא ברתיא, ושקלה ידוהי לנשקא להון. פ ואמר לה לכי ומעטי את עצמך מקמי בעליך, דאיהו קדישא. שמע ר' אלעזר, אמר, כען ז אנא מזכרנא מלה חד, דאיהו מרגלא יקירא, דאתמר על סיהרא. ק כדתנינן, דקב"ה אמר לסיהרא, לכי ומעטי את עצמך, ר דחשבא סיהרא דלה אתייהיב שולטנא. א"ל ש חמוה, אנא כך שמענא, וכך הוה ת מסדר בלבאי, א ובגין דלא אעבר על ב דעתוהי ג דחבראי, שתקתי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק' (במדבר כח) זהר ח"ב רעא: ח"ג רמו: ל נוסח אחר אמרה הלבנה רבונו של עולם אין לך להתנהג בשני כתרים בשוה (זהר חדש). מ נוסח אחר שנאמר בו לה' (זהר חדש) נ נוסח אחר אמר משמעון (דפו"י). ס נוסח אחר מוסיף כלומר אתה (חינצ'א) בזהר חדש גריס א"ר יהודה לרבי יעקב אתה רוצה ולא גריס כלום אתה רוצה. ע נוסח אחר לרבי אלעזר ב"ר שמעון חתניה (זהר חדש). פ בזהר חדש לא גריס מלת להון. צ נוסח אחר גריס אמר כען ידענא אנא אזכרנא מלה חד (דפו"י). ק נוסח אחר כד תנינן (דפוסים ראשונים). ר נוסח אחר דחשבת סיהרא דלא אתייהיב שולטנא לה (קראקא). ש נוסח אחר חמוי (זהר חדש). ת נוסח אחר מתסדר בלבאי (זהר חדש). א בזהר חדש גריס בגין דלא אעבר על דעתו דחברייא ולא גריס מלת אשתיק. ב (בדפוס מונקאטש) ג"א דעתין. ג ג"א דחברא (דפוסים הראשונים).

מעלות הסולם

מאמר כלך יפה רעיתי

(כג) ר' יוסי בר' שמעון וכו': ר"י בר"ש בן לקוניא בא לראות את ר' אלעזר חתנו. יצאה בתו, ולקחה ידיו לנשק להן. ואמר לה ר' יוסי לכי ומעטי את עצמך לפני בעליך, שהוא קדוש. שמע ר' אלעזר, אמר עתה נזכרתי בדבר אחד, שהוא מרגלית יקרה, שנאמר על הלבנה, כמו שלמדנו, שהקב"ה אמר אל הלבנה לכי ומעטי את עצמך. כי הלבנה חשבה שניתנה לה השליטה. אמר לו חמוי, אני כך שמעתי, וכך הוא מסתדר בלבי פירוש הדברים, ובכדי שלא לעבור על דעת החברים ולא לפרש דבריהם שתקתי, ורצה לשמוע מר' אלעזר הפירוש של הדברים. (ועיי' בהקטה"ז אות י"ח מלה בסלע משתוקא בתר"ו).

מדרגתם היתה שוה, כי ז"א הליבש קו ימין דבינה, ומלכות הליבישה את קו השמאל דבינה, אמרה הלבנה, אין נאה למלך להשתמש ולהתנהג בשני כתרים בשוה. מה עשה הקב"ה, שהוא בינה. המעיט אותה, והיינו הכפרה של שעיר ראש חודש, שנאמר בו חטאת לה'. (כל זה נתבאר באורך בזהר בראשית א' מאות ק"י עד אות קט"ו). (כב) אמר ר' יעקב וכו': אר"י, בכמה מקומות למדנו זה, והענין לא נתישב בלבי. כשבא רב נחמן, באו ושאלוהו, אמר להם שהוא כמשמעו. א"ר יהודה לר' יעקב, כלום אתה רוצה לעבור על דברי חבירך. כלומר שאין אתה מתחשב בדברי חבירך לפרש דבריהם. שתק.

(כד) פתח רבי אלעזר ד ואמר ר' אשריך ישראל מי כמוך עם נושע ביי מגן עזרך ואשר חרב גאותך. א"ר אלעזר, ה וכי גאותן של ו ישראל בחרב הוא, לאו הכי, דהא חרב לעשו אתייהיבת, דכתיב (ש) ועל חרבך תחיה.

(כה) אלא הכי שמענא ז מאבא ח דאלין ת"ח, דכד שמעין מלה, ולא אתיישב בלבהון, ואינון מגיחים קרבא דין עם דין, כאינון מגיחי קרבא בחרבא, ובעיין לקטלא דין לדין עלה.

(כו) ומלה דא ט דקא אמרי חברנא כך היא, י וכך גורנא ברזא דמתניתין דילן, דכד ברא קב"ה לשמשא ולסיהרא, גזר על שמשא כ למהוי שלטנא דעשו, ועל סיהרא ל למהוי בעלמא דין שלטנא דיעקב, ומני עליהון מ תקיפין רברבין, עד דייתון תרין אומיא אלין.

(כז) והוא נ רברבא דאתמני על סיהרא, בגין ס אומא דיעקב, ע בעא מן קב"ה, פ דאתייהב שולטנא לסיהרא בעלמא דין, כלומר צ אומא דיעקב. אמר קודשא בריך הוא, ק וכי מה ר בעי אומא דיעקב ש אלא ת בעלמא דאתי,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ר') (דברים לג) זהר ויצא דף קלה ציון ו' אמור דף כ"ז ציון ר' זהר ח"א קסג. ח"ג קלט. קצב: ש' ועל חרבך תחיה (בראשית כז) זהר ח"א קמג: קמה. קעא. ז"ח יד ט"א של"ה ת"ז תס"ט דף ל'.

גריס מאבוי. ז בזהר חדש גריס דאלין אינון תלמידי חכמים דכד שמעין מלה ולא אתיישב בלבהון דאינון מגיחין דא עם דא כאינון דמגיחי קרבא ובעיין לקטלא דא לדא. ט בזהר חדש גריס דאמר חברנא. י בזהר חדש גריס וכן גורנא. כ בזהר חדש מוסיף דאתחזי למהוי. ל נוסח אחר מוסיף למיתב למהוי (דפוסים הראשונים). מ ג"א רברבין תקיפין (זהר חדש). נ ג"א רברבנא (ז"ח). ס ג"א אומה (ז"ח). ע (דפוס פרעמישלא) לא גריס מן בעא עד אמר קב"ה פ ג"א דיתיהב (ז"ח). צ ג"א לאומה דיעקב (ז"ח) ג"א אומה (חינצייא) ג"א אומאה (קראקא). ק ה"ג בזהר חדש ובכל הדפוסים גריס וכי אנא בעי. ר ג"א בעינא (דפוסים ראשונים) ג"א בעינא אומה דיעקב (ז"ח). ש (בדפוסים ישנים) כתוב פה (חסר כאן). ת ג"א לעלמא דאתי (ז"ח) ג"א בעלמא דאתי ולשלטאה בהו.

מעלות הסולם

מאמר בלך יפה רעייתי

הירח. שצריכים מאד לבארם ולא לבטלם. (כו) ומלה דא דקא וכו': ודבר זה שאמרו חברנו כך הוא פירושו, וכן גזרתי בסוד המשנה שלנו, כשברא הקב"ה את השמש והלבנה, גזר על השמש להיות שליטתו של עשו, ועל הלבנה שתהיה בעולם הזה, שליטתו של יעקב, ומינה עליהם שרים חזקים, עד שתבואנה שתי האומות הללו.

(כז) והוא רברבא דאתמני וכו': והשר שהוא שנתמנה על הלבנה, בשביל האומה של יעקב, ביקש מהקב"ה שתנתן השליטה ללבנה בעולם הזה, כלומר שתנתן השליטה לאומה של יעקב, אמר הקב"ה וכי מה

(כד) פתח ר' אלעזר וכו': פתח ד' אלעזר ואמר, אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה' מגן עזרך ואשר חרב גאותך. אמר ר' אלעזר, וכי גאותם של ישראל בחרב הוא. ומשיב, לא כן. כי החרב לעשו ניתנה, שכתוב ועל חרבך תחיה. אבל ישראל לא.

(כה) אלא הכי שמענא וכו': אלא כך שמעתי מאבי, שהכתוב סובב על תלמידי חכמים, כאשר שומעים דבר, ואינו מתישב בלבם, הם נלחמים זה עם זה, כאלו לוחמי מלחמה בחרב, ורוצים להרוג זה את זה, עליו. ועליהם נאמר הפסוק ואשר חרב גאותך. ורמז בזה על קושי ההבנה שבאגדה הנ"ל של מיעוט (דפו"י דף ר"ב ע"א)

ולשלטאה להו על כל א אומיאי. אבל בעלמא דין, לכי ומעטי את עצמך, ב והשתעבדי בגלותא, למזכי לך בעלמא דאתי.

כח) וכד ג אתי אומא דיעקב, אתרעמו קמיה דקב"ה, על ד דאתנטל מנהון שלטנא, ואתייהבת לעשו אמר לון קב"ה, וכי מה אתון בעאן ה שלטנא בעלמא דין, דהוא אנא ערבנא לשלטאה לכו לעלמא דאתי, ו על כל אומיאי. ז ובג"כ הביאו כפרה עלי, כלומר על אותה הבטחה, שאני ערב לכו, והביאו כפרה, והתעסקו בתורה, ועלי לתת לכם שכר טוב, ועלי להשליט אתכם על כל העמים, שעל מנת כן מיעטתי את הירח בעולם.

כט) ח אתא רבי יוסי, ונשקוה ברישיה, וקרא לברתיה, ואמר לה, ט קוטפיזא י דנהוריתא, ובוצינא כ דאתפרשא בטובון, אית גבך. ז זכאה אנת, וזכאה חולקיך, וזכאה חולקי, דזכינא למחמי כך.

ל) רבי יוחנן אמר זכו ישראל ח דנהיר לון קב"ה, ולית אנן צריכים לבוצינא אחרא, דכתיב ח) והיה יי' לך לאור עולם.

לא) אמר רבי אבהו, נ כיון שנתחלף להו שלטנא, מונין חשבנא לסיהרא, דבה, ס מנהגיין ישראל חושבנהון. הה"ד, הנך יפה רעיתי: ט מנהיגתי. ומום אין בך, דלא אשתכח בה גרעונא, פ בגין מועדין וזמנין. ע"כ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת) והיה ה' לך לאור עולם (ישעיה ס') זהר קרח דף טו ציון ר'.
 א נ"א לכל עכו"ם (ז"ח). ב נ"א ואשתעבידי בללותא למזכי לעלמא דאתי (ז"ח). ג נ"א כד אתי אומא דיעקב (ז"ח). ד נ"א דאתנאל (דפוסים ראשונים). ה נ"א שולטנא דעלמא דין דהא אנא ערבנא לשלטאה לכו לעלמא דאתי על כל האומות (ז"ח). ו נ"א לכל עלמא (קראקא). ז נ"א ובגין כן הקריבו עלי כפרה כלומר על אותה הבטחה שאני ערב בו הקריבו כפרה ואתעסקו באורייתא ועלי לתת לכם שכר טוב ועלי להשליט אתכם על כל האומות שעל כך מיעטתי את הירח בעולם הזה (ז"ח). ח נ"א אתא רבי יוסי חמוי ונשקיה ברישיה (ז"ח). ט נ"א קוטיפא (חינציא) נ"א קוטיפא (מונקאטש). י נ"א דנהירותא (ז"ח). כ ה"ג בז"ח, ובכל הדפוסים גריס דאתפרשא בגוין. ל נ"א זכאה חולקיך זכאה הוא חולקי בעלמא דין (ז"ח). מ נ"א נהיר להון קב"ה ולית אינון צריכין (ז"ח). נ נ"א ישראל כיון שנתחלף להו שולטנא (ז"ח). ס נ"א מונין (דפוסים הראשונים). ע ה"ג בז"ח ובכל הדפוסים גריס מנהגת גוהג כצאן יוסף. נ"א מוסיף מנהיגתי מן רועה כצאן יוסף (דפוסים הראשונים) פ נ"א מן (ז"ח) בדפוסים ישנים כתוב כאן ע"כ.

מעלות הסולם

מאמר כלך יפה רעיתי

מה צריכה האומה של יעקב, לשליטה בעולם הזה, אלא לעולם הבא יהיו שולטים על כל האומות. אבל בעולם הזה לכי ומיעטי את עצמך, והשתעבדי בגלות לזכות אותך לעולם הבא.

כח) וכד אתי אומא וכו': וכשבאה האומה של יעקב, התרעמו לפני הקב"ה, על שנלקחה מהם הממשלה וניתנה לעשו. אמר להם הקב"ה, וכי מה אתם צריכים ממשלה בעולם הזה, הרי אני ערב להשליט אתכם לעולם הבא על כל האומות, ומשום זה הביאו עלי כפרה, כלומר על אותה הבטחה לעוה"ב, שאני ערב לכם, הביאו כפרה, ועסקו בתורה.

כט) אתא רבי יוסי וכו': בא ר' יוסי, ונשקו בראשו, וקרא את בתו, ואמר לה, התגלות של אור, ונר הנברל בטובו, יש אצלך. אשריך, ואשרי חלקך. ואשרי חלקי שזכיתי לראות כך. קוטפיזא פירושו התגלות לפי הענין.

ל) רבי יוחנן אמר וכו': ר"י אמר זכו ישראל, שמאיר לנו הקב"ה, ואין אנו צריכים לאור אחר. שכתוב והיה ה' לך לאור עולם.

מאמר נעשה אדם

(לב) ז אמר ליה בוצינא קדישא, בתר דאמר א) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, מאי ניהו דאמר לבתר, ויברא אלהים את האדם בצלמו. א"ל, מה דאוקמוה על דא מארי ק מתניתין, דמנהון אמרו נברא, ומנהון לא נברא, קב"ה ברא ליה. דכתיב ב) ויברא אלהים את האדם בצלמו. א"ל, אי הכי איהו, לא יהיב ר חולקא ביה חד מנייהו, ולא אתעביד בדיוקנא דלהון, אלא באיקונון דמלכא, בצלמו כדמותו, דאיהו צלם ודמות תבניתו. אמר, הכי אשתמודע.

(לג) אמר ח"ו. ש אלא אנא אימא, דאתברי בכלא, ואשליטיה על כלא. ת דאי הוה יהיב כל חד חולקיה, בזמנא דהוה כעסיה עליה, כל חד הוה נטיל חולקיה מניה, כי במה נחשב הוא.

(לד) אלא, קב"ה ברא ליה א בדיוקניה, דא מלכות קדישא, ב דאיהו

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (בראשית א') זהר בראשית א' דף קמג ציון א' ובי זהר ת"ב מא: קכ. ת"ג לג: מב. רעח: ז"ח לח ט"ב ש"מ. ב') (בראשית א') ב"א דף י' ציון ב' הקסה"ז אות רל"ז צ"ו ז"ח ע"ח ט"ג שכ"א.
 ז'א בזמנא דהוה כעסיה עלי' (קרומינא). ת נ"א ואי הוה יהיב כל חד ביה חולקיה (ז"ח). א נ"א מוסיף כל חד [יחד] בדיוקניה (דפו"י). ב נ"א דאיהי (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר נעשה אדם

בצלמו. אמר לו אם כן הוא, לא נתן בו חלק אחד מהמלאכים ולא נעשה בצורה שלהם, אלא בצורה של המלך בצלמו כדמותו, שהוא צלם דמות תבניתו בלבד. אמר, כך משמע מדברין.

(לג) אמר ח"ו אלא וכי: אמר רעיא מהימנא חס ושלום לא אמרתי שאינו כולל מכל המלאכים והבריות, אלא אני אמרתי שנברא מכל המלאכים והבריות, והשליטו על כל הבריות. אלא אם היה נתון כל אחד חלקו אל האדם, היה נמצא שבזמן שהיה כועס עליו, היה כל אחד חוזר ולוקח חלקו ממנו. כי במה נחשב הוא.

(לד) אלא קב"ה ברא וכי: אלא הקב"ה ברא אותו בדמותו, שזו המלכות הקדושה הנקראת דמות, שהיא תמונת כל, שכל דרי ב"ע כוללים בה, ובה נסתכל הקב"ה, וברא את

(לא) אמר רבי אבהו וכי: כיון שנתחלף להם לישראל השלטון, שלא לשלוט בעוה"ז אלא בעוה"ב, מונים חשבונם לפי מהלך הלבנה. שבה מנהגים ישראל חשבונם. זהו שנאמר, הנך יפה רעיתי, רעיתי פירוש מנהיגתי. ומום אין בך, שלא נמצא בה חסרון כשביל מועדים וזמנים.

מאמר נעשה אדם

(לב) אמר ליה בוצינא וכי: א"ל המאור הקדוש ר' שמעון לרעיא מהימנא, אתר שנאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו, מהו שאומר את"כ, ויברא אלקים את האדם בצלמו. אמר לו מה שהעמידו על זה בעלי המשנה, ששאל למלאכים על בריאת האדם ומהם אמרו יברא, ומהם אמרו לא יברא, והקב"ה ברא אותו, שכתוב ויברא אלקים את האדם (דפו"י דף רנ"ב ע"א)

תמונת כל. דבה אסתכל קב"ה, וברא עלמא, וכל בריין דברא בעלמא. *) וכלל בה עילאין ותתאין, בלא פירודא כלל. וכלל בה עשר ספירן, וכל שמהן וכנויין והויין. ועלת על כלא, דאיהו אדון על כלא, ולית אלהא בר מניה א ולא אשתכח בכל עלאין ותתאין פחות מינה. בגין דאיהו קשר זכלהו, שלימו זכלהו, לקיימא ביה ומלכותו בכל משלה. ובגין דלא אשתכח עלת על כלא בעלאין ותתאין פחות מינה, אפילו בחד מנייהו, ב אתקריאת אמונת ישראל, ג ומסטרא דעלת על כלא, אתמר בה ג) כי לא ראיתם כל תמונה, אבל מטטרא דשאר ד בריין אתמר בה, ד) ותמונת יי ביט.

לה) אתא בוצינא קדישא, ושאר חבריא, ואשתטחו קמיה, ה) ואמר כען לית מאן דיכיל למיטל מניה חולקיה, ו דלא יהיב ליה חד מעלמא, אלא בורא עלמין, עלת על כלא. וביה תלייא עונשיה או אגריה, ולא במלאך ושרף, ולא בשום בריה דעלמא, ובגין דא אוקמוה רבנן דמתניתין המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם. ז

מאמר שחורה אני ונאווה

לו) חוורו דאורייתא, וכד איהו אור מתלבש בחושך, אתמר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) נ"א ולא ישתכח בעלאין ותתאין (ז"ח) נ"א עלאין ב נ"א אתקריבת (דפו"י). ג נ"א ומסטרא דעאלת קרימין. ד ה"ג בזהר פנחס ובכל הדפוסים גריס אבל מטטרא דשאר עמין. ה נ"א ואמרו ודאי כען. ו נ"א דלא יהיב ביה חולקא חד בעלמא. ז בדפוסים ישנים כתוב עד כאן. נ"א מוסיף מיד דשמע מלין אלין דאמר רבי שמעון בוצינא קדישא חדי ר"ם (דאר"מ בוצינא קדישא חדא ר"מ) וכל חבריא בריכו ליה ואמרו ר"מ אי לא הוה אתי בר נש אלא למשמע דא דיי (זהר חדש). ח בדפוסים ישנים כתוב סימן ה' דף כג ע"ב נ"א ת"ח חשך איהו אוכמו דאורייתא אור חוירו דאורותא (זהר) אוכמי (מונקאטש ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר נעשה אדם

לה) אתא בוצינא קדישא וכו': בא המאור הקדוש, ושאר החברים, והשתטחו לפניו, ואמר עתה אין מי שיוכל לקחת ממנה מן האדם חלקו. כי אפילו אחד בעולם לא נתן לו חלק אלא בורא העולמות עלת על הכל בלבד. ובו תלוי עונשו או שכרו, ולא במלאך ושרף, ולא בשום בריה שבעולם. ומשום זה העמידו בעליה המשנה, המשתף שם שמים ודבר אחר נעקר מן העולם. ע"כ רעיא מהימנא. עיין פרשת פנחס במאמר נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. מאמר שחורה אני ונאווה לו) חוורו דאורייתא וכו': כאן הסרה התחלת את העולם, ואת כל הבריות שברא בעולם, וכלל בה העליונים והתחתונים בלא פרוד כלל, וכלל בה עשר ספירות, וכל השמות והכנוים וההיות. ועלת על הכל שהוא אדון על הכל, ואין אלקים זולתו, אינו נמצא בעליונים ותחתונים פחות ממנה, משום שהיא קשר של כולם, ושלמות כולם, לקיים בו ומלכותו בכל משלה, ומשום שלא נמצאת עלה על הכל בעליונים ותחתונים, אפילו באחד מהם פחות ממנה, אם היא אינה נכללת בו. נקראת אמונת ישראל, ומצד העלת על הכל נאמר בה, כי לא ראיתם כל תמונה. אבל מצד שהיא כוללת שאר הבריות נאמר בה ותמונת ה' יביט. (דף ה"ב ע"א י) דף ה"ב ע"ב)

השמטות מספר הזהר

באורייתא ה) שחורה אני ונאווה. וכד אסתלק מתמן אור דאיהו חוורו, ס אמרה
(ו) אל תראוני שאני שחרחורת ואורייתא כגוונא דבת עינא, דאיהי אוכמא,
ושפירא באור דנהיר בה.

(ז) • ובגין בת עינא ואור דנהיר בה, אמר דוד, ז) יי אורי וישעי ממי
אירא. אורי: אור. י. דאיהו בת עין. ותרין גוונין אית לה, אור מלגאן, וחושך
מלבר. למהוי שלטאה בהו על כ כל קלוסינ, הה"ד ח) ומלכותו בכל משלה.
לח) בלבושא דאור, איהי שליטת על כל אינון דאתמר בהון, ט) ולכל
בני ישראל היה אור במושבותם. ז) ובלבושא אוכמא, שליטת על חייביא,
דאתמר ח) בהון י) ורשעים בחשך ידמו.

חלוסי גרסאות

ס ג"א איהי אומרת (תק"ח). י הכי גריס בתק"ח
(מזנקאטש) ובכל הדפוסים גריס ובגין דא אמרה
ול"ג אמר דוד. כ הגירסא בכל הדפוסים על כל
קליפין. ז ג"א ובלבוש אוכמא (תק"ח). ח ג"א
דאתמר בהו (תק"ח).

טז לב ט"ו שכ"א תק"ח קי ט"ב ש"ז.
י) (שמאל א' ב') זהר בראשית א' דף קמט ציון זהר ח"א כב: ח"ג קעה:

מסורת הזהר

ה) שחורה אני ונאווה (שיר השירים א') זהר בראשית
ב' דף קלד ציון ו זהר ח"א מט. ז"ח נא ט"ב של"ד
ו') (שם) זהר תזריע דף כ"א ציון כ' זהר ח"ב רטו.
ז') (תהלים כז) זהר ויחי דף רטו ציון ה' זהר ח"א
רמב. ז"ח כו ט"א שכ"ט תק"ח קטו ט"א שלי"ח.
ח') (שם קג) זהר משפטים דף קמ ציון מ' זהר
ח"ב קיז: ט) (שמות י') זהר ח"ב רמב: ת"ז תכ"ב
י) (שמאל א' ב') זהר בראשית א' דף קמט ציון

מעלות הסולם

שנאמר שחורה אני ונאווה

ולכל בני ישראל היה אור במושבותם. ובלבוש
השחור שולטת על החייבים, שנאמר בהם
ורשעים בחשך ידמו.

פירוש, כי מלכות דאצילות כוללת הכל
בסוד הכתוב ומלכותו בכל משלה, כי היא
מפרנסת ונותנת קיום גם לכחות הרע שלולא
כן לא היה לרע שום כח להמצא. שז"ס ורגליה
יורדת מות, כי הקליפות מקבלות ממנה נהירו
דקיק כדי קיומם, שז"ס שמלכות נקראת עשיה
להיותה מתפשטת ושולטת בכל העשיה כולה,
וכן נקראת חשך, כי היא מאירה נהירו דקיק
כדי לקיים את החשך והרע, ובעת השתוף
דמדת הרחמים בדין נתערב בבינה ג"כ בחינת
עשיה וחשך. וז"א מכונה תורה והמוחין שלו
ה"ס אור התורה וה"ס חוורו דאורייתא והוא
הלבן המקבל מאמא. והלבושי מוחין ה"ס חשך
דאמא, והם אוכמא דאורייתא. ובעת שמוחין
דאמא מלובשים בחשך, אומר אז ז"א שחורה
אני ונאווה, כי הלבושים הללו הם סבת כל
המוחין שלו. אמנם כשמסתלק האור מן
הלבושים והלבושים נופלים לבי"ע אז אומר
ז"א שהוא תורה אל תראוני שאני
שחרחורת, כי הקליפות נאחזות בשחור שלו.

ועוד

התחלת המאמר, והיא נמצאת בתקונים חדשים
דף קטו. ת"ח, חשך איהו אוכמא דאורייתא,
אור חוורו דאורייתא בא וראה, חשך ה"ס
השחור שבתורה, דהיינו הדיו שבאותיות
התורה. אור הוא הלבן שבתורה, דהיינו
הגוילים שעליהם כתובים האותיות, וכשהאור
מתלבש בחשך, נאמר על התורה שחורה אני
ונאווה. וכשהאור שהוא הלבן שבתורה נסתלק
משם, אומרת אל תראוני שאני שחרחורת.
והתורה היא כעין אישון בת עין היינו מלכות,
שהוא שחור, ונאה באור המאיר בו.

לז) ובגין בת עינא וכו': ומשום בת
העין והאור המאיר בה, שהיא מלכות אמר
דוד, ה' אורי וישעי ממי אירא. אורי:
נוטריקון אור י'. כי י' היא בת עין, חכמה
תתאה הנקראת י', ושני גוונים יש לה, אור
מבפנים וחשך מבחוץ, להיות שולט בהם על
כל הגזרות, ז"ש, ומלכותו בכל משלה.
קלוסין פירושו גזרות בריש מדרש איכה
הפלתי קלסים על אומות העולם פידושו גזרה.
לח) בלבושא דאור איהי וכו': בלבוש
של אור היא שולטת על כל אלה שנאמר בהם,
(דפו"י דף רנ"ב ע"ב)

לט) ועוד. נ אור איהו מסטרא דימינא, דאיהו אור יום קדמאה. דאתמר ביה, כ) יהי אור, דא אברהם, ז) ויקרא אלהים לאור יום. ט חשך, מסטרא דשמאלא, דאתמר ביה ביצחק, ח) ותכהין עיניו מראות. ולחשך קרא לילה. ע יעקב פ אתלבש מתרווייהו, באור דימינא, ובחשך דשמאלא. (מ) ובתרווייהו עמודא דאמצעיתא, איהו צ ז) עמוד הענן יומם, ועמוד האש לילה ק דנהיר בתרווייהו, הה"ד, לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה לפני העם. ענן, מסטרא דיליה מיא. חשך, מסטרא דיליה אשא. עמוד,

חלופי גרסאות

נ אור איהו (תק"ח) ט ג"א חשך מסטרא דשמאלא דיצחק דאיהו יום תנינא דאתמר ביה ותכהין (תק"ח). ע ג"א מוסיף אדם דא (תק"ח). פ ה"ג (בתק"ח) ובכל הדפוסים גריס יעקב דאתלבש מתרווייהו. צ הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים מוסיף איהו עמודא עמוד הענן יומם. ק ה"ג בתק"ח ובכל הדפוסים גריס ועמוד האש לילה לפני העם ולא גריס דנהיר בתרווייהו הה"ד לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לילה.

מסורת הזהר

כ) יהי אור (בראשית א') זהר בראשית א' דף מג ציון ב' ובדף מ' ציון ב' זהר ח"א טז: רנו: ח"ב יא: קסו. ח"ג יב. ת"ז ת"ל עג: תל"ח עח: עט. ת"ע קלו. ל' ויקרא אלקים לאור יום (שם) לעיל דף ה' ציון ד'. מ' ותכהין עיניו מראות (שם כז) זהר בראשית א' דף לו ציון ג' ת"ז תכ"א ג. תס"ט ת"ע זהר ח"א טז. קמב. רנח: ח"ב קפח: נ' עמוד הענן יומם (שמות יג) תק"ח קטז ט"ב ש"ח.

מעלות הסולם

מאמר שחורה אני ונאווה

אל זה כל הלילה. לא קדבו המים אל האש. ולא האש אל המים כי הוא העמוד האמצעי הבדיל ביניהם וזהו מחלוקת בית הלל ובית שמאי, שהיא לשם שמים. פירוש הדברים, ב' הקוים ימין ושמאל הם במחלוקת, מחמת שקו הימין שהוא חסדים, הוא שורש המדרגה, ובלתי נפגם, כי על האוד דחסדים לא היה צמצום, ולכן רוצה לבטל את שליטת קו השמאל ולהכניעו, כיחס השורש אל הענף שלו. וקו השמאל בהיותו מחזיק באור החכמה, שהוא אור גדול יותר מאור החסדים שבקו ימין, ע"כ כחו גדול לבטל את אור החסדים שבימין, ומשום זה שניהם אינם יכולים להאיר, כי חסדים בלי הארת חכמה הם בחינות ו"ק בלי ראש, שהיא קטנות. ואוד החכמה שבקו שמאל הוא חשך לגמרי, מפני שאין אור החכמה יכול להאיר בלי לבוש מחסדים. מטעם כי ז"א משורשו בעשר הספירות דאור ישר הוא בחינה ג' אשר עצמותה היא אור חסדים בהארת חכמה, ולכן אי אפשר שבז"א תאיד חכמה בלי חסדים, כי חסר בו עיקר העצם והנושא לאור החכמה. ומכאן הכלל שרק בג' הספירות הראשונות יכולה החכמה להאיר בלי חסדים, אבל בוי"ט התחתונות שבכל מקום שהם, הם בחינות ז"א.

לט) ועוד, אור איהו וכו': ועוד, יש לפרש ענין אור וחשך בב' קוים ימין ושמאל דז"א עצמו. אור הוא מצד הימין חסד שהוא היום הראשון מששת ימי בראשית. שנאמר בו יהי אור. וזהו אברהם שהוא מרכבה למדת החסד, ובטו"ה, ויקרא אלקים לאור יום. חשך הוא מצד השמאל, גבורה, שנאמר בו ביצחק, ותכהין עיניו מראות, ולחשך קרא לילה. יעקב הוא קו האמצע, תפארת מלובש וכלול משניהם מאור שבימין, ומחשך שבשמאל.

מ) ובתרווייהו עמודא דאמצעיתא וכו': ועמוד האמצע שהוא יעקב מאיר בשניהם, כי כל קו כלול מב' קוים ימין ושמאל, וקו האמצע מכריע בכל אחד מהם, והחילוק הוא בשליטה, כי לכן נקרא ימין משום שחסד הוא השולט. ולכן נקרא שמאל מפני שגבורה היא השולטת. ולכן הוא עמוד הענן יומם, ועמוד האש לילה, כי קו האמצע הנקרא עמוד מאיר בשניהם. זהו שנאמר, לא ימיש עמוד הענן יומם ועמוד האש לפני העם. ומפרש, ענן מצדו מים, שהם חסדים. חשך מצדו אש היינו גבורות. והם במחלוקת, עמוד עושה שלום ביניהם. זהו שנאמר, עושה שלום במרומיו. וכשהוא באמצע, נאמר ולא קרב זה (דסו"י דף דג"ב ע"ב)

ד איהו שלום בנייהו. הה"ד, ט) עושה שלום במרומיו. וכד איהו באמצעיתא,
 (ע) ולא קרב זה אל זה כל הלילה, לא קריב מייא לאשא, ולא אשא למייא,
 דאיהו אפריש בנייהו. ש ודא איהו מחלוקת בית הלל ובית שמאי, שהיא לשם
 שמים.

(מא) ת ולקבלייהו תרין אמוראי דרקיע, מיכאל וגבריאל, ושר שלום
 מכריע ביניהם, דאיהו נוריא"ל. א אוריא"ל אתקרי, מסטרא דימינא. נוריא"ל,
 מסטרא דשמאלא. ואיהו אדם דלתתא, מטטרוין. שמיה, שליט על כל מארי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ר נ"א מוסיף עמודא איהי שלום בנייהו (תקיח
 מונקאטש). ש נ"א האי איהו מחלוקת לשם שמים
 כגון הלל ושמאי (תקיח). ת נ"א לקבלייהו תרין
 אמוראי ברקיעא (תקיח). א נ"א מוסיף אוריא"ל
 אוריא"ל אתקרי (תקיח).

ט) עושה שלום במרומיו (איוב כה) זהר תרומה דף
 קכז ציון ב' ז"ח טו ט"א שמ"ו זהר ח"א טו: יב:
 יג. ח"ב קמז: תקיח קטז ט"ב שי"א קכד ט"ב ש"ל.
 ע) ולא קרב זא"ז (שמות יד) זהר בראשית ב' דף
 ריז ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר שחורה אני ונאווה

את האש בתוך המים ועשה שלום ביניהם.
 בסוד הרואה קרדה בחלום (ברכות נ:).
 וזה אמרו דנהיר בתרווייהו וכי עמוד
 שהוא קו אמצעי יעקב איהו שלום בנייהו
 הוא משלים ביניהם הה"ד עושה שלום
 במרומיו ואיך הוא מחברם וכד איהו
 באמצעיתא ולא קרב זה אל זה וגו' דאיהו
 אפריש בנייהו דוגמת הכלי כנ"ל ודא
 איהו מחלוקת בית הלל ובית שמאי, כי
 הלל היה עניו ורחמן, ושמאי היה קפדן.
 שהוא לשם שמים, ז"א נקרא שמים וכה
 ההכרעה בין ב' הקוים לוקח מן מלכות
 הנקראת שם שהיא נושאת את המסך, ועיין
 בזהר בראשית א' אות נ' כתב וקב"ה אפריש
 בנייהו, כלומר שהמחלוקת וההבדל בין ב"ה
 וב"ש נמשך להם מהקו האמצעי של מעלה,
 שה"ס קב"ה אשר ע"י ההבדל הזה, שהשמאל
 יאיר ממטה למעלה, והימין מלמעלה למטה,
 נמצא מקיים הארת שניהם, ומלבישם זה בזה,
 ואז הקב"ה נותן הארת שניהם בסוד הזווג
 אל הנוקבא. וזהו מחלוקת לשם שמים, כלומר
 שההבדל הזה מימין לשמאל בדרך הארתם,
 הוא מזווג את שם שהוא מלכות, עם שמים
 שהוא ז"א.

(מא) ולקבלייהו תרין אמוראי וכי:
 כעת הוא מפרש המרכבה דבי"ע, ואומר,
 ולנגדם היינו, נגד ב' קוים ימין ושמאל של
 ז"א דאצילות, הנקרא אדם דאצילות. הם שני
 אמוראים

אי אפשר שתאיר החכמה בלי חסדים כי
 החסדים הם עיקר מהותם, וע"כ אם החכמה
 חסדה מחסדים היא חשך ולא אור.
 ואין תקון למחלוקת זו אלא ע"י הקו
 האמצעי, הנעשה ע"י התחתון העולה למ"ן
 ונעשה זווג מהאור העליון על המסך של
 התחתון ויוצאת עליו קומת אור רחסדים
 שמצד אחד ממעט המסך הנה את קו השמאל,
 מג"ד לר"ק. ומצד ב' הוא מרבה באור חסדים,
 ובב' אלו הוא מכריח את קו השמאל להתייחד
 עם הימין, ואור ו"ק רחכמה מתלבש בחסדים
 שבקו ימין שעתה הוא יכול להאיר, וכן קומת
 חסדים משיגה ג"ד ומאידה בכל שלימותה
 בגדלות. נמצא שהקו האמצעי מקיים הארת
 שניהם, והשמאל מאיר ממטה למעלה, והחסדים
 ממעלה למטה.

ונקח למשל מהענפים שבעולם הזה בכרי
 להסביר את שודשם, יש לנו מים שהם צוננים
 וקרירים, ואי אפשר לנו ליהנות מהם, מחמת
 הקרירות שבהם. ויש לנו אש, ואי אפשר לנו
 לחבר המים עם האש, כי המים מכבים את
 האש ומבטלים אותה, וכן טבע האש ליכש את
 המים ולכלותם. אז אנו לוקחים כלי ושמים
 את המים לתוכו, ושמים את הכלי עם המים
 על האש, והמים מתחממים ואפשר ליהנות
 מן המים והאש יחד. נמצא כי ע"י הכלי
 נעשו ב' פעולות א' שהבדיל בין המים והאש,
 שאחר לא יבטל את השני וב' שחיבר והכליל
 (דפו"י דף רנ"ב ע"ב)

ב מתניתא. הה"ד פ) וירדו בדגת הים, אלין תלמידי חכמים, דמתרבין ג בימא דאורייתא, דירתה מתמן נפש חיה. ובעוף השמים, אלין מארי דזכוון, דבזכותהון פרחין לעילא, ד וירתין מתמן רוחא, דאיהו עוף יעופף. בגדפין, בפקודין דעשה. ובבהמה, אלין עמי הארץ. דאתמר בהון ז) אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם. ה

מב) כך נהורא, איהו ר) רננו צדיקים בה'. ודא דרגא דצדיק חי עלמין, ומתמן רנה. וביה פורקנא, הה"ד, ש) צמח צדיק ודאי דאיהו עשיראה. וצדיק נטיל משמאלא, ועמודא דאמצעיתא מימינא. הה"ד ת) מימינו אש דת למו.

מאמר יצחק קץ חי

מג) ת"ח, כל ה אתוון אינון מסטרא דאתוון דאורייתא ו דכלילין בשכינתא. וצדיק איהו נטיל לשמאלא ו קץ חי, דאיהו יצחק בהיפוך. חי עלמין קשיר בשמאלא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב נ"א מארי מתניתין (תק"ח). ג נ"א דמתרבין בימא דאורייתא (תק"ח). ד נ"א וירתה מתמן רוחא (תק"ח). ה בדפוסים ישנים כתוב (ותחזור למקום שהנחת בדפוס) ואי צלותא וכו' עד ק) יפול מצדך אלף וכו'. ה נ"א אתין (תק"ח מונקאטש). ו נ"א דכלילין (תק"ח). ז נ"א צדיק איהו נטיל לשמאלא דאיהו יצחק קץ חי עלמין קשיר בשמאלא (תק"ח מונקאטש) נ"א צדיק איהו נטיל לשמאלא דאיהו יצחק קץ חי עלמין קשיר בשמאלא ול"ג דאיהו יצחק בהיפוך (תק"ח).

פ) וירדו בדגת הים (בראשית א') צ') (במדבר יד) זהר שלח דף כג ציון ט'. ק') בחלופי גרסאות יפול מצדך אלף (תהלים צא) זהר בראשית א' דף קסו ציון א'. ד') רננו צדיקים בה' (שם לג) זהר תרומה דף ע' ציון ח' זהר ח"ב קלוז: ש') צמח צדיק (ירמי' כג) ת"ז תי"ד דף ל. ת') מימינו אש דת למו (דברים לג) זהר ויצא דף ג' ציון ה' זהר ח"א קמו. ח"ב ג. קלא. ח"ג קיה. קצב: ת"ז בהקדמה דף יא: תי"ג כט: תכ"ב סז. תס"ט.

מעלות הסולם

מאמר שחורה אני ונאווה

מב) כך נהורא איהו וכו': חסרה ההתחלה ועיין בתקונים תקון י"ג בא"ד תשיעאה ברנה. כך אור, הוא רננו צדיקים בה' בסו"ה אור זרוע לצדיק (לעיל אות י"א) וזה מדרגת הצדיק שהוא יסוד חי העולמים. ומשם רנה, וכו הגאולה ודאי, זהו שנאמר צמח צדיק. ומתחתיו תצמח מלכות שהיא הספירה העשירית. וצדיק היינו יסוד לוקח מקו השמאל שהם גבורה הוד. והעמד האמצעי תפארת, נוטה לימין, זהו שנאמר מימינו אש דת למו.

מאמר יצחק קץ חי
מג) ת"ח כל אתוון וכו': בוא וראה, כל האותיות הכלולות בשכינה שהיא מלכות הנקראת א"ת, מחמת שכוללת כל כ"ב האותיות מא' עד ת'. הן באות מבחינות

אמוראים ברקיע, שהם ב' מלאכים מיכאל מימין, וגבריאל משמאל. ושר שלום הוא הקו האמצעי, מכריע ביניהם. שהוא נוריאל. והוא כולל מב' הקוים ימין ושמאל. מבחינת הימין הוא נקרא אוריאל. ומבחינת השמאל הוא נקרא נוריאל. והוא אדם שלמטה, היינו אדם דבי"ע. ושמו מטטרוין השולט על כל בעלי המשנה. זהו שכתוב וירדו בדגת הים. הם תלמידי חכמים. המתרבים בים התורה, ויורשים משמה נפש חיה. ובעוף השמים, הם בעלי הזכיות שבזכיותיהם הם פורחים למעלה ויורשים משם את אור הרוח. והיינו עוף יעופף, הפורחים בכנפים שהם מצוות עשה. ובבהמה אלה הם עמי הארץ שנאמר בהם, אל תיראו את עם הארץ כי לחמנו הם.

(דסו"י דף רנ"ב ע"ב)

מד) ושכינתא תתאה מסטרא דשמאלא אתמר בה, א) והארץ היתה תוהו. ח מסטרא דימינא ובוהו: בו הוא. מסטרא דעמודא דאמצעייתא, ט וחשך על פני תהום, דא שכינתא תתאה.

מה) ומאן גרים י האי. אלא קב"ה קודם דברא עלמא, כ הוה סתים יהוה, לבתר אתפשטת ה' לתתא, ואתמר בה והארץ היתה תוהו ובוהו. ורזא דמלה, ב) אלה תר"לדות ה"שמים ו"הארץ בהבראם, בה' בראם. הרי לך ל דהוה לבושהא תוהו.

מו) ובגין דא מ ג) כי לא המטיר ה' אלהים, עד לא הוה נחית נביעו עלה, בגין דאדם אין, דהוה בעלה לעילא סתים באין. נ עד דאתפשט ה' מן

חלופי גרסאות

מסודת הזהר

ח הכי גרים (בתק"ח) ובכל הדפוסים גרים והארץ היתה מסטרא דימינא תוהו ובוהו ג"א והארץ היתה תוהו ובוהו ומסטרא דימינא ובוהו בו הוא ומסטרא דעמודא דאמצעייתא (תק"ח עם פי' הגר"א). ס ג"א וחשך על פני תהום ואילן אינון לבושין ושכינתא תתאה בגלותא (תק"ח). י הכי גרים (בתק"ח) ובשאר הדפוסים גרים ומאן גרים ליה האי (ובאמשרדאם) גרים ומאן גרים לה האי. כ ג"א הוה סתים יקו"ק לבתר אתפשט ה' לתתא (תק"ח). ל ג"א דהוה לבושה תוהו. מ ג"א כי לא המטיר ה' אלקים וגומר לא הוה נחית נביעו עלה ולא גרים עד לא הוה (תק"ח). דאיהי מקורא דנביעו דאיהי נקודא סתימאה ומיד והשקה את כל פני האדמה (תק"ח).

א) והארץ היתה תוהו ובוהו (בראשית א') זהר בראשית א' דף כח ציון ג, זהר ח"א י. טו. קצב: ריג: רמ. ח"ב כו. קיג: קמט: קס. ח"ג נ. ת"ו תכ"א סג. תכ"ה ע: תס"ג צה. תסי"ט קד: ז"ח, דף י' ש"יב יא ש"ל יב שכ"ד טו ש"יז. ב') אלה תולדות השמים והארץ בהבראם (בראשית ב') זהר בראשית א' דף קצב ציון א'. זהר ח"א נה: קנד: ח"ג קכב: רצו: תק"ח קב ט"ב של"ז ז"ח ס ט"ד ש"יג כו ט"א שמי"א כו ט"א שכ"ז. ג'). כי לא המטיר ה' אלקים (שם ב') זהר וירא דף א' ציון ב' וג' זהר ח"א כה: צו.

נ ג"א עד דאתפשט ו' מן יה"ו דאיהו בינה ׀ והשקה את כל פני האדמה (תק"ח).

מעלות הסולם

מאמר יצחק קץ חי

הוא ושמו אחד אח"כ נתפשטה ה' תחתונה של הוי"ה כמ"ש ז"ל בתחילה עלה במחשבה לברוא העולם במדת הדין. ונאמר בה והארץ היתה תוהו ובוהו, וסוד הדבר, אלה תולדות השמים והארץ ר"ת תוהו ובוהו, בה' בראם הרי לך רמז שהיתה מתפשטת בלבושים של תוהו.

ענין הוא ושמו אחד של קודם בריאת העולמות והצמצום הראשון בנקודה אמצעית שהיא מלכות וה' תחתונה של שם הוי"ה מבואר היטב באריכות בתלמיד עשר ספירות חלק א' ואי אפשר להאריך כאן.

מו) ובגין דא כי וגו': ומשום זה נאמר כי לא המטיר ה' אלקים וגו' כי עדיין לא היה יורד המעיין עליה, משום דאדם אין, כי בעלה ז"א היה למעלה סתום באין. עד שנתפשטה ה' מן יה"ו שהיא בינה מדת הרחמים ׀ סתומה שהיא המקור של המעיין והיא נקודה סתומה ומשם והשקה את כל פני האדמה.

פירוש, כי מטרם שנמתקה המלכות

בבינה

כ"ב אותיות התורה הנכללות ביסוד צדיק כמ"ש לעיל (אות ח') לקבל כ"ב אתוון דאורייתא דעלמא תתאה קאים עלייהו, דהא צדיק דלעילא תורה שבכתב איקרי. וצדיק היינו יסוד הולך ונוטה לצד השמאל גבורה. ולכן הוא נקרא קץ חי. שהם אותיות יצחק בהיפוך. כי חי העולמים שהוא יסוד קשור הוא בקו השמאל.

מד) ושכינתא תתאה מסטרא וכו': ושכינה התחתונה מבחינת השמאל נאמר בה והארץ היינו מלכות היתה תוהו. ומבחינת הימין נקראת ובוהו נטרקון בו הוא. ומבחינת העמוד האמצעי תפארת, נקראת וחשך על פני תהום, זוהי השכינה התחתונה (ענין תוהו ובוהו חשך עי"ן בראשית א' בהסלם מאמר והארץ היתה תוהו מאות י"ז עד אות כ"ח).

מה) ומאן גרים האי וכו' ומי גרם זה, שהמלכות היתה בבחינות תוהו ובוהו וחשך, מבחינות השמאל. ומשיב, אלא קודם שברא הקב"ה את העולם, היה השם הוי"ה סתום בסוד

(דפו"י דף רנ"ב ע"ב)

יהו, דאיהו בינה ם דאיהו מקורא דנביעו, דאיהו נקודא סתימא. ומתמן, (ז) והשקה את כל פני האדמה.

(ז) וקודם דנחתת, הוה קב"ה בונה עולמות ומחריבן. ם בגין דלא הוה נביעו נחית. בההוא זמנא דנחת נביעו לגבי ה, הוה שירותא בחסד הה"ד (ה) אמרתי עולם חסד יבנה ובגין דא (ו) לא תוהו בראה לשבת יצרה ע ואתמר ביה. (ז) לא * טוב היות האדם לבדו. פ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ד' והשקה על פני האדמה (שם ב') זהר בראשית א' דף רו ציון ה' ו' זהר ח"א כה: ת"ז תכ"א מד. תכב סו. ז"ח יג ס"ד של"ה תק"ח קח ט"א ש"א. ה' אמרתי עולם חסד יבנה (תהלים פט) זהר יתרו דף סה ציון פ זהר ח"א י: ח"ב קסו: ו') לא תוהו בראה לשבת יצרה (ישעיה מה). זהר ב"א דף קס"ב ציון ג'. ז') לא טוב היות האדם לבדו (בראשית ב') זהר בראשית א' דף רכט ציון ד' זהר ח"ג שח.

מעלות הסולם

מאמר יצחק קץ חי

ד' ספירות שכל אחת כלולה מעשר נקודות ם ומישור"ת באים כל המוחין לזו"ך. הן אודות דחסדים, והן הארת החכמה, ולכן אומרו דאיהו מקורא דנביעו לאור דחסדים. דאיהו נקודה סתימא, להארת חכמה שנקדאת נקודה. ומתמן והשקה את כל פני האדמה. כי ע"י השתוף דמלכות בכינה הרויחה המלכות ב' ספירות הראויות לקבל את אור העליון, בינה וז"א, ולכן אחר שבני אדם מעלים מ"ן ע"י מצות ומעשים טובים ממשיכים הארה חדשה מלמעלה המורידה את המלכות ומקום הזווג בחזרה למקומה ויוצאת מדדגה שלימה נפש רוח נשמה חיה יחידה שהם מקובלים בספירות בינה וז"א שנכללו קודם לכן במלכות, והן ראויות לקבל את האור העליון, ואז גם נשמות הצדיקים מקבלות מוחין עליונים מזו"ן דאצילות להיותן נכללות במלכות העליונה.

(ז) וקודם דנחתת הוה וכו': וקודם ירידת הבינה והשתוף דמדת הרחמים בדין, היה הקב"ה בונה עולמות ממלכות דמדת הדין לבד הנקדאת תהו, ומחריבם, משום שלא היה יורד המעיין, כי באור החוזר של המלכות לא היתה יורדת שום הארה מאור העליון ממעלה למטה. באותו הזמן שירד המעיין אצל הה' היינו אחר שמלכות הרויחה ב' הספירות

בבינה שהיא מדת הרחמים, לא היה העולם מתקיים, כי לא היתה דאיהו לקבל שום אור ישר, רק אור חוזר לבד שפירושו אור דין, ואז נמצא שבני אדם בעולם הזה המקבלים מן המלכות (עיין לעיל אות ל"ד) לא היו ראוים לקבל שום מוחין שהם אור ישר מאין סוף ב"ה, וזה אמרו עד לא הוה נחית נביעו עליה, כי נביעו פירושו מסך שנתקן בתוך המלכות להעלות אור חוזר ולהלביש את האור הישר כמו מעיין הנובע בלי הפסק, ומטרם צמצום ב' שהוא שתוף מדת הרחמים בדין היו תשע הספירות הראשונות בפני עצמן, אור ישר, ומלכות בפני עצמה בסוד העלאת ע"ס דאו"ח, והעולם היה מושפע מבחינת הדין לבד, משום דאדם אין כי ז"א בעלה לעילא סתים באין בספירות דאור ישר לבד שהן בחינות אין סוף כי אין לנו תפיסה והשגה באור ישר בלי הלבוש של אור חוזר. עד דאתפשט ה' מן יהו דאיהו בינה שהיא מדת הרחמים. ם דאיהו מקורא דנביעו, פירושו, הבינה מתחלקת לג"ד וז"ק, אשר גה"ד שהן חב"ד, וכן גה"ד דגוף שהן חג"ת עד החזה נתקנו לאו"א עלאין, ולהיותן שש הספירות חב"ד חג"ת שכל אחת כלולה מעשר נקודות ס', ומחזה ולמטה דבינה שהן ד' ספירות נה"מ נתקנו לישור"ת ולהיותן

(דפוי דה רי"ב ע"ב * דף רי"ב ע"א)

מח) ובזמנא דהוה תוהו, אמר אלהים לנת, ח) קץ כל בשר בא לפני
 צ וגו', קץ דיצחק, דאתמר ביה ט) כי אותך ראיתי צדיק לפני ק) דאי את
 בעי רחמי עליהו, ר) לא אתחרבו. והכי אחזי ליה ברמו, בסוף יומיא, בגין
 דיבעי רחמי עליהו, ולא ימות משיח דאיהו מסטרא דשמאלא.

מט) א"ל, והא בונה עולמות ומחריבן, קודם דאתברי עלמא הוה.
 אלא מגיד מראשית אחרית, ש) דקב"ה חזא במחשבתיה כל דרין דהוה בונה
 ואתחריבו, קודם דאתבריאו חזא ת) דהו עבדין עובדין דאתחריבו. א) וכיון
 ב) דחזא ומנע ברכאן מנייהו, חשב כאילו חריב לון. ודא ממלל ג) על סוף יומין,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ח) קץ כל בשר בא לפני (בראשית ו') בראשית א'
 דף ש"ל ציון ד' ז"ח כ' ס"ד ש"מ שמי"ג. ט') כי
 אותך ראיתי צדיק לפני (בראשית ז') זהר גח דף
 סא ציון א' זהר ח"א ע: ח"ב קצו:
 ברמו בגין דיבעי רחמי עליהו ולא גריס והכי אחזי ליה ברמו בסוף יומיא בגין דיהא בעי רחמי עליהו
 ש הכי גריס ובתק"ח ובכל הדפוסים גריס דקב"ה הוה מחשבתיה נ"א ל"ג הוה (תק"ח). ת נ"א דהוה
 (תק"ח). א הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים גריס וכיון דברא חשב ולא גריס דחזא ומנע ברכאן מנייהו.
 ג נ"א חשיב לון כאילו הוא חריב לון (תק"ח מונקאטש) נ"א לון חשיב כאילו הוא חריב לון (תק"ח עם
 ט" הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר יצחק קץ חי

ולא יחרבו. וכך הראה לו ברמו על הדורות
 של אחרית הימים, כדי שיבקש רחמים עליהם,
 שלא ימות משיח בן יוסף שהוא מצד השמאל.

מט) א"ל והא בונה וכי: אמר לו, הרי
 בונה עולמות ומחריבן היה קודם בריאת
 העולם, ומה אתה אומר שזהו המבול ואחרית
 הימים, ומשיב, אלא מגיד מראשית אחרית,
 כי הקב"ה ראה במחשבתו את כל הדורות
 שהוא בונה ומחריבם עוד קודם שנבראו. כי
 ראה שהם עושים מעשים רעים שיביאו
 עליהם חורבן. וכיון שראה ומנע מהם את
 הברכות נחשב כאילו חריב אותם. והמדובר
 הוא על אחרית הימים, אשר אותם התולדות
 הרעים היו גורמים כי הנהר יחרב ויבש, יחרב
 בבית ראשון, ויבש בבית שני המעיין שלו.
 בשני העולמות השכינה העליונה בינה,

ההשכינה

בינה וז"א דאור ישר, היתה ההתחלה בחסד,
 זהו שנאמר אמרתי עולם חסד יבנה. ומשום
 זה נאמר לא תוהו בראה לשבת יצרה. ונאמר
 בו בז"א לא טוב היות האדם לבדו. רק בזווג
 עם הנוקבא פב"פ ואור ישר מז"א מתלבש
 באור חוזר של המלכות ומזווגם באו כל המוחין
 אל התחתונים.

מח) ובזמנא דהוה תהו וכי: ובזמן
 שהיה תהו אמר אלקים לנת, קץ כל בשר בא
 לפני וגו', ורמוז לו על קץ דיצחק, שפירושו,
 לתקן את המסך למעט את קו השמאל שהוא
 יצחק ולהכניע אותו לימין בסוד קץ חי,
 אותיות יצחק בהיפוך המהפכים את קו השמאל
 לקו האמצע, שנאמר בו בנח כי אותך ראיתי
 צדיק לפני, ואם אתה תבקש רחמים עליהם,
 להמשיך את החסדים שבקו ימיו יתקיימו

(דפו"י דף רנ"ג ע"א)

דאלין תולדין בישין ז הוו גרמין דנהר יחרב ויבש, ה יחרב בבית ראשון, ויבש בבית שני נביעו דיליה, בתרין עלמין: שכניה עלאה, ושכינה תתאה. (ג) ולנח אתגליא ו מה דהוה עתיד למהוי, ולא בעא רחמי עליהו. עד דאתא משה, ובעא רחמי, דעתידין הוו ישראל, דלא יפקון אלא חד מעיר ושנים ממשפחה, מסטרא דגבורה, ז דהוא דין, ואתחזר עלמא ח לתוהו. ובגין דבעא משה רחמין עליהו, שמאלא דוחה, ולא יפקון ביה ישראל. (א) וימין מקרבת, ט דאיהי ימינא מטה כלפי חסד. ומשה בגין דיהב גרמיה עליהו, יב תוקפא לדרגיה, דאיהו עמודא דאמצעיתא, דאיהי אורייתא דאתייהבת בימינא. הה"ד, י מימינו אש דת למו. ובגין דא פורקנא ביה תליא, הה"ד, כ לא יסור שבט מיהודה עד כי יבא שילה, דאיהו משה י בחשבנא.

מאמר מלבא לפומא לא גלי

(ב) יסוד צדיק, ביה כ ס"ו, תהא ל שמאל דוחה. אף על פי דאוקימנא ביה, ל כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה מ וגר ששים ושש, בגין דאתקשר נ בשמאל. וימין מקרבת, בגין דתליא מניה עמודא דאמצעיתא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י' מימינו אש דת למו (דברים לג כ') (בראשית מט) זהר בראשית א' דף רג ציון א' ת"ז תכ"א מג. ל' כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה (שם מו) זהר שמות דף צא ציון ז'. ז הכי גרים בתק"ח ובכל הדפוסים גרים והוה. ה נ"א נביעו דיליה בתרין עלמין שכניה עלאה ושכינה תתאה ודא איהו יחרב בבית ראשון ויבש בבית שני (תק"ח). ו מה דעתיד למהוי. ז הכי גרים בתק"ח (מנוקאטש) ובכל הדפוסים גרים דהו דיינין ולא גרים דהוא דין. ח נ"א מוסיף לתהו ובוהו (תק"ח). ט נ"א דאיהו (תק"ח). י נ"א בחושבניה (תק"ח). כ הכי גרים בתק"ח ובכל הדפוסים גרים ביה יסוד. נ"א ביה סו"ד (אמשטרדם). ל נ"א ל"ג שמאל (תק"ח). מ נ"א ל"ג וגו' (תק"ח). נ נ"א בשמאלא (תק"ח).

מעלות הסולם

מאמר יצחק קץ חי

והשכינה התחתונה מלכות כמ"ש ובפשעיתם שלחה אמכם. (ג) ולנח אתגליא מה וכר': ולנח נתגלה מה שהוא עתיד להיות, ולא ביקש רחמים עליהם. עד שבא משה, וביקש רחמים. כי עתידים היו ישראל שלא יצאו מן הגלות, אלא אחד מעיר ושנים ממשפחה. מבחינת הגבורה שהיא דין, וחזר העולם לתהו. ומשום שמשה ביקש רחמים עליהם, נדחית הגאולה משמאל, ולא יצאו בו ישראל. רק בימין כמ"ש ז"ל בניסן נגאלו ובניסן עתידים להגאל. (א) וימין מקרבת דאיהי וכר': והימין (דפו"י דף רנ"ג ע"א)

מקרב את הגאולה כי הימין מטה כלפי חסד. ומשה משום שמסר עצמו עליהם, נתן תוקף למדרגתו, שהיא העמוד האמצעי תפארת. שהיא תורה שניתנה מימין, זהו שנאמר מימינו אש דת למו. ומשום זה הגאולה בו תלויה במשה, זהו שנאמר לא יסור שבט מיהודה עד כי יבא שילה. ושילה הוא בחשבון משה.

מאמר מלבא לפומא לא גלי (ב) יסוד צדיק ביה וכר': בצדיק שהוא יסוד יש ס"ו, כי יסוד הוא אותיות ס"ו י"ד (עיין בתיקוני זהר ג'ש ת"ח) ובוהר וירא אות

(ג) דס"ו אינון ם ששים מסכתות, ן ושתא סדרי משנה, דאתיהבו מגבורה, ן דאיהי שמאלא, ששים גבורים אתקריאו ם דנטלן מגבורה, דתמן אורייתא דבע"פ, ן דאיהי שכינה תתאה, כללא דס' מסכתות, ן ושתא סדרי משנה.

(ד) ן דתורה שבכתב ת איהי לבא, כללא מל"ב אלקים. ואורייתא דבעל פה פומא, ודא איהו לבא לפומא לא גלי. בגין דעתידה שמאל א דאיהי פומא לאדחייא, ב וכגוונא לבא איהו סתים, הכי פורקנא ג סתימא בלבא. ופומא דאיהו גלייא, לא אתגלי פורקנא.

חלופי גרסאות

ס נ"א שתין (תק"ח) נ"א דס"ו ואינון ששים (דפו"י). ן נ"א ושית (תק"ח). ן נ"א דאיהו (תק"ח). ם נ"א דנטלין (תק"ח). ן נ"א דאיהו שכינתא (תק"ח). ן נ"א ושית (תק"ח). ן נ"א דאורייתא דכתב (תק"ח). ת הכי גרים בתק"ח ובכל הדפוסים גרים דתורה שבכתב לפומא לא גלי ולא גרים איהי לבא כללא מל"ב אלקים ואורייתא דבעל פה פומא ודא איהו לבא. א נ"א דאיהו פומא לאתדחייא (תק"ח). ב הכי גרים בתק"ח ובכל הדפוסים הגירסא ובגין כך איהו סתים ולא גרסינן וכגוונא לבא. ג הכי גרים בתק"ח ובכל הדפוסים גרים הכי פורקנא בלבא ולא גרים סתימא.

מעלות הסולם

מאמר מלבא לפומא לא גלי

לא גלית' משום שעתיד השמאל שהוא בחינת פה להיות נרחה שהגאולה לא תהיה על ידי השמאל. וכעין שהלב הוא אבר פנימי סתום. כן הגאולה סתומה בלב. והפה שהוא אבר חיצון וגלוי, הגאולה לא תתגלה על ידו. פירוש. ז"א ה"ס תורה שבכתב ונקרא לב והמוחין שלו הם תמיד בבחינת חסדים מכוסים ונעלמים מהארת חכמה, וע"כ הוא מיעוד לגלות את הגאולה השלימה, כמו שיסד רבנו האר"י ז"ל בזמירות של שבת במלין סתימין תתגלון פתגמין כי בקדושה נמצאים תמיד ההעלמה והגילוי עולים כאחד, ובכל מקום שאתה מוצא העלמה, שם הוא מקום הגילוי, וכל כיסוי והעלם הוא ההכנה היחידה לבחינת הגילוי שלה. ומלכות נקראת פה, ותורה שבעל פה. שבה החסדים מתגלים, וכל בחינת גילוי שישנה בעולמות ממנה היא באה, ע"כ היא לא תוכל לגלות את הגאולה כי הסתימות שלה לא מספיקות לגלוי הגדול הזה. וזה אמרו דס"ו אינון ששים מסכתות ושתא סדרי משנה וכו' אורייתא דבעל פה וכו' אשר כל אורותיה הם מגולים בהארת החכמה. דתורה שבכתב ז"א איהי לבא באורות מכוסים, ודא איהו לבא לפומא לא גלי כי הגאולה השלימה הצריכה למלין

(אות תע"ח) כתוב בשיתין ושית יתגלי מלבא משיחא בארעא דגליל. עכ"ז יהיה השמאל דוחה, והגאולה לא תהיה מצד השמאל, כי זה נאמר על משיח בן יוסף, לכן מקום הגילוי שלו בארץ הגליל שהיא נחלת יוסף. והגאולה, תהיה ע"י משיח בן דוד כמ"ש להלן. ואע"פ שהעמדנו בו את הפסוק כל הנפש הבאה ליעקב מצרימה וגו' ששים ושש, ואמרנו וכדין יסתימון נפשין מגופא, ובעיין לאתחדשא. עכ"ז לא תהיה הגאולה מצדו, משום שהוא מקושר לשמאל. וימין מקרבת, היינו משיח בן דוד. כי קו אמצעי תלוי בו, היינו נשמת משה.

(ג) דס"ו אינון ששים וכו': ומפרש, כי ס"ו הם ששים מסכתות וששה סדרי משנה. שניתנו מגבורה שהיא קו השמאל. ונקראים ששים גבורים, שנוטלין מגבורה, ששם תורה שבעל פה, שהיא השכינה התחתונה מלכות, הכוללת ס' מסכתות ור"ל סדרי משנה.

(ד) דתורה שבכתב איהי וכו': כי תורה שבכתב היא הלכ כלולה מל"ב אלקים שבמעשה בראשית. היינו ז"א במוחין דאמא הנקראת אלקים. ותורה שבעל פה היא מלכות שנקראת פה. וזהו מה שאמרו שהלב לא גילה אל הפה (סנהדרין צא. ללבי גליתי לאבריי (דפו"י דף רנ"ג ע"א)

נה) ובגין דכלא תליא בימינא, ד אמר חי ה' שכבי עד הבקר. ובגין דפורקנא תליא בימינא, אמר הנביא, וזרוע יי על מי נגלתה, על מי ודאי, דאתמר ביה (י) מי ירפא לך.

נו) הה"ד, (ס) מ"ה אעידך מ"ה אדמה לך. (ט) ה ההוא דאתמר ביה, ואמרו לי מה שמו ו מה אומר. במ"ה ייתי ז נחמה. ובמ"י אסוותא הה"ד (פ) מה אשוה לך ואנחמך ח וגוי מי ירפא לך. דמשה איהו מה שמו, ט וביה תהא נחמתך. ובגין דא, כפל קב"ה שמיה משה משה, חד על פורקנא קדמאה, וחד על בתרייתא. (צ) אז ישיר משה, אז שר לא נאמר, אלא אז ישיר.

נז) עשיראה בתפלה, ודא שכינתא. י עלה אתמר, (ק) תפלה לדוד

חלופי גרסאות

ד הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים גריס ובגין דכלא תליא בימינא אמר הנביא ולא גריס אמר חי ה' שכבי עד הבוקר ובגין דפורקנא תליא בימינא. ה הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים גריס הה"ד מה אעידך מה אדמה לך ואמרו לי מה שמו ולא גריס ההוא דאתמר ביה. ו הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים גרסינן ואמרו לי מה שמו במ"ה ייתי ולא גריס מה אומר. ז הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים גרסינן במ"ה ייתי זמנא ובמה אסתתא ולא גריס נחמה ובמ"י. ח ג"א ל"ג וגוי (תק"ח). ט ג"א וביה יהא נחמה (תק"ח). י ג"א עליה אתמר (תק"ח).

מסורת הזהר

נד) וזרוע ה' על מי (ישעיה נג). ת"ז ת"ג כח. (נ) (איכה ב') הקסה"ז אות ט' ציון ו' ז'. זהר ח"א רלז: ח"ג רטב. ת"ז תס"ג צד: תקון חמישאה בהשמטות ז"ח צג ט"ג שכ"ז תק"ח צח ט"ב ש"ט קח ט"א שמו ט"ב ש"מ. (ס) מה אעידך (שם). (ע) ואמרו לי מה שמו (שמות ג') זהר פקודי דף ח' ציון ר'. פ' מה אשוה לך ואנחמך (איכה ב'). צ' אז ישיר משה (שמות טו) זהר בראשית א' דף ריא ציון ד' בשלח דף סג ציון ח' תק"ח ק ט"ד של"ט קח ט"ב ש"ד. ק') תפלה לדוד שמעה ה' צדק (תהלים יז) זהר ח"י שרה דף עא ציון ג'.

מעלות הסולם

מאמר מלבא לפומא לא גלי

היינו בינה. בסוד כי חפץ חסד הוא, שנאמר בו בז"א, מי ירפא לך. (נו) הה"ד מה אעידך וגוי זהו שנאמר מה אעידך מה אדמה לך. זהו שנאמר בו, ואמרו לי מה שמו מה. במ"ה שהוא משה תבוא הנחמה. ובמי שהוא בינה, תבוא הרפואה. זהו שנאמר מה אשוה לך ואנחמך וגוי מי ירפא לך. כי משה הוא מדומן מה שמו ובו תהיה נחמתך. ומשום זה כפל הקב"ה שמו משה משה. אחד על הגאולה הראשונה ביציאת מצרים, ואחד על הגאולה האחרונה. ומשום זה נאמר אז ישיר משה, אז שר לא נאמר אלא אז ישיר. ענין ב' המשיחין ומשה, וההפדש שבין כל אחד ואחד מבואר בספר בראשית א' בהסלם מאות דל"ב עד אות דנ"ב. (נז) עשיראה כתפלה ודא וכי: זה המשך

למלין סתימין לא יכולה להתגלות ע"י השמאל והפה המאיד באורות מגולים, ובגוונא לבא איהו סתום, המאיד באורות מכוסים ונעלמים מחכמה, הכי פורקנא ביה סתימא כן הגאולה בו סתימה וע"י עתידה להתגלות. משא"כ פומא דאיהו גליא שהוא מאיד באורות מגולים לא אתגלי פורקנא. (ועיין בפרשת וירא אות תנ"ג בסולם פירוש המלים): בנין דכל מלה דאיהו סתימא איהו גלי כל סתים, ולא אתי מאן דאיהו באתגליא ויגלי מה דאיהו סתים.

נה) ובגין דכלא תליא וכי: ומשום שהכל תלוי בימין שהוא משיח בן דוד חסד, אמר חי ה' שכבי עד הבקר בקר דאברהם חסד. ומשום שהגאולה תלויה בימין, אמר הנביא, וזרוע ה' על מי נגלתה. על מי ודאי, (דפו"י דף רנ"ג ע"א)

שמעה יי צדק. ודוד, ברוח קדשא אמר באחרית יומין דגלותא, אמר על ישראל, (ו) בחנת לבי פקדת לילה. ולית לילה, כ אלא גלותא. ואיוב, מה דאמר, כלא הוה משל על ישראל. דאמר, (ש) כלה ענן וילך, ושטן בעא לקטרגא ליה, ואמר קב"ה, (ת) איוב לא בדעת ידבר. ל אוף ביעקב בגין דחזא ברוח דקודשא דוחקא דגלותא. מ

מאמר לית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא

נח) א לית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא, ב ועליה אתמר, (ב) לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער, ג דאיהו תרעא דמלכא. ד בגין, דצלותא איהי מצוה, ודא שכינתא. ה אורייתא, דא קב"ה. לא צריך הפסקה בינייהו, וצריך לסלקא תורה ומצוה, ו בדחילו ורחימו. דכל פקודין דעשה ולא תעשה,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ ג"א אלא גלות (תק"ח). ל ג"א ויעקב בגין (תק"ח). מ בדפוסים ישנים כתוב כאן (לך לדפוס למקום שהנחת). א בדפויי כתוב כאן סימן ו' דף כ"ד ע"א זרע אברהם איהבי. נ"א ולית (ז"ח). ב ג"א ועלה (ז') ג ג"א דאיהי (ז'). ד ג"א בתק"ח ואף על גב דבאתר אחרא אוקמה הכא אתריה וצלותא איהי שכינתא והקב"ה אורייתא ואתמר בה (משלי כח) מסיר אונג משמוע תורה וגו' והא אוקמה מארי מתניתין בגין ולא גריס דא (תק"ח). ו ג"א ברחימו ודחילו (ז"ח).

ר) בחנת לבי פקדת לילה (שם) זהר ח"א סב. ש) כלה ענן וילך (איוב ז') זהר לך דף ו' ציון א'. ת) איוב לא בדעת ידבר (איוב לד) זהר עקב דף כו ציון ב'. א) בחלופי גרסאות זרע אברהם איהבי (ישעיה מא) זהר בראשית א' דף קעו ציון א' ת"ז ת"ע קכו. קכט. ב') לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער (תהלים קכו) זהר בראשית א' דף קעד ציון א' ז"ח כרך כא דף קמו ציון ד'. וצלותא וכו'. ה ג"א ואורייתא. ונ"א ואורייתא וקב"ה

מעלות הסולם

מאמר לית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא

אויבים בשער. בשער פירושו השער ההוא של המלך. כי עיקר אחיזת הקליפות הוא בשער התפילה, וצדיק המתפלל באהבה ויראה, נאמר עליו יפול מצדך אלף ורובה מימינך אליך לא יגש. היינו שכל הקליפות והמקטריגים בורחים ומסתלקים משערי התפלה והתפלה מתקבלת. והצדיק ההוא נבחן כלוחם עם אויביו ומבריחם משער המלך ועליו אומר הכתוב לא יבושו כי ידברו את אויבים בשער. משום שתפלה היא מצוה והיא השכינה, מלכות נוקבא דז"א. ותורה שהוא הקב"ה דהיינו ז"א אסור שתהיה הפסקה ביניהם. והיינו שצריכים להבריא את הקליפות המפסיקים את היחוד של קב"ה ושכינתיה. וצריכים להעלות התורה והמצוה על ידי יראה ואהבה כי כל מצות עשה, ומצות לא תעשה תלויים כלם בשם הוי"ה. כמו שביארנו הסוד הזה אשר מספר

המשך בספר תקונים תקון י"ג אחר תשיעאה ברנה התקון העשירי. הוא בתפלה, וזוהי השכינה מלכות שנקראת תפלה. עליה נאמר תפלה לדוד שמעה ה' צדק. ודוד אמר ברוח הקודש על אחרית הימים של הגלות, אמר על ישראל בחנת לבי פקדת לילה, ואין לילה אלא גלות. ואיוב מה שאמר הכל היה משל על ישראל. שאמר כלה ענן וילך, והשטן רצה לקטרג עליו. ואמר הקב"ה איוב לא בדעת ידבר. אף יעקב וכו' ההמשך הוא בפנים הזהר מאות קפ"ו ולהלן.

מאמר לית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא

נח) לית מאן דקאים וכו': אין מי שיעמוד לפני שער התפלה למנוע אותה מלהתקבל, ועליו נאמר, לא יבושו כי ידברו את (דפויי דף דנ"ג ע"א)

כלהו תליין ז מן שם יהו"ה. ח כמה דאוקימנא רזא דא, שמי עם י"ה, שס"ה מצות לא תעשה. ג) וזה זכרי עם ר"ה, רמ"ח מצות עשה.

(נט) והא הכא ט רמ"ח ושס"ה, ואינון רמ"ח תיבין י בקריאת שמע. ואתייהבו כ מרחימו ודחילו דאות ה'. ובג"ד, תקינו הבוחר בעמו ישראל באהבה. ואינון כלילן באברהם, דאתמר ביה ד) זרע אברהם אוהבי.

(ס) תפילין אינון עזו, דאתייהבו מיראה, דאיהו לשמאלא, ודא (ה) פחד יצחק. דתמן כל מקטרגין סלקין, למתבע כל דינין. ובג"ד, ו) ובזרוע עוזו, דא תפילין. י"ה ביראה. ר"ה באהבה. הה"ד, ז) אהבו את יי כל חסידיו. ח ת"ת יהו"ה, כליל כלא. ובג"ד אתמר ביעקב, ח) והנה יהו"ה נצב עליו, דאיהו עמודא דאמצעיתא. נ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז ג"א משם הוי"ה (תק"ח). ח ג"א ורזא דמלה זה שמי לעולם שמי עם י"ה שס"ה. זכרי עם י"ה רמ"ח ורמ"ח תיבין אינון בקריאת שמע ואתייהבו. מרחימו דאהבה ובגין דא תקינו הבוחר וכו' (תק"ח). ט ג"א שס"ה ורמ"ח. י ג"א דק"ש. כ ג"א מרחימו מאת י. ל בחילופי גרסאות בראשית א' דף קעו ציון א' וזה לשונו בדפוסים ישנים עיין בסוף הספר מה שחסר כאן. ובתק"ח כתב כאן לפני אות קצ"ו תפילין אנון עז דאתייהבו מיראה דאיהו לשמאלא ודא פחד יצחק דתמן כל מקטרגין סלקין למתבע כל דינין ובגין דא ובזרוע עוזו דא תפילין י"ה ביראה ו"ה באהבה (לא) תפארת [ג"א ת"ח] הוי"ה כליל כלא ובגין דא דאיהו עמודא דאמצעיתא לבתר דאתקרי [ג"א דאתקם] ישראל וכו' ובאור הלבנה כתב כאן חסר ומביא אחר אות קצ"ו. מ הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים כתוב דאיהו עמודא דאמצעיתא לבתר דאתקם. (כתוב

ג) וזה זכרי (שמות ג') זהר בראשית א' דף קעה ציון ב' בהר דף טו ציון ת'. ד) זרע אברהם אוהבי (ישעיה מא). ה) פחד יצחק (בראשית לא) ז"ח כרך יט דף ח' ציון ת. ו) ובזרוע עזו (ישעיה סב) זהר ויצא דף ג' ציון ו' זהר ח"א ריג. ח"ג כד. רמז. תק"ח קא ט"ג שכ"ו ת"ז ת"ג כח. ז) אהבו את ה' כל חסידיו (תהלים לא) זהר וילך דף טו ציון ה'. ח) והנה ה' נצב עליו (בראשית כח) זהר וירא דף לא ציון ג' זהר ח"א קמט: ח"ב כו. ח"ג פד. ת"ז ת"ג.

הוא דכתיב אהבו את ה' כל חסידיו (תהלים אתמר ביעקב (בראשית כח) והנה הוי"ה נצב עליו ישראל וכו' ובאור הלבנה כתב כאן חסר ומביא אחר אות קצ"ו. מ הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים כתוב דאיהו עמודא דאמצעיתא לבתר דאתקם. (כתוב

מעלות הסולם

מאמר לית מאן דקאים קמי תרעא דצלוחא

הרמ"ח כלולים באברהם שנאמר בו זרע אברהם אוהבי.

(ס) תפילין אינון עז וכו': תפילין הם נקראים עז כי ניתנו מיראה שהיא לשמאל. וזהו השם פחד יצחק כי כל המקטרגים עולים שם לתבוע כל הדינים שבועולמות. ומשום זה אמרו שהכתוב ובזרוע עוזו קאי על תפילין. כי י"ה הוא בחינת יראה. ר"ה הוא בחינת אהבה. זהו שנאמר אהבו את ה' כל חסידיו. תפארת שהוא שם הוי"ה הקו האמצעי כולל הכל

אותיות שמי שהוא ש"נ עם מספר י"ה שהוא ט"ו עולים ביחד כמנין שס"ה מצות לא תעשה. וזה זכרי, מספר זכרי שהוא דל"ז עם מספר ר"ה שהוא י"א. עולים ביחד רמ"ח שהם רמ"ח מצות עשה.

(נט) והא הכא רמ"ח וכו': והרי כאן רמ"ח ושס"ה, והם רמ"ח תיבות בקריאת שמע. וניתנו מאהבה ויראה של אות ה' ראשונה דהוי"ה. ומשום זה תיקנו לומר קודם קריאת שמע, הבוחר בעמו ישראל באהבה. והם היינו (דפו"י דף רנ"ג ע"א)

(סא) זכד צלותא דיליה סלקא לעילא, כרוזא נפיק מרקיעין, ויימא
הבו יקרא לדיוקנא ס דמלכא, ולית תרעא דקאים קמי האי צלותא. (ט) אדני
שפתי תפתח לאפקא מזונא לבנין קדישין, ע דבהאי היכלא תמן מזונא.

(סב) פ בני חיי ומזוני מסטרא דעמודא דאמצעייתא ד דאיהו י בני
בכורי ישראל ואיהו עץ החיים ק דנפיק מחיים * דלעילא. ואיהו אילנא ר דמזון
דכלא ש ביה.

(סג) ת ובגין דשכינה אינון ישראל לתתא, חיים דילה, אורייתא מזונא
דילה, א צלותא ב דחשיבה לקרבנא. ובגלותא אתמר ג לגבי ישראל, (כ) הבה
לי בנים. ד ושכינתא איהי קרבנא ה לקב"ה, ו דמקבל לה בימינא ושמאלא
וגופא. ויחודא דיליה עמה בצדיק, דאיהו ז אות תפילין ושבת ויר"ט.

(סד) ואית למשאל, למה ח מצלאן לקב"ה בכמה דרגין, וזנין מצלין

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ס' ה' שפתי תפתח (תהלים נא) זהר משפטים דף קמא ציון ס' זהר ח"ב קיח. ת"ז בהקדמה ג: י' בני בכורי ישראל (שמות ד') זהר בראשית א' דף קעז ציון ג' לך דף קמד ציון ד'. כ' הבה לי בנים (בראשית ל') זהר תרומה דף ב' ציון ח'.
ד נ"א מוסיף ואם אין מתה אנכי (תקח). ה נ"א דקב"ה. ו נ"א מיניה דימינא ושמאלא וגופא ול"ג דמקבל לה. ז נ"א דאיהו אות תפילין ואות שבת ויר"ט. ח נ"א מצלאן.

מעלות הסולם

מאמר לית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא

שלמעלה, בינה הנקראת אלקים חיים. וכן
מכנהו הכתוב (דניאל ד' ט') בשם שהוא
אילנא דמזון דכלא ביה.

(סג) ובגין דשכינה אינון וכו': ובשביל
השכינה, שהשרתה היא בתחתונים, נחשבים
ישראל למטה לחיים שלה, והתורה נחשבת
למזונות שלה והתפלה נחשבת לקרבן של
השכינה דהיינו המקרבת את השכינה נוקבא
דז"א, לז"א לזווג. ובגלות נאמר עליה
שמבקשת על ישראל, ואומרת לז"א בעלה
הבה לי בנים, והשכינה היא קרבן של הקב"ה,
ומקבל אותה בימין ושמאל וגוף, שהם חסד
גבורה תפארת, והיחוד שלו עמה. ע"י הצדיק
שהוא יסוד, הנקרא אות. והוא אות תפילין
ואות שבת ויר"ט.

(סד) ואית למשאל למה וכו': וש
לשאל למה מתפללים אל הקב"ה, בכמה
מדרגות

הכל. כולל את אברהם שהוא אהבה ו"ה. ואת
יצחק שהוא יראה י"ה. ולכן נאמר ביעקב
הנה ה' נצב עליו. שהוא העמוד האמצעי.
(ע"י בפנים הזהר ב"א מאות קצ"ה—קצ"ח
הכל מבואר).

(סא) זכד צלותא דיליה וכו': כשהתפלה
שלו עולה למעלה, יוצא כרוז מכמה רקיעים
ואומר תנו כבוד לצורת המלך. ואין שער
שעומר סגור לפני תפלה זו. בסו"ה אדני'
שפתי תפתח, להוציא מזונות אל הבנים
הקדושים כי בהיכלו של יעקב שם היכל
המזונות.

(סב) בני חיי ומזוני וכו': ומפרש, כי
בנים חיים ומזונות נמשכים אל התחתונים רק
מצד העמוד האמצעי, שהוא נקרא בני בכורי
ישראל. והוא נקרא עץ החיים, היוצא מחיים
(דפו"י דף ר"ג ע"א י' דף ר"ג ע"ב)

ליה, בספירה ידיעא, ט ובמדה ידיעא, י לזמנין צלותא לימינא, כ הדא הוא דאתמר, הרוצה להחכים ידרימ. לזמנין לשמאלא, ל הדא הוא דאתמר, הרוצה להעשיר יצפין. מ דאבא ואמא לימינא ולשמאלא אינון. לזמנין לעמודא דאמצעיתא. לזמנין לצדיק. כל צלותא, סלקא לדרגא נ ידיעא.

סה) אלא ודאי ט יהו"ה איהו בכל ספירה וספירה, וצלותא איהו שכינתא, בזמנא דבעי לרחמא על עלמא, סליקת בימינא. ובזמנא דבעי למעבד דינא בעלמא, ע סליקת בשמאלא. וכלא לגבי פ יהו"ה, דאיהו בכל אתר. ובג"ד, ג) זאת תורת העולה, ז ה' עולה לה, ודא צלותא דאיהי שכינתא קרבן לה. ק וכד סלקא ר לגביה, צריך לאכללא ש עמה כל ת ספירן, דלית קדושה פחות מעשרה.

מאמר הצדיק אבד

טו) הצדיק אבד, כל זמן שלא יבא השפע, אבד. ועליו נאמר, נ) ונהר.

חלופי גרסאות

ל' זאת תורת העולה (ויקרא ו') ונהר פקודי דף
 קיג ציון ע'. מ') ונהר יחרב ויבש (ישעיה יט) ונהר
 בראשית א' דף רי ציון ז' ז"ח ס ט"ד.
 ט ג"א ידיעה. י ג"א ידיעה. כ ג"א
 הדא הוא דאמר. ל ג"א הדא הוא דאמר. מ ג"א הכי
 גריס בתק"ח ובכל הדפוסים מוסיף לזמנין. נ ג"א
 ידיעה. ס ג"א הוי"ה (תק"ח). ע ג"א סליקא לשמאלא
 (תק"ח). פ ג"א הוי"ה (תק"ח). צ הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים גריס זאת תורת העולה עולה לה.
 ק הכי גריס בתק"ח ובכל הדפוסים מוסיף ודא צלותא דאיהי קרבנא דיליה. ר ג"א סליקת. ש ג"א עמיה
 ת ג"א מוסיף עשר ספירן א בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ז' שם ב' מדרש רות.

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר לית מאן דקאים קמי תרעא דצלותא

על העולם היא עולה לימין. ובזמן שצריכים לעשות דין בעולם היא עולה בשמאל ומעוררת את הגבורה שבשמאל. וכל העליות הן אל השם הוי"ה, שהוא נמצא ומאיר בכל מקום, וההבדל הוא רק בשליטה כנ"ל אות ה' ומשום זה נאמר זאת תורת העולה נוטריקון ה' עולה להוי"ה. זוהי תפלה שהיא השכינה קרבן לה, וכשהיא עולה אליה, צריכים לכלול עמה כל הספירות, כי אין קדושה פחות מעשרה. ובתקונים חדשים מוסיף דאיהי קדושה דיליה וברכה דיליה יחודא דיליה. כי ג' זווגים יש לזו"ן זווג נה"י נקרא יחוד. זווג חג"ת נקרא ברכה. זווג חב"ד נקרא קדושה. וצריכים ליחד את השכינה בכל ג' מיני הזווגים כדי שתקבל מכל הספירות דו"א.

מדרגות, לפעמים מתפללים לו בספירה ידועה, ובמדה ידועה, שמבקשים הארת אותה הספירה, לפעמים התפלה היא לעורר את הימין, המאיר בחכמה דימין, זהו שלמדנו הרוצה להחכים ידרימ. לפעמים מעוררים הארת השמאל, זהו שלמדנו הרוצה להעשיר יצפין. כי אבא היינו או"א עלאין של ימין דא"א. ואמא היינו ישסו"ת הם לשמאל דא"א. לפעמים לעמוד האמצעי ז"א תפארת. לפעמים לצדיק שהוא יסוד. כל תפלה עולה למדרגה ידועה.

סה) אלא ודאי הוי"ה וכו': ומשיב אלא ודאי השם הוי"ה הוא מאיר בכל ספירה וספירה, כי אין לד' ספירה שלא תהיה כלולה מעשר ספירות, ועשר ספירות הן שם הוי"ה, כי קוצו של י' הוא כתר, י' חכמה, ה' ראשונה בינה, ו' חג"ת נה"י. ה' תחתונה מלכות. ותפלה היא השכינה, בזמן שצריכים לעורר רחמים (דפו"י דף רנ"ג ע"ב)

מאמר הצדיק אבד

טו) הצדיק אבד כל וכו': הצדיק היינו

יסוד

יחרב ויבש. ובעת הברכה נאמר, (ו) כי אתה תברך צדיק. (ט) ברכות לראש צדיק.

מאמר עמוד אחד עד לרקיע

(סז) ב תנא, עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע, וצדיק שמו, על שם הצדיקים. וכשיש צדיקים, מתגבר. ואם לאו, מתחלש. והוא סובל כל העולם. דכתיב, (ט) וצדיק יסוד עולם. ואם חלש, לא יוכל להתקיים העולם. ע"כ.

מאמר שבע ארצות

(סח) ג פ ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת. אוליפנא מהכא, דאחרנין לא הוו, בדיוקנא דיליה, ד ודא בדמותו כצלמו, אתעביד בתקונא דגופא, ה בתקונא דנפשא, בארץ מישר כדקא יאות. ו נחש אטיל זוהמה בחוה, וההוא זוהמא הוה מכשכשא במעהא, ולא יכיל לאצטיירא. (סט) בגין דעד לא חטא אדם, הוו אתוון באלפא ביתא, מתתקן ביה, ו ואתצירין ביה בהאי עלמא, עד ה דמטת לאת כ"ף, אתתקנו דכר ונוקבא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ב בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ה ספר הבהיר. ג בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ט' דף נ"ה בסתרי תורה. ד נ"א מוסיף ודא הוא ז"ח. נ"א והאי בדמותו כצלמו אתעביד בתקונא דנפשא ובתקונא דגופא (קרומינא). ה נ"א ובתיקונא דנפשא. בדפוס קראקא כתוב כאן וכתיב ונראה שהוא טעות סופר. ו נ"א מוסיף תא חזי. ז נ"א ומתצירין (ו"ח) נ"א מתקנו ביה ומתצירין ביה (קרומינא). ח נ"א כיון דמטה לכ"ף ואתתקנו דכר ונוקבא (ו"ח). נ"א כיון דמטה לכך (מונקאטש) נ"א ואתתקנו דכר ונוקבא (קרומינא).

(ו) כי אתה תברך צדיק (תהלים ה') זהר ח"א דף גב: (ס') ברכות לראש צדיק (משלי י') זהר בראשית ב' דף רה ציון ב'. ע' וצדיק יסוד עולם (שם) זהר בראשית א' דף רפז ציון ג'. פ' ויולד בדמותו כצלמו ויקרא את שמו שת (בראשית ה') זהר בראשית ב' דף קצח ציון ד'.

מעלות הסולם

מאמר עמוד אחד עד לרקיע

את כל העולם, שכתוב וצדיק יסוד עולם. ואם הוא חלש לא יוכל העולם להתקיים. ע"כ.

מאמר שבע ארצות

(סח) ויולד בדמותו כצלמו ויקרא שמו שת. מכאן למדנו שאחרים לא היו בדמותו, וזה שת בדמותו כצלמו. שנעשה בתקון הגוף, בתקון הנפש בדרך ישר כראוי. הנחש הטיל זוהמא בחוה. וזוהמא היא היתה סוערת במעיה. ולא יכלה להצטייר.

(סט) בגין דעד לא וכו': כי מטרם

שחטא

יסוד כל זמן שלא תבוא אליו השפע נקרא אבד. ועל יסוד נאמר בזמן הגלות, ונהר יחרב ויבש. ובעת הברכה נאמר עליו, כי אתה תברך צדיק. וכן ברכות לראש צדיק.

מאמר עמוד אחד עד לרקיע

(סז) תנא עמוד אחד וכו': למדנו עמוד אחד יש מן הארץ. היינו מלכות עד לרקיע שהוא תפארת. וצדיק שמו היינו יסוד. בסו"ה כי כל בשמים ובארץ. ונקרא צדיק על שם הצדיקים שבשמים. וכשיש צדיקים בעולם, העמוד מתגבר. ואם לא הוא נחלש. והוא סובל

(דפו"י דף דנ"ג ע"ב)

בחיבו בגנתא, ומלאכי עלאי קמייהו. ט ומיד אבאיש לסמאל ברקיעא, ונחת ורכב על נחש תקיף, כ ואחזי קמיה, מיד ז אתערבו אתוון.

ע) כדין אתחבר סמאל בההוא נחש, ואתעבידו חד, ונטלו ט אתוון, ועבידו מתמן ולהלאה אומנותא בישא, באתוון נ צד צי"ד, והיינו צ"ץ, ט וצדו להו בפתויא בישא, ועבדו ו אומנותא יתיר באתוון ק"ר, אומנותא דשקרא, בגין פ דאתהדרו לאפכא אתוון באומנותא בישא. קוף דלא יכיל לקיימא, דלית לה רגלין, צ קופא קמיה בני נשא, לית ליה קיומא. רי"ש רע. אלין אתהפכו באומנותא בישא, ק עד דנפלו אדם ואתתיה.

עא) ובאלין אתוון ק"ר אולידו בנין, ולא הוו בקיומא. בדיל זוהמא דנחש, דאשתאיב בחוה, מההוא זוהמא ממש אתיליד קין, ובגין דא אשתכח קטולא, בגין דנחש אומנותא דיליה קטולא הוא, ואתעכבו אתוון עד הכא.

עב) בשעתא דתב אדם בתיובתא, ואהדר כמלקדמין לשמשא בנוקבא. מה כתיב, ויולד בדמותו כצלמו, ד דא הוה מתקונא דרוחא וגופא כדקא יאות.

חלופי גרסאות

ט נ"א מיד (ז"ח). י נ"א ונחת רכיב (ז"ח). כ נ"א ואתחזי קמיה (ז"ח). ל הכי גריס דפוס מונקאטש נ"א אתעכבו (דפוסים ראשונים). מ נ"א מוסיף אתוון בישא (דפוסים הראשונים). נ נ"א צי"ד (דפוסים הראשונים). ס נ"א יחוד (דפוסים הראשונים) נ"א ואחודו (מונקאטש) נ"א וצדו לון (ז"ח). ע נ"א ואחודו (קראקא ח"נציא). פ נ"א בגין דאהדרן (ז"ח) נ"א דאהדרו (דפוסים הראשונים). נ נ"א צי"ד (דפוסים הראשונים). ק נ"א על נ"א אהפכו (קרומינא). ר נ"א דדא הוא (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבע ארצות

את האותיות באומנות רעה. ק' שלא יכלה לעמוד שאין לה ב' רגלים כקוף בפני אדם שאין לו קיום. ריש עשו רע אלו נתהפכו באומנות רעה. עד שנפלו אדם ואשתו.

עא) ובאלין אתוון ק"ר אולידו וכר' : ובאותיות קר אלו, הולידו בנים, ולא היו בני קיימא, משום זוהם הנחש שנבלע בחוה. מזוהמא ההיא נולד קין, ומשום זה נעשה רוצח, כי הנחש הנה האומנות שלו היא רציחה, ונתעכבו האותיות עד כאן.

עב) בשעתא דתב אדם וכר' : בשעה שחזר אדם בתשובה, וחזר כבתחילה לשמש בנוקבא. מה כתוב, ויולד בדמותו כצלמו, זה ש

שחטא אדם, היו אותיות אלפא ביתא מתתקנות בו ומצטיירות בו בעולם הזה. כיון שהגיע לכף נתתקן אדם בגן בדכר ונוקבא בחבה. ומלאכים עליונים לפניהם. מיד הרע הדבר לסמאל ברקיע. וירד רכוב על נחש חזק זנראה לפני אדם, מיד נתערבו האותיות. סוד הכף הוא תקון כלי בסו"ה כף אחת עשרה זהב מלאה קטורת.

ע) כדין אתחבר סמאל וכר' : אז נתחבר סמאל בנחש ההוא, ונעשו אחד. ולקחו האותיות ועשו משם ולהלאה אומנות רעה, באותיות צד ציד, והיינו באותיות צ"ץ. וצדו אותם בפתוי רע, ועשו ביותר אומנות באותיות ק' ר' אומנות של שקר, משום שחזרו להפוך

(דפו"י דף רנ"ג ע"ב)

ש וכדין כתיב, צ) יש הבל אשר נעשה על הארץ ואהדרו אתון ת בשירותא דשיין ותייז. דכתיב ק) כי שת לי אלהים זרע אחר תחת הבל. שת הוא בצלם א ודמות. דקדמאי לאו הכי. ומהכא אתבני עלמא, בגוונא אחרא דאלפא ביתא, קינן ומהללאל ירד ב אתוסף את לאתקנא.

עג) סידורא דעלמא בשבע קטרין סגלגלן. שבע ארצות אינון, דא לעילא מן דא. כמה דאינון שבעה רקיעין, דא לעילא מן דא. ואינון : ארץ. אדמה, ארקא. גי. נשיה. ציה. תבל. תבל לעילא מכלהו, דכתיב ר) והוא ישפוט תבל בצדק.

עד) כד נפיק אדם מגנתא דעדן, מתמן ג אתרמי להווא ד דאקרי ארץ. ה ואיהו אתר חשיך, דלית תמן נהירו כלל, ולא משמש כלום. כיון דאדם עאל תמן, דחיל דחילו סגי, ו) ולהט החרב המתהפכת, ו הוה מלהטא ז בכל סטרין גו ארץ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ש נ"א וכתיב ז"ח). ת נ"א לשירותא דשיין תיין ז"ח) נ"א בשרות דשיין תיין כדכתיב (קרומינא). א ה"ג בז"ח ובכל הדפוסים גריס בצלם ובצלם דקדמאי ול"ג ודמות נ"א בצלם ובדמות (קרומינא). ב הכי גריס (בז"ח) ובכל הדפוסים הגירסא אתוסף לאתקנא ולא גריס את נ"א אתון ומוסיף עיין זהר תרומה דף קסח ע"א (דפוס מ'נקאטש). ג נ"א אתרמין (דפוסים הראשונים). ד נ"א מוסיף אתר (פרמישלא). ה נ"א מוסיף ואתתרך (קרימונא ז"ח). ו נ"א אתר תשוך דלית תמן כלום ולא גריס נהירו כלל (קרימונא). ז נ"א בכל סט' גו ההוא ארץ (קרימונא) נ"א הוה מלהטא גו סטרין ולא גריס בכל ז"ח).

צ) יש הבל אשר נעשה על הארץ (קהלת ח') זהר שמות נא ציון ט'. ק') כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל (בראשית ד') ז"ח כרך יט אית רטו ציון ל'. ר') והוא ישפוט תבל בצדק (תהלים סט) זהר בראשית א' דף שב ציון א'. ש') ולהט החרב המתהפכת (בראשית ג') זהר בראשית ב' דף עו ציון א'.

ד) נ"א מוסיף אתר (פרמישלא). ה) נ"א מוסיף ואתתרך (קרימונא ז"ח). ו) נ"א אתר תשוך דלית תמן כלום ולא גריס נהירו כלל (קרימונא). ז) נ"א בכל סט' גו ההוא ארץ (קרימונא) נ"א הוה מלהטא גו סטרין ולא גריס בכל ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבע ארצות

זה למעלה מזה. והן : ארץ, אדמה, ארקא, גיא, נשיה, ציה, תבל. למעלה מכולן היא תבל. שכתוב והוא ישפוט תבל בצדק. קטרין פידושו צורות מלשון קטורין של ולד (ו"ד כ"ג) סגלגל פירושו עגול, כי גלילים תרגומו סגלגל (מלכים א' ז' כ"ז)

עד) כד נפיק אדם וכי : כשאדם יצא מגן עדן, הושלך משם עד לאותה שנקראת ארץ, והיא מקום חשך, ואין שם אור כלום, ואינו משמש כלום, כיון שאדם בא שמה, היה ירא יראה גדולה, ולהט החרב המתהפכת היתה להטת בכל הצדדים תוך אותה הארץ. כיון

שת היה מתוקן מרוח וגוף כראוי. ואז כתוב יש הבל אשר נעשה על הארץ. וחזרו האותיות להתחלה של שיין תיין. שכתוב כי שת לי אלקים זרע אחר תחת הבל. שת היה בצלם ודמות. והראשונים קיין והבל לא היו כן, ומכאן נבנה העולם, באפן אחר של אלפא ביתא. קינן מהללאל ירד. נתוסף אות נ' בקינן על קיין לתקן את קיין. ביאור המאמר הוא בהסלם זהר חדש בראשית אות רט"ו עיי"ש.

עג) סדורא דעלמא בשבע וכי : סדר העולם הוא, בשבע צורות עגולות, שבע ארצות הן, זו למעלה מזו, כמו שיש שבעה רקיעים (דפו"י דף רנ"ג ע"ב)

(ע) כיון דנפק שבת והרהר תשובה, ה אפיק קב"ה ליה, לההוא אתר דאקרי אדמה, דכתיב (ח) לעבוד את האדמה. בהאי אית נהירו דנהיר, ודיוקנין דככביא ומזלי.

(עו) ותמן ט ציורין דבני נשא עלאין, י גברין דנפקו מאדם, במאה ותלתין שנין דקא הוה משמש ברוחי נוקבי. ואינון עציבין תדיר, דלית בהו חדוה. ואלין משטטי ונפקי לעלמא דא, כ ומתהפכאן לסטר בישא, ומתהדרן תמן, וצלאן צלותא, ומתיישבן בדוכתייהו תמן, ל ורעין זרעין בריחין ואכלי. וחטין לית תמן, ה ולא חד משבע מיני תבואה. בהאי אתר אתיליד קין והבל.

(עז) כיון דחטא קין, אחית ליה נ קב"ה, לההוא אתר ט דאקרי * ארץ. דכתיב (א) הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה, מההוא אתר דאקרי אדמה. (ב) והייתי נע ונד בארץ. בגין דתמן ע אדחי ואתתרך. (ג) והיה כל מוצאי יהרגני, ההוא להט החרב המתהפכת.

(עח) והוה דחיל, פ והרהר תשובה, וסליק ליה צ קב"ה לארקא, והוה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (בראשית ג) זהר בראשית ב' דף קפג ציון ב'.
 (א) (בראשית ד). זהר בראשית א' דף שלח ציון א'.
 (ב) (שם, ג) (שם).
 ה ג"א א"מי ליה (קרימונא דפוסים הראשונים) ג"א ארים ליה קב"ה וסליק ליה לההוא אתר דאקרי אדמה דכתיב וישלחו ה' אלקים מגן עדן לעבוד את האדמה. ט כן גריס (בוהר חדש) ובכל הדפוסים כתוב יומא וציורין ג"א יומא ציורין (קרימונא). י ג"א גוברין (ז"ח) ג"א גיברין (וינציא). כ ג"א ומתהפכין לסטרא בישא ומתדרן תמן (ז"ח). ל ג"א ורעין זרעין ודרכין ואכלין (ז"ח). מ ג"א ולא חד מו' זיני תבואה (קרימונא). נ ג"א הקב"ה (ז"ח). ס כן גריס (בקרימונא וז"ח) ובכל הדפוסים הגירסא דאתקרי אדמה. ע ג"א אדחי (קרימונא) ג"א אתדחיא (ז"ח). פ ג"א הרהר תשובה (קרימונא) והרהר בתשובה (ז"ח) צ ג"א תקב"ה (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבע ארצות

(ע) כיון דנפק שבת וכו': כיון שיצאה השבת, והרהר בתשובה, הוציא הקב"ה אותו מארץ, והכניסו לאותו מקום שנקרא אדמה. שכתוב, לעבוד את האדמה. בזו יש אור שמאיר, וצורות כוכבים ומזלות.
 (עו) ותמן ציורין דבני וכו': ושם באדמה יש צורות אנשים עליונים, אנשים שיצאו ונולדו מאדם הראשון, בק"ל שנה שהיה משמש ברוחות נקבות, והם עצבים תמיד, ואין בהם שמחה, והם משוטטים ויוצאים לעולם הזה, ומתהפכים לצד הרע, דהיינו למזיקים. וחוזרים שמה, ומתפללים תפלה, ומתישבים (דפו"י דף רנ"ג ע"ב *) דף רנ"ד ע"א

במקומם, וזרעים זרעים וטוחנים בריחיים ואוכלים. חטים אין שם, ולא אחד משבעה מיני תבואה, במקום הזה נולדו קין והבל.
 (עז) כיון דחטא קין וכו': כיון שחטא קין, הורידו הקב"ה לאותו מקום הנקרא ארץ. שכתוב, הן גרשת אותי היום מעל פני האדמה, דהיינו מאותו מקום הנקרא אדמה. והייתי נע ונד בארץ. כי שמה נדחה וגורש. והיה כל מוצאי יהרגני. היינו אותו להט החרב המתהפכת, אשר יש שם באותה ארץ. (כנ"ל אות ע"ד).
 (עח) ותוה דחיל והרהר וכו': והיה קין מתירא

תמו, ואוליד בנין בארקא. ובארקא אית ק נהירו, דנהיר מגו ר שמשא. וזרעין זרעין, ונטעין אילנין, ולית תמו חטין, ולא מאינון שבע זיני תבואה.

(עט) כל אינון דתמו, ש אינון מתולדין דקין, ואינון ת בתרין א רישין. ב מנהון גברין עלאין, ומנהון גברין זעירין. ולית בהו דעתא שלים, כשאר בני נשא דהכא. ג לזמנין אינון זכאין, ואתהדרן לסטרא טבא. ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא. ומולדין ומתין כשאר בני נשא.

(פ) אדם הוה באדמה, ד עד דאוליד שת, ומתמן סליק לעילא, ד' דרגין מקין. ה וסליק להאי אתר דאקרי תבל. ו כיון דסליק סליק לאתר ז בית מקדשא, ודא תבל, איהו עלאה דכלהו דרגין. דאקרי באינון שמהו דהוה דיוריה בהו. ארץ אדמה הכי אקרי.

(פא) דליג אדם תלת דוכתי. גיא, נשיה, ציה. גיא, איהו אתר ט ודוכתא סגי, בהאי פותיא וארכא דגיהנמ. בגיא ונשיה וציה, אתבדרו אינון דבנו

חלופי גרסאות

ש נ"א לא גריס נהירו (דפוסים הראשונים). ר נ"א שמיא (דפוסים הראשונים). ש נ"א אתילידו מקין (קרימונא) נ"א אינון מתולדות קין (ז"ח). ת נ"א ואינון כתרין בישין (דפוסים הראשונים). א נ"א בישין (מונקאטש). ב נ"א לא גריס עלאין (מונקאטש) נ"א מנהון עלאין גברין ומנהון זוטרין וזעירין לית בהו דעתא שלים כשאר בני נשא דהכא זכאין אינון לזמנין אתהדרון (קרימונא). ג נ"א זכאין אינון לזמנין ולזמנין אתהדרן לסטרא בישא (ז"ח) ול"ג ואתהדרן לסטרא טבא. ד הכי גריס (בקרימונא ז"ח) ובכל הדפוסים מוסיף וארקא. ה הכי גריס (בו"ח) ובכל הדפוסים לא גריס מקין נ"א תלת דרגין מקין (דפוסים הראשונים קרימונא) נ"א תלת דרגין מקיף (מונקאטש). ו ה"ג הסולם בו"ח ובכל הדפוסים גריס ודא תבל איהו עלאה דכלהו דרגין כיון דסליק לאתר בית מקדשא. ז נ"א ודא תבל (קרימונא). נ"א כי מקדשא (קרימונא). ט נ"א בדוכתא סגי כהאי פותיא ואורכא דגיהנמ (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר שבע ארצות

(פ) אדם הוה באדמה וכו': אדם היה במקום שנקרא אדמה. עד שהוליד את שת. ומשם עלה למעלה. ארבע מדרגות למעלה מקין. שהיה בארקא. ועלה למקום הזה שנקרא תבל. כיון שעלה עלה למקום בית המקדש. ותבל זו היא עליונה על כל המדרגות שבין ארצות הנקראות ג"כ בשמות אלו שהיה משכנו בהן. דהיינו שתבל נקראת ג"כ ארץ אדמה שהיה משכנו בהן מקודם לכן.

(פא) דליג אדם תלת וכו': דילג אדם על שלשה מקומות: גיא, נשיה, ציה. שלא שכן בהם. ומפרש אותם, גיא הוא מקום התופש מקום גדול, ברוחבו וארכו זה של הגיהנמ. בגיא ונשיה וציה, נפוצו אלו שבנו המגדל, והולידו

מתירא והרהר בתשובה. והעלה אותו הקב"ה למקום שנקרא ארקא, והיה שם והוליד בנים בארקא. ובארקא יש אור שמאיד מן השמש. חורעים זרעים, ונטעים אילנות. ואין שם חטים, ולא מז' מיני תבואה.

(עט) כל אינון דתמו וכו': כל אלו אשר שם בארקא, הם מתולדות קין, והם בשני ראשים, (כמ"ש בהקדמת ספר הזהר אות קנ"ד ע"ש) מהם אנשים גבוהי קומה, ומהם אנשים קטנים. אין להם דעת שלמה כשאר בני אדם שבעוה"ז. לפעמים הם צדיקים וחוזרים לצד הטוב. ולפעמים חוזרים לצד הרע. ומולידים ומתים כשאר בני אדם.

(דפו"י דף רנ"ד ע"א)

מגדלא, ואולידו תמן, על דארגיוזו למלכא י עלאה. כ בגין דא קריב לנורא דדליק, ז ואית בני נשא ח בכל יקירי עותרא, ועפרות זהב, ואבנין יקירין. מאן דעאל תמן, נ והוה מתבל, בחמידו דהווא עותרא יהבין ליה, ס וסליק לזמנין לדוכתא דאקרי נשיה, ע בגין דאתנשי תמן, ונחית להאי גיא, ולא ידע אתר דהוה מתמן.

(פב) גיא, דא הוא פ באמצעותא דעילא ותתא, צ ודא אקרי ד) גיא בן הנם. ורצועא חדא נפקא מתמן לעילא, להאי תבל, ואקרי אוף הכי גי בן הנם. ותמן ק פתחא דגיהנם, ר אינון בני נשא דתמן ש כולהו ידעי חרשין וחכמאן יקירין. ותמן זרעי ונטעי אילנין, ולית תמן חטין, ולא חד ת משבעת המינים. (פג) בנשיה, אית בני נשא, א כולהו קטיעין זעירין, ולית להון חוטמין, בר ב תרין נוקבין דנפיק בהו רוחא. וכל מה ג דעבדין, מיד משתכחי. ועל דא אקרי נשיה. וזרעי ונטעי אילנין. ולית תמן חטין, ד ולא משבעת המינים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (ירמיה יט). זהר ח"ב דיא :
 י נ"א מוסיף עלאה קדישא (ז"ח). כ נ"א בנו (מונקאטש) נ"א בביא דא ולא גדיס בגין (אמשטרדם יוזעפאף). ל נ"א מוסיף תמן (הסולם בז"ח) נ"א אית ול"ג ואית (קרימונא ז"ח). מ הכי גריס (בקרימונא ז"ח) ובכל הדפוסים גריס בני נשא יקירי בכל יקירי דעותרא (קרימונא) נ"א בעותרא (ז"ח). נ נ"א והוא מהכא מתבל (ז"ח). ס נ"א ונחית ולא גריס וסליק (הסולם בזהר חדש). ע נ"א בגין דיתנשי מתמן ונחית להאי גיא דלא ידע אתר דהוא מתמן (ז"ח) נ"א דהוא תמן (קרימונא). פ נ"א באמצעותא (קרימונא) נ"א באמצעות (ז"ח). צ נ"א דא אקרי (ז"ח). ק הכי גריס (בקרימונא ז"ח) ובשאר הדפוסים י"ס רתחא דגיהנם. ד נ"א ואינון בני אנשא דתמן (ז"ח). ש נ"א בגין דא כלהו ידעי בחרשין וחכמאן (ז"ח). ת נ"א משבע מינין (ז"ח) נ"א מני המינין (קרימונא) נ"א משבע המינין (דפוסים הראשונים). א נ"א קטועין זעירין כלהו (קרימונא) בז"ח לא גריס כלהו. ב נ"א תרין נוקבין דנפקא בהו רוחא (ז"ח) נ"א בר מתרין נוקבין דנפיק בהו רוח (קרימונא). ג נ"א דעבדי (ז"ח) נ"א כל מה דאבדי (אמשטרדם). ד נ"א ולא משבע זיני (ז"ח) נ"א מוסיף זיני תבואה (חינציא) נ"א מיני תבואה (קראקא).

מעלות הסולם

מאמר שבע ארצות

יוצאת משם למעלה למקום שנקרא תבל. ונקרא ג"כ גיא בן הנם. ושם פתחו של גיהנם. אלו האנשים אשר שם, יודעים כלם בכשפים וחכמות יקרות. ושם זורעים ונוטעים אילנות. וחטים אין שם, ולא אחד משבעת המינים.

(פג) בנשיה אית בני וכו': בנשיה יש בני אדם מקוצצים וקטנים, ואין להם חוטמים, רק שתי נקבים שהרוח יוצא בהם. וכל מה שעושים שוכחים תכף. וע"כ נקרא נשיה, שהוא לשון שכחה כמו נשני אלקים וגו' וזורעים ונוטעים אילנות, ואין שם חטים ולא משבעת המינים.

והולידו שם. משום שהכעיסו את המלך העליון, משום זה נקרב המגדל לאש שורף. וישנם בני אדם בכל יקר, בעושר, ועפרות זהב, ואבנים יקרות. מי שהוא מתבל ונכנס שמה, נותנים לו חלק בתמורות של העושר ההוא. ולפעמים הוא עולה למקום שנקרא נשיה, משום שנשכח שם. ויורד לגיא הזה שאינו יודע המקום שהוא משם.

(פב) גיא דא הוא וכו': גיא זה הוא באמצע של מעלה ומטה כי תבל ציה נשיה הן למעלה ממנו. וארקא אדמה ארץ הן למטה ממנו. זה נקרא גיא בן הנם, ורצועה אחת

פד) צי"ה, ה איהו אתר כשמיה, ביה יבשותא דכלא. ו ותמן בני נשא שפירן בחיזו. ז ומגו דאיהו ציה, כד ידעי אתר דמקורא דמיין נבעין, עאלין תמן. ח ולזמנין דסלקין מגו אתר דמיא, סלקין להאי תבל. ואינון בני מהימנותא, יתיר מבני נשא אחרנין. ובינייהו ט דיורין טבין, ועותרא סגי. י וזרעי זעיר, מגו יבשותא דהתם. כ ונטעי אילנין ולא מצליחין. ותיאובתא דלהון לבני נשא דהכא.

פה) ומכלהו לית ל דאכלי נהמא, ח בר אלין נ דהכא דבתבל. ס דהא לעילא מכל אלין תבל ע וכתיב, ה) והוא ישפוט תבל בצדק. ש כגוונא דכל פ אלין ארעאן, צ אית בהאי תבל, וכל אלין שמהן ק אית להו ר אוף הכי, בגין דאיהו שביעאה. אית הכא כגוונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי הכא, ואקרי כל חד וחד כגוונא דההוא דוכתא דלתתא, ת וכל אלין בדיורין דבני נשא,

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ה ג"א הוא אתר כשמיה ביבשותא בכלא (ז"ח) ג"א איהו אתר כשמיה כנישותא דכלא (קרימונא). ו ג"א תמן (ז"ח). ז ג"א ומגו דההוא ציה (ז"ח). ח ג"א דסלקין מגו מיין להאי תבל (ז"ח) ג"א ולזמנין דסלקי מגו מיא להאי תבל (קרימונא). ט ג"א דיורין טבין (קרימונא ז"ח). י ג"א וזרע זעיר (ז"ח). כ ג"א ונטעי אילנין ולא מצליחין (קרימונא). ל ג"א לא גריס דאכלי (דפוסים הראשונים). מ ג"א כד (דפ"י). נ ג"א דהכא בתבל (ז"ח) ג"א הכא בתבל (קרימונא). ס הבי גריס בוהר חדש ובשאר הדפוסים גריס הכא לעילא (ובקרימונא) גריס לעילא מכל אלין תבל והוא ישפוט תבל בצדק ולא גריס דהא ולא גריס הכא וליג דכתיב. ע ג"א דכתיב (ז"ח). פ ג"א לא גריס אלין (דפוסים הראשונים). צ ג"א אית להאי תבל (קרימונא). ק ג"א אית בהון (ז"ח) ג"א בה (קראקא) ג"א אית ליה אוף הכי בגין דאיהו ז' (קרימונא). ר ג"א אוף הכא (דפוסים הראשונים). ש ג"א אוף הכי (ונכדפוסים הראשונים) ל"ג הכין כגוונא דההוא דוכתא דלתתא (ז"ח) וליג מן כגוונא עד וחד. ג"א כגוונא דאינון דוכתי תחומין ודוכתי והכא אקרי כחור"כ כגוונא (מונקאטש) ג"א כגון דאינון דוכתי תחומין ודוכתיין הכא וכל חד וחד אקרי (קרימונא). ת ג"א וכל אלין דיורין ובני נשא משניין אלין מאלין דכתיב מה רבו מעשיך ה' ע"כ (קרימונא).

מעלות הסולם

מאמר שבע ארצות

פה) ומכלהו לית דאכלי וכר: ומכלם אין מי שיאכל לחם מלבד אלו שבכאן בתבל. כי למעלה מכל הארצות היא תבל. שכתוב והוא ישפוט תבל בצדק. כעין כל אלו ארצות שלמטה מתבל יש בתבל. וכל השמות האלו שלהם, יש ג"כ בהם, כשהם נכללים בתבל, משום שהוא השביעי ע"כ כולל כל הששה שמתחתיו. יש כאן מקומות כעין אותם המקומות והגבולות שיש בארצות שלמטה. וכל אלו במדורים של בני אדם, משונים אלו מאלו, שכתוב

פד) ציה איהו אתר וכר: ציה הוא מקום השמו שהוא יבש כולו. שם בני אדם שהם יפי מראה, ומתוך שהמקום ההוא ציה ויבש כשיודעים מקום שיש שם מקור מים גובעים, נכנסים שמה, ולפעמים שעולים מתוך הצורך למקום של מים, אל התבל הזה, והם בני אמונה יותר מבני אדם אחרים. וביניהם מדורים טובים, ועושר רב. וזרעים מעט מחמת היובש אשר שם. ונטעים אילנות ולא מצליחים. ותשוקתם אל האנשים שבכאן בתבל.

(דפ"י דף ר"ד ע"א)

משניין אלין מאלין. דכתיב (ו) מה רבו מעשיך יי כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך. ע"כ. א

מאמר ר"ה ויוכ"פ

(פו) ב ר' חזקיה אמר, זכאה חולקהון דישראל, דקב"ה אתרעי בהון, ויהב להון אורייתא קדישא, ג ואזהר לון, ויהב לון עיטא, לאסתמרא מעילא ותתא, בגין דלא ישלוט בהו בר קב"ה. ואינון ידעי, לדחיא מנייהו כל מקטריגיין, וכל קסטיריין, בגין דיהון חולקא דעדביה ואחסנתיה, כד"א, (ז) כי חלק יי עמו יעקב חבל נחלתו.

(פז) תא חזי, ביומא דר"ה, קב"ה יתיב בדינא על עלמא, וכל בני עלמא, ד יתבי בחשבנא, ולא אית מאן דלא עאל בחשבנא, וספרין דחיין ומתין פתיחון בההוא יומא, ה וקב"ה, בגין דאתרעי בהו, יהב לון עיטא, לאשתזבא מכל ו קטרוגיין דלעילא דאינון אתמנן. ז וכן בכל זמנא דדינא שריא על עלמא.

(פח) בהאי יומא ח אודמנא ישראל לאתערא רחמי עלייהו. ובמה. בשופר. דהא קלא דנפיק, סליק לעילא, ואתער שופר דלעילא, כדין אתערו

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (שם קר) זהר תולדות דף ב' ציון ג' ז"ח עז טור א בכל הדפוסים בזהר חדש כתוב כאן ת"ח כל בר ב. (ז) (דברים לב) זהר בראשית א' דף קצד ציון ד'. נש וכו' עד כאן סתרי אותיות. בדפוסים ישנים כתוב כאן (בזהר חדש) דף לב ע"ב. סימן י דף סב ע"ב. ב ג"א ור' חזקיה. חסר כאן. נוסח אחר לדף סב חסר זה (מונקאטש). ג ג"א וזהר לון (אמטרדם דפוסים הראשונים). ד ג"א עאלין לחושבנא (ז"ח). ה ג"א והקב"ה (ז"ח). ו ג"א מקטריגיין (ז"ח). ז ג"א לא גריס וכן (ז"ח). ח ג"א אודמן (קראקא) ג"א אודמן (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר ראש השנה ויום הכפורים

שכתוב מה רבו מעשיך ה' כולם בחכמה עשית מלאה הארץ קניינך. ביאור המאמר נמצא בהסלם זהר חדש בראשית אות רכ"ח.

מאמר ר"ה ויוכ"פ

(פו) ר' חזקיה אמר וכו': ר' חזקיה אמר, אשרי חלקם של ישראל, שהקב"ה רצה בהם, ונתן להם את התורה הקדושה, והזהיר אותם, ונתן להם עצה, להשמר מלמעלה ומלמטה, כדי שלא ישלוט בהם רק הקב"ה. והם יודעים לדחות מעליהם, כל המקטריגים, וכל שליחי הדין. כדי שיהיו חלק גורלו ונחלתו. כמו שאתה אומר, כי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו.

(דפו"י דף רנ"ד ע"א)

(פז) תא חזי ביומא וכו': בוא וראה, ביומו של ראש השנה, הקב"ה יושב בדין על העולם, וכל בני העולם יושבים בחשבון, ואין מי שנכנס לדין בלי חשבון. והספרים של החיים והמתים פתוחים באותו יום של ר"ה. והקב"ה משום שרצה בהם ב' ישראל נתן להם עצה להנצל מכל אותם המקטריגים שנתמנו מלמעלה, וכן להנצל בכל הזמנים שהדין שורה על העולם.

(פח) בהאי יומא אודמנא וכו': ביום הנה ר"ה מוזמנים ישראל לעורר עליהם רחמים. ובמה עושים זה. בשופר. כי הקול היוצא מן השופר עולה למעלה ומעורר את השופר שלמעלה שהוא בינה, אז מתעוררים הרחמים ממקומם, והקב"ה היינו ז"א קם מכסא הרי"

רחמי מאתרייהו, וקב"ה קם מכורסייא דדינא, ויתיב בכרסייא דרחמי, ם ורחים
 י עלייהו דישראל, ולא אתייהיב רשו למקטרגא. וישראל כ יתבי קמי קב"ה
 בתיובתא, ותקעי שופר, ואתערו רחמי. דהא ההוא קלא דנפיק, אתערותא
 דרחמי ל איהו. וכדין דלטורא לא יכיל לקיימא קמי כרסייא דרחמי, דהא לא
 אתי מההוא סטרא, ולא אשתכח ן קטיגורייא.

פט) ביומא דכיפורי דאיהו חתימא דדינא, וקיימי ישראל בקדושתא
 ן דמרייהו. בההוא יומא, בגין דלא יקרב דלטורא למקדשא, יהבין ליה שעיר,
 דאתי מסטרא דרוחא מסאבא, והוא מסאבא. ם ורוח מסאבא אתהני ביה הוא
 אתעסק ביה, ולא אתקרב למקדשא לסאבא. וכדין אנפין נהירין, וישראל
 ע אשתזבין מניה.

צ) בזמנא אחרא כד ן סגי חובי בני נשא, האי דלטורא, בשעתא
 דדינא אתער על חובי עלמא, * כדין איהו אתי, ואשתכח צ דלטורא קמי
 קב"ה, ך ואסתאב מקדשא, וכל אנפין עציבין, ודינא אשתכח. וע"ד, ן קץ כל
 בשר בא לפני. בא לפני ודאי, למתבע חובי עלמא, בגין דאינון גרמו. ך

מאמר נח ותיבה

צא) ש אמר רבי יוסי, זכאין אינון ישראל, דאתייהיב להון אורייתא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט נ"א וחיים (ז"ח). י נ"א מוסיף למקטרגא עליהון
 ז"ח). כ נ"א תיבכי בתיובתא קמי קב"ה (ז"ח).

ח (בראשית ו')

ל נ"א וינהו (קראקא). ן נ"א קטרוגא (קראקא) נ"א קטיגורא (ז"ח). ן נ"א דמאריהון (ז"ח). ם נ"א ורוחא
 מסאבא אתהני מיניה והוא אתעסק ביה ולא קריב למקדשא (ז"ח). ע נ"א אשתזבין (ז"ח). פ נ"א סגיא
 (ז"ח) נ"א סגו (אמשטרדם). צ נ"א מקטרגא (ז"ח). ך נ"א ויסתאב (קראקא, אמשטרדם). ך בדפוסים
 ישנים כתבו ר' יהודה פתח הודיעני וגו'. ש בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן יא דף סה ב צוה ה'.

מעלות הסולם

מאמר ראש השנה ויום הכפורים

צ) בזמנא אחרא כד וכו': בזמן אחר
 כשבני אדם מרבים בחטאים, אז בא המקטרג
 הוה בשעת התעוררות הדין על עוונות העולם,
 ונמצא מקטרג לפני הקב"ה. ומטמא את
 המקדש שהוא מלכות וכל הפנים עצובים והדין
 נמצא. ועל זה נאמר קץ כל בשר בא לפני.
 בא לפני ודאי כדי לתבוע דינים על עוונות
 העולם שהם גרמו.

ענין ר"ה ויום כפור וההפרש שביניהם
 שבר"ה מערבבים את השטן, וביוכ"פ נותנים
 לו חלק מהקדושה שהוא השעיר לעזאזל עיין
 בהסלם פרשת וירא אות שפ"ד, ובפרשת תצוה
 אות ק"א. ובפרשת אחרי אות קט"ו ובפרשת
 אמור אות קפ"ז כל ההמשך.

מאמר נח ותיבה

צא) אמר רבי יוסי וכו': אמר ר"י

אשרי

הדין ויושב על כסא הרחמים, ומרחם
 על ישראל. ולא ניתן רשות למקטרג
 לקטרג. וישדאל יושבים לפני הקב"ה בתשובה.
 ותוקעים בשופר ומעוררים רחמים. כי אותו
 הקול היוצא מן השופר הכלול מאש רוח ומים,
 התעוררות של רחמים הוא. ואז אין המקטרג
 יכול לעמוד לפני כסא הרחמים, כי לא בא
 מהצד ההוא ולא נמצא מקטריגים.

פט) ביומא דכיפורי דאיהו וכו': ביום
 הכפורים שהוא זמן חתימת הדין ישראל עומדים
 באותו יום בקדושת אדונם. וכדי שלא יקרב
 המקטרג אל המקדש שהוא מלכות, נותנים לו
 שעיר היינו השעיר לעזאזל. הבא מצד רוח
 הטומאה והוא טמא, ורוח הטומאה נהנית
 ממנו. הוא המקטרג עוסק בו בשעיר, ולא
 מתקרב אל המקדש שהוא המלכות לטמא. ואז
 הפנים מאירים וישראל נצלו ממנו.

(דפו"י דף רנ"ד ע"א * דף רנ"ד ע"ב)

קדישא, ואינון משתדלי בה יממא ולילי. תא חזי, דהא משמע, דאלולי דאשתכח נח עם תיבותא באתחברותא כחדא, לא אשתזיב. אסתים מן עינא בגו תיבותא. קמו ואזלו, אמר ההוא יודאי, בודאי כתיב (ט) עשה לך תיבת עצי גופר, לך לגרמך, בגין לאתחברא בהדה, ולאשתזבא בה. מה כתיב, (י) ויעש נח ככל אשר צוהו וגו'.

מאמר מה השיב הקב"ה לנח

צב) ת מה השיב הקב"ה לנח, כשיצא מן התיבה, וראה א את העולם חרב, והתחיל ב לבכות לפניו, ואמר, רבונו של עולם, נקראת רחום, היה לך לרחם על בריותיך ג וכו'. השיבו הקב"ה ואמר, רעיא שטיא, ד השתא אמרת דא, למה לא אמרת, בשעתא דאמרית לך, (כ) כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו', ואח"כ (ל) הנני מביא את המבול מים, ואח"כ עשה לך תיבת עצי גופר, כל האי אתעכבית ואמרית לך ה בגין דתבעי רחמין על עלמא. ו ומכדין שמעתא דתשתזיב בתיבותא, לא עאל בלבך למבעי רחמין על ישובא דעלמא, ועבדת תיבותא ז ואשתזיבת. וכען דאתאביד עלמא, ח פתחת פומך למללא קדמי בעיין ותחנונים. כיון דחזא נה כך, אקריב ט קרבנין ועלוון. דכתיב (ח) ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור י וגו'.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן יב דף סו ע"ב ולא הו עשרה סתרי תורה (בזוהר ישן נמצא זה) נ"א מוסיף ת"ר מה (ז"ח). א נ"א כל העולם (ז"ח). ב נ"א לבכות עליו (ז"ח). ג נ"א ל"ג וכו' (ז"ח). ד נ"א כען אמרת דא ולא בזמנא דאמרית לך בלישנא רכיכא דכתיב עשה לך תיבת עצי גופר כו' ואני הנני מביא את המבול כו' לשחת כל בשר כו' ויאמר ה' לנח כו' כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הוה כולי האי אתעכבית עמך (ז"ח). ה נ"א בדיל (ז"ח). ו נ"א ומכדין דשמעת דתשתזיב את בתיבותא לא עאל בלבך בישותא דעלמא (ז"ח). ז נ"א ואשתזבתא (ז"ח). ח נ"א פתחת (ז"ח). ט נ"א עלון וקרבנין (ז"ח). י נ"א מוסיף ויעל עולות במזבח ול"ג וגו' (ז"ח).

ט) (בראשית ו') זהר ח"א סה: קו. ח"ג טו. ז"ח כ"א ט"א שכ"ג כג ט"א ש"ח. י) (בראשית ז') ז"ח כ' ט"ד שמ"ב. כ) (שם). ל) (בראשית ו') זהר נח דף ג' ציון א' זהר ח"ג טו. ט) (בראשית ח') זהר נח דף פ' ציון א'.

מעלות הסולם

מאמר נח ותיבה

העולם חרב התחיל לבכות לפניו ואמר רבש"ע אתה נקרא רחום היה לך לרחם על בריותיך וכו'. השיבו הקב"ה ואמר רועה שוטה עתה אתה אומר זה, למה לא אמרת את זה בשעה שאמרתי לך כי אותך ראיתי צדיק לפני וגו', ואח"כ הנני מביא את המבול מים, ואח"ז עשה לך תיבת עצי גופר כל כך התעכבתי ואמרתי לך כדי שתבקש רחמים על העולם, ומכיון ששמעת שאתה תנצל בתיבה לא עלה על לבך לבקש רחמים על ישוב העולם. ועשית תיבה ונצלת. וכעת שהעולם נאבד פתחת את פיך לדבר לפני תפלה ותחנונים. כיון שראה נח כך, הקריב קרבנות ועולות, אע"פ שלא חטא

אשרי הם ישראל שניתנה להם התורה הקדושה, והם משתדלים בה יומם ולילה. בוא וראה, כי משמע, שאם לא היה נמצא נח עם התיבה בהתחברות אחת לא היה ניצל. ובתוך התיבה נסתם מן עין המחבל. קמו והלכו, אמר אותו היהודי בודאי כך, כתוב עשה לך תיבת עצי גופר. לך פירושו לעצמך כדי להתחבר עמה ולהנצל על ידה. מה כתוב ויעש נח ככל אשר צוהו ה' וגו'.

מאמר, מה השיב הקב"ה לנח

צב) מה השיב הקב"ה וכו': מה השיב הקב"ה לנח, כשיצא מן התיבה וראה את (דטרי דף רנ"ד ע"ב)

צג) כ אמר רבי יוחנן, בא וראה מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח, ובין נת. נח לא הגין על דורו, ולא התפלל עליהם כאברהם, דכיון דאמר ל קב"ה לאברהם, (ו) זעקת סדום ועמורה כי רבה, מיד (ו) ויגש אברהם ויאמר מ וגו', נ והרבה תחנונים לפני הקב"ה, ס עד ששאל שאם ע ימצא עשרה צדיקים שיכפר לכל המקום בעבורם. וחשב אברהם, שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים, ולפיכך לא התפלל.

צד) פ אח"כ בא משה, צ והתפלל ק והגין על דורו, כיון שאמר הקב"ה, ר (ו) סרו מהר מן הדרך, ש מיד עמד משה בתפלה, פ ויחל משה וגו', עד שאחזתו חללה. רבנן אמרי, לא הניח משה להקב"ה, עד שנתן נפשו עליהם מן העולם הזה, ומן העולם הבא. דכתיב (צ) ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. אמר רבי יוסי, מהכא, ק) ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד בפרץ לפניו. ת

צה) אמר רבי יהושע, א מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) (שם יח) זהר וירא דף נו ציון ג'. (ס) (שם) זהר וירא דף נח ציון ד'. (ע) (שמות לב) זהר וירא דף סו ציון א'. (פ) (שם) זהר ויקרא דף עט ציון מ'. (צ) (שם) זהר נח דף סו ציון ה' ת"ז ת"ה בהשמטות קמב. (ק) (תהלים קו) זהר וישב דף ה' ציון ב'.

כ ג"א מוסיף אח"כ אמר רבי יוחנן (ז"ח). ל ג"א הקב"ה (ז"ח). מ ג"א ל"ג וגו' (ז"ח). נ ג"א והרבה דברים כנגד הקב"ה (ז"ח). ס ג"א חד (מונקאש). ע ג"א שם עשרה צדיקים שיכפר לכל הדור בשבילם וחשב אברהם שהיו ' בעיר עם לוט ואשתו ובניו ובנותיו וחתניו ולכן לא התפלל יותר (ז"ח). פ ג"א חטאו (ז"ח) ג"א משה (דפוסים הראשונים). ש ג"א מה כתוב ביה ויחל משה מהו ויחל מלמד שהתפלל עד שאחזתו חללה (ז"ח). ת ג"א מוסיף וכן כל הצדיקים הגינו על דורם ולא הניחו מדת הדין לשלוט בהם ונח התעכב עמו הקב"ה ואמר ליה רבוי דברים שמא יבקש עליהם רחמים ולא השגיח ולא ביקש עליהם רחמים ועשה התיבה ונאבד כל העולם. רבי אליעזר ורבי יהושע [רבי אליעזר ורבי שמעון קראקא] הו יתבי בפלכי טבריא (ז"ח). א ג"א מוסיף רבי (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר מה השיב הקב"ה לנח

צד) אח"כ בא משה וכו': אח"כ בא משה והתפלל והגין על דורו, כיון שאמר הקב"ה סרו מהר מן הדרך מיד עמד משה בתפלה ויחל משה וגו' עד שאחזתו חללה. רבנן אמרו, לא הניח משה להקב"ה, עד שנתן נפשו עליהם, מן העוה"ז, ומן העוה"ב, שכתוב, ואם אין מחני נא מספרך אשר כתבת. ר"י אמר מכאן, שנאמר ויאמר להשמידם לולי משה בחירו עמד לפניו בפרץ. צה) אמר רבי יהושע וכו': אמר ר"י, מה ראה נח שלא בקש רחמים על דורו, אמר בלבו, אולי לא אמלט, שכתוב כי אותך ראיתי צדיק

חטא, שכתוב ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור וגו'. צג) אמר רבי יוחנן וכו': אמר ר"י, בא וראה, מה בין צדיקים שהיו להם לישראל אחר נח, ובין נת. נח לא הגין על דורו ולא התפלל עליהם כאברהם, כי כיון שאמר הקב"ה לאברהם זעקת סדום ועמורה כי רבה מיד ויגש אברהם ויאמר, וגו' והרבה תחנונים לפני הקב"ה, עד ששאל שאם ימצא עשרה צדיקים, שיכפר לכל המקום בעבורם. וחשב אברהם שהיו בעיר עם לוט ואשתו ובנותיו עשרה צדיקים. ולפיכך לא התפלל יותר. (דפוסי דף רנ"ד ע"ב)

ב אמר בלבו, אולי לא אמלט דכתיב, (ו) כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה. כלומר לפי הדור. ולפיכך לא ביקש רחמים עליהם. ג אמר רבי אלעזר אפילו הכי הוה ליה למבעי רחמי על עלמא, בגין דניחא ליה לקב"ה מאן דיימר טבא על בנוי. מנא לן. מגדעון בר יואש. דלא הוה זכאי, ולא בר זכאי, ומשום דאמר טיבותא על ישראל, ד אמר ליה קב"ה, (ש) לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין. מהו בכחך זה. ה טיבותא דאמרת על בני. רבי אלעזר שאיל וכר.

מאמר מזבח הפנימי ומזבח החיצון

(צו) ו עוד פתח ההוא ינוקא ואמר, (ת) לריח שמניך טובים, לריח מאן. אלא, אית ריח ואית ריח. ריח הקרבן, וריח הקטורת. ריח הקרבן, מקריב ומייחד כל אינון שבטיא דהיכלא דבית דוד. וריח הקטורת, מקריב ומייחד ואנהיר אינון בוצינין עלאין, ו נהיר אפרסמונא דכיא. (צז) ועל דא, תרין מדבחין הוו, מזבח הקטורת, ומזבח העולה. מזבח הקטורת איהו פנימאה, מזבח העולה איהו לבר. ריח מזבח העולה, מתקין לאנהרא בוצינין תתאין. ריח מזבח הקטורת, מתקין לאנהרא בוצינין עלאין. ועל דא לריח שמניך טובים, לריח דההוא קטרת, שמניך טובים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (בראשית ז'). (ש) (שופטים ו') ז"ח כרך יט
 דף כו ציון ג'. (ת) (שה"ש א') זהר וירא דף ז'
 ציון א'.
 ב ג"א אמר לו אפילו הוא לא חשב בלבו שימלט משל למוצא אשכול ענבים שאינם מבושלים בין הבוסרים [הבסרים דפוסים הראשונים] דאלו היו בין ענבים מבושלים לא הוה כלום משמע דכתיב כי אותך ראיתי צדיק לפני בדור הזה כלומר (ז"ח). ג ג"א מוסיף אמר בלבו ולואי שאבקש רחמים עלי ואמלט וכל שכן [שאתפלל] על אתרים לבתר א"ר אליעזר על כל דא הוה ליה למתבע רחמין על עלמא קמי קב"ה דניחא ליה מאן דאמר טבא על בנוהי מניל מגדעון בר יואש (ז"ח). ד ג"א מה כתיב ביה ואמר לו ה' לך בכחך זה (ז"ח). ה ג"א טיבותא דא דאמרת על בני יהא לך חילא סגיאה לשיבוותהון מן ידא דמדין (ז"ח). ו בפוסים ישנים כחוב כאן סימן יג דף ע ע"ב לאנהרא אפי ארעא. ז ג"א נהרי (פרעמישלא אמסטרדם).

מעלות הסולם

מאמר מזבח הפנימי ומזבח החיצון

צדיק לפני בדור הזה. כלומר לפי הדור. ולפיכך לא ביקש רחמים עליהם. אמר ר' אלעזר אפילו הכי היה לו לבקש רחמים על העולם, משום שנוח לו להקב"ה מי שאומר טוב על בנוי. מנין לנו. מגדעון בן יואש, שלא היה צדיק, ולא בן צדיק, ומשום שאמר טוב על ישראל והתפלל עליהם, אמר לו הקב"ה לך בכחך זה והושעת את ישראל מיד מדין. מהו בכחך זה. הטוב שאמרת על בני.

מאמר מזבח הפנימי ומזבח החיצון

(צו) עוד פתח ההוא וכר: עוד פתח (דפו"י דף נ"ד ע"ב)

אותו תינוק ואמר, לריח שמניך טובים, מהו לריח. אלא יש ריח ויש ריח, יש ריח הקרבן, ויש ריח הקטורת. ריח הקרבן מקריב ומאחד כל אותם השבטים, שהם נגד הספירות של היכל בית דוד היינו של המלכות. וריח הקטורת מקריב ומאחד ומאיר אותם הנרות העליונים שהם ספירות דז"א ומאיר את הפרסמון הטהור היינו המוחין דחו"ב.
 (צז) ועל דא תרין וכר: ולכן היו שני מזבחות. מזבח קטורת ומזבח העולה. מזבח הקטורת הוא מזבח הפנימי, שהוא בינה. מזבח העולה היא המזבח החיצון. שהוא

צח) בא וראה, שני מזבחות הן, מזבח פנימי לעילא, מזבח חיצון לתתא. מזבח הפנימי הוא שלם, וזהו דכתיב א) המזבחה, בתוספת ה"א. וכך הוא בכל מקום. ומזבח החיצון הוא חסר ה"א, כמו ב) נערה נער חסר ה'.

צט) אשתכח דמאתערותא ח דמזבח הפנימי של מטה, אתער מזבח הפנימי של מעלה. ובמה אתער. בריח הקטורת, הקטורת של מעלה. ויתער ריח הקרבן של מטה. ועל דא לריח שמניך טובים אינון בוצינין ט נהירין ונציצין. כתיב הכא טובים וכתוב התם ג) וירא אלהים את האור כי טוב.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (ויקרא א'). ב) (דברים כב) זהר בראשית ב' דף קנה ציון א'. ג) (בראשית א').
 ח ג"א דמזבח החיצון ולא גרים דמזבח הפנימי (שאר הדפוסים). ט ג"א נהירין (פרעמישלא).

מעלות הסולם

מאמר מזבח הפנימי ומזבח החיצון

שמימין משולבת בהארץ החכמה שמשמאל ומאיריה לכל העולמות. ויש ריח העולה מן הקטרת שהוא הארץ החכמה המאירה בישוס"ת שהם בינה הנקראת המזבח הפנימי. ויש ריח העולה מן הקרבנות שהוא הארץ החכמה המתגלית במלכות הנקראת המזבח החיצון. ומיחוד שבישוס"ת מתגלים המוחין דח"ב הנקראים שמן וקטורת כי הארץ החסדים נקראת שמן והארץ חכמה נקראת קטרת ומאירים לע"ס דז"א שהם י"ב צדופי הוי"ה שבז"א ומשם מאירים המוחין למלכות שהוא מזבח החיצון. כי המלכות מקבלת מי"ב צדופי הוי"ה שבז"א שה"ס ח"ב תו"מ שבכל אחד ג' קוים. וזה אמרו אית ריח ואית ריח וכו' ריח הקרבן מקריב ומיחוד כל אינון שבטיא שהם י"ב השבטים נגר י"ב צדופי הוי"ה שבע"ס דמלכות הנקראת היכלא דבית דוד. וריח הקטורת מקריב וכו' אינון בוצינין עלאין שה"ס ע"ס דז"א נהיר אפרסמונא דכ"א שהם חגת"ם דבינה הכלולים זה מזה. ויש הפרש בין קטורת לקרבנות. כי בקרבנות בתחילת הווג והשפעת השמאל מז"א למלכות מתגלות ג"ר דשמאל, כי אי אפשר שיתגלו ו"ק בלי ג"ר, אלא שתיכף נעלמות, ולא נשאר אלא ו"ק דחכמה. אמנם גילוי ג"ר אלו של תחילת הווג, אע"פ שמסתלקים מספיק להאיר הארץ מועטה אל הסטרא אחרא, שניזונה מג"ר דשמאל. אלא שהיא הארץ מועטה שאינה מזיקה לקדושה. מה שאין כן במעשה הקטורת, שכל עיקר לא באה אלא לשרוף את הג"ר דשמאל, נמצא שאין אל הס"א

שהוא מלכות. ריח מזבח העולה, מתקן שיאירו הנרות התחתונים, שהם ספירות המלכות, המקבלות מן הספירות שכנגדן בז"א ריח מזבח הקטורת מתקן שיאירו הנרות העליונים היינו ספירות דז"א. ולכן נאמר לריח שמניך טובים, שפירושו לריח של אותו הקטורת שמניך טובים, שהם המוחין דחכמה ובינה. בסוד שמן וקטורת ישמח לב.

צח) בא וראה שני וכו': בא וראה שני מזבחות הם, מזבח פנימי למעלה, היינו בינה. מזבח חיצון למטה מלכות. המזבח הפנימי הוא שלם. וזהו שכתוב המזבחה, בתוספת ה' וכך הוא בכל מקום אשר ה' נוספת רומזת לשלימות. המזבח החיצון הוא חסר ה"א, מטרם הארץ השלימות כמו נערה וטרם דקבילת עליה זכר כחוב נער חסר ה'.

צט) אשתכח דמאתערותא וכו': נמצא שמן התעוררות של המזבח הפנימי של מטה, מתעורר המזבח הפנימי של מעלה שהוא בינה. ובמה מתעורר. בריח הקטורת שלמטה מתעורר ריח הקטורת שלמעלה. וריח הקרבן של מטה יעורר את ריח הקרבן של המזבח החיצון שלמעלה וע"ז נאמר לריח שמניך טובים, הם הנרות היינו הספירות מאירים באור ישר. ונוצצים באור חוזר כתוב כאן טובים, וכתוב שם וירא אלקים את האור כי טוב.

פירוש. ריח ה"ס הארץ חכמה העולה ממטה למעלה מקו שמאל ומתיחד עם הימין נעשה עמו לאחד, ואז יורדת הארץ החסדים (דפ"י דף ר"ג ע"ב)

מאמר ויהי כבוא אברם

(ק) ויהי כבוא אברם מצרימה, כבואם מבעי ליה, ושרה היכן היתה. אלא, אברהם אעלה בתיבותא, וסגר עלה. כיון דמטא למצרים, אמרו ליה הב מכסא. * אמר אנא יהיב מכסא. אמרו ליה, מטכסא את טעין, אמר אנא יהיב דמטכסא. אמרו ליה מרגלאן את טעין. אמר להו, אנא יהיב מכסא דמרגלאן. אמרו ליה, אי אפשר, אלא למפתח תיבותא, ונחזי מה בגווה. כיון דפתחי תיבותא, אתנהרא ארעא דמצרים מנהורא דילה. הה"ד, ה) ויראו המצרים את האשה וגו'. מ

מאמר תפלת אברהם להציל את סדום

(קא) חמשים, הם כנגד חמשים שערי בינה. והם ראויים להציל כל העולם בצדקתם. וה' הודה לדבריה. וכשראתה שלא מצאה, אמרה אולי יחסרון חמשים הצדיקים חמשה. כלומר, אולי יש בהם בני אדם, שעסקו בידיעת שמך, שהוא השם במלואו, שהוא מ"ה: יו"ד ה"א וא"ו ה"א, כמספר אדם. שנאמר ז) ועתה ישראל מה יי' אלהיך שואל. וכשלא מצאה, חוזרת לומר ח) אולי ימצאון שם ארבעים ט.

(קב) עוד פותחת ואומרת, רבש"ע, ט) אולי ימצאון שם שלשים,

חלופי גרסאות

י בדפויי כתוב כאן סימן י"ד דף פ"ב ע"ב נ"א ויהי כבא אברם ויראו המצרים ושרה היכן היתה נתנה בתיבה ונעל בפניה כיון דמטא למכסא אמרין ליה הב מכסא אמר אנא יהיב מכסא (בראשית רבה פרשה מ'). כ נ"א מוסיף א"ל דהכ את טעין אמר אנא יהיב טן דדבה (ב"ר פ"ר מ). ל נ"א אלרין ליה לא אפשר. אלא דפתחת ותמית לן מה בגוה כיון שפתחה הבהיקה כל ארץ מצרים מזויה (ב"ר פ' מ'). מ ובכל הדפוסים הגירסא אמר ר' יהודה ויהי כבואם מצרים הוה ליה למימר אלא בתיבה וכו' נ נ"א בדפויי סימן טו. דף קד ע"ב במורש הנעלם על תיבת חמשים. ס בדפוסים ישנים כתוב כאן ככתוב בדפוס. ע בדפויי סימן ט"ו אחר תיבת הארבעים נ"א עוד פותחת ואומרת [נ"א ל"ג מן עוד פותחת עד עוד פותחת קרימונא] אולי יש שם שלשים אולי יש ביניהם צדיקים שהשיגו שלשים מעלות הרמוזים בפסוקיהו בשלשים שנה והם כלולים בל"ב נתיבות שהם כ"ב אותיות וי"ס לפעמים הם כלולים לשמונה (זהר).

מסורת הזהר

(ז) (שם יב) זהר לך דף מו ציון ד'. ה) (שם). (בראשית יח) זהר ח"א קד: קו. ז) (דברים י) זהר אחרי דף א' ציון ה' זהר ח"ב קכו. ח) (בראשית יח) לעיל ציון ו'. ט) (שם) לעיל ציון ו' ז"ח נב ט"א ש"ז.

מעלות הסולם

מאמר ויהי כבוא אברם

אתם רוצים. אמרו לו המצרים כלים אתה נושא בתיבה. אמר אברהם, אני נותן את המכס המגיע מכלים. אמרו לו המצרים, אתה נושא משי מובחר. אמר אתן מכס ממשי מובחר. אמרו לו מרגליות אתה נושא. אמר אתן מכס של מרגליות. אמרו לו המצרים אי אפשר לך להפטר ממנו, אלא תפתח את התיבה ותראה לנו מה שבתוכה. כיון שפתחו את התיבה, האיר כל ארץ מצרים מאורה. זה הוא שנאמר ויראו המצרים את האשה וגו'. (קא) חמשים הם כנגד וכו': א"צ פירוש. (קב) עוד פותחת וכו': א"צ פירוש. וכן

מאמר ויהי כבוא אברם

(ק) ויהי כבוא אברם וגו': שואל כבואם הוא צריך לומר לכלול גם את האשה, כי שרה היכן היתה. ומשיב, אלא אברהם נתנה בתיבה וסגר עליה. כיון שהגיע למצרים, אמרו לו תן את המכס. אמר אברהם, אני נותן מכס. מה (דפויי דף רנ"ד ע"ב י) דף רנ"ה ע"א)

כלומר, אולי יש ביניהם צדיקים, שעסקו והשיגו אותם הלי מעלות, הרמוזות
בנבואת יחזקאל 9 בפסוק י' ויהי בשלשים צ והם כלולים בל"ב נתיבות חכמה,
שהם כ"ב אותיות, וי' ספירות.

קג) וכן אולי יש ביניהם אנשים צדיקים יחידי סגולה, המייחדים בי'
פעמים ביום, בפסוק שמע ישראל, שבה כלולים י' ספירות במלת אחד, האל"ף
עם החי"ת הם תשעה, והמלה א' הרי עשרה. והד', אמר דהע"ה עלה, כ) זה השער
לה' צדיקים יבואו בו. ודלת מלשון שער, ושתי פעמים ביום הרי עשרים.

קד) ק וכשאינה מוצאה, חוזרת ופותחת ואומרת, רבש"ע, אולי ימצאון
שם עשרה. כלומר, אולי ימצא ביניהם מי שעוסק בעשרה מאמרות, ובעשרת
הדברות בכל יום. וכן, כ) אולי ימצאון ביניהם עשרה, שמקדימים לבית הכנסת.
דהא תנן כל הנמנה עם עשרה ראשונים לבית הכנסת, נוטל שכר כנגד כלם
שבאים אחריו. מה כתיב, ח) לא אשחית בעבור העשרה.

קה) ר כל זה יש לנשמת הצדיק ללמד סניגורייא וזכות על הרשעים,
להשקיט האף והחמה, וכיון שלא מצאה שום זכות ללמד, מה כתיב. ו) וילך יי'
כאשר כלה לדבר אל אברהם ואברהם שב למקומו. מהו למקומו. למקום
מעלתו הידועה ואז נסתלק הדיין, ונסתלק הסניגור, והקטיגור מקטרג. וזהו
ו) ויבאו שני המלאכים סדומה בערב וכו'.

קו) ו) ולוט הוא שטן, הוא יצה"ר, יושב בשער סדום, כי שם ביתו.
דכתיב, ג) לפתח חטאת רובץ. ומתחבר עם בני אדם, ומטעה אותם עד שמורידם

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י' (יחזקאל א') זהר ה"א דף קד : כ) (תהלים 9 הכי גריס בזהר ובכל הדפוסים גריס ב' (באמסטרדם
קיה) זהר בשלח דף מג ציון ש' הקסה"ז גריס בפר'. צ הכי גריס באור הלכנה ובכל
אות קכ ציון ס'. זהר ח"ג קעה: ז) (בראשית יח) זהר הדפוסים גריס (שנה) עם אותיות מוקפות. ק ג"א
נח דף סג ציון ה'. ח) (שם) לעיל ציון ל' ז"ח כו עוד פותחת ואומרת [ואומרות] אולי ימצאון שם עשרה
ט"ג ש"א לד ט"א שכ"ח. ו) (בראשית יח) זהר וירא אומרת [אומר] רבוננו של עולם שמא היו מאותם
דף נט ציון ג'. ט) (שם יט) זהר וירא דף כו ציון א'. העשרה הראשונים של ביהכ"ג שנוטל [נוטל] שכר
ו) (שם). פ) (שם ד') זהר וישב דף א' ציון ג'. כנגד כולם שבאים אחריהם מה כתיב [ביה] ויאמר לא
אשחית בעבור העשרה (זהר). ר ג"א כל זה יש לנשמת
הצדיק לומר על הרשעים כיון שלא נמצא בידם כלום מה כתיב (זהר). ש ג"א וגו' (אמסטרדם).

מעלות הסולם

מאמר תפלת אברהם להציל את סדום

קה) כל זה יש וכו': א"צ פירוש.

קג) וכן אולי יש וכו': אין צריך פירוש.

קו) ולוט הוא שטן וכו': א"צ פירוש.

קד) וכשאינה מוצאה חוזרת וכו': א"צ

פירוש.

זמנא

(דפו"י דף ר"ה ע"א)

לבאר שחת, והוא גם כן עמהם נידון, על שהטעה אותם, ויורד עד צערא דגיהנם. וזהו, **ז** הנה נא העיר הזאת קרובה לנוס שמה. הרוצח הוא עשו שופך דמים, והיא מצער, ואע"פ שיורד ונידון שם, עם כל זה תאותו וחשקו לחזור ולהטעות לאחרים, וזהו **ק** ויעל לוט מצוער. **ח**

מאמר ואברהם היו יהיה

קז **א** זמנא חדא נפיק ר' שמעון **ב** וחמא עלמא דחשיך ואפיל, ואסתתם נהוריה. **ג** א"ל לר' אלעזר בריה, תא ונחזי, מה בעי קב"ה למעבד בעלמא. אזלו, ואשכחו חד מלאכא, דדמי לטורא רברבא, ואפיק תלתין שלהובין דנורא מפומיה. **קח** א"ל ר"ש, מה את בעי למעבד. א"ל, בעינא למחרביה לעלמא, בגין דלא שכיחי תלתין זכאין בדרא. **ד** דהכי גזר קב"ה על אברהם, דכתיב, **ו** היו יהיה בגימטריא **ו** תלתין. א"ל ר"ש, במטו מנך, זיל קמי קב"ה, ואימא ליה בר יוחאי שכיח בארעא.

קט אזל ההוא מלאכא קמיה דקב"ה, **ז** ואמר ליה, מאריה דעלמא, גלי קמך מה דאמר לי בר יוחאי. א"ל קב"ה, זיל אחרביה לעלמא, **ח** ולא תשגח בבר יוחאי.

קי כד אתא, חזייה ר"ש למלאכא, א"ל, **ט** אי לא תיזיל, גזירנא עלך דלא תיעול לשמיא, ותהוי באתר **י** עזא ועזאל. וכד תיעול קמי קב"ה, אימא ליה, **כ** אי לית תלתין זכאין בעלמא, להוון עשרין. דהכי כתיב, לא אעשה בעבור

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (בראשית יט) זהר ח"ג סח: **ק** (שם). זהר וירא **ח** נ"א מוסיף וכו' (אמסטרדם) **א** בדפו"י כתוב כאן דף פ"ו ציון כ"י. **ו** (שם יח) זהר ח"א קד: **ז** יח סימן י"ז דף ק"ב ע"ב לאברהם. **ב** נ"א וחזא עולמא (ז"ח). **ג** נ"א א"ל רבי אלעזר **ד** (ז"ח). **ד** נ"א הכי (אמסטרדם). **ו** נ"א מוסיף תלתין הו (ז"ח). **ז** נ"א א"ל מארי עלמא (ז"ח). **ח** נ"א מוסיף ולא תשגח ביה (ז"ח). **ט** נ"א אי לא תיזיל גורנא עלך (ז"ח). **י** נ"א בעזא (ז"ח). **כ** נ"א ואי (ז"ח).

מעלות הסולם

מאמר ואברהם היו יהיה

שמעון, בבקשה ממך, לך לפני הקב"ה ואמר לו בן יוחאי נמצא בארץ. דהיינו ר' שמעון, שזכותו גדולה כמו שלשים צדיקים. **קט** אזל ההוא מלאכא וכו': הלך המלאך ההוא, לפני הקב"ה, ואמר לו, רבונו העולם, גלוי לפניך מה שאמר לי בן יוחאי. אמר לו הקב"ה לך החרב העולם, ואל תבט על בן יוחאי.

קי כך אתא חזייה וכו': כשבא, ראה ר"ש את המלאך, א"ל אם לא תלך אל הקב"ה בשליחותי, אגזור עליך שלא תכנוס לשמים ותהיה במקום עזא ועזאל. שהפיל אותם ה' משמים

מאמר ואברהם היו יהיה

קז זמנא חדא נפיק וכו': פעם אחת יצא ר' שמעון וראה העולם שהוא חושך ואפל ונסתם אורו. אמר לו לר' אלעזר בנו, בא ונראה מה רוצה הקב"ה לעשות בעולם. הלכו ומצאו מלאך אחד, שהיה דומה להר גדול, והוציא שלשים להבות אש מפיו.

קח א"ל ר"ש מה וכו': אמר לו ר"ש, מה אתה רוצה לעשות. א"ל אני רוצה להחריב העולם, משום שלא נמצאים שלשים צדיקים בדור. כי כך גזר הקב"ה על אברהם. שנאמר היו יהיה, יהיה בגימטריא שלשים. א"ל ר' (דפו"י דף ר"ג ע"א)

העשרים. ואי לית עשרים, להו עשרה. ^ח דהכי כתיב, לא אשחית בעבור העשרה. ^נ ואי לית עשרה, להו תרין, דאינון אנא וברי. דהכי כתיב, ^ו על פי שנים עדים יקום דבר. ואין דבר, אלא עולם. דכתיב, ^ח בדבר יי' שמים נעשו. ואי לית תרין, הא אית חד. ואנא הוא, דכתיב ^א וצדיק * יסוד עולם. בה שעתא, קל מן שמייא נפק, ואמר זכאה חולקך ר"ש, ^ס דקב"ה גזר לעילא, ואת מבטל לתתא. בודאי עלך אתמר ^ב רצון יראיו יעשה.

קיא) ^ע מחמשים עד עשרה. דאיהו שרותא עד עשרה, דאיהו עשרה סופא דדרגין. וכיון דמטא עד עשרה, אמר, מכאן ולתתא לאו אתר לקיימא בתשובה. ותב ואמר ארבעים, בגין דישתזבון ד' קריין. ותב ואמר שלשים,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

^ט (דברים י"ט) זהר תוריע דף נח ציון ק'.
^ת (תהלים לג) זהר בראשית א' דף שד ציון א' וב'.
^א (משלי י'). ^ב (תהלים קמה) זהר וישב דף ע"ה ציון א'.

^ח מ נ"א ואח"כ כתיב לא אשחית בעבור העשרה (ז"ח).
^נ נ נ"א אי (ז"ח). ^ס נ"א דקב"ה גזר למעלה (ז"ח)
^ע בדסר"י כתוב כאן סימן י"ט דף ק"יח ע"ב קר"ב.

מעלות הסולם

מאמר ואברהם היו יהיה

חכמה. בינה, תפארת או ז"א. ומלכות. היוצאות ע"י ה' בחינות מסכים שבמלכות בזווג עם האור העליון. ונמצא בקומת כתר הכוללת כל מה שלמטה הימנה ישנן חמשים ספירות כי כלולה מחמש שבכל אחת עשר. ובקומת חכמה רק ארבעים כי חסרות עשר ספירות דכתר, ובקומת בינה שלשים כי חסרות כתר וחכמה. ובקומת ז"א עשרים כי חסרות כח"ב. ובקומת מלכות רק עשר שלה עצמה, כי ע"י שהיא משלימה לעליונות ממנה היא ג"כ כלולה מן תשע הראשונות.

והנה בינה נקראת תשובה. ואין מלכות יכולה להזדווג עם האור העליון בלי מיתוק והארה מבינה בסוד ותלכנה שתיהן. והמסך שבמלכות נקרא ע"ר כי עליו נעשה הזווג ומתגלה קומת הצדיקים המאירים בעיר הזאת. וזה אמרו מחמשים שהתחיל להתפלל מחמשים דאיהו שרותא כי התחיל מכתר הכלל כל החמש וכ"א כלולה מעשר שהן חמשים. עד עשרה היינו ע"ס דמלכות שהיא סוף המדרגות. וכיון דמטא וכ"ו וכיון שהגיע עד קומת המלכות לבד אמר מכאן ולתתא לאו אתר לקיימא בתשובה, כי מלכות בלי בינה היא מדת הדין לבד ואינה ראויה לזווג ולקיום. ומפרש בפרטות ותב ואמר ארבעים שהיא קומת חכמה. ועל דרך הזדככות המסך המתמעט

חמשים לארץ. וכשתבוא לפני הקב"ה תאמר לו, אם אין שלשים צדיקים בעולם, יהיו עשרים, כי כך כתוב, לא אעשה בעבור העשרים. ואם אין עשרים, יהיו עשרה. כי אח"כ כתוב לא אשחית בעבור העשרה. ואם אין עשרה, יהיו שנים שהם אני ובני. כי כך כתוב על פי שנים עדים יקום דבר. ואין דבר אלא העולם, שכתוב בדבר ה' שמים נעשו. ואם אין שנים הרי יש אחד, ואני הוא. שכתוב, וצדיק יסוד עולם. באותה שעה יצא קול משמים, ואמר אשרי חלקך ר' שמעון. שהקב"ה גזר למעלה, ואתה מבטל למטה. בודאי עליך נאמר רצון יראיו יעשה.

קיא) מחמשים עד עשרה וכ"ו: מחמשים ספירות עד עשר ומפרש מחמשים שהן התחלה. עד עשר, שהן עשר ספירות דמלכות שהיא סוף המדרגות. וכיון שהגיע עד עשר, אמר מכאן ולמטה, אין מקום לעמוד בתשובה. היינו מיתוק הבינה. ומפרש וחזר ואמר ארבעים כדי שינצלו ד' ערים. וחזר ואמר שלשים כדי שינצלו ג' ערים. וחזר ואמר עשרים כדי שינצלו ב' ערים. וחזר ואמר עשר כדי שתנצל עיר אחת מאותן חמש ערים. שבביל זה לא ירד למטה מעשר.

פירוש הדברים, כי בכל מדרגה שלמה ישנן ה' קומות זו למטה מזו, הנקראות: כתר, דפוי" דף רנ"ה ע"א י' דף רנ"ה ע"ב)

בגין דישתזבון ג' קריין, ותב ואמר עשרים, בגין דישתזבון תרין קריין. ותב ואמר עשרה, בגין דישתזיב קרתא חדא, מאינון חמשה. בגיני כך לא נחית לתתא מן עשרה.

מאמר וישכס אברהם בבקר

קיב) (ג פ) וישכס אברהם בבקר וכו', ר' ברוקא אמר, מה הוא (ד) שם על שכמה, אלא שהזהירה על עול האמונה, ולעמוד במה שהיתה בתחילה. כתיב הכא שם על שכמה, וכתיב התם, (ה) שם שם לו חק ומשפט. מה להלן על השכינה, אוף הכא על השכינה. מה עשתה. כיון שראתה עצמה יוצאת מרשותו של אברהם, חזרה לקלולה, דכתיב (ו) ותלך ותתע. מהו ותתע, שתעתעה אחר עבודת כו"ם וגלולי בית אביה, כתיב הכא ותתע, וכתיב התם (ז) הבל המה מעשה תעתועים.

מאמר כל אשר נשמת רוח חיים

קיג) (ח ז) כל אשר נשמת רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו. ק שאל רבי חייא לר' אבא אמריתון, דנשמתא לא עיילא בבר נש, ר עד דאסתכל בפולחנא דקב"ה, וכדין ש להוי ליה נשמתא, ואמריתון דנשמתא היא קדישא

חלופי גרסאות

פ בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן יש דף קי"ח ע"ב באר שבע. צ בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן כ דף רל ע"א בהו וגו'. ק ג"א שאל רבי אבא לרבי חייא (ז"ח). ר ג"א עד דיסתכל בפולחנא דהקב"ה (ז"ח). ש הכי גריס בז"ח ובכל הדפוסים גריס להוי ליה ההיא נשמתא.

מסורת הזהר

ג) (בראשית כא). ד) (שם). ה) (שמות טו) זהר שמות דף ק"ד ציון ק'. ו) (בראשית כא) זהר וירא דף קלט ציון א'. ז) (ירמיה י') זהר וירא דף קל"ט ציון ב'. ח) (בראשית ז) זהר ח"א כ"ו. ז"ח י"א ט"ד שכ"ז.

מעלות הסולם

מאמר ואברהם היו יהיה

לבד היא מדת הדין ואי אפשר לעמוד בה, כי צריכים לעמוד במקום תשובה שהיא מלכות הממותקת בבינה.

מאמר וישכס אברהם בבקר

קיב) וישכס אברהם בבקר וגו': א"צ פירוש.

מאמר כל אשר נשמת רוח חיים

קיג) כל אשר נשמת וגו': כל אשר רוח חיים באפיו מכל אשר בחרבה מתו. שאל ר' חייא לר' אבא. אמרתם שהנשמה אינה נכנסת באדם עד שיסתכל בעבודת בוראו, ואז תהיה לו נשמה. ואמרתם שהנשמה היא קדושה ונעלה על הכל. א"כ מה זה שאומר הכתוב

המתמעט בדרך הזדככותו מכתר לחכמה. ומחכמה לבינה וכו', בגין דישתזבון ד' קריין היינו ארבע קומות שבכל אחת ע"ס וביחד הן ארבעים. ותב ואמר שלשים שהוא קומת בינה, בגין דישתזבון ג' קריין כי קומת בינה כלולה מג' קומות המזדווגות על ג' המסכים בינה ז"א מלכות שבבינה. ותב ואמר עשרים היינו קומת ז"א בגין דישתזבון תרין קריין שהם ז"א ומלכות שבז"א. ותב ואמר עשרה שהן קומת מלכות בלבד, בגין דישתזיב קרתא חדא היינו קומת מלכות, הכלולה מאינון חמשה, כי היא השלים אותן ולכן כלולה מהן. בגיני כך לא נחית לתתא מן עשרה. כי קומת מלכות (דפו"י דף רנ"ה ע"ב)

מעליא על כלא, אם כן ת מה הוא דאמר קרא, כל אשר נשמת רוח חיים וגו', הואיל והיה להו נשמתא, הוה להו לאשתזבא. לא הוה בידיה.

קיד) אתו שיילוה לר' אלעזר ברבי שמעון, א אמר להו, כך הוא, והא קרא מסייע ליה, דהכי אמר אבוי, ב דכי אתא טופנא, לא ג הוה בר נש די עביד ד קב"ה בגיניה ה אלא ו נח ובנוהי. וזכותהון לא הוה, אלא לאגנא עליהון ועל בתיהון, ז דלא הוה זכותהון, כל כך, לאגנא על כל דרא.

קטו) ואינון דהוו זכאין בקדמיתא, כגון חנוך ירד, ח דהוו להו נשמתא קדישא, וחזייאן למעבד קב"ה בגיניהון, בחרבה מתו. והיינו דאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, אינון דנשמתא קדישא הוה בהון, ולא תימא דעל אינון דהוו בטופנא אמר, אלא אתא קרא ואמר, מכל אשר בחרבה מתו.

מאמר אוסרי לגפן עירה

קטז) ט ט) אוסרי לגפן עיר"ה ולשורק"ה בני אתונו כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה. תמניא דרגין כלילין בהאי קרא, ארבע מנהון דמיין אהדדי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (בראשית מט) זהר ויחי דף קפה ציון ה' ז"ח טב ט"א שכ"א.

דכד (ז"ח). ג הכי גריס ב"ח ובכל הדפוסים גריס בר מנח (ז"ח). ו הכי גריס ב"ח ובכל הדפוסים גריס ז הכי גריס ב"ח ובכל הדפוסים גריס דלא הוה זכותיה כל כך ג"א ולא הוה סגי זכותהון כל כך (ז"ח). ח ג"א דהוה להון נשמתא וחזייין למיעבד הקב"ה בגיניהון מיתו מקדמת דנא נה"ג דפוס מונקאטש ובדפוסים הראשונים ל"ג מיתו מקדמת דנאן והיינו דנשמתא קדישא הוה בהו דלא תימא דעל אלין דהוו בחרבה מתו שלא היו בימי דור המבול ולא באותו זמן אלא בחרבה מתו כלומר כבר נסתלקו מן העולם ולא נשתיר בעולם צדיק להגין על דורו ואז נעשה דין ברשעים (ז"ח). ט בדפוסים ישנים כתוב כאן סימך כא דף רלו ע"ב.

מעלות הסולם

מאמר כל אשר נשמת רוח חיים

צדיקים בתחלה דהיינו חנוך וירד, שהיתה להם נשמה קדושה, וראויים שהקב"ה יעשה בזכותם בחרבה מתו, מקודם לכן לפני המבול. והיינו שאמר כל אשר נשמת רוח חיים באפיו, אותם שהיתה בהם נשמה קדושה, בחרבה מתו. ואל תאמר שעל אותם שהיו בימי המבול אמר, אלא בא הכתוב ואמר מכל אשר בחרבה מתו, לפני המבול.

מאמר אוסרי לגפן עירה

קטז) אוסרי לגפן עיר"ה וגו': אוסרי לגפן עירה ולשורקה בני אתונו כבס ביין לבושו ובדם ענבים סותה. שמונה מדרגות נכללות בכתוב זה. והן: גפן, שורקה, ענבים, יין

הכתוב כל אשר נשמת רוח חיים וגו'. למה סתו כיון שהיתה להם נשמה היה להם להנצל. לא היה בידו מה להשיב לו.

קיד) אתו שיילוה לר' וכי': באו שאלו את ר' אלעזר בר' שמעון. אמר להם, כך הוא שלא ניתנה נשמה אלא לעוסק בעבודת ברא, ואותו פסוק כל אשר נשמת וגו' מסייע לנו כי כך אמר אבי, כשבא המבול לא היה אדם שיעשה הקב"ה בזכותו חוץ מנח ובניו. וזכותם לא היתה מספיקת אלא להגן על עצמם ועל בתיהם, כי זכותם לא היתה גדולה כל כך להגן על כל הדור.

קטו) ואינון דהוו זכאין וכי': ואלו שהיו

(דפו"י דף רניה ע"ב)

תרין מנהון דמיין אהדדי. ותרין אחרנין דמיין אהדדי. ארבע דדמיין אהדדי, אינון: גפן, שורקה. היינו גפן היינו שורקה, דמנהון נפקין ענבים, ומנהון מתעביד חמרא דאקרי יין. וכלהו רזא חדא, ומשרשא חד נפקין ונגדין. ותרין דדמיין אהדדי, עירה אתונו, היינו עירה היינו אתונו, ורזא חדא נינהו, וכדרגא חדא כלילן, ומרזא חדא נגדין.

קיו) לבוש"ו סות"ה, היינו מלה חדא, ורזא חדא, כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו. זימנא קרייה כסות, זימנא אחרא קרייה לבוש, וזימנא אחרא קרייה שמלה. וכלהו משרשא חדא נגדין, ומלה חדא עבדין, וחלופא דשמהן, רזין עלאין כלילן בהו, ומאן דדייק, טעים מידי. ומאן דלא דייק, לא טעים ולא מידי. והני תמניא דרגין, רזין עלאין רמיוזין בהו, אבל קרא כפשטיה קאי.

קיוח) ת"ח, יעקב שלימא דאבהן הוה. כד"א כ) ויעקב איש תם וגו'. מאי איש תם. דאשתכלל מחכמתא דלעילא, ומחכמתא דלתתא. והיינו דכתיב, יושב אהלים, תרין אהלים נינהו, אהל דאקרי לפנים מן הפרגוד. ואהל דאקרי אחורי הפרגוד וכליל הוה מתרין סטרין, מבתי גוואי, ומבתי בראי. קיט) ומאן אוליף ליה ליעקב כולי האי. ת"ח, דהא אינון שני דהוה טמיר וגניז בהדייהו דשם ועבר. שם, אוליף ליה חכמתא עלאה דבתי גוואי.

מסורת הזהר

י) (שמות כב) זהר בראשית א' דף קסג ציון ב' ת"ז תס"ט ק: כ) (בראשית כה) זהר תולדות דף לד ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר אורסי לגפן עירה

סודות עליונים כלולים בהם. ומי שמדייק טועם מה, ומי שלא מדייק לא טועם ולא כלום. ואלו שמונה מדרגות סודות עליונים רמוזים בהם. אבל הפסוק בפשוטו עומד. כי אין המקרא יוצא מדי פשוטו.

קיוח) ת"ח יעקב שלימא וכי: בוא וראה, יעקב היה השלם שבאבות כמו שאתה אומר ויעקב איש תם וגו'. שואל מהו הפירוש של איש תם. ומשיב שהשתכלל מהחכמה העליונה, ומהחכמה התחתונה. וזהו שכתוב יושב אהלים, שני אהלים הם, אהל הנקרא לפנים מן הפרגוד. ואהל הנקרא אחורי הפרגוד ויעקב היה כלול משתי הבחינות. מבתי הפנימיים, ומבתי החיצוניים.

קיט) ומאן אוליף ליה וכי: שואל ומי למד לו ליעקב כל זה. ומשיב בוא וראה, כי אותם השנים שהיה יעקב סתור וגנוז עם שם ועבר

יין. עירה, בני אתונו. לבוש"ו, סותה. ארבע מהן שוות יחד. ושתיים מהן שוות יחד. ושתיים אחרות שוות יחד. ומפרש ארבע השוות יחד הן גפן שורקה, היינו גפן היינו שורקה ומהם יוצאים ענבים, ומהם נעשה יין, ונקרא יין. וכלם סוד אחד, כי הארת השמאל מכונה יין, ומשורש אחד היינו ישו"ת יוצאים ונמשכים. ושתיים השוות יחד הן: עירה אתונו, היינו עירה היינו אתונו שני שרשים של הקליפות וסוד אחד הם, ובמדרגה אחת הם נכללים. ומסוד אחד נמשכים.

קיו) לבוש"ו סותה, היינו וכי: לבוש"ו סותה הם דבר אחד, וסוד אחד, היינו מלכות. בסוד הכתוב כי היא כסותו לבדה היא שמלתו לעורו. פעם נקרא כסות ופעם אחרת נקרא לבוש. ופעם אחרת נקרא שמלה. וכלם משורש אחד נמשכים. ועושים דבר אחד. וחלוף השמות (דטרי דף ר"ה ע"ב)

ועבר, אוליף ליה • חכמתא תתאה. וסימניך, ז) בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם.

קכ) מאי בעבר הנהר. אלא רזא הוא, דכל יומיהון דאינון קדמאי, לא הוו אוליפן אלא חכמתא תתאה, דאתיא מבתי בראי, דאקרי אחורי הפרגוד, ובאינון דאחורי הפרגוד, הוו מתדבקינן, והוו מודיעין לון מלין דעתידין למיתי לעלמא, ביש או טב. וכדין הוו כל אינון דרין.

קכא) עד דאתא ההוא סטרא דקדושה עלאה, ואמשיך ליה לאברהם, ואודע ליה מלין דשרשא דאתמשכאן לעלמא, דלהון מבתי גוואי, ומתמן שאבין כל אינון דאקרון בתי בראי, ומתמן כ מתחזון קצת מלין, לא כלא, וסימניך, מתמצית גופא של ארץ ישראל, העולם שותה.

קכב) ז מהאי שעתא דקאים אברהם אבינו * ע"ה, על ההוא סטרא קדישא, דמיניה כלא נפיק ונגיד, וביה כלא תליין. נפק ליה לשעתיה מהאי סטרא דאינון בני עבר הנהר, ואתא ליה לאשתעשעא בארעא קדישא. ה"ה דכתיב, ח) ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען. ארץ כנען ממש, ארעא דשאר חיילין עלאין תבירין תחותה תמן, ולית להון קיומא בהדה. מ

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז) (יהושע כד) זהר אמור דף סז ציון מ' ומ"א. י נ"א חרשתא (דפוסים ישנים). כ נ"א מתהון קצת מלין (אמסטרדם פרעמישלא). ז נ"א ומהאי (אמסטרדם). מ בדפוסים ישנים כתוב כאן מאמרים חדשים אשר לא היו בדפוס מנטובא ויש איזה מהם שכבר נדפסו בתקונים וזהר חדש רשמנו גם כן מקום תחנותם ובאו האובדים תמצא בחלק ג' דף רסו ע"ב עד זכאן לעילא ותתא ואחר כך שייך זה המאמר : סימן כב.

מעלות הסולם

מאמר אוסרי לגטן עירה

הנמשכים לעולם, שהם מן הבתים הפנימיים, ומשם שואבים כל אותם הנקראים בתים החיצונים, ומשם נראים מקצת דברים ולא כלם. וסימנך מתמצית הגוף של ארץ ישראל העולם שותה.

קכב) מהאי שעתא דקאים וכו': מאותה השעה שעמד אברהם אבינו ע"ה על אותה הצד של הקדושה אשר ממנו הכל יוצא ונמשך, ובו תלוי הכל, באותה השעה יצא לו אברהם מאותו הצד של אותם בני עבר הנהר. ובא לו להשתעשע בארץ הקדושה זה הוא שכתוב ואקח את אביכם את אברהם מעבר הנהר ואולך אותו בכל ארץ כנען. ארץ כנען ממש, שפירושו הוא ארץ אשר שאר החיילים העליונים נשברים שם תחתיה ואין להם קיום אצלה, כנען מלשון הכנעה.

ושחטו

ועבר, שם, למד אותו החכמה העליונה של הבתים הפנימיים. ועבר למד אותו החכמה התחתונה, וסימנך בעבר הנהר ישבו אבותיכם מעולם.

קכ) מאי בעבר הנהר וכו': שואל מהו הפירוש של בעבר הנהר ומשיב אלא סוד הוא. כי כל ימיהם של אותם הראשונים לא היו לומדים אלא החכמה התחתונה, הבאה מן הבתים החיצונים הנקראים אחורי הפרגוד ובאותם הרוחות הנמצאים באחורי הפרגוד היו דבוקים, והיו מודיעים להם דברים שעתידיים לבוא לעולם, רע או טוב. וכך היו כל אותם הדורות.

קכא) עד דאתא ההוא וכו': עד שבא אותו הצד של הקדושה העליונה, והמשיכה לו לאברהם, והודיעה לו שורשם של הדברים (דפויי דף ה"ה ע"ב *) דף רנ"ו ע"א)

מאמר ושחטו הפסח

קכג) נ) ושחטו הפסח, אמר הקב"ה, (ו) מבעשור לחדש, סבו דחלא דמצרים, ותפסין ליה, ויהא אסיר ותפיס תלתא יומין, וביומא רביעאה, אפיקו ליה לדינא, ואתכנשו עליה לקטליה, ויחמון ליה מצראי, היך אתון עבדין ביה דינא. ודא קשיא להו (א) מכל מכתשין, דעבד לון קב"ה, אינון דינין דעבדו בדחליהון. קכד) לבתר דיינין ליה בנורא, בגין דכתיב (ו) פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר קב"ה, (ז) אל תאכלו ממנו נא, דלא יימרון בתיאובתא דדחלא אכלין ליה, אלא אתקינו ליה צלי ולא מבושל, דאילו מבושל, יהא טמיר, ולא יחמון ליה. אלא תקינו ליה מוקדא בנורא, דריחיה נודף.

קכה) ותו, רישיה עליה, דלא יימרון דחיה, או דמלה אחרא היא. ותו (ז) עצם לא תשברו בו, אלא דיחמון (ח) גרמוי רמאן בשוקא, ולא יכלין לשזבא ליה. וע"ד כתיב, (ט) ובאלהיהם עשה יי שפטים.

מאמר ומשחרי ימצאונני

קכו) ח) ההוא קדמאה דאשתכח נ) בבי כנישתא, (י) ואריך בבי כנישתא, זכאה חולקיה, דאיהו קיימא (כ) בדרגא דצדיק בהדי שכינתא ודא איהו רזא,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

נ) ושחטו הפסח (שמות יב) זהר ח"ב לט: רעה: ח"ג רמט: ז"ח לו ט"ב ש"מ. (ו) (שמות יב) זהר בא דף מו ציון ד'. (ז) (דברים ז) זהר שמות דף קא ציון ו' ז"ח מו ט"ג ש"ז. (ז) (שמות יב) זהר שמות דף קב ציון ז'. (ז) (שמות יב) זהר בא דף נה ציון ג'. (ז) (במדבר לג) זהר שמות דף קא ציון ה'.

דרך אמת (א) מכל המכות שעשה להם הקב"ה. (ב) עצמותיו מושלכין.

מעלות הסולם

מאמר ושחטו הפסח

אלוה שלהם אוכלים אותו כך בלתי נצלה כל צרכו, אלא התקינו אותו צלי, ולא מבושל, כי אלו יהיה מבושל יהיה מכוסה בסיר תחת המים, ולא יראו אותו. אלא התקינו לו מוקד של אש, שריחו מתפשט לרחוק. קכה) ותו רישיה עליה וכו': ועוד ראשו עליו, שלא יאמרו שחיה או דבר אחר הוא. ועוד, עצם לא תשברו בו, אלא שיראו עצמותיו מוטלות בשוק ולא יכלו להצילו. ועל זה כתוב, ובאלהיהם עשה ה' שפטים.

מאמר ומשחרי ימצאונני

קכו) ח) ההוא קדמאה דאשתכח וכו': הראשון ההוא הנמצא בבית הכנסת, וממתין בבית

מאמר ושחטו הפסח

קכג) ושחטו הפסח אמר וכו': ושחטו הפסח, אמר הקב"ה מבעשור לחדש קחו האלוה של המצרים, ותפסו אותם, ויהיה אסור ותפוש שלשה ימים, וביום הרביעי הוציאוהו לדין, והתקבצו עליו להרגו, ויראו המצרים איך אתם עושים בו דין, וזה דהיינו אלו הדינים שהיו עושים ביראתם, היו קשה להם יותר מכל המכות, שהביא עליהם הקב"ה.

קכד) לבתר דיינין ליה וכו': אחר כך דנים אותו באש, משום שכתוב פסילי אלהיהם תשרפון באש. אמר הקב"ה אל תאכלו ממנו נא, שלא יאמרו המצרים שברצון ותשוקה אל (דפו"י דף רנ"ו ע"א)

ו) ומשחרי ימצאוני. דא סליק בסליקו עלאה. ואי תימא הא תנינן, בשעתא
 ע דאתי קב"ה לבי כנישתא, ולא אשכח תמן עשרה. מיד כועס. פ
 (כז) ז למלכא דשלח לכל אנשי מדינתא, דישתכחון עמיה ביום פלן,
 בדרך פלן. (ד) עד דהוּ ק מומני גרמייהו ר אינון בני מתא, אקדים חד ואתא
 לההוא אתר, בין כך ובין כך אתא מלכא, אשכח לההוא בר נש דאקדים תמן.
 א"ל בני מתא פלוני לאן אינון. א"ל מארי אנא אקדימנא מנייהו והא אינון
 ש אתיין אבתראי לפקודא דמלכא. כדין טב בעיני מלכא ויתיב תמן בהדיה
 (ה) ת וישתעי עמיה ויתעביד רחימא דמלכא. א בין כך אתו כל עמא ב ואתפייס
 עמייהו. ג אבל אי בני מתא לא אתיין וחד לא אקדים ואשתעי קמי מלכא
 לאחזאה בגיניהון. מיד כעס מלכא מה כתיב (ו) מדוע באתי ואין איש.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ו) (משלי ח') זהר תרומה דף לא ציון ז'. ע ג"א דקב"ה אתי (קרימונא). פ ג"א מוסיף אלא
 (ש) (ישעיה נ') זהר ויחי ט' ציון ב' ז"ח ג' ט"א. ההוא חד דאקדים אתחבר בשכינתא וקיימא בדרגא
 דצדיק (קרימונא) ג"א ואת אמרת ההוא כו' דצדיק
 אלא למלכא. צ ג"א למלכא דשדר לכל בני מתידישתכחון בדרך פלן (קרימונא) ג"א למלכא דשלח לכל
 מלכי מדינתא. ק ג"א מזומני (קרימונא). ר ג"א הני בני מתא פלוני (קרימונא) ג"א פלן בני מתא אן
 אינון. ש ג"א אתאן (קרימונא). ת ג"א ואשתעי עמיה ואתעביד (קרימונא). א ג"א מוסיף בין כך ובין כך.
 ב ג"א ואתפייס מלכא עמהון ושדר לון בשלם [לשלם] (קרימונא). ג ג"א מוסיף אבל אי אינון בני מתא לא
 אתיין וחד לא אקדים לאשתעי קמי מלכא לאתחזאה בגיניהו דהא כלהו אתיין מיד כעיס ורגזו מלכא אוף
 הכא כיון דחד אקדים ואשתכח בבי כנישתא ושכינתא אתיא ואשכח ליה כדין אתחשיב כאלו כלהו אשתכחו
 תמן דהא דא אוריך לון תמן מיד אתחברת עמיה שכינתא [ויתבין] ויתבו בזוגא חד ואשתמודע בהדיה
 [ואותיב] ואתיב ליה בדרגא בצדיק ואי חד לא אקדים ולא אשתכח תמן מה כתיב מדוע באתי ואין איש ואין
 עשרה לא כתיב אלא ואין איש לאתחברא בהדאילמהוי גבאי כד"א איש האלהים [למהוין] בדרגא דצדיק
 ולא עוד אלא דאשתמודע בהדיה ושאל עלוי אי יומא חד לא אתי כמה דאוקימנא דכתיב מי בכם ירא ה'
 שומע בקול עבדו והא אתערנא בהאי [על מה] דכתיב אלי קורא משעיר דהא דרגא בטר דרגא [דרגא] גו
 דרגא ההוא שומר קורא [בחילאן] בכל יומא ויומא ודא איהו שומע בקול עבדו דרגא דא מסטרו"ן ובגין כך
 זכאה איהו מאן דאקדים לבי כנישתא לסלקא בההוא דרגא עלאה דקאמרן כד אתי צפרא וצבורא אשתכחו
 בבי כנישתא בעו לאשתכחא [לאשתבחון] בשירין ותושבחון [דדון] והא אוקימנא דסדורא איהו לאתערא
 רחימו לעילא ותתא לאתקנא תקונין ולאתערא חדוה דהא בגין דא ליואי מתערי לאתערא רחימו וחדוה
 לעילא באינון שירין ותושבחון (דפוס קרימונא חילנא).
 דרך אמת (ז) בתוך הזמן שהם מכינים את עצמן לבא מקדים אחד את עצמו. (ה) וידבר עמו ספור דברים.

מעלות הסולם

מאמר ומשחרי ימצאוני

אל המקום ההוא. בין כך ובין כך בא המלך,
 ומצא שם אדם ההוא שהקדים. אמר לו המלך
 פלוני בני העיר איפה הם. אמר לו, אדוני אני
 הקדמתי את עצמי מהם. והרי הם באים אחרי
 לפקודת המלך. אז היה טוב בעיני המלך, וישב
 שם עמו, ודבר עמו, ונעשה אהובו של המלך.
 בין כך באו כל העם, ונתרצה המלך עמיהם.
 אבל אלו בני העיר לא היו באים, ואחד לא
 הקדים לדבר לפני המלך ולהראות בשבילם.
 מיד היה כועס המלך. מה כתוב. מדוע באתי
 ואין איש.

בבית הכנסת אשרי חלקו, שהוא עומד במדרגת
 צדיק אל השכינה. וזה הוא סוד ומשחרי
 ימצאוני. זה עולה במעלה עליונה, ואם תאמר
 הרי למדנו, בשעה שהקב"ה בא לבית הכנסת
 ואינו מוצא שם עשרה מיד כועס. ואתה אומר
 שזה שהקדים הוא במדרגת צדיק.

כזו) למלכא דשדר לכל וכי: ומשיב
 אלא בדומה למלך ששלח לכל אנשי מדינתו
 שימצאו עמו ביום פלוני במקום פלוני. עד
 שבני העיר הכינו את עצמם, הקדים אחד ובא

(דפו"י דף רנ"ו ע"א)

קכח) ומאן ד דאשתעי בבי כנישתא, ה ווי ליה, דאחזי פרודא. ווי ליה, ו דגרע מהימנותא. ווי ליה, דלית ליה חולקא באלהא דישראל. דאחזי. ז דלית אלהא, ולא אשתכח תמן ח ואנהיג קלנא ט בתקונא י עלאה.

מאמר התכלת

קכט) כל גוונין כ טבין בחלמא בר ח מתכלא, ל בגין דאיהו כרסיא למידן דינין דנשמתיין. ח והא דרגא נ חדא איהו. ס אלא, בשעתא דקיימי בדיני נפשא, כדין איהו גוון תכלא. והא אוקימנא, בשעתא דחמי ב"נ להאי גוון, אדכר

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ח (במדבר טו) זהר תרומה דף קו ציון א'. ד ג"א דמשתעי (קרימונא וילנא). ה ג"א מוסיף במלין דחול (וילנא). ו ג"א מוסיף דהא (קרימונא וילנא). ז הכי גריס בדפוס קרימונא ובכל הדפוסים גריס דלית ליה אלהא. ח ג"א מוסיף ולא דחיל מניה (וילנא) ג"א ולית ליה חולקא ביה (קרימונא). ט הכי גריס בדפוס קרימונא ובכל הדפוסים גריס בתקופא. י ג"א מוסיף עלאה דלעילא (קרימונא וילנא). כ ג"א טבין לחלמא בר תכלא (קרימונא). ל ג"א מוסיף כמה דאתמר (קרימונא וילנא). מ ג"א והאי (קרימונא). נ ג"א חורא איהו (קרימונא). ס ג"א יָר בשעתא דקיימי בדיני דנפשאן (חילנא).

מעלות הסולם

מאמר התכלת

שפ"ח) כתוב: תכלת איהו תקיפא ולית מאן דשלטא עליה לחיים דאיהו כורסיא דדינא לשריא ביה דינא תקיפא ודא איהו בואל בו אל דכתיב ואל זועם בכל יום. וכד אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא, אתהדר שמיא רפאל. דהא אפוזתא אזדמן להו, מההוא דינא קשיא. תכלת היא החזקה בדינים ואין מי ששולט עליה לחיים, כי היא כסא הדין, ששורה בה דין קשה וזה הוא המלאך בואל נוטריקון בו אל שכתוב ואל זועם בכל יום, וכשבני אדם חוזרים בתשובה שלימה חוזר שמו לרפאל כי רפואה נודמנה להם מאותו הדין הקשה. כי תכלת היא הדין הקשה שבמלכות מצד שליטת קו השמאל, שאינו רוצה להתחבר עם הימין. וזה אמרו: ודא איהו בואל בו אל דכתיב ואל זועם בכל יום, וכאן אומר בשעתא דקיימא בדיני נפשא כדין איהו גוון תכלא, שהוא מכח הדינים של בואל. וכד אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא, דהיינו שהם מעלים מ"ן לז"א, והוא עולה עם הדינים הללו שה"ס מסך דחיריק ומכריע ע"י הדינים בין שני הקוים ימין ושמאל, שעל ידי זה יוצאים המוחין בבינה בסוד תלת נפקי מחד ובז"א בסוד חד בתלת קיימא וז"א משפיע אותם בסוד הזווג

קכח) ומאן דמשתעי בכי וכר: ומי שמדבר בבית הכנסת דברי חזול. אוי לו שמראה פירוד. אוי לו שגורע האמונה, אוי לו שאין לו חלק באלקי ישראל. כי מראה בזה שאין אלקים, ואינו נמצא שם, ונוהג בזיון בתקון העליון. כי בית הכנסת מתוקן כנגד המלכות העליונה.

מאמר התכלת

קכט) כל גוונין טבין וכר: כל הצבעים יפים לחלום, חוץ מצבע התכלת משום שהוא כסא שדנים בו דיני נשמות. שואל, והלא התכלת הרומזת על מלכות היא מדרגה אחת מע"ס, ולמה הוא סימן רע. ומשיב, אלא בשעה שהיא עומדת בדיני נפשות דהיינו מצד דין הקשה שבמלכות אז היא בצבע התכלת. והרי העמדנו שבשעה שאדם רואה לאותו צבע התכלת, אז האדם זוכר לעשות מצוות הבורא. כעין הנחש שבעת שהיו רואים אותו, היו יראים מלפני הקב"ה, ושומרים את עצמם, באותה היראה של הקב"ה עלה עליהם, מים שהם חסדי' מכוסים. מי גרם להם, אותו הנחש, אותה הרצועה, שהסתכלו בה, אף כך תכלת, וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות ה' מאותה היראה שלו.

פירוש הדברים: בזהר תרומה (אות ופרי' דף ר"ו ע"א)

ב"נ למעבד ע פקודא דמאריה. כגוונא פ דנחש צ דהוו חמאן ליה, הוו דחלי מקמיה דקב"ה ק ומנטרין גרמייהו, בהווא דחילו דקב"ה, סלקא עלייהו מייא אתכסיין. מאן גרם לון. ההוא נחש, ההוא רצועה דמסתכלאן ביה. אוף הכי תכלת, א) וראיתם אותו וזכרתם את כל מצוות יי, מההוא דחילו דיליה. ר

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (שם) זהר תרומה דף קנב ציון ט'. ע ג"א פקודי דמריה (קרימונא). פ ג"א מוסיף דנחש הנחושת (וילנא). צ ג"א מוסיף בשעתא דהו (קרימונא). ק ג"א ומנטרא גרמייהו מכל חובין ובשעתא [בשעתא] דהווא דחילו דקב"ה סלקא עלייהו מיד אתכסיין [מיד אתסיין קרימונא] מאן גרים לון לדחלא מקמי קב"ה ההוא נחש ההוא רצועה דמסתכלן בה (וילנא). ר ג"א מוסיף ועל דא תכלת [במשכנא] (וילנא). בדפוסים ישנים כתוב כאן רבי שמעון פתח מי ימלא ב"ה הג"ל בסתרי אותיות מראש הספר עד דף ס' סוף ע"ג ועלו מושיעים בהר ציון לשפוט את הר עשו וכו' רזא דשמאלא ואח"כ שייכין אלו המאמרים. סימן כג.

מעלות הסולם

מאמר התכלת

עת ממש נגלים יחד עמה דינים קשים ומרים על הרשעים הרוצים להמשיכה ממעלה למטה, וזכרתם כי אור החכמה נקרא זכר וזכירה. את כל מצות השם לשמור עצמו מלמשוך האדת החכמה ממעלה למטה, שזוהי פעולה א' של המסך למעט את קו השמאל מג"ר ל"ק. ואח"כ ועשיתם אותם להמשיך את קומת החסדים המתגלית על המסך דהיינו הפעולה הב' הנ"ל. וזה אמרו בשעתא דחמי בר נש וכו'. וראיה היא חכמה, ורואה את הדינים המתגלים עמה אדכר בר נש בסו"ה וזכרתם וכו'. ואותו הענין היה בנחש הנחושת שהוא להכניע את קו השמאל שה' אמר למשה עשה לך שרף וגו' והיה כל הנשוך וראה אותו וחי כי כל הנשוך מחמת הדינים המתגלים בהמשכת החכמה ממעלה למטה וע"י שהיו מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדים את לבם לאביהם שבשמים לקבל רק ממטה למעלה, לעשות נחת רוח ליוצרים או וחי שהארת ר"ק דהכמה התלבשה בחסדים ומאירים יחד. וזה אמרו דהוה חמאן ליה היינו שהמשיכו הארת חכמה הנקראת ראה הוה דחלי מקמיה דקב"ה ומנטרין גרמייהו שהיו שומרים את עצמם מלהמשיך את הג"ר דחכמה, שזוהי פעולה א' של המסך וגם בהווא דחילו דקב"ה שה"ס תקון המסך סלקא עלייהו מייא אתכסיין שהיא הפעולה הב' להמשיך קומת החסדים על המסך שבקו האמצעי וחסדים מכוסים מחכמה מכונים מים מכוסים המלבישים את הארת החכמה שבקו שמאל וחי כי שניהם מאירים הן חכמה והן חסדים.

הזווג אל המלכות, נמצא שהדינים נהפכו ונעשו לזכויות גדולות, שאם לא הדינים לא היה ז"א יכול להכדיע בין הימין והשמאל, ולא היו מוחין לא בבניה ולא בז"א, ולא היה זווג בין ז"א למלכות. לכן אומר וכד אתהדרו בני נשא בתיובתא אתהדר שמייה רפאל שנהפך שמו של המלאך בואל לשם רפאל דהא אסותא אודמן להו מההוא דינא קשיא, כי הדינים נעשו לגורמים למוחין ולגורמים לזווג קב"ה ושכינתיה שהם ז"א ומלכות. והנה קו השמאל אינו נכנע אל הימין זולת ע"י ב' פעולות וכחות, העולים מקו אמצעי שפועל עליו ומכניעים אותו. א' הוא המסך דבחי"א שממעט את קומת החכמה מג"ר ל"ק דהיינו שלא תתפשט החכמה ממעלה למטה, אלא תאיר בבחינת ממטה למעלה, שהארה זו נבחנת ל"ק דחכמה בלבד. פעולה ב' הוא הזווג של האור העליון הממשיך קומת אור החסדים, ואז מאחר שמצד פעולת המסך ירדה קומת החכמה מג"ר ל"ק, ומצד ב' נתרבו החסדים מצד קו הימין שהוא כולו חסדים, ומצד הזווג של האור העליון בחסדים מדובים על המסך שבקו האמצעי, בסוד אברהם מהאי גיפא ויעקב מהאי גיפא, הנה אז נכנע קו השמאל ומתיחד עם החסדים שבקו הימין, ועם החסדים שבקו האמצעי, אמנם כל זמן שהמסך שבקו האמצעי אינו ממעט את קומת ג"ר דחכמה אין שום כח בעולם שיוכל ליחד אותו עם קו הימין. ובוה מבאר לנו הזהר כאן את הפסוק וראיתם אותו כי ראה ה"ס חכמה, ובאותו עת שהחכמה נגלית בשביל הצדיקים, באותו (דפו"י דף רנ"ו ע"א)

מאמר ממלכה ומלוכה

קל) תא חזי, האי הר (ט) לישנא דתקיפו הוא. אינון הרים לעילא, ואלין צדיקים דאחיזן בכנ"י, ואקרון הר ציון, אינון הרים דסחרני ירושלם, בגין דאינון מצויינין, ואמרין האי בהאי בסתרא דיחודא, ב) לשפוט את הר עשו, דקטריגו מקטרגא מסטרא דשמאלא.

קלא) בהווא זמנא, והיתה ליי המלוכה. בקדמיתא אקרי ממלכה, בגין דינקא לתרין סטרין, לימינא ולשמאלא. והשתא מלוכה אקרי, בגין דינקא לימינא. הה"ד ג) וארשתיך לי לעולם. ובגין דגלותא לאו לעולם הוא, דהא יתבא בגלותא.

קלב) ת"ח, דסמיד ליה, ד) והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. בגין דעד השתא כד ישראל בגלותא, שכינתא עמהון, ומלכא בלא מטרוניתא לאו מלכא איהו. אבל ההוא זמנא, והיה יי למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה יי אחד ושמו אחד. כד אתדבקת שכינתא בצדיק, כדין הוא יחודא.

מאמר רזא דאחד

קלג) * דהכי אוליפנא ברזא דק"ש, דבעי בינ ליחדא למאריה, ולקשרא קשרין דמהימנותא ברעותא דלבא. וכד מטי לאחד, אבעי ליה לכוונא בא,

מסורת הזהר

ב) (עובדיה א') זהר תולדות דף סט ציון ג'. ג) (הושע ב') זהר כי תצא דף י' ציון פ'. ד) (זכריה יד) זהר בראשית א' דף עד ציון א' וב' תרומה דף מח ציון ת' ת"ז תכ"ב סז: ת"ע קלד: ז"ח סג ט"א שניא

דרך אמת (ו) לשון חזק.

מעלות הסולם

מאמר ממלכה ומלוכה

בגלות. אין זה לעולם כי יושבת בגלות. ואינה עמו ביחוד ובכתוב נאמר וארשתיך לי לעולם.

קלב) ת"ח דפמיך ליה וכו': בוא וראה, כי סמוך לו כתוב, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. כי עד עתה כשישראל היו בגלות, היתה השכינה עמהם בגלות, ומלך בלי מלכה אינו מלך. אבל בעת ההיא, והיה ה' למלך על כל הארץ ביום ההוא יהיה ה' אחד ושמו אחד. המלה אחד רומזת שהשכינה דבוקה ביסוד כמ"ש בדבור הסמוך לפנינו, וכשהשכינה דבוקה בצדיק שהוא יסוד, אז הוא יחוד המלכה עם המלך.

מאמר רזא דאחד

קלג) דהכי אוליפנא ברזא וכו': כי כך

מאמר ממלכה ומלוכה

קל) תא חזי האי וכו': בוא וראה, הר זה הוא לשון חזק. והם ההרים שלמעלה, שהם הצדיקים הנאחזים בכנסת ישראל, הנקראת הר ציון, שהוא המלכות. והם הצדיקים, ההרים שמסביב ירושלים, דהיינו מה שכתוב ירושלים הרים סביב לה. משום שהם מצוינים ואומרים זה לזה בסתר היחוד, לשפוט את הר עשו, הצוררים ומצירים לישראל מצד השמאל.

קלא) בהווא זמנא וכו': בעת ההיא והיתה לה' המלוכה. בתחילה נקראת המלכות ממלכה, משום שיונקת לב' צדדים, לימין ולשמאל. ועתה נקראת מלוכה, משום שיונקת לצד ימין. זה שנאמר, וארשתיך לי לעולם. כי גלות לא תהיה יותר, כי אם תהיה עוד דפו"י דכ דניו ע"א * דף רניו ע"ב)

סתימא (א) ת עתיקא דכלא. וחי' תמניא דרגין עלאין, מחכמה עלאה עד צדיק. וד' רבתא, אתדבקותא דכנ"י, דאיהו חולקיה דדוד, דאקרי עני ואביון. כד אתדבקא לאינון דרגין דלעילא דרמיזין בא"ח. כדין איהי רבתא, ועלמא כוליה יניק מינה, ואינון שדים דאינון כמגדלות, (ה) אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. קלד) ת"ח, האי קרא על כנ"י אתמר, כד איהי בגלותא עם בנהא, בין אומין דעלמא, אקרי זעירא. (הה"ד, ו) אחות לנו קטנה. וכד ישראל אתדבכו באורייתא, ואזלין בארע קשוט, כדין אתמלייא, ושלום אתחבר בהו. אתיבת איהי ואמרת, (ז) אני חומה ושדי כמגדלות. בהוא זמנא דאתחבר עמי א"ז ושלום. א': רזא דעתיקא קדישא דכלא. ז': שבע דרגין. ושלום: דאקרון צדי"ק. כיון דהני דרגין מתחברין, כדין א"ז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. ומאן עיינין. אינון ז' דרגין, דאקרון עיני י"י, פני י"י. וכדין שלמא לעלמא, ושריא טיבו דעתיקא, באתר דדכר ונוקבא. ובג"כ פקד משה באורייתא ואמר, (ח) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד, לקשרא כלהו קשירין דמהימנותא.

מאמר כל המאריך באחד

קלה) ת"ח, כל המאריך באחד, מאריכין לו ימיו ושנותיו. מ"ט. בגין

חלופי גרסאות

ת ג"א עמיקא (בכלל הדמוסים).

מסורת הזהר

(ה) (שיר השירים ח') זהר ח"ג רצו. (ו) (שם) זהר יתרו דף עב ציון נ' ז"ח פ ט"ג שורה ג'. (ז) (שה"ש ח'). (ח) (דברים ו') זהר ח"ג רכח: הקסה"ז אות רד במהדורא קמא אות רמא ציון א'. ז"ח לד ט"ב ש"א מח ט"א ש"ח. דרך אמת (א) עתיק וזקן מכולם והוא משל אל קדימת המדרגות אל ההעלם.

ציון א' ובי' ויצא דף כא ציון א' וב' הקסה"ז

מעלות הסולם

מאמר רזא דאחד

העולם, נקראת קטנה. זה שנאמר אחות לנו קטנה. וכשישראל מתדבקים בתורה, והולכים בדרך האמת, אז נתמלאה מלכות עם שפע. ושלום שהוא יסוד, נתחבר בה במלכות, אז היא משיבה ואומרת, אני חומה ושדי כמגדלות, שהם גדולים ומלאי שפע בשביל העולם, בעת ההיא שמתחבר עמי א"ז ושלום ומפרש דבריו, א' של אז הוא סוד עתיקא קדישא מכל שהוא כתר. ז' של אז היא שבע מדרגות מחכמה עד הוד. ושלום שנקרא צדיק דהיינו יסוד. ואז כיון שאלו מדרגות מתחברות עמי, אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום. ומי הן העינים. הן ז' מדרגות, שהן ז' ספירות תחתונות דחכמה, הנקראות עיני ה'. פני ה'. ואז שלום לעולם, וחסד דעתיקא שורה במקום דכר ונוקבא, שהם ז"א ומלכות. ומשום זה צוה משה בתורה, ואמר, שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד. דהיינו לקשר כל קשרי האמונה.

כך למדנו בסוד קריאת שמע. שהאדם צריך ליחד אדונו, ולקשר קשרי האמונה ברצון הלב. וכשמגיע לאחד הוא צריך לכוון בא' דאחד שהוא סתום ועתיק מכל, שהוא ספירת הכתר דז"א, ובח' דאחד יכוון בשמונה מדרגות עליונות, שהן מחכמה עליונה עד צדיק שהוא יסוד, ובד' הגדולה דאחד, יכוון בהתדבקות כנסת ישראל, שהיא המלכות, שהיא חלקו של דוד הנקרא עני ואביון, בשעה שהמלכות אינה דבוקה בז"א, ושהיא מתדבקת עתה באלו המדרגות העליונות הרמוזות בא"ח דאחד, שהן מכתר עד היסוד דז"א, אז היא המלכות גדולה, שעל זה רומזת הדי' הגדולה דאחד, והעולם כולו יונק ממנה, והם השדים שהם כמגדלות, מפני שכל העולם יונק מהם, שכתוב עליהם שהשכינה אומרת אני חומה ושדי כמגדלות אז הייתי בעיניו כמוצאת שלום.

קלד) ת"ח האי קרא וכו': בוא וראה, מקרא זה נאמר על כנסת ישראל, שהיא המלכות. כשהיא בגלות עם בניה בין אומות (דפו"י דף רנ"ו ע"ב)

מאמר כל המאריך באחד
קלה) ת"ח כל המאריך וכו': בוא וראה, כל המאריך באחד, מאריכים לו ימיו ושנותיו

דאיהו אתר, דכל יומין ושנין דעלמא ביה תליין, ברזא דאינון דרגין דרמיזין באחד. ואינון עשרה, וכלהו חד. ואתערו ביה חברייא ואמרו, ובדל"ת, ושפיר, בגין דהאי אתרא דדל"ת היא, ולית לה נהורא מדילה, ובעי ב"נ לארכא בה, ולאמשכא לה ברכאן, מאינון שית סטרין, שית בנין עלאין. ע"י דצדיק.

קלו) ואינון שית סטרין, רמיזין בח', ברזא דתמניא. שית אלין, ותרין לעילא: חכמה, ובינה. אבא, ואמא, לאוספא ולאכללא להו לעילא, ולמיהב להו ברכאן מאבא ואמא עלאה, דהא לא שריא טיבו דעתיקא, אלא באתר דשלים, באתר דאשתכח דכר ונוקבא. הה"ד, ט) צאינה וראינה בנות ציון. במלך שלמה וגו', ביום חתונתו וגו'. ביום חתונתו דייקא.

קלז) וע"ד אמרו, ובלבד שלא יחטוף בחי"ת אלא בעי לאמשכא ברכאן מאתר עלאה דכלא. ולארכא באינון שית בנין. לבתר להאי בת, דלית לה אחסנא בבית אבוה ואמא, אלא האי ברא. ומכאן אוליפנא, דברא ירית לאבא ולאמא. וברתא לא. אלא דאית לה מזוני מן ברא, אלא בעי לארכא בהאי דל"ת. קלח) ותמן אמרי, כמה בעי בר נש לארכא בה. כשיעורא דימליך יתה לעילא ולתתא, ולארבע זווין דעלמא, רזא דשית סטרין עלאין, דכלהו אתחברון עמה, ולא יתפרשון לעלמין. וכד בר נש מאריך בהאי, כל אינון יומין

מסורת הזהר

ט) (שה"ש ג') זהר וארא דף ב' ציון ו' ז"ת מה ט"ב.

מעלות הסולם

מאמר כל המאריך באחד

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו', ביום חתונתו וגו'. ביום חתונתו הוא בריק. דהיינו רק במקום שיש דכר ונוקבא.

קלז) וע"ד אמרו ובלבד וכו': ועל כן אמרו שיאריך בד' דאחד, ובלבד שלא יחטוף בח' דאחד, שהן ח' ספירות מחכמה עד יסוד, אלא צריך להמשיך ברכות ממקום עליון מכולם. שהם או"א עלאין דהיינו חכמה בינה, ולהריק באלו ששה בנים, חג"ת נה"י דז"א, לאחר כך ימשיך שפעם לבת הזו, שהיא המלכות, שאין לה נחלה בבית אביה ואמה. שהם או"א עלאין, אלא בן הזוה"א הוא שיכול לקבל מהם ולהשפיע למלכות, ומכאן למדנו, שהבן יורש לאבא ואמא, והבת אינה יורשת, אלא שיש לה מזונות מן הבן. אלא שצדיקים להאריך בד' הזו, שהיא המלכות, עד שימשיך לה השפע מז"א.

קלח) ותמן אמרי כמה וכו': ושם אמרו כמה צריך האדם להאריך בה, הוא כשיעור שימליך אותה למעלה ולמטה ולארבע זויות של העולם. שה"ס ששה קצוות העליונים,

כי

ושנותיו. מהו הטעם. משום שהוא המקום, שכל הימים והשנים של העולם תלוים בו, דהיינו שתלויים בסוד המדרגות הרמוזות באחד, שהן עשר, (כנ"ל אות קל"ב) דהיינו כתר חכמה בינה, וחג"ת. נה"י דז"א, ומלכות המקבלת מהם. וכולן אחד. והעירו בו החברים, ואמרו, שבד' דאחד צריכים להאריך. ויפה הוא. משום שאותו מקום שהוא המלכות, הוא של הדלת דהיינו דלות ועוני, ואין לה אור משלה, וצריך האדם להאריך בה, ולהמשיך לה ברכות מאלו ששה קצוות, ששה בנים עליונים שהם חג"ת נה"י דז"א, ע"י הצדיק שהוא יסוד דז"א.

קלו) ואינון שית סטרין וכו': ואלו ששה קצוות דז"א, רמוזים בח', דאחד שהוא סוד שמונה, שהם ששה אלו דז"א ושנים שלמעלה שהם חכמה ובינה הנקראים אבא ואמא. להוסיף ולכלול אותם ששה קצוות דז"א למעלה באבא ואמא, ולתת להם ברכות לאו"א עלאין. כי חסד דעתיק אינו שורה אלא במקום שלם במקום שנמצא דכר ונוקבא. זהו שנאמר: (וס"י דף רנ"ו ע"ב)

ושנין עלאין, מוסרין ברכאן על רישיה, וקב"ה קרי ליה, י) ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

קלט) ת"ח, כללא דאורייתא בהאי קרא רמיזין, וכללא דכל אינון אמירן, דאתברי בהון עלמא, באחד רמיזין. הה"ד, כ) והוא באחד ומי ישיבנו ונפשו אותה ויעש. ובהון אתברי עלמא. וע"ד תנינן, בעשרה מאמרות נברא העולם וכו'. ואוקימנא דכלהו י', א וכלהו כלילן בקרא קדמאה דאורייתא. ב

מאמר ע"ס בפסוק ראשון של בראשית

קמ) ז) מ בראשית, רזא דחכמ"ה. ברא, עלאה סתימא דלא אתידע ג אלהי"ם, בינה"ה. א"ת, כללא דחס"ד וגבורה. השמים, תפארת. וא"ת. כללא דנצח והוי"ד. וא"ו דואת לאכללא צד"ק. הארץ, כללא דכנ"י, ארץ החיים. ובתה פרטא דאורייתא, ברזא דאינון יומין עלאין. בראשית מאמר הוא. לקבל דרגא דחכמה, ואקרי ראשית.

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

קמא) נ) ויאמר אלהים יהי אור לקבל דרגא דחס"ד דאיהו לימינא דהא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י) (ישעיה מט) זהר בראשית ב' דף פח ציון ב' א ג"א מוסיף דכלהו אחד וכלהו (קרימונא סרמיסלא זהר ה"א יא. כ) (איוב כג) זהר ויחי דף רח ציון ב'. אמסטרדם זהר גדול). ב ג"א מוסיף (כמ"ש בראשית ברא וגו') (דפוסים ישנים). מ בדפו"י כתוב כאן (בראשית א'). מ (שם). סימן כ"ד. ג הכי גריס בדפוס קרימונא ובכל הדפוסים מוסיף (כתר) במוקפות.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בפסוק ראשון של בראשית

בראשית: סוד חכמה ברא: הוא העליון הסתום שאינו נודע היינו כתר. אלקים: בינה. את כולל של חסד וגבורה. השמים: תפארת. ואת: כולל של נצח הוד. וי' של ואת כוללת הצדיק היינו יסוד. הארץ: כולל של מלכות שהיא כנסת ישראל. ונקראת ארץ החיים כי ז"א נקרא מלך חפץ בחיים, ומקבל המוחין דאמא הנקראים חיים ומלכות המקבלת ממנו נקראת ארץ החיים. ואח"כ התורה מפרשת הפרטים בסודות של אותם הימים העליונים שהם הספירות דז"א כגון ויאמר אלקים יהי אור הוא חסד כמ"ש להלן. בראשית מאמר הוא, מאמר פירושו מדרגה היוצאת על זוג דהכאה בסוד הכאת שפה אל שפה, והוא נגד מדרגת חכמה ונקראת ראשית.

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות קמא) ויאמר אלקים יהי וגו': ויאמר אלקים יהי אור, זה נגד מדרגת החסד, שהוא לימין. כי משם היינו מימין יוצא אור לכל העולמות

כי ארבע זויות העולם הן חגת"י, ומעלה ומטה הם נצח והוד. כי כולם מתחברים עמה, ואינם נפרדים לעולם. וכשהאדם מאריך לכוון את זה בדי' דאחד, כל אלו הימים ושנים העליונים שהם הספירות הנ"ל, מוסרים ברכות על ראשו, והקב"ה קורא לו, ויאמר לי עבדי אתה ישראל אשר בך אתפאר.

קלט) ת"ח כללא דאורייתא וכו': בוא וראה, כלל כל התורה רמוז במקרא הזה, וכלל של כל אלו המאמרות, שהעולם נברא בהם רמוזים באחד שה"ס ע"ס כנ"ל הנקראות עשרה מאמרות. זהו שנאמר, והוא באחד ומי ישיבנו ונפשי אותה ויעש. ובהם נברא העולם וע"כ למדנו בעשרה מאמרות נברא העולם וכו' (אבות פ"ה) והעמדנו שכולם עשרה וכולם אחד. (לעיל אות קל"ה) וכולם כלולים בפסוק הראשון שבתורה. (להלן אות ק"מ).

מאמר ע"ס בפסוק ראשון של בראשית קמ) בראשית רזא דחכמה וכו':

(דפו"י דף רנ"ו ע"ב)

מתמן נפיק נהורא לכלהו עלמין ברזא דיום. הה"ד (ג) חסד אל כל היום ולקבליה לתתא אברהם דאחיד בהאי חולקא. ובג"כ כתיב הכא (ו) יום אחד והכא (ז) אחד היה אברהם וביה כתיב (ח) מי העיר ממזרח ברזא דאור דנפיק ממזרח. קמב) ות"ח, לא תשכח בכלהו ז' זכאין דאחידן לעילא, ברזא דשמהתון בשירותא אלף, אלא אברהם ואהרן, דאחידן בהאי חס"ד, דהא כהנים מסטרא דחסד אתו. אע"ג דאחיד אהרן בהוד, בחסד נמי אחיד. ומשה אע"ג דאחיד בנצח, בת"ת נמי אחיד. לאחזאה, דכלא חד ואברהם רישא לכלהו זכאין, ומניה אתפרשו לתתא * (דאיהו לימינא דקב"ה. ואקרי כהן, הה"ד ז) אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק. ואהרן בגין דאיהו כהן, אחיד בהאי. אבל דרגא דיליה הו"ד איהו.

קמג) (ק) ויאמר אלהים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וגו', לקבל דרגא דגבורה, דאחיד תמן יצחק. ד ולקבליה ת"ת. מיא אולידו אשא. בגין כך יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל. ובג"כ לתתא, (ר) אברהם הוליד את

חלופי גרסאות

מסורת הוהר

- (א) (תהלים נב) זהר חיי שרה דף עה ציון ב'.
- (ב) (בראשית א'). (ו) (יחזקאל לג) זהר ח"א פה:
- (ג) (ישעיה מא) זהר בראשית ב' דף צה ציון ב'.
- (ד) (משפטים דף נג ציון ת'). (ק) (בראשית א') זהר בראשית א' דף נו ציון א' ת"ז תכ"א ג. (ר) (בראשית כה) זהר חיי שרה דף עט ציון ב'.
- (ז) ד נ"א לקבליה. תא חזי (בכל הופוסים).
- (ח) ז"ח כרך כ' חקת דף כו ציון ד'. (ז) (תהלים קי) זהר בראשית א' דף נו ציון א' ת"ז תכ"א ג. (ר) (בראשית כה) זהר חיי שרה דף עט ציון ב'.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

שתהיה אות א' בתחילת השם אלא אברהם ואהרן שנאחזים בחסד הזה. כי כהנים מבחינת החסד הם באים. אע"פ שאהרן נאחז בהוד, בחסד ג"כ אחוז. ומשה אע"פ שנאחז בנצח, בתפארת גם כן אחוז. להראות שכלם אחד. וההבדל הוא בהשליטה. ואברהם הוא ראש לכל הצדיקים, וממנו נתפשטו למטה. כי הוא לימין הקב"ה שהוא ז"א ונקרא כהן, ז"ש אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק. ואהרן מפני שהוא כהן הוא אחוז בזה במדת החסד אבל מדרגתו היא הוד.

קמג) ויאמר אלקים יהי וגו': ויאמר אלקים יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל וגו', הוא נגד מדרגת הגבורה, אשר יצחק אחוז שם. ולנגדו עומדת ספירת תפארת להמתיק את מדת הגבורה של יצחק בסוד אברהם מהאי גיסא ויעקב מהאי גיסא (לעיל אות קכט) והוא נולד מאברהם בסוד מים שהם חסדים הולידו אש שהיא גבורה. משום זה כתוב יהי רקיע בתוך המים ויהי מבדיל. ומשום זה למטה

העולמות, בסודו של יום, זהו שנאמר חסד אל כל היום. ונגד מדת החסד למטה בעולט הזה, היה אברהם שנאחז בחלק זה בחסד. ומשום זה כתוב כאן בששת ימי המעשה יום אחד. וכאן אצל אברהם, אחד היה אברהם. ובו כתוב באברהם מי העיר ממזרח, בסוד האור של יום היוצא ממזרח. פירוש. מי שהוא קו הימין שלא יכול להאיר מחמת המחלוקת שנעשה בין קו הימין לקו השמאל העיר היינו שנתעורר ונתחזק שיוכל להאיר ממזרח שהוא תפארת. קו האמצעי שנקרא מזרח שמיעט את קו השמאל שלא יאיר אלא ממטה למעלה ונעשה שלום, וחזרה הארת החסדים אל המדרגה.

קמב) ות"ח לא תשכח וכ': ובו וראה שלא נמצא בכל שבעת הצדיקים הנאחזים בשבעת הימים שלמעלה שהן ז"ת דז"ן חג"ת נה"מ והם: אברהם, חסד. יצחק, גבורה. יעקב, תפארת. משה, נצח. אהרן, הוד. יוסף, יסוד. דוד, מלכות. לא תמצא בסוד שמותם (דפו"י דף רנ"ו ע"ב י) דף רנ"ז ע"א)

יצחק. וביומא ההוא אתברי גיהנם, דנפיק מההוא אשא תקיפא בההוא מחלוקת. ובג"כ, ההוא יומא יומא דדינא.

קמד) ו) ויאמר אלהים יקוו המים, לקבל ה דא דרגא דתפאר"ת, דאקרי קו האמצעי, ולקבליה דיעקב, דאיהו תליתאי. ונטיל תרין חולקין, בההוא ו דאש ומים ז משמים. ולקבליה יום תליתאי. וע"ד אקרי יעקב, ת) איש תם יושב אהלים. שלים בכלא. שלים בחסד. שלים בדינא. שלים במיא. שלים באשא. יושב אהלים: תרין, חס"ד וגבורה. ונטיל כלא, ואתעביד ח בידיה רחמין.

קמה) א) ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו'. דרגא דצדיק, דאקרי עץ החיים. ואיהו עושה פרי, דהא לית בכלהו דיעביד פרי בר איהו. זרעו בו על הארץ, דייקא. א) ולקבליה לתתא ב) בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. ואקרי ברית שלמא.

קמו) ובג"כ תרי זמני בהאי יומא כי טוב, חד לקבל דרגא דתפאר"ת, וחד לקבל דרגא דצדיק, דאיהו יומא דשבתא דלעילא, ועבידתא אחרא לית, ביה זווגא לאפקא פרי נשמתין לעלמא, פרי עובדוי דקב"ה. ה"נ לתתא דזווגא שרי ביה משבת לשבת.

קמוז) ת"ח, רזא עלאה דאורייתא מאי עץ פרי עושה פרי, לקבל יומא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה ג"א ודרגא (אמסטרדם). ו ג"א דאש השמים (בכל הדפוסים). ז ג"א בשמים (אמסטרדם). ח ג"א ביה (אמסטרדם).

ו) (בראשית א') זהר בראשית א' דף קצד ציון א'. ת) (בראשית כה) א) (בראשית א') זהר בראשית א' דף ש ציון א' הקסה"ז אות עז ציון ג' זהר ח"ב קפו: ב) (בראשית מ"ט). דרך אמת א) וכנגדו למטה.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

עץ החיים, והוא עושה פרי, כי אין בכל הספירות מי שיעשה פירות אלא הוא. זרעו בו על הארץ, הוא בדיוק כי הוא מזדווג עם מלכות הנקראת ארץ. ונגד היסוד למטה בעולם הזה הוא יוסף בן פורת יוסף בן פורת עלי עין. ונקרא ברית שלום.

קמו) ובג"כ תרי זמנא וכו': ומשום זה כתוב ביום השלישי ב' פעמים כי טוב, אחת נגד מדרגת התפארת, ואחת נגד מדרגת הצדיק היינו יסוד שהוא יום השבת שלמעלה. כי מלכות היא שבת ויסוד נקרא יום השבת ברוחניות, ואין ביסוד עבודה אחרת כי בו הזווגים להוציא נשמות לעולם, פרי מעשיו של הקב"ה היינו ז"א כך הוא למטה בעולם הזה שהזווג מותר לת"ח משבת לשבת.

קמוז) ת"ח רזא עלאה וכו': בא וראה סוד עליון שבתורה למה עץ פרי עושה פרי שהוא

למטה בעולם הזה, אברהם הוליד את יצחק. ובאותו יום נברא הגיהנם, היוצא מאותה אש החזקה, באותו המחלוקת שבין מים לאש. ומשום זה אותו יום שני, הוא יום של דין.

קמד) ויאמר אלקים יקוו וגו': ויאמר אלקים יקוו המים, נגד זה היא מדרגת התפארת, הנקרא קו האמצעי. ונגדו יעקב שהוא השלישי בהמרכבה. ונטיל שני חלקים היינו אש ומים ממלת שמים ונגדו הוא יום השלישי, מששת ימי בראשית. וע"כ נקרא יעקב איש תם יושב אהלים. תם פירושו, שלם בכל שלם בחסד. שלם בדין. שלם במים. שלם באש. יושב אהלים: שני אהלים, חסד וגבורה. ולוקח הכל ונעשה בידו רחמים.

קמה) ויאמר אלקים תדשא וגו': ויאמר אלקים תדשא הארץ דשא עשב מזריע זרע עץ פרי וגו'. זה מדרגת הצדיק יסוד, הנקרא (דפו"י דף רנ"ז ע"א)

דשבתא איהו, מ"ט אתכליל ביום תליתאי. רזא עלאה איהו. בגין דתנינן, רשב"י אומר, מ"ט כתיב באורייתא (ז) כי יקח איש אשה, ולא כי תלקח אשה לאיש, בגין דארחיה דב"נ לאהדרא ומתבע אנתו. מתל לב"נ, דאתאביד ליה אבדתא, מארי דאבדתא מחזר למתבע אבדתא דיליה.

קמח) והאי צדיק איש אקרי, הה"ד ב) והורידו לאיש מנחה, כדאוקימנא. וכנסת ישראל דרמיזא ביום רביעאי, ברזא דמארת חסר, סמכא רביעאה מלכותא דדוד. בג"כ, אע"ג דאתריה דהאי צדיק יומא דשבתא, אתכליל ואתרמיז ביומא תליתאי, למהוי סמיך ליום רביעאי, ואיהו אנתו דיליה. בג"כ מאריה דאבדתא, מחזר על אבדתו, ובג"כ כתיב לתתא, א) ויוסף הוא השליט על הארץ.

קמט) אבל בזמנא דאתי, דאיהו באחרית הימים, ביום שתיתאי, דאיהו אלפא שתיתאה, כד ייתי משיחא, דיומא דקב"ה אלף שנין, אע"ג דכנ"י חולקא דידה יומא רביעאה, אזלא ואתרמיזא ביומא שתיתאה, למהוי סמיכא לבעלה, דאקרי צדיק, יומא דשבתא, לתקנא ליה פתורא, האי דכתיב, ד) כי ברא יי חדשה בארץ נקבה תסובב גבר, דא איהו בזמנא דמשיחא, דאיהו ביומא שתיתאה.

קנ) ובג"כ כתיב, ה) ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. מ"ט אתוסף

מסורת הזהר

(ז) (בראשית מט) זהר ח"ב קג. ב) (בראשית מג) ז"ח כרך כ' חקת דף ח' ציון ל'. ג) (שם) מב זהר מקץ דף לב ציון א'. ד) (ירמיה לא) ת"ז ת"ו כג. ה) (בראשית א') הקס"ז אות רמו ציון ה'.

מעלות הסולם

מאמר ע"ט בסוד עשרה מאמרות

שהוא נגד יום השבת, וצריך להיות במקומו להאיר אל המלכות, מהו הטעם שנכלל ביום השלישי שהוא תפארת. ומשיב אלא סוד עליון הוא. משום שלמדנו רשב"י אומר, מהו הטעם שכתוב בתורה כי יקח איש אשה, ולא כתוב כי תלקח אשה לאיש. משום שדרכו של איש לחזור ולבקש על האשה. משל, לאדם שאבדה לו אבידה, בעל האבידה מחזר לבקש אבירתו.

קמח) והאי צדיק איש וכי': וצדיק הזה יסוד נקרא איש ז"ש אצל יוסף והורידו לאיש מנחה כמו שהעמדנו. וכנסת ישראל היינו מלכות שנרמזת ביום הרביעי בסוד מארת חסר, והיא דגל הרביעי של המרכבה מלכותו של דוד העומדת בחוה, ולפיכך אעפ"י שמקומו של צדיק הזה יסוד, הוא יום השבת. כדי להאיר אל המלכות במקומה, עכ"ז נכלל ונרמז ביום השלישי להיות סומך אל המלכות (דס"י דף רנ"ו ע"א)

קנ) ובג"כ כתיב ויהי וגו': ומשום זה כתוב, ויהי ערב ויהי בקר יום הששי. מהו הטעם שנתוסף ה' הששי, מה שלא היה כך בשאר

ה', מה דלא הוה כן בשאר יומי. אבל בכל אתרא ה' דא כנ"י, דאטייא לאזדווגא בבעלה יומא דשבתא, כד ייתי ט לה בעלה לאקמא לה מעפרא. ובג"כ כתיב, (ו) ובאו האובדים בארץ אשור. דא צדיק וכ"י.

קנא) ד"א, מ"ט אתכליל ביום תליתאי רזא דצדיק. בגין דתלת דרגין מימינא, ותלתא משמאלא, ואיהו הוה אמצעיתא דגופא, לאשקאה לכלא, בגין (ב) למנגד שקיותיה ליום רביעאי, דאיהו כ"י, דלית לה נהורא מגרמה, סמך להאי צדיק. ות"ח, האי יומא דשבתא, אסיר למעבד עבידתא. בג"כ אתכלילו ביה תרין ויאמר, לקבל תרין דרגין, והוכפל ביה כי טוב.

קנב) ז) ויאמר אלהים יהי מארת, לקבל דרגא דצד"ק, מלכות דלעילא, דלית לה נהורא מדילה, אלא מה דאטייהיב לה ע"י צדיק. ובג"כ, דוד לתתא,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (ישעיה כו) זהר ויגש דף לג ציון א. ט בכל הדפוסים הגירסא כד ייתי לבעלה והגירסא (ז) (בראשית א').

דרך אמת (ב) להמשיך השקאתו.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

בדין לבחינת קטנות, אשר בעל אבדה מחזר על אבדתו בגלות, ואפילו המוחין המתגלים בשתא אלפי שני להיות שאינם מוחין אמיתיים רק חג"ת שנעשו לחב"ד כמ"ש בזהר משפטים (אות תק"כ) רישא דמלכא בחסד וגבורה אתתקן, והפרסא לא נתבטלה, והזווג של פני אדם הוא בחוה, לכן נחשב זה לקטנות. והגדלות תהיה בימות המשיח כשיסוד ומלכות יזדווגו במקומם בסוד ששי ושבתי. ולא שלישי ורביעי. הפירוש השני מחלק גם ההפרש של קטנות וגדלות המוחין שבשתא אלפי שני לב, כי בזמן הקטנות אין שום הארה למטה מן החוה. ובגדלות עולים הנהי"מ של מטה מחוה למעלה ומקבלים הארת הזווג של פני אדם בחוה ויורדים עם ההארה הזו למקומם. וזה אמרו בגין דתלת דרגין מימינא דהיינו חח"נ ותלת משמאלא שהם בג"ה ואיהו יסוד הוה אמצעיתא בגופא במקום התפארת למנגד שקיותיה לכ"י וכ"י, דלית לה נהורא מגרמה היינו בזווג דפב"פ שמקבלת הכל מז"א בעלה, והיא אין לה משלה כלום, וזהו זווג שעל המפתחא אשר אפילו בזמן הגדלות אין הפרסא מתבטלת. ענין מנעולא ומפתחא עיין בהסלם הקדמת ספר הזהר דף ג"ה.

קנב) ויאמר אלקים יהי וגו': ויאמר אלקים יהי מארת וכתוב מארת חסד זה נגד מדרגת הצדק, מלכות שלמעלה באצילות שאין

בשאר הימים. ומשיב אבל בכל מקום ה' היא כנסת ישראל, היינו מלכות, הבאה להזדווג עם בעלה שהוא יום השבת, כשיבוא אליה להקים אותה מעפרה. ומשום זה כתוב ובאו האובדים בארץ אשור, כתוב האובדים לשון רבים זה צדיק, שהוא יסוד. וכנסת ישראל היינו מלכות. ענין יום הרביעי ויום הששי וענין מלכותא דדוד כ"ז מבואר היטב בהסלם בראשית א' מן אות קי"א עד אות קי"ח. ובז"ח תולדות מאמר שבעה יומין עלאין.

קנא) ד"א מ"ט אתכליל וכ"י: פירוש אחר למה שנכלל סוד הצדיק שהוא יסוד ביום השלישי שהוא תפארת. משום כי בכל קונוה של ע"ס ישנן שלש מדרגות מימין שהן: חכמה, חסד, נצח. ושלש מדרגות משמאל שהן: בינה גבורה הוד. והוא היינו יסוד עלה לתפארת בכדי להיות באמצע הגוף. כדי להמשיך השקאתו ליום הרביעי שהוא כנסת ישראל מלכות. שאין לה אור מעצמה, ותהיה סמיכה לצדיק הזה שהוא יסוד. ובוא וראה, יום השבת הזה שהוא יסוד אסור לעשות בו עבודה. כי הו"ס גמר התקון. ומשום זה ש'יסוד עלה לתפארת נכלל ביום השלישי שני מאמרות מעשרה מאמרות של בריאת העולם. נגד שתי מדרגות יסוד ותפארת, ונכפל בו כי טוב. החלוק שבין פירוש הראשון לבין פירוש השני הוא זה, כי לפי הפירוש הא' נחשב כל התקון של צמצום ב' ושתוף מדת הרחמים (דפו"י דף רנ"ו ע"א)

עני ואביון, אחיד בה. ואצטריך לאוספא ליה יומין ושנין, והא אוקימנא שבעים שנה דייקא. ואקרי יום רביעאי.

קנג) (ח) ויאמר אלהים ישרצו המים. לקבל דרגא דנצ"ח, דאיהו (ג) סמכא ימינא דאורייתא, ולקבליה משה לתתא, סמיך לעלמא באורייתא. הה"ד, (ט) אם לא בריתי יומם ולילה וגו'.

קנד) (י) ויאמר אלהים תוצא הארץ, (ד) לקבל דרגא דהו"ד, דאחיד אהרן. ואקרי יום שתייתי. ת"ח, אהרן לתתא, אע"ג דאתי מחס"ד, אחיד לתתא ביום שתייתי, דאקרי הו"ד. ועביד קרבנין באינון מיני בעירן דכין, ואתבריאו ביומא דיליה, . לאקרבא כנ"י דאתרמיזא ביה, בצדי"ק, לקשרא דרגין דמהימנותא, ולנחתא רחמי לעלמא.

קנה) (כ) ויאמר אלהים נעשה אדם. האי אמירא לקבל דרגא עלאה דכלא, סתימאה דסתימין. בעא למעבד יקרא דיוקנא ברזא דאדם, כ ובכלהו דרגין לתתא, יהיב חילא לאפקא * כל חד כדקא חזי ליה, ועבד אדם דשליט בכלא, בעלאי ותתאי.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ח) (שם) זהר ח"א א. ת"י ת"ע קלה. זהר בראשית י נ"א לקרבא (קרימונא). כ נ"א וחכלהו דרגין א' דף שיג ציון א' וגו'. (ט) (ירמיה לג) זהר בראשית א' דף קצג ציון ג'. י (בראשית א') זהר ח"ג יב. ז"ח ל"ד ט"ב ש"מ. זהר כ"ב דף ק"ב צ"ב. (כ) (שם). דרך אמת (ג) עמוד הימיני. (ד) כנגד המדרגה.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

הטהורות, שנבראו ביום שלו, שהוא יום הששי, לקרב את כנסת ישראל היינו מלכות הנרמזת בו, כי הוד הוא שורש למלכות, בצדיק, כדי לקשר מדרגות האמונה, ולהוריד רחמים לעולם. ואין להקשות מה שהזהר תופש כאן סדר משונה בו ימי בראשית שהם נגד ז' הצדיקים וז' הספירות חג"ת נהי"מ. כי אין הסדר שיהו בכל המדרגות ויש עוד כמה סדרים בזה. קנה) ויאמר אלקים נעשה וגו': ויאמר אלקים נעשה אדם, ויאמר זה הוא נגד מדרגה העליונה מכלן דהיינו או"א עלאין, הסתום מן הסתומים. כי ספירות דשסו"ת שהן אמא נקראות סתומים. וספירות או"א עלאין הן סתום הסתומים שהן תס"ד באוירא דכ"א. וכאן היתה האמירה אמא לאבא (בראשית א') אות קנ"ט בסלם מאמר נעשה אדם) רצה לעשות יקר אל הצלם בסוד אדם שהוא ז"א, ובכל המדרגות למטה נתן כח שכל אחד יצא כראוי לו. ועשה את האדם השולט בכלם בעליונים ובתחתונים.

שאין לה אור משלה אלא מה שניתן לה ע"י הצדיק יסוד. ומשום זה הוד למטה בעולם הזה שהוא מרכבה למלכות שלמעלה. הוא עניי ואביון. והיה צורך להוסיף לו ימים ושנים. זהרי העמדנו שנתוסף לו שבעים שנה בדיוק נגד ז' הספירות התחתונות המאירות במלכות וכל אחת כלולה מעשר. ונקראת יום רביעי. כי ג"ר דמלכות יאירו בגמר התקון בב"א. קנג) ויאמר אלקים וגו': ויאמר אלקים ישרצו המים נגד מדרגת נצח. שהוא עמוד הימיני של התורה בסוד אין מים אלא תורה (ב"ק י"ז). נגד מדרגה זו הוא משה למטה בעולם הזה סומך לעולם בהתורה, ז"ש אם לא בריתי יומם ולילה וגו'.

קנד) ויאמר אלקים תוצא וגו': ויאמר אלקים תוצא הארץ נגד מדרגת הוד שאהרן אחוז בה, ונקרא יום הששי. בוא וראה, אהרן למטה בעולם הזה, אע"פ שבא מחסד, עכ"ז נאחו למטה. ביום הששי הנקרא הוד. ועשה את הקרבנות באותם המינים של הבהמות דפרי דף רנ"ז ע"א י' דף רנ"ז ע"ב)

קנו) ות"ח, עד לא 7 אשלימו אינון שבע דרגין, יומין עלאין, לא אשתלים אדם לעילא. כיון דאשתלים לעילא, אדם עלאה, אשתלים לתתא, אדם תתאה. וכלהו עלמין בשלימו. בג"כ, שלטיה לאדם תתאה, על כל דאתברי בעלמא, בגין דאדם עלאה שליט על כלא. ובג"כ, רמז בהאי קרא, שבע דרגין דאית ביה, שבע דרגין עלאין, דאקרי בהו אדם דלעילא, ואשתלים בהו. בג"כ 7 נעשה אדם בצלמנו, למיהב ליה שפע, מההוא אתרא דאקרי חסד.

קנו) ת"ח, 8 מאן דהאי צולמא עליה, חסד אל לא 8 אעדי מניה, ויתבא על רישיה, ואתחברת ביה שכינתא, בסיפא דיומוי. בגין דהאי חס"ד, יום ראשון, ואיהו רישא דכל יומין דלעילא, והאי צולמא דאתיא ליה מניה, לא אסתלק עד דאשתלימו יומוי 9 דבר נש, כד אשתלימו שבעין שנין, לקבל שבע דרגין, עשרה לכל דרגא. הה"ד, 10 ימי שנותינו בהם שבעים שנה. מאן בהם. באינון יומין ושנין דלעילא.

קנח) ואם בגבורות שמונים, תא חזי, בני חיי ומזוני, לאו בזכותא תליא מלתא, רזא דאינון 11 שבע דרגין דבהון זכות וחובא, ברזא דחס"ד וגבורה, דאי הכי, לא הוה ליה לבר נש למהוי חי בר משבעין. אלא במזלא עלאה, עתיקא דכלא תליין. בג"כ, איהו מוסיף על כל יומוי דכל ב"נ כרעותיה.

חלופי גרסאות

מסורת הזתר

7 (שם). 8 (תהלים צ') זתר חיי שרה דף יג ציון א'. 9 נ"א אשתלימו (קרימונא). 10 נ"א ל"ג מאן (קרימונא אמסטרדם). 11 נ"א מוסיף בההוא דרגא דאקרי אחרית הימים והוא דרגא דצדיק ואיהו שביעאה שנת השמיטה בההוא דרגא אשתלימו יומוי דבר נש כד (כרימונא פרמיטלא אמסטרדם). 12 בכל הדפוסים הגירסא דאינון שב בדרגין ובאותיות מוקפות גרסי (לד' צ"ל שבע דרגין).

דרך אמת 8א לא יסוד חמנו.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

קנו) ות"ח עד לא וכי: ובוא וראה, עד שלא נשלמו אותן שבע המדרגות העליונות, חג"ת נהי"מ, שהן שבעה ימים העליונים, לא נשלם האדם שלמעלה ז"א, כיון שנשלם למעלה האדם העליון נשלם למטה האדם התחתון, וכל העולמות בשלימותם. משום זה אשר אדם התחתון הוא דומה לאדם העליון השליט הקב"ה לאדם התחתון, על כל מה שנברא בעולם. משום שאדם העליון ז"א שולט על כל ד' הימים וכוללם. ומשום זה מרומן בפסוק זה נעשה אדם, שבע המדרגות שישנן בו, כמו שיתבאר להלן, שהן שבע המדרגות העליונות, שהן ז' הספירות אשר האדם העליון נקרא עמהן ונשלם עמהן משום זה נאמן נעשה אדם בצלמנו, דהיינו לתת לו שפע מאותו המקום שנקרא חסד. שהו"ם צלם. קנו) ת"ח מאן דהאי וכי: בוא וראה, (דסויי דף רנ"ז ע"ב)

מי שצלם זה עליו, חסד אל לא הוסר ממנו, ויושב ומקיף על ראשו, והשכינה מתחברת עמו בסוף ימיו. משום שחסד זה הוא יום ראשון, והוא הראש לכל הימים שלמעלה, וצלם זה הבא לו מן החסד לא מסתלק מן האדם עד שמשלים את ימיו ושנותיו של האדם ולכן מתחבר עם המלכות, כשנשלמו שבעים שנותיו נגד שבע מדרגות עשר לכל מדרגה ז"ש ימי שנותינו בהם שבעים שנה. מה הפירוש בהם. באותם ימים ושנים שלמעלה. קנה) ואם בגבורות שמונים וכי: שואל א"כ מיהו השורש לחיים ארוכים יותר משבעים שנה ומשיב בוא וראה בנים, חיים, ומזונות. אינם ענין התלוי בזכות, ומפרש מה זה זכות, היינו הסוד של אותן שבע המדרגות שבהן נוהג זכות וחוב, בסוד חסד וגבורה. ובנים חיים ומזונות לא תלוי בהם, שאם לא כן לא היה

קנט) ות"ח, הכי אוליפנא בספרא דשלמה מלכא, דבליליא בתראה דחגא, אי יסתכל ב"נ בצולמא דיליה, וחזי ליה שלים, לא אתגזר עלוי מיתה. ומ"ט בהאי ליליא. בגין דז' יומין דחגא לקבל שבעה יומין עלאין אינון, דכל יומין ושנין. דעלמא, בהו תליין, ואינון רמיזין בקרא, (ג) דלך י"י הגדולה וגו', שירותא דלהון חס"ד, וסיומא דלהון ממלכ"ה, כנ"י, אחרי"ת הימים, ע אשתכח שביעאה אחרית. וכד אתיא האי ליליא דשביעי, אתחזי, אי אשתלימו יומי בהאי אחרית, פ הוי האי צולמא עלאה חזי עליה, חסד אל יתהדר עליה צ כבקדמיתא, (ב) ולא מסתפי מהאי דינא דצד"ק ק ואיהו בהדיה בשלימו בחדותא, ואהדרת ליה אנפין.

קס) ובג"כ אזהר לון קב"ה לישראל, לאשתזבא מדינוי דהאי צד"ק, לחפאה סכת שלמא עליהו, ולמיתב בצלא דמהימנותא, הה"ד ט) בסכות תשבו שבעת ימים, לאכללא להאי דרגא לעילא, ולאוספא ביה ברכה, מים עלאין, בגין דהאי יומא שביעאה, איהו כנ"י, ת אנן מקיפין להאי מזבח עלאה, באינון תרין למודים, דאינון ערבי נחל, ועבדין בה נסוך המים, ויהיב צדי"ק באינון שתין דאינון מששת ימי בראשית. כלא ברזא דחכמתא.

חלופי גרסאות

ע ג"א אשתכחת (קרימונא). פ ג"א ואי האי צולמא (פרמיסלא) ג"א ואי איהי צולמא (קרימונא אמסטרדם). צ ג"א כבקדמיתא (קרימונא) ק ג"א ואיהי (פרמיסלא). ת ג"א אנן מסיקין להאי מוכח (אמסטרדם).

מסורת הזהר

(ג) (דברי הימים א' כט) זהר בראשית א' דף רעה ציון ב' ת"ז תכ"ב סז: תיקון ע' קכו. ט) (ויקרא כג) זהר תצוה דף גב ציון א'.

דרך אמת (ב) ואיני ירא.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס כסוד עשרה מאמרות

הושענה רבה, הוא אחרית וכשבא הלילה הזה של יום השביעי, רואים אם נשלמו הימים באחרית הזה, וצלם העליון הזה שהוא חסד הוא נראה על האדם, זהו סימן כי חסד אל חוזר עליו כבראשונה, ולא מפחד מן הדינים של צדק הזה היינו מלכות, כי הוא עמו בשלימות בחדוה ומסביר לו פנים.

קס) ובג"כ אזהר לון וכו': ומשום זה הזהיר להם הקב"ה לישראל, להנצל מדינים אלו של צדק לכסות עליהם סוכת שלום, ולישב בצל האמונה שהיא בינה ז"ש בסוכות תשבו שבעת ימים. כדי להכליל מדרגה זו מלכות למעלה בבינה. ולהוסיף בה ברכה. מים עליונים. משום שביום השביעי הזה הושענה רבה שהוא כנסת ישראל מלכות, אנו מקיפים למזבח העליון הזה, שהוא מלכות, באותם שני למודים שהם נצח הוד, למודי ה', והם ערבי נחל

היה לו לאדם לחיות רק שבעים שנה ולא יותר. אלא בהמזל העליון שהוא עתיק מכלם תלויים חיים ובנים ומזונות, ולפיכך עתיק הוא מוסיף על כל ימיו של האדם כרצונו.

קנט) ות"ח הכי אוליפנא וכו': ובוא וראה, כך למדנו בספרו של שלמה המלך: שבליל האחרון של החג דהיינו בליל הושענה רבה, אם אדם יסתכל בצלם שלו נגד הלבנה, ויראה אותו שלם זהו סימן שלא נגזר עליו מיתה. ומהו הטעם שדוקא בליל זה של הושענה רבה. משום, ששבעת ימי חג הסוכות, הם נגד שבעת הימים העליונים שהם ז' הספירות של ז"א, שכל הימים והשנים תלויים בהם, והם רמוזים בפסוק של לך ה' הגדולה וגו'. ההתחלה היא חסד, כי גדולה היינו חסד, וסיומם ממלכה. היינו מלכות שהיא כנסת ישראל, ונקראת אחרית הימים. נמצא שיום השביעי היינו (דפ"י דף ר"ז ע"ב)

קסא) ולבחר (ט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, עבדו כנישותא לאינון
שבע יומין עלאיין. ועבדו יומא טבא, בגין א דאשתזבון מדינוי דההוא יומא
שביעאה, בג"כ כתיב (ז) בצלמנו.

קסב) כדמותנו: לקבל יומא תניינא, גבורה, חולקיה דיצחק. כדין
אית ב לב"נ למשוי להאי דמותנו, ולאדמי ג בעובדוי לאינון עלאיין. וכל דא
למה. בגין דקב"ה יהב בידיה דב"נ, אי בעי ד ב"נ למדמי גרמיה לאינון דלעילא,
אשתלים בהו, ולא מסתפי מהאי מדת דינא עלאה.

קסג) (ז) וירדו בדגת הים, לקבל דרגא דנצ"ח, דאחיד ביה משה. דגת
הים, בההוא דרגא אתבריאוו. ויהיב לון (ח) סתימא דסתימין חילא, למשלט
עלייהו, אי דמי בר נש לעלאין. ואי לא דמי לעלאין, ירדו, ונוני ימא שלטין
בהו בבני נשא, ובג"כ אוזהירת לון אורייתא, דאתיהיבת ע"י דמשה, (ק) ובחרת
בחיים.

קסד) ת"ח, משה כד אתרמי לימא, לא שלטו עליה נוני ימא, ולא
אסתפי מנייהו. בגין דאיהו הוה זמין לקרבא לעילא, ולאדבקא בקב"ה. ולבחר
כד אתדבק, שליט על נוני ימא, ורמו לאהרן אחוי. דימחי ית ימא, וימותון
נוני, ואיהו לא עביד הכי, בגין ה דההוא דרגא דיליה שליט עלייהו, וביה

חלופי גרסאות

א נ"א דאשתזבנתין (קרימונא אמסטרום). ב נ"א
מוסיף ליה (קרימונא). ג נ"א עובדוי (אמסטרום).
ד נ"א לבר נש (קרימונא). ה נ"א דההוא (אמסטרום).

מסורת הזהר

ע) (במדבר כט) זהר נח דף לח ציון ב'. (פ) (בראשית
א'. ז) (שם). (ק) (דברים ל) זהר שלח לך דף
יא ציון א' ד"ח כרך כ' תשא דף יח ציון י'.
דרך אמת (ג) נעלם על כל הנעלמים.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

את עצמו עם העליונים, אז הוא משתלם בהם.
ולא מפחד ממדה זו, גבורה שהיא דין עליין.
קסג) וירדו בדגת הים וכו': זה נגד
מדרגת נצח אשר משה אחוז בה, דגת הים
באותה המדרגה נבראו, ונתן לנו הסתום של
הסתומים כח להיות שולט עליהם, אם האדם
הוא דומה להעליונים. ואם הוא אינו דומה אל
העליונים ירדו, מלשון ירדה, ודגי הים שולטים
בבני אדם. ולפיכך הזהירה לנו התורה שניתנה
ע"י משה, ובחרת בחיים.
קסד) ת"ח משה כד וכו': בוא וראה,
משה כשהכניסו אותו לתוך הים לא שלטו
עליו דגי הים, ולא פחד מהם, משום שהיה
מזומן להתקרב למעלה, ולהתדבק בהקב"ה.
ואח"כ כאשר התדבק בהקב"ה, שלט על דגי
הים, ורמו. לאהרן אחיו, להכות את הים
ושימותו הדגים, והוא בעצמו לא עשה כך
משום

נחל. ועושים בה נסוך המים, והצדיק נותן
באותם השתין שהם החללים שהיו תחת המזבח
שהם מששת ימי בראשית, והכל בסוד החכמה.
קסא) ולבחר ביום השמיני וגו': ואח"כ
ביום השמיני עצרת תהיה לכם, עושים עצרת
לאותם שבעת הימים העליונים, ועושים יום
טוב משום שנצלו מן הדינים של אותו יום
השביעי היינו מן הדינים שבמלכות. ולפיכך
כתוב בצלמנו. ענין הצלם עיין בזהר תזריע
מן אות ט"ו עד אות כ"ג. וענין הושענא רבא
עיין בזהר צו מן אות קי"ג עד אות ק"כ.
קסב) כדמותנו לקבל יומא וכו':
כדמותנו הוא נגד יום השני גבורה חלקו של
יצחק. לכן יש לאדם להתגבר להשוות את
עצמו עם אותה הדמות, ולהיות דומה במעשיו
לאותם העליונים. וכל זה למה. משום שהקב"ה
נתן כח בידיו של האדם, אם הוא רוצה לדמות
(דפו"י דף רנ"ז ע"ב)

אתבריאן, ולא בעא קב"ה דימחי איהו, בגין לאתהפכא ו להו לאויב. וכד בר נש אזיל ז בארחוי דקב"ה, כתיב עליה, (ו) כי תעבור במים אתך אני וגו', דהא וירדו בדגת הים.

קסה) ובעוף השמים לקבל דרגא דשמים, דבהוא דרגא שליט עליהו, ודא תפאר"ת. ואע"ג דבדרגא דנצ"ח אתעבידו כל נוני ימא ועופי, לא כתיב תמן אלא (ז) עוף כנף, אבל השתא קרי להו עוף השמים, בגין דב"נ לא שליט עליהו, אלא מסטר דשמים.

קסו) ובבהמה, שליט עליהו, ברזא דהו"ד, דיהיב ליה סיועא, דהא בההוא יומא אתבריאן בעירן. ובכל הארץ, שליט ברזא דצדי"ק, דאקרי כ"ל, ואיהו שליט על הארץ ארעא עלאה. ה"נ ב"נ לתתא, שליט על ארעא תתאה, בגין דכלא ביה. (ח) ובכל הרמש הרומש על הארץ, שליט עליהו ב"נ מסיועא דאתייהיב ליה מארץ החיים, מלכות עלאה.

קסז) (* π α) ויאמר אלהים הנה נתתי לכם את כל עשב זורע זרע, (א) לקבל דרגא דבינ"ה, דאקרי אלהים. דכיון דאימא עלאה, חמאת לון שלימין, יהיב לון תפנוקין מלעילא, לאתקיימא בעלמא.

קסח) ת"ח אדם קדמאה, קודשא בריך הוא יהיב ליה כל עשב זורע

חלופי גרסאות

ו נ"א להון (אמסטרדם). ז נ"א דארחוי (אמסטרדם).
 ח בדסוסים ישנים כתוב כאן מדרש רות בזהר חדש
 דפוס הנ"ל דף סא ע"ג בתוך המאמר המתחיל סתח.
 שייד בוף מי"א א אצל שליט על כולא) סימן כה.

מסורת הזהר

ד) (ישעיה מג) זהר ח"ג רכו: תק"ח צה ט"ג ש"ג.
 ש) (בראשית א') זהר בראשית א' דף שיד ציון א' וב'.
 ת) (שם). א) (שם) זהר לך דף קא ציון ד'.

דרך אמת (א) כנגד המדרגה.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

הוד, הנותן לו סיוע, כי באותו יום נבראו הבהמות. ובכל הארץ הוא שולט בסוד הצדיק היינו יסוד שנקרא כל, והוא שולט על הארץ ארץ עליונה היינו מלכות, כמו כן בן אדם למטה בעולם הזה, שולט על ארץ התחתונה, משום שכולם כלולים בו, ובכל הרמש הרומש על הארץ, האדם שולט עליהם מהסיוע שניתן לו מארץ החיים מלכות עליונה.

קסז) ויאמר אלקים הנה וגו': ויאמר אלקים הנה נתתי לכם את כל עשב השדה זורע זרע, נגד מדרגת בינה, שנקראת אלקים, כיון שאמא העליונה שהיא בינה, ראתה אותם שלמים נתנה להם מעדנים מלמעלה להתקיים בעולם.

קסח) ת"ח אדם קדמאה וכו': בוא וראה, אדם הראשון, הקב"ה נתן לו כל עשב זורע

משום שאותה מדרגה שלו היינו נצח, שולטת עליהם, ובה נבראו, ולא רצה הקב"ה שהוא יכה כדי להתהפך להם לאויב. וכשאדם הולך בדרכי הקב"ה כתוב עליו, כי תעבור במים אתך אני וגו', דזה מה שנאמר וירדו בדגת הים.

קסה) ובעוף השמים לקבל וכו': ובעוף השמים הוא נגד מדרגת שמים, שהוא תפארת. כי במדרגה ההיא היינו בתפארת שלט עליהם, ואע"פ שבמדרגת נצח נעשו כל דגי הים ועופות, לא כתוב שם, בנצח אלא עוף כנף. אבל עתה קורא להם עוף השמים. משום שאדם לא שולט עליהם אלא מבחינת השמים, שהוא תפארת.

קסו) ובבהמה, שליט עליהו וכו': ובבהמה, שולט על הבהמות בסוד ספירות (דפרי דף רנ"ז ע"ב י) דף רנ"ח ע"א)

זרע, ולא יהב ליה רשו למיכל בעירי, ועופי שמיא. בגין דגלי קמיה, דהוה זמין לאתפתאה. בההוא נחש, דאיהו (ב) ערום מכל חית השדה. אמר קב"ה, ארחקיניה מניה, ולא יהא ליה עסק ביה, ולא בבעירי, ולא בעופי, בגין דקב"ה ארים ליה לב"נ מכשול מקמיה מאים יתקיים בעלמא.

קסט) אבל כד אתא נח, דאקרי צדיק, מה כתיב ביה. (ג) ויבן נח מזבח ליי, הא אוקימנא, ההוא מזבח דאקריב ביה אדם הראשון. ומ"ט ויבן בגין דחייבי עלמא עבדי בה פגימו. אתא נח וקריב ההוא מזבח בבעלה, הה"ד (ד) ויעל עלת במזבח ו חסר.

קע) כד חמא קב"ה דאתקריב ההוא מזבח, וקריב הנהו בעירי דכיי. יהיב ליה רשו למיכל כלהו בעירי. מ"ט. בגין (ב) דאתקיף בההוא ברית עץ החיים, וקריב ליה בעץ הדעת, ועבד יחודא כקדמיתא. אלא דלבתר אתפתה, י דבעא למבדק בה ההוא חובה, (ג) ולא לאתדבקא ביה, אפילו הכי לא אשתזיב מניה, (ד) ונציב ההוא כרמא.

קעא) ת"ח, אדם דזמין לאתפתאה באילני, לא יהב ליה אילני, וארחקינהו מניה, דהא לא אדכר לון, אלא דאיהו עבד גרמיה חול, ונציב ההוא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(א) (שם ג) זהר בראשית א' דף רלו ציון ב'. זהר ט באמסטרדם גריס (חסר) במקף. י ג"א דבעא ח"א לו. ז"ח צא ט"ב של"ב ט"ד. ג) (שם ח') (ד) (שם).
דרך אמת (ב) לפי שהיה מחזיק. (ג) לא היתה כוונתו להחזיק בו. (ד) ונטע כרם.

מעלות הסולם

מאמר ע"ס בסוד עשרה מאמרות

קע) כד חמא קב"ה וכו': כשראה הקב"ה שנתקרב אותו המזבח היינו המלכות, והקריב אותם הבהמות הטהורות, נתן לו רשות לנח לאכול מכל הבהמות. מהו הטעם. משום שהתקיף אותו הברית הנקרא עץ החיים שהוא ז"א, וקרב אותו לעץ הדעת שהוא מלכות, ועשה היחוד כבראשונה. (ענין היתר אכילת בשר שניתן לנח עיין בסלם פרשת לך בהמאמר ר"ח אזיל למחמי לר"א אות רצ"ז). אלא שאח"כ נתפתה נח כי רצה לבדוק אותו החטא של עה"ד, לראות אם ימות על ידו כי הנחש שיקר ואמר לא מות תמותו, ולא רצה להתדבק בו, כדאם הראשון שאמר אכלתי ואוכל עוד (ב"ר פי"ט י"ב) ואפילו כך לא ניצל ממנו ונטע אותו הכרם.

קעא) ת"ח אדם וכו': בוא וראה אדם הראשון שהיה מזומן להתפתות באילנות, לא נתן לו אילנות והרחיק אותם ממנו כי הרי לא הזכיר אותם, כי בזה שאמר לו השם כל העץ אשר בו פרי עץ שלל את עץ הדעת, כי אינו

זורע זרע, ולא נתן לו רשות לאכול בהמות ועופות השמים, משום שהיה גלוי לפניו שהוא מזומן להתפתות באותו הנחש שהוא ערום מכל חית השדה. אמר הקב"ה ארחיק אותו ממנו, ולא יהיה לו שום עסק בו, ולא בבהמות, ולא בעופות, משום כי הקב"ה הסיר, מלפני האדם מכשול אולי יתקיים בעולם. מאים פירושו אולי בפרשת לך אולי אבנה, מתרגם מאים אתבני.

קסט) אבל כד אתא וכו': אבל כשבא נח שנקרא צדיק, מה כתוב בו. ויבן נח מזבח לה'. הרי העמדנו, שהיה אותו המזבח שהקריב בו אדם הראשון, ומהו הטעם שכתוב ויבן שמשמע כי נח בנהו, ומשיב משום שרשעי העולם, עשו אותו פגום, (עיין נח אות רכ"ט) בא נח והקריב אותו המזבח היינו המלכות לבעלה ז"א, ז"ש ויעל עלת במזבח חסר, לרמוז על קשר האהבה אשר השמאל אחזו בה להעלותה למעלה בסוד שמאלו תחת לראשי. (ועיין זהר נח אות רל"ב).

(דפו"י דף רנ"ח ע"א)

כרמא דאקרי בית ישראל. בקדמיתא אשתלים כ ביה, וחפיא עליה, ואשתזיב בה. ומאן איהי בית ישראל. דא תיבה, דאקרי ארון הברית. קעב) והשתא כד בעא למבדק, מה כתיב. ה) וישת מן היין. כד"א, ז) ותקח מפריו. לבתר ז) ויתגל בתוך אהלה. גלי ההוא פרצה כקדמיתא, בגו משכניה בגו לגו. ואי לאו ההוא מדבחא, דאגינת עליה, משום דאתדבק בה בקדמיתא, הוה נתפס מיד. ועכ"ד כד לא עבד ליה אלא למבדק. כסי עליה אורייתא, ולא פרסמיה כמה דפרסם לאדם, וההוא מדבחא כפרה עליה.

מאמר המזבח

קעג) ת"ח, מזבח של בית עולמים ההוא, תלתין ותריין על תלתין ותריין אמה, היא רמיזא ל בתריין ותלתין נתיבות פליאות חכמה, דהא חכמה תתאה אקרי.

קעד) עלה אמה מ וכןס אמה זהו יסוד, נ לקבל צדיק דלעילא, דהא כגוונא דכלהו דרגין אית בה, וכלהו אתחזיין בה, דהא מראה אקרי. עלה חמש ס וכןס אמה, זהו סובב. לקבל ההוא דרגא דאתדבק בה, דאיהו סובב

חלוסי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (שם ט') זהר נח דף לד ציון א'. ו) (שם ג') זהר בראשית ב' דף קלט ציון א'. ז) (שם ט') נ הכי גירסא בדפוס קרימונא ובכל הדפוסים הגירסא כ נ"א בה (קרימונא). ל נ"א בתריין ולתלתין נתיבות פלאות חכמה (קרימונא). מ נ"א וכןס אמה (קרימונא). לקבל צדק. ס נ"א וכןס אמה (קרימונא).

מעלות הסולם

מאמר המזבח

אותו המזבח שהוא מלכות של בית המקדש. מדתו היתה שלשים ושנים אמה על שלשים ושנים אמה. והיא רמוזה בשלשים ושנים נתיבות פליאות חכמה. כי המלכות נקראת חכמה תחתונה.

קעד) עלה אמה וכןס וכו': ומפרש סדר בנין קומת המזבח, של עשר אמות גובה, עפ"י עשר הספירות הנכללות במלכות. כי כלל הוא שאין לך שום ספירה שלא תהיה כלולה מכל עשר הספירות. ואומר עלה אמה, יסוד המזבח עלה לגובה של אמה, ואח"כ כנס אמה שהביאו תבנית אחרת, ובנו, על היסוד בנין קטן יותר מן בנין היסוד. כי השכבה הראשונה היתה של ל"ב אמה על ל"ב. והשניה של ל' על ל' ונמצא כי בנין היסוד היה בולט באמה מכל צד. וזהו יסוד נגד צדיק שלמעלה שהוא יסוד דמלכות. כי יש לה כעין כל המדרגות מחמת שכלולה מכלן כנ"ל. ולהיותן כלולות בה, לכן נראים בתוכה, כי

אינו בגדר זה של עושה פרי לבד, אלא שהוא עצמו פרי. אלא שהוא נח עשה עצמו חול ונטע אותו הכרם. הנקרא בית ישראל. בתחלה נשלם בו וכסה אותו ונצל ע"י. ומי היא בחינת בית ישראל זוהי התיבה הנקראת ארון הברית. קעב) והשתא כד בעא וכו': רעה כשרצה לבדוק את עץ הדעת, מה כתוב. וישת מן היין. כמו שאתה אומר אצל אדה"ר ותקח מפריו ואחר כך כתוב, ויתגל בתוך אהלה גלה אותה הפרצה כבתחלה בחטאו של אדה"ר. בתוך המשכן שהוא המלכות לפני ולפנים. ואם לא אותו המזבח שהגין עליו משום שנתדבק בו בתחלה היה נתפס מיד. ועכ"ז כשלא עשה לו אלא לבדוק, התורה כסה עליו ולא פרסמו. כמו שפרסמה לאדם. ואותו מזבח כפרה הגין עליו. ענין נטיעת הכרם של נח עיין בסלם פרשת נח אות ש"ז.

מאמר המזבח

קעג) ת"ח מזבח בית וכו': בוא וראה. (דפו"י דף רנ"ח ע"א)

לההוא מזבח, הה"ד, ח) וימינו תחבקני, דהא מיסוד עד ההוא דרגא, ו חמשא דרגין אינון.

קעה) עלה שלש, פ וכנס אמה, אלו קרנות. לקבל אינון תלתא דרגין, דאתיין לה מנייהו ז תקפו עלאה ושפע. ובג"כ, דוד שנמשח בקרן, נמשכת מלכותו. בגין דאיהו אחיד באינון קרנות המזבח, ה) תקיפו דמדבחה עלאה. קעו) ת"ח, ארבע קרנות. אמה על אמה אית בה במזבח, בגין דאיהי כסא דוד, יום רביעאי, לתת לה שפע מאינון שלש אמות, לאינון ארבע קרנות. קעז) וכד הוו מקרבין כהני מסטרא דח"ס"ד, עולת התמיד, לגבי מזבח הוו מקריבין ליה, ההוא אתרא דאקרי מזבח. וכד הוו עבדין מתנות מדמא דעולה, הוו סלקין, והוו אזלין בההוא טובב, דאיהו דרגא דידהו, וחולקא דאבוהון, דיהבין שתי מתנות שהן ארבע, לקבל ההוא ק אתרא דאקרי עולה. קעח) וקביל שתי מתנות דההוא בוכרא, דנטיל תרין חולקין. הה"ד, ויעקב איש תם יושב אהלים: רחמי, ודינא. ונסיב ההוא צדיק, תרין חולקין

חלופי גרסאות

ע נ"א חמשה דרגין איכא (קרימונא). פ נ"א נכנס אמה (קרימונא). ז נ"א תוקסא (אמסטרדם). ק נ"א אתר (פרמיסלא). ר נ"א ולקביל (פרמיסלא) נ"א ולקבל (אמסטרדם).

מסורת הזהר

ח) וימינו תחבקני (שה"ש ב) זהר בראשית א' דף רלה ציון א' ז"ח כו ט"א של"ו גא ט"ג סו ט"ב. ט) (בראשית כה).

דרך אמת ה) כח מזבח העליון.

מעלות הסולם

מאמר המזבח

קעו) ת"ח ארבע קרנות וכו': בוא וראה, ארבע קרנות, שכל אחת היא אמה על אמה, יש במזבח שהוא מלכות משום שהיא כסא דוד, יום הרביעי, שהוא רגל הרביעי של המרכבה לתת לה שפע, מאותן שלש אמות שהן חג"ת דו"א, לאותן ארבעה קרנות שלה. קעז) וכד הוו מקרבין וכו': וכשהיו הכהנים שהם מבחינת החסד מקריבים את עולת התמיד, אצל המזבח היו מקריבים אותו, כלומר להשפיע לאותו המקום שנקרא מזבח. דהיינו מלכות. וכשהיו עושים מתנות מדם העולה, היו עולים והיו הולכים באותו הסובב שהוא מדרגתם, וחלק אביהם. דהיינו חסד, שנותנים שתי מתנות שהן ארבע, נגד אותו המקום שנקרא עולה. דהיינו ז"א. קעח) וקביל שתי מתנות וכו': ונגד שתי מתנות של אותו הבכור הנוטל פי שנים, היינו ז"א שנוטל חכמה וחסדים. ז"ש ויעקב איש תם יושב אהלים: רחמי ודין. ויטוד שהוא צדיק נוטל שני חלקים שלו ז"ש נתנה בכורתו ליוסף. ושני חלקים של אביו, וכל זה לוקח יסוד

כי על שם זה נקראת מראה. ואח"כ עלה גבהו חמש אמות מיסוד עד חסד. וכנס אמה שעשו תבנית אחרת קצרה יותר מן כ"ח אמה על כ"ח, והעמידו על הבנין שעל גבי היסוד, זהו טובב. הבליטה של בנין השני נקראת טובב. נגד אותה המדרגה דהיינו חסד דו"א, שנתדבק בה, והיא, מדרגת החסד, טובב לאותו המזבח. ז"ש וימינו תחבקני, שהרי מיסוד עד אותה המדרגה חסד, חמש מדרגות הן, הוד, נצח, תפארת, גבורה, חסד.

קעה) עלה שלש וכנס וכו': עלה, היינו שעשו תבנית שלישית בגובה של שלש אמות, וכנס אמה. (כנ"ל אות קע"ד) וזהו מקום המערכה, וכאן נעשו אלו הקרנות, קרן אחת בכל זווית, שעל גבי מקום המערכה. והשלש אמות גובה, הן נגד אותן שלש מדרגות שהן ג"ר חב"ד, אשר מהן בא אל המלכות, תוקף עליון ושפע. ומשום זה, דוד שנמשח בקרן מלכותו נמשכת. משום שהוא נאחו באותן קרנות המזבח. כחות מזבח העליון שהוא מלכות.

(רמזי דף רנ"ה ע"א)

דידיה, הה"ד, י נתנה בכורתו ליוסף, ותרין חולקין דאבוי, ונסיב כלא האי כ"ל, (ו) ואמלי להווא אתרא דאקרי ים. הה"ד, (ז) כל הנחלים הולכים אל הים, האי מזבח העולה הוה גביה.

קעט) הא ט' אמות, לקבל ט' דרגין, דאיכא עד צדיק, תשיעאה דכלא, טו"ב ודאי. ש ואיהו כבנין אוצר רחבה מלמטה, וקצרה מלמעלה. הה"ד, (ז) ויבן יי אלהים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. והאי מזבח עלאה, היא אשתו דאדם דלעילא, ובג"כ אקרי מזבח העולה, כד"א, (ח) ארון הברית, ודא כנסת ישראל. ואקרי מזבח.

קפ) מ"ט אקרי הכי. בגין דכד בני עלמא (ח) לא מכשרן עובדיהו, (ח) ת איהי דבחא לון, הה"ד, (י) והכיתי אתכם אף אני. דהא כל מאני קרבא דמלכא, בידה אתמסרן. הה"ד, (י) הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. ובג"כ אורייתא שלימתא קב"ה יבה לון לישראל, למיזכי בה לחיי עלמא, לאשתזבא מדינוי דההוא מזבח. מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא לגבה.

קפא) וכי תימא, הא חמינא משה קריב לגבה שבעה יומין בקדמיתא. ת"ח, כתיב (י) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. האי קרא על * כ"י אתמר,

תלופי גרסאות

מסורת הזהר

(י) (דברי הימים א' ה') זהר ויצא דף פ ציון ד'. (קהלת א') (ז) (בראשית ב) זהר בראשית א' דף רלג ציון ג' זהר ח"ג מד: ת"ז תי"ב כז. תי"ג כט. ז"ח גה ט"ב ש"י. (ח) (יהושע ג) הקסה"ז אות יז. (ו) (ויקרא כו) ז"ח מז ט"א ש"כ ט"ב ש"ה. (ס) (שה"ש ג') זהר בראשית א' דף שמב ציון ב' דף שמג ציון א'. (ט) (שם ב'). דרך אמת (נ) ומלא. (ז) שאין טעשיהם הגונים. (ח) היא זובחת אותו.

מעלות הסולם

מאמר המזבח

הטעם שמלכות נקראת מזבח. ומשיב, משום כאשר בני העולם אינם מטיבים מעשיהם היא זובחת אותם. ז"ש והכיתי אתכם אף אני. כי כלי מלחמה של המלך, נמסרו בידיה. ז"ש הנה מטתו שלשלמה ששים גבורים סביב לה. ולפיכך נתן הקב"ה תורה שלימה לישראל לזכות בה לחיי עולם ולהנצל מהדינים של אותו המזבח. מה שאין רשות לאיש אחר מלבד הכהן לקרב אליה.

קפא) וכי תימא הא וכי: וכי תאמר הלא ראינו כי משה קרב אצל המזבח בתחלה שבעת ימים. דהיינו שבעת ימי המלואים. ומשיב בוא וראה, כתוב שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. כתוב זה על כנסת ישראל נאמר, כשהיא שורה בארץ הקודש, דהיינו בזמן הזווג דפ"פ ומלכות מאירה בהארט ג"ר.

יסוד שנקרא כ"ל וממלא לאותו המקום שנקרא ים דהיינו מלכות, ז"ש כל הנחלים הולכים אל הים, מזבח העולה שהיא מלכות היתה אצלו אצל יסוד, תמיד.

קעט) הא ט' אמות וכי: הרי תשע אמות, נגד תשע המדרגות שיש מכתר עד יסוד שהוא בחינת צדיק, שהוא התשיעי מכלם טוב ודאי. (עיי' בסלם בראשית א' אות שכ"ה בהמאמר ג' אתון טו"ב) והוא כבנין אוצר רחב מלמטה, וקצר מלמעלה, ז"ש ויבן ה' אלקים את הצלע אשר לקח מן האדם לאשה. ומזבח זה העליון שהוא מלכות היא אשתו של אדם שלמעלה. היינו ז"א, ומשום זה נקרא מזבח העולה. כמו שאתה אומר ארון הברית וזהו כנסת ישראל ונקראת מזבח.

קפ) מ"ט אקרי הכי וכי: שואל מהו (דפ"י דף רנ"ה ע"א י) דף רנ"ה ע"ב)

כד איהי שריא בארעא קדישא, בכל אינון שבעה יומין, כלהו בשלימו. הה"ד, (g) שבעת ימים ימלא את ידכם. ובג"כ אקרון שבעת ימי המלואים דייקא. קפב) ומשה דאיהו לוי, מסטר דא קריב בקדמיתא לגבי האי מזבחה, הה"ד, שמאלו תחת לראשי. מאי ראשי. אלא ברישא כד אתדבקת האי מזבחה, בהוא עולה, שמאלו א אתקשר בקדמיתא. ועכ"ד אתערו חבריא, ב בחלוק לבן, (א) שאין בו אימרא שמש. הה"ד, (z) מחשוף הלבן אשר על המקלות. בגין דאע"ג דאיהו מסטר דדינא, אתלבש בחס"ד, וקריב לגבה, ואתער חס"ד עלאה בעלמא. קפג) ומאי קריב. פר ברישא תמיד של שחר עולה ודאי. ולבתר קריב פר חטאת למיהב שלמא בין ההוא פר חטאת, ואהרן דחב לגבה, כד עבד עגלא ה ודא, כנסת ישראל והחטאת לקבלה איהו. ודא פר כהן משית, כד איהו חב לגבי מזבחה, מה דלא אית בגבר ו אחרא אלא נוקבתא לחטאת, ולבתר קריב עולה לגבה. כיון דאתקריב עולה לגבי האי מזבחה, כדין מלואים הוא. מלואים לעילא, מלואים לתתא. וכלהו עלמין בחדוה, דהא מטרוניתא אתחברת בעלה, וכדין קריב לגבי ההוא מזבחה איל המלואים, ויהיב מההוא דמא על תנוך אודנא דאהרן, בגין (b) דתהוי רכיכא, למשמע ברכיכו, ולא בקשיו. ויקבל מלי דאורייתא, דלא לאפרדא תורה שבע"פ, מתורה שבכתב, ולאשלמא עלמין כלהו. זכן לבנוי.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א נ"א אתקרי נ"א אתקי (קרימונא). ב נ"א החלוק (קרימונא). ה בכל הדפוסים נוסח אחר (עולה) מוקף. ו נ"א אחרי (קרימונא).

ז (ויקרא ח') זהר אמור דף ז ציון א'. (בראשית ל') ז"ח כרך כ' חקת דף כו ציון ג'.

דרך אמת (א) שאין בו שפה. (ב) שיהיה רק לשמוע.

מעלות הסולם

מאמר המזבחה

לזה אומר שאין בו אימרא להאיר רק ממטה למעלה. אלא מתפשט להאיר בעולם. קפג) ומאי קריב. פר וכו': ומה הקריב. בתחלה הקריב פר תמיד של שחר לעולה ודאי. ואח"כ, הקריב פר חטאת, לתת שלום בין אותו פר החטאת הרומז על המלכות, ובין אהרן שעשה את העגל וחטא אליה, כי זה כנסת ישראל מלכות, והחטאת כנגדה היא. (עיי' סלם תשא מאות נ"ט כל ההמשך) וזה פר כהן המשית כשהוא חוטא אל המזבחה שהוא מלכות. מה שאין באיש אחר להקריב פר לחטאת, אלא נקבה מקריבים לחטאת. ואח"כ הקריב עולה אליה, וכיון שהקריב את העולה אל מזבחה זה, אז מלואים הוא, מלואים למעלה, מלואים למטה. וכל העולמות הם בשמחה, כי המלכה התחברה בעלה. ואז קרב אל אותו המזבחה את איל המלואים, ונתן מן הדם על תנוד

ג"ר שנקראות קודש, ואז הנוקבא נקראת ארץ הקודש. ויש לה כל שבעת הימים כלם בשלימות היינו בהארת ג"ר. ז"ש שבעת ימים ימלא את ידכם. ומשום זה בדיוק הם נקראים שבעת ימי המלואים.

קפב) ומשה דאיהו לוי וכו': ומשה שהוא לוי קו השמאל, מצד זה קרב בתחלה אצל מזבחה זה. ז"ש שמאלו תחת לראשי. מהו פירושו של לראשי. ומשיב אלא בתחלה כשמתדבק מזבחה זה שהוא מלכות בעולה הוא היינו ז"א קו השמאל מתעורר ומתקשר בראשונה, ואעפ"כ עוררו החברים שמש בחלוק לבן בלי שפה, ז"ש מחשוף הלבן אשר על המקלות. כי אע"ג שהוא מצד הדין התלבש בלבוש של חסד וקרב אצלה, ועורר את חסד העליון בעולם כי אור החסד מאיר ומתפשט ממעלה למטה כי עליו לא היה שום צמצום. (דפו"י דף רנ"ח ע"ב)

קפד) ופקיד לון דיתבון בההוא תרעא דההוא אהל, למיטר ההוא אתרא, דלא יתקרב ערל וטמא, וישתלמון כלהון שבעה יומין עלאין, ויסתלקון בההוא דרגא דחס"ד, דאיהו מתתא לעילא שביעאה. דהא אינון בקדמיתא אתדבקו בההוא פתח אהל מועד, ולבתר אסתלקו לעילא.

קפה) לבתר מה כחיב (ק) וימינו תחבקני. הה"ד (ו) ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן, ופקיד ליה למיסב ההוא עגל דחב ביה, ויקרביניה לגבי ההוא מזבח. ואיהו (ג) הוה כסיף לקרבא לגבה, דדחיל משלהובוי. א"ל משה, (ט) קרב אל המזבח ועשה את חטאתך בקדמיתא, והב מההוא דמא באנון קרנות, בגין דחב בקדמיתא לגבייהו, ומנע מנהון ברכאן.

קפו) ולבתר (ח) ואת הדם יצק אל יסוד המזבח, לאצקא בה ההוא יסוד. מאי יצק. כד"א. (א) ויעש את הים מוצק. ולבתר קריב לההוא מזבח ההוא עולה, ועבד בקדמיתא ראש, ולבתר רגל. ולבתר על ישראל קריב שעיר עזים, דהא מההוא סטרא דיצר הרע אתדבקו ; בכר"ם.

קפז) ולבתר עגל וכבש לעולה. ת"ח, בקדמיתא עגל לחטאת, כיון דקריב ליה בשלימו לגבי אמיה, לבתר קריב ליה לגבי אבוי. הה"ד, (ב) לעולה. ולבתר שור ואיל לשלמים, דהא שלמא בכלהו עלמין, והאי שור דסטרא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(פ) (שה"ש ב'. ר) (ויקרא ט') זהר שמיני דף א' ציון א'. ש) (שם. ת) (שם. א) (מלכים א' ז) זהר ח"א רמא. ב) (ויקרא ט') זהר ח"ג לו: לח: דרך אמת (ג) היה חתבי"ש.

מעלות הסולם

מאמר המזבח

משלהבותיה. אמר לו משה קרב אל המזבח ועשה את חטאתך בתחלה ותן מאותו הדם באותם הקרנות. משום שחטא בתחלה ומנע מהם את הברכות והשפע. (כנ"ל אות קע"ה). קפו) ולבתר ואת הדם וגר': ואח"כ כתוב ואת הדם יצק אל יסוד המזבח לצקת בה בתוך אותו היסוד. מהו יצק. כמו שאתה אומר ויעש את הים מוצק. ואח"כ קרב אל אותו המזבח שהוא מלכות, אותה העולה היינו בחינת ז"א ועשה בתחלה את הראש. ואח"כ הרגל. ואח"כ הקריב לכפר על ישראל שעיר עזים, כי מאותה הבחינה של היצר הרע, התדבקו בע"ז.

קפז) ולבתר עגל וכבש וכו': ואחר כך עגל וכבש לעולה. בוא וראה, בתחלה עגל לחטאת, כיון שהקריב אותו בשלימות אל אמו היינו מלכות. אחר כך הקריב אותו כבש אל אביו ז"א וז"ש לעולה. ואח"כ שור ואיל לשלמים

תנוך און אהרן, כרי שתהיה רכה, לשמוע ברכות ולא בקשיות, ויקבל דברי התורה לא להפריד בין תורה שבעל פה שהוא מלכות, מתורה שבכתב שהיא ז"א, ולהשלים את כל העולמות. וכן עשה לבניו.

קפד) ופקיד לון דיתבון וכו': וצוה להם לשבת באותו פתח של אותו האהל, לשמור את אותו המקום שלא יקרב שם ערל וטמא, וימלא כל שבעת הימים העליונים, ויעלו באותה מדרגת החסד, שהיא מדרגה השביעית ממטה למעלה ממלכות עד חסד. כי הם בתחלה נתדבקו באותו פתח אהל מועד שהוא מלכות, ואח"כ עלו למעלה.

קפה) לבתר מה כתיב וכו': אח"כ מה כתוב וימינו תחבקנו, ז"ש ויהי ביום השמיני קרא משה לאהרן היינו ימין וצוה אותו לקחת אותו עגל שחטא בו ויקריב אותו אל אותו המזבח. והוא היה מתבייש לקרב אליה ופחד (דפו"י דף רנ"ח ע"ב)

דשמאלא, ואילו דיצחק, לא עבדין דינא, אלא לשלמים, שלמא לעילא, שלמא לתתא.

קפח) וכדין קב"ה פתח עלייהו, (ג) הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. שבת אחים: ימינא, ושמאלא. משה ואהרן. גם: לאכללא לכ"י. יחד צדי"ק, כלא ביחודא ח שלימתא. כדין מה כתיב. כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן. כיון דאתחברו דכר ונוקבא שלים. ט ובג"כ, (ד) כשמן הטוב על הראש, בקדמיתא, עתיקא דכלא, רישא דכל רישין. יורד על הזקן, דא חס"ד וגבור"ה ות"ת, דכלהו אקרון זקן, (ה) ואברהם זקן. (ו) ויהי כי זקן יצחק. (ז) ועיני ישראל כבדו מזקן. על פי מדותיו. דא צדי"ק, ואיהו פי מדותיו.

קפט) ולבתר (ח) כטל חרמון שיורד על הררי ציון, אלין שבע הרים, דאקרון הררי ציון. כי שם צוה י"י את הברכה, כיון דאתחברו. חיים עד העולם, דא עץ חיים בהוא עולם. וכל דא, בגין הנהו קרבנין, דמתערין טיבו לעילא ותתא.

קצ) ולבתר הכי, כהני דמסטרא דחס"ד קרבין לגביה דהוא מזבח, מה דלית רשו לגבר אחרא לקרבא. ונכסין נכסת קודשין בצפונא דמזבח,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ג) (תהלים קלג) זהר ויקרא דף לג ציון ס'. (ד) (שם) זהר לך דף צב ציון א'. (ה) (בראשית כז) זהר פרשת בא דף כז ציון ס'. (ו) (שם כז) זהר בראשית א' דף לו ציון ג' זהר ח"א קמב. ח"ב קסח: ת"ז תכ"א ג. תס"ט ת"ע. (ז) (שם מח) זהר תולדות דף נב ציון ד'. (ח) (תהלים קלג).

ח ג"א שלימא (קרימונא). ט ג"א בגין כך (קרימונא אמסטרים).

מעלות הסולם

מאמר המזבח

אל הגוף. כי כלם נקראים זקן, חסד נקרא זקן, שנאמר ואברהם היינו חסד זקן. גבורה נקראת זקן שנאמר ויהי כי זקן יצחק. תפארת נקראת זקן שנאמר, ועיני ישראל כבדו מזקן. בסוד חג"ת שעלו ונעשו לחב"ד. על פי מדותיו, זה צדיק היינו יסוד והוא פי מדותיו.

קפט) ולבתר כטל חרמון וגו': ואחר כך כטל חרמון שיורד על הררי ציון אלו שבע הרים שהם זו"ן שנקראים הררי ציון. כי שם צוה ה' את הברכה, כיון שנתחברו. חיים עד העולם. חיים זה עץ חיים ז"א. באותו עולם היינו מלכות. וכל זה בשביל אלו הקרבנות המעוררים טובה למעלה ולמטה.

קצ) ואחר כך, אחר התקון של השמאל ע"י משה שהיה לוי, ואהרן שנתכפר לו חטא העגל, כהנים שהם מבחינת החסד קרבים לאותו המזבח, מה שאין רשות לאיש אחר לקרב

לשלמים, כי הרי נעשה שלום בכל העולמות. ושור הזה של צד שמאל ואילו של יצחק לא עושים דין אלא להיפך שלמים, שלום למעלה שלום למטה.

קפח) וכדין קב"ה וכי': ואז הקב"ה פתח עליהם הכתוב הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד. ומפרש שבת אחים: ימין ושמאל. משה ואהרן. גם להכליל את כנסת ישראל היינו מלכות. יחד: צדיק יסוד. הכל ביחוד שלם, אז מה כתוב, כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן, כיון שנתחברו דכר ונוקבא שהם ז"א ומלכות ביחוד שלם. ולפיכך בתחלה כשמן הטוב על הראש שהוא העתיק מכל הראש לכל הראשים. הכולל ג"ר, כתרא, אוירא, ומוח סתימאה. יורד על הזקן, זה הגוף, הכולל חסד גבורה תפארת כי שערות הזקן הן צנורות המוליכים את השפע מן הראש (דפריי דף רנ"ה ע"ב)

בגין דבסטר צפונא דאית בה, כד קריב גבורה לגבה, עבדא אינון נוקמין. בג"כ עבדין כהני שלמא בעלמא, דלא יתוקד עלמא בשלהובוי דמזבחה. וכדן חיים נחתין לעלמא. הה"ד, ט) בריתי היתה אתו החיים והשלום. מאי טעמא חיים. בגין - דהא עבד שלום.

קצא) וכהני עבדין שלום בקרבנא, מאי קרבנא : לבן ואדום, חלב ודם. חלב לקבל ההוא דרגא שופרא דכלא. חלב הארץ, מתרגמינן שופרא דארעא. דם, לקבל ההוא דרגא דאקרי נפש, דכתיב ו) נשבע ה' בנפשו. וב"נ כד קריב האי דמא, כאילו מקריב נפשיה, הה"ד ז) כי הדם הוא בנפש יכפר.

קצב) ובג"כ אזהר לון אורייתא, מאן דייכול מההוא חלב ודם, דמקריבין מניה למדבחא, ישתצי מההוא מדבחא, האי דכתיב, ז) ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מ"ט. בגין דה"ל למקריביה לההוא חלב על מדבחא. וההוא דם * ביסוד לאכללא מדת יום בלילה, ומדת לילה ביום. ובעולת התמיד דאיהי כללא דכלא, לכפרא על כל ישראל, על עשה ועל לא תעשה הנתק לעשה. מ"ט. בגין דהא ז) אתרא דרגא דעולה, עשה איהו.

קצג) ועבדין ח ליה מתנות, לאכללא לההוא אתרא דאקרי כ"ל, ולישראל. ולאן אתרא יהבין אינון מתנות. חדא בקרן מזרחית צפונית.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י נ"א דהוא (קרימונא אמסטרדם סרמישלא). כ ג"א מוסיף ה' צבאות (קרימונא). ז בכל הדפוסים גריס דהא ארבא והגירסא (אתרא) מוקפות. ח ג"א ביה (קרימונא).

ט) (מלאכי ב') זהר תרומה דף טו ציון ט'. י) (ירמיה י"א) ז"ח מה ט"ב. כ) (ויקרא יז) זהר ת"א פ"ט: ז) (ויקרא ז')

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

התורה הזהירה לנו מי שיאכל חלב או דם ההוא שמקריבים ממנו למזבח, אותו המזבח יכלה אותו. ז"ש ונכרתה הנפש ההיא מעמיה. מהו הטעם. משום שהיה לו להקריב אותו החלב על המזבח. ואותו הדם ביסוד המזבח, כדי להכליל מדת יום שהיא העולה במדת לילה שהיא המזבח. ומדת לילה במדת יום. ובעולת התמיד שהיא כוללת הכל לכפר על כל ישראל על עשה ועל לאו הנתק לעשה. מהו הטעם שהעולה מכפרת. משום שהדי מקום מדרגת עולה עשה הוא.

קצג) ועבדין ליה מתנות וכו': ועושים לו מתנות להכליל אותו המקום שנקרא כל יסוד, ולישראל. ובאיזה מקום נותנים אותו המתנות. אחת בקרן מזרחית צפונית. לעורר צד מזרח שהוא רחמים. ולעורר צד צפון שהוא גבורה. בשמחה אל אותו המזבח היינו מלכות. ואח"כ מערבית דרומית. להכליל אותו

לקרב. וחובחים קדשים ששחיתתן בצפון המזבח, משום שצד הצפון שיש בו כשקרב קו הגבורה אליו עושה אותם הנקמות. ולפיכך הכהנים עושים שלום בעולם שלא ישרף העולם בשלהביות המזבח. ואז יודדים חיים לעולם ז"ש בריתי היתה אתו החיים והשלום. מהו הטעם שיש לו חיים. משום שהרי עשה שלום.

קצא) וכהני עבדין שלום וכו': והכהנים עושים שלום עם הקרבנות מה הקרבן הוא לבן היינו חסדים. ואדום, שהוא הארת חכמה. שהם חלב ודם. חלב נגר אותה המדרגה הטובה מכלם, כי על חלב הארץ מתרגמים. שפד הארץ. דם, נגר אותה המדרגה שנקראת נפש דהיינו הארת חכמה, שנאמר נשבע ה' בנפשו. ואדם כשהקריב דם הנה כאלו מקריב את נפשו. ז"ש כי הדם הוא בנפש יכפר.

קצב) ובג"כ אזהר לון וכו': ומשום זה (דפויי דף דני"ח ע"ב י) דף דני"ט ע"א)

(א) לאתערא מזרח, דאיהו רחמי. ולא תערא צפון בחדוה לגביה דהוא מזבח ולבתר בקרן מערבית דרומית, לאכללא הוא מזבח דאקרי מערב, בדרום דאיהו חס"ד. ובגין כך, כלא חדא מתנה. הדא הוא דכתיב, (י) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאלו דמזרח דאיהו צפון, תחת לראשי, בקדמיתא. והדר וימינו תחבקני דאיהו חס"ד.

קצד) ד"א מ"ט דלא יהבין מתנה בקרן דרומית מזרחית, צפונית מערבית, דהא הוא קרן דרומית מזרחית, איהו בקדמיתא, כד סלקין כהניא בההוא כבש דבדרום, סטרא וחולקא דידהו, דאיהו חס"ד. ואמרינן כל פנות שאתה פונה, לאו איהו אלא דרך ימין למזבח. בגין לחברא סטרא דמזרח בההוא מזבח, וה"ל לכהנא למיהב מתנה בקדמיתא, בההוא קרן דרומית מזרחית, דהאי איהו קדמאה לאינן דרגין. ולא עוד, אלא דאתער לגבה חס"ד בקדמיתא. הא אתערו חבריא ואמרינן, בגין דכתיב (י) אל יסוד מזבח העולה, תן יסוד ע למזבח פ של עולה, כלומר קרב יסוד דאיהו צדיק לגבה. וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד.

קצה) ת"ח, כתיב ביה ביהודה, (ט) לכו ונמכרנו לישמעאלים, ובגין דאיהו חב לגבי ההוא יסוד, ואפרשיה מההוא ארץ עלאה, ויהב עצה למזבח יתיה. בג"כ, בההוא חולקא דידיה לא הוה ליה יסוד.

קצו) והכי תנינן, מה הוה חולקיה דיהודה, הר הבית ולשכיו צ ועזרות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ט) (שה"ש ב'). (ג) (ויקרא ד'). (ט) (בראשית לז').
 נ ג"א דאיהו (קרימונא). ע ג"א למזבחה (קרימונא).
 פ בכל הדפוסים הגירסא הנכונה של עולם והגירסא
 עולה) מיקפות. צ ג"א בעזרות (קרימונא).
 דרך אמת (א) לעורר.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבת

הראשון לאותן המדרגות הרמוזות במלכות ולא עוד אלא שמעורר אליה את החסד בתחלה. ומשיב הרי נתעוררו החברים ואמרו, משום שכתוב אל יסוד מזבח העולה, תן יסוד למזבח של עולה, כלומר, קרב יסוד שהוא צדיק אליה, וקרן דרומית מזרחית לא היה לו יסוד.
 קצה) ת"ח כתיב ביה וכו': בוא וראה, מה כתוב בו ביהודה שאמר לכו ונמכרנו לישמעאלים, ומשום שהוא חסא אל אותו היסוד והבדילו מאותה ארץ העליונה, ונתן עצה למכור אותו, לפיכך לא היה לו יסוד בתלקו.

קצו) והכי תנינן מה וכו': וכך למדנו (י'ומא יב.) מה היה בתלקו של יהודה, הר הבית, הלשכות, והעזרות. ומה היה בתלקו של

אותו המזבח שהוא מלכות שנקרא מערב, בדרום שהוא חסד. ולפיכך, הכל מתנה אחת. ז"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני. שמאל של מזבח שהוא צפון תחת לראשי בתחלה. ואח"כ וימינו תחבקני שהוא חסד.

קצד) ד"א מ"ט דלא וכו': פירוש אחר, מהו הטעם. שלא נתנים מתנה בקרן דרומית מזרחית, צפונית מערבית, הלא אותו קרן דרומית מזרחית הרי הוא בתחלה, כשעלו הכהנים באותו הכבש שבצד דרום, שהוא בחינתם וחלקם שהוא חסד, ואמרנו (י'ומא טו): כל פנות שאתה פונה אינו אלא דרך ימין למזבח, בכדי לחבר צד מזרח שהוא רחמים באותו המזבח, והיה לו לכהן לתת מתנה בתחלה באותו קרן דרומית מזרחית שזה (דפו"י דף הנ"ט ע"א)

ומה הוה חולקיה ^ר דבנימין, דאיהו צדיק לתתא, אולם והיכל ובית קדש הקדשים. ורצועה נפקא מחולקיה דיהודה, דאיהי כלפי מזרח, דהא דגלו נמי במזרח הוה, ונכנסה בחולקיה דבנימין, ועלה אתבני מדבחא, דהא מדבחא חולקיה דיהודה הוה, כדאוקמינא, ^ט ותעמד מלדת, דקיימא כרסייא על ^ב סמכוהי, ^ד והיא סמכא רביעאה, לקבל כנסת ישראל דאיהי רביעאה. וכתיב בה, ^ה אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ודוד בריה אחיד ביה בההוא מזבח, כדאוקמינא ברזא דמהימנותא.

קצו) ובנימין הצדיק, מצטער עליה, לקרבא יתה לגביה, הה"ד ^ז חופף עליו כל היום. בג"כ זכה בנימין הצדיק לתתא, ונעשה ^ח אושפיזא לגבור"ה, הה"ד ^ט ובין כתפיו שכן, דאיהו חולקיה במערב. קצח) והשתא שכינתא בין תרין צדיקים, צדיק לעילא, יוסף הצדיק. לתתא בנימין. האי בעלה דמטרוניתא. והאי אושפיזא. בג"כ כתיב, ^י מושיבי עקרת הבית, דא עלמא ^י דאתגליא, דא שכינתא תתאה דאיהי עקרת הבית. עקרא דהאי עלמא, רחל, בין תרין צדיקים לעילא ותתא. קצט) בג"כ אתקרי בי מקדשא בית עולמים. מזבח של בית עולמים, האי באחסנתיה דבנימין. אבל כד שריא שכינתא באחסנתיה דיוסף ^{יא} בשילו,

חלופי גרסאות

^א ג"א דבנימין (קרימונא). ^ב ג"א והוא סמכא (פרמישלא קרימונא). ^ג בכל הדפוסים הגירסא הנכונה דאתכליא (דאתגליא) מוקפוט. ^ד ג"א בשילה (קרימונא אמסטרדם פרמישלא).

^ה (תהלים קיג) זהר ויצא דף סה ציון ב' ג'.

מסורת הזהר

^א (בראשית כט) זהר ויצא דף ע' ציון ב' ז"ח סב ^ב ס"ב שכו"ו. ^ג (תהלים קיח) זהר בראשית א' דף קיב ציון א' ז"ח כה ס"ג ש"מ"ח שניא תקי"ח ק' ^ד ס"א ש"ה ס"ג שלי"ד קט ס"ב ש"ד קי ט"א ש"ב.

^ה (דברים לג) זהר ח"ג כב: ק) (שם). ^ו

דרך אמת ^ז עמודיו. ^ח אורח.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

לקרב אותה אליו דהיינו לבלעה, ז"ש חופף עליו כל היום לפיכך זכה בנימין הצדיק למטה, ונעשה למארח אל הגבורה שהיה הארון נתון בחלקו, ז"ש ובין כתפיו שכן, כי הוא חלקו במערב.

קצח) והשתא שכינתא בין וכו': ועתה נמצאת השכינה בין שני צדיקים, צדיק עליון יוסף הצדיק, למטה בנימין. זה יוסף בעלה של המלכה, וזה בנימין מארח. לפיכך כתוב, מושיבי עקרת הבית, זה העולם הגלוי, דהיינו השכינה התחתונה שהיא עקרת הבית עיקרה של עולם הנה רחל. והיא בין שני צדיקים עליון ותחתון.

קצט) בג"כ אתקרי בי וכו': משום נקרא בית המקדש בית עולמים מזבח של בית עולמים, זהו בנחלתו של בנימין. אבל כששרתה

של בנימין, שהוא צדיק תחתון אולם והיכל ובית קדש הקדשים, ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודה שהוא כלפי מזרח, כי דגלו ג"כ לצד מזרח היה, ונכנסת לחלקו של בנימין ועליה נבנה המזבח, כי המזבח בחלקו של יהודה היה, כמו שהעמדנו פירוש הכתוב ותעמוד מלדת, שהכסא עמדה על רגליה, כשנולד יהודה, והוא עמוד הרביעי נגד כנסת ישראל, היינו מלכות שהיא הרביעית לחג"ת שהם אברהם יצחק ויעקב ג' רגלים, ודוד שהוא מלכות רגל הרביעי, וכתוב בה במלכות, אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, ודוד בנו מזרע יהודה אחוז בו באותו המזבח כמו שהעמדנו בסוד האמונה.

קצו) ובנימין הצדיק מצטער וכו': ובנימין הצדיק היה מצטער עליה על הרצועה (דפו"י דף רנ"ט ע"א)

לא קארי לה בית עולמים, דהא עולם הו"ד הוא לעילא ותתא. (ו) אם הבנים שמחה, דא שכינתא, בג"כ הללויה.

(ז) ת"ח, כד' אזדבן ההוא צדיק למצרים, בנימין אחוהי הוה צדיק לתתא, ונטל אתריה דלא לאתפגמא, ולאינון עשרה בנין דהוו ליה, קרא לון על שמיה דההוא צדיק, כדאוקמוה חבריא, (ח) בלע על שם שנבלע בין האומות. (א) בגין כך תנינן, היסוד היה מהלך על פני כל המערב ועל פני כל הצפון, אוכל במזרח חצי אמה, ובדרום חצי אמה. בגין דחולקיה דבנימין הוה מערב, בג"כ אית ליה יסו"ד, דהא הוא שליט הוה לגבי ההוא (א) צדיק יסוד

מסורת הזהר

(ו) (שם). (ת) (בראשית מו) זהר ח"א קנג: א) (משלי י).

מעלות הסולם

מאמר המזכה והקרבות

הוא קו האמצע שבהם שהוא יסוד ירדו ונתלבשו בנוקבא וה"ס צדיק העליון כי נה"י דו"א הם, והם סוד יוסף. ונה"י של רחל עצמם שעיקרם הוא יסוד ירדו ונתלבשו בנשמות הצדיקים וה"ס צדיק תחתון כי נה"י דנוקבא תתאה הם וה"ס בנימין.

וזה אמרו (באות קצ"ח) והשתא שכינתא בין תריין צדיקים, צדיק לעילא מנה"י דו"א יוסף הצדיק. לתתא בנימין מנה"י דנוקבא שהוא למטה מתלבשים בנשמות הצדיקים שבבי"ע. והנה יש ב' זוגים זוג של חיות העולמות הוא בקביעות. וזוג של הולדת נשמות. שאינו בקביעות ותלוי במעשה התחתונים. וזוג הקבוע נקרא בית. והאינו קבוע נקרא אורח אושפיזא כמו האושפיזין המאידים לנו בחג הסוכות. וזה אמרו האי בעלה דמטרוניתא המאיר בקביעות לקיום העולמות. והאי אושפיזא וכו'. עלמא דאתגליא וכו' המאידה בשעה שהתחתונים מטיבים מעשיהם דהא עולם הו"ד שהיא רחל הוא לעילא ותתא. אם הבנים שמחה היא לאה שנקראת אם הבנים. ועיין בזה ויצא ההמשך מן אות קל"ב והלאה.

(ד) ת"ח כד' אזדבן וכו': בוא ודאה, כשנמכר אותו צדיק למצרים. בנימין אחיו שהיה צדיק תחתון ונטל את מקומו כדי שלא יפגום הזווג ואלו עשרה בניו שהיה לו. קרא אותם בשמות על שם אותו הצדיק כמו שהעמידו החברים שקרא שם הראשון בלע על שנבלע בין האומות.

(א) בגין כך תנינן וכו': משום זה למדנו, היסוד היה הולך על פני כל המערב, ועל פני כל הצפון, אוכל במזרח חצי אמה, ובדרום

כששרתה השכינה בנחלתו של יוסף בשילה לא קרא לה בית עולמים, כי עולם הוד הוא למעלה ולמטה. אם הבנים שמחה, זה השכינה. לפיכך הללויה שהוא למעלה מכל השבחים שבתהלים. עיין זהר וישלח (אות ר"ע) דלעילא מכלהון הללויה.

פידוש. סוד הדקיע והפרסא שיש באמצע כל פרצוף במקום החזה דשאיב מלעילא ויהיב לתתא (בראשית א' אות שס"ט) שה"ס מלכות המסיימת העולה לתפארת של כל פרצוף שה"ס בינה דגוף, כי חג"ת דגוף הם במקום כח"ב, והתפארת היא בינה. וע"י עלייתה היא מורידה חצי בינה תו"מ דגוף הנקראים נה"י למדרגה תחתונה ממנו. וכיון שנה"י אלו מתחבדים בתחתון בעת קטנות, או אח"כ לעת גדלות שהעליון מחזיר אל מדרגתו את נה"י שלו ממקום התחתון עולה עמהם למקום העליון גם הגזאתון הרבוק בהם. וע"ז מקבל התחתון את האורות שבעליון. ונמצא עתה שהפרסא שואבת מעליון ומשפיעה אל התחתון, כי אם לא היתה הפרסא מורידה את נה"י דעליון למקום התחתון לא היה יכול שום תחתון לעלות משהו למעלה ממקום מדרגתו, ולקבל משהו מן העליון להיותם בשני מקומות נפרדים. באפן שנה"י דבינה שירדו לז"א ונעשו לאחד עמו משפיעים לז"א לאחד שיעלו עמו לבינה את אורות דבינה. ונה"י דז"א שירדו לנוקבא ונעשו לאחד עם הנוקבא משפיעים לנוקבא את אורות דז"א. ונה"י דנוקבא שירדו לנשמות הצדיקים משפיעים אל הנשמה אורות דנוקבא אחר שעולים אליה ולפיכך נבחנת הנוקבא התחתונה רחל שהיא יושבת בין שני צדיקים כי נה"י דז"א שעיקרם (דפו"י דף רנ"ט ע"א)

עולם. אבל בחולקיה דיהודה דאיהו מזרח, לא הוה ליה יסוד, דהא איהו ארחקיה מניה, דיהב עצה למזבניה למצרים.

(רב) ת"ח, סדרא דדגלים ב הכי הוא סחרניה ההוא מדבחא דעולה, דאקרי משכנא. יהודה ודסמיכין ליה במזרח. ומאן סמיכין. יששכר דאגין עליה בחילא דאורייתא. ולבתר זבולון, דסמיך ליששכר, (ד) דיהב לון מלאי וחילא לאתעסקא באורייתא. אפרים ומנשה ובנימין למערב. ראובן ודסמיכין ליה, בדרום. דן ודסמיכין ליה, בצפון.

(רג) ות"ח, כתיב ביה בההוא צדיק ב והוא נער את בני בלהה, וכתיב ג בבני לאה, ג וישנאו אותו. בג"כ תנינן, האי יסוד ד הוה מהלך על פני כל המערב, דהא חולקיה דאחוי דנטר ההוא אתרא, ודבנוי הוה. ועל פני כל הצפון בגין דהנהו דהוו שראן בצפון, לא הוו שנאין ליה.

(רד) אוכל במזרח חצי אמה, בגין דעבד יהודה פלגו הצלה. אמר, (ד) מה בצע, ה ולא שבק למקטליה. ובדרום חצי אמה, בגין דראובן אמר, (ה) להציל אותו * מידם, וגד נמי דהוה שריא תמן לא הוה סני ליה.

(רה) ת"ח, כמה עקימין אינון בני נשא, דלא בעאן לאשתדלא ו בארחא דחיי, דאורית ליה קב"ה לבנוי, ואזהר לון עלה, ואמר (ו) והגית בו יומם ולילה, דלית לך רשו ז לאפרשא יום מלילה. ובגין כך יהודה, אע"ג דחולקיה ועדביה

חלופי גרסאות

ב נ"א הרי הוא (קרימונא). ג נ"א בני לאה (קרימונא). ד נ"א היה (פרמישלא אמסטרדם קרימונא). ה נ"א מוסיף ולא שבק לון למקטליה (קרימונא). ו נ"א באורחא (אמסטרדם). ז נ"א לאתפרשא (קרימונא).

מסורת הזהר

(ב) (בראשית לו) ז"ח כרך יט וישב דף ח' ציון ש'. (ג) (שם). ז"ה כרך יט וישב דף ב' ציון ד'. (ד) (שם). (ה) (שם) זהר ח"א קפה. (ו) (יהושע א) זהר בשלה דף יב ציון ח'.

(ד) שנתן להם די ספוקס ומטיל מלאי לכיסם כדי שיעסקו בתורה.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

כתוב בו באותו צדיק יוסף והוא נער את בני בלהה. וכתוב בבני לאה, וישנאו אותו. לפיכך למדנו יסוד הזה היה הולך על פני כל המערב, כי הרי היה חלק אחיו בנימין שם ששמר מקום ההוא ושל בניו של יוסף, מנשה ואפרים. ועל פני כל הצפון, משום שאלו השבטים שהיו שרוים בצפון דן נפתלי ואשר לא היו שונאים אותו. (רד) אוכל במזרח חצי וכו': תופס במזרח חצי אמה משום כי יהודה עשה החצי מן הצלה, אמר מה בצע ולא נתן להרגו. ולא הצילו לגמרי. ובדרום חצי אמה משום שראובן אמר להציל אותו מידם. וגד ששרה בדרום לא שנא אותו.

(רה) ת"ח כמה עקימין וכו': בוא וראה כמה עקומים הם בני אדם, שלא רוצים להשתדל בדרך החיים שהנחיל לו הקב"ה לבני

ובדרום חצי אמה. משום שחלקו של בנימין היה במערב לפיכך יש לו יסוד. דהרי הוא היה השולט אל אותו צדיק יסוד עולם. אבל בחלקו של יהודה שהוא מזרח לא היה לו יסוד כי הוא הרחיקו ממנו, ונתן עצה למכור אותו למצרים.

(רב) ת"ח סדרא דדגלים וכו': בוא וראה, סדר הדגלים סביב אותו מזבח העולה שנקרא משכן כך הוא. יהודה והסמוכים לו יששכר וזבולון, במזרח. ומפרש ומי הסמוכים. יששכר שהגין עליו בכח התורה. ואח"כ זבולון, שסמך ליששכר שנתן לו ספוקו וכח לעסוק בתורה. אפרים ומנשה ובנימין למערב. ראובן והסמוכים לו שמעון וגד, בדרום. דן והסמוכים לו אשר ונפתלי, בצפון.

(ג) ות"ח כתיב ביה וכו': ובוא וראה (דפו"י דף רנ"ט ע"א *) דף רנ"ט ע"ב

הוה מערב, דאיהו לילה, כד הוה שארי סחרניה ההוא משכנא, אדבק במזרח, דאיהו יום, וקב"ה רמז ליה וא"ל, ז) ובחרת בחיים דלא לאתפרשא יום מלילה, ומאן דפריש לון גרים מותא.

רו) ובההוא חובא, מיתו בנוי, בגין דחבילו אורחיהון, ולא דביקו יום בלילה, בגין דלא אשתדלו כדקא חזי. לחברא חוורא בסומקא. בגין לכפרא ההוא חובא דיליה, דאפריש לון בקדמיתא, כד זבין לההוא צדיק, דאקרי יום, דאפרשיה מכנסת ישראל דאקרי לילה. רמז ליה קב"ה, לקרבא מזרח במערב, וא"ל ה) והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה, לקרבא מזרח למערב למיהב ליה שפע ברכאן מלעילא.

רז) ובני יוסף ובנימין, אע"ג דבנימין הוה מתדבק במזרח, רמז ליה קב"ה למשרי במערב, לקרבא כנסת ישראל לגבי צדיק, כלא ט בארח מישר. ה"ד, ט) כי ישרים דרכי יי' וצדיקים ילכו בם. וראובן דאתדבק בסטרא דחס"ד, ישרי בדרומא. ודן בגין לכפרא ההוא חובא דעגלא, דיקבלון בנוי ואינון מסטרא דצפונא, ישרי לצפונא, לכפרא ההוא חובא.

רח) בגין כך כתיב בים שעשה שלמה עשרה על עשרה, י) וקו שלשים באמה יסוב. כלא ברזא דחכמתא. כתיב ביה כ) עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה כ) ושלשה פונים מזרחה והים עליהם מלמעלה ההוא ימא דחכמתא אתתקן בהו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט ג"א בארח משר (קרימונא). י ג"א וחס (קרימונא).
כ ג"א שלשה (קרימונא).

ז) (דברים ל.) ז) (במדבר ב) זהר ח"ב פה. ט) (הושע יד) זהר משפטים דף ח' ציון ד'. זהר ח"א קסז:
י) (מלכים א' ז') זהר ח"א רמא. כ) (מלכים א' ז').

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבות

לקרב מזרחה למערב לתת לו שפע ברכות מלמעלה.

רז) ובני יוסף ובנימין וכו': ובני יוסף ובנימין אע"פ שבנימין היה מתדבק במזרח רמז לו הקב"ה לשרות במערב. לקרב את כנסת ישראל אל הצדיק הכל בדרך הישרה ז"ש כי ישרים דרכי ה' וצדיקים ילכו בם. וראובן שנתדבק בצד החסד ישרה בדרום. ודן בכדי לכפר אותו חטא העגל שיקבלו בניו כמ"ש וילכו העם לפניי האחד עד דן, והם מצד צפון. ישרה בצפון לכפר אותו החטא.

רח) בגין כך כתיב וכו': משום זה כתוב בים שעשה שלמה שהוא בחינת מלכות, עשרה על עשרה וקו שלשים באמה יסוד הכל בסוד החכמה. כתוב בו עומד על שנים עשר בקר שלשה פונים צפונה ושלשה פונים ימה ושלשה

לבניו, והזהיר אותם עליה, ואמר והגית בו יומם ולילה שאין לך רשות להפריש יום מלילה. ומשום זה יהודה אע"פ שחלקו ונחלתו היה מערב שהוא לילה כשהיה שורה סביב אותו המשכן התדבק במזרח שהוא יום. והקב"ה רמז לו ואמר לו ובחרת בחיים לא להפריש יום מלילה ומי שמבדיל ביניהם גורם מיתה.

רו) ובההוא חובא מיתו בנוי: ובאותו החטא מתו בניו משום שהשחיתו את דרכם. ולא הדביקו מדת יום במדת לילה, משום שלא השתדלו כראוי לחבר לבן חסדים באודם שהוא דין, כדי לכפר לו אותו החטא שבתחלה הבדיל ביניהם, כשמכר אותו צדיק הנקרא יום והבדילו מכנסת ישראל הנקראת לילה. רמז לו הקב"ה, לקרב מזרח במערב, ואמר לו והחונים קדמה מזרחה דגל מחנה יהודה (דפו"י דף רנ"ט ע"ב)

(ט) ת"ח, כד הוּ עבדין כהניא ההוא חטאת, לכפרא חובין דלא תעשה הוה, דאית בהו כרת. ועולה, לכפרא על מאן דלא עביד מצות עשה אתי. ומההוא סטרא אתי עולה דאיהו זכר, וכתביב ז) זכור את יום השבת, מצות עשה. ובגין כך, אנו מקרבין בשבת תרין אמרין דמוסף עולה, בגין דבההוא דימינא, אתוסף לההוא צדיק נהירו דעתיקא קדישא, כד אתדבק בכנסת ישראל, דאיהי שמור לא תעשה.

(י) בגין כך, אית ביה בשבת עשה ולא תעשה דאית ביה כרת. דהא מאן דעבד פגימו בההוא אתרא, דאקרי לא תעשה, ואפריש זווגא דלהון, אשתצי מתמן נפשא דיליה. ומאן איהו. מאן דעביד עובדין דחול בשבתא, בקדש דאתדבק בשבת, בשבתון, וכלהו עלמין בחדוה בנהירו. אבל מאן דלא עביד אלא בשגגה, מקריב חטאת, לקבל ההוא דרגא ז מזבת.

(יא) ובר"ח, (א) חדתותא דסיהרא, אנו מ מקריבין מ) פרים בני בקר שנים. דהא מסטרא דפרה אדומה תמימה אתו, ואינון לעילא, לאשלמא פגימו דיליה ולמיהב לה שפע על חד תרין, מההוא אתר דאקרי עולה. ואתוסף בההוא זמנא נהירו לסיהרא, איל אחד לקרבא לה, אילו דיצחק, (ג) שמאלו תחת לראשי.

חלופי גרסאות

ז נ"א דמזבח (קרימונא). מ נ"א מקרבין (קרימונא).

מסורת הזהר

(ז) (שמות כ') הקסה"ז אות לד ציון ח' ז"ח מר
ס"ב של"ג שמ"ב. מ) (במדבר כח) זהר ח"ג רמז:
רמת: ז) (שה"ש ב').

דרך אמת (א) חדוה הלבנה.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

העולמות הם בשמחה, באורה. אבל מי שעשה בשוגג מקריב חטאת נגד אותה מדרגת מזבח, היינו מלכות.

(יא) ובר"ח חדתותא דסיהרא וכי :
ובראש חודש שהלבנה היא בחידושה אנו מקריבים פרים בני בקר שנים, כי מצדה של פרה אדומה תמימה הם באים. והם למעלה ב"שסו"ת להשלים פגם של הלבנה ולתת לה שפע כפולה על אחד שנים מאותו מקום שנקרא עולה ונוסף אור אל הלבנה שהוא מלכות בעת ההיא ומקריבים איל אחד אילו של יצחק בסוד שמאלו תחת לראשי.

פירוש, כי בר"ח בעת שמקריבים שציר ראש חודש לכפר על מיעוה הלבנה נאמר בה היא העולה. שהיא עולה מרגליו של ז"א שנאמר בה והארץ שהיא מלכות הדום רגלי. ועולה להיות כסא לבינה ביחד עם ז"א שנקרא שמים, ואז השמים כסאי כי שמים היינו ז"א וכסאי שהיא מלכות נעשים כסא לבינה, כי ע"י שציר ר"ח ממשיכים אל המלכות חכמה וחסדים, ועולה למחזה ולמעלה דו"א בסוד שני

ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם מלמעלה אותו ים החכמה, היינו מלכות, התתקן בהם.

(ט) ת"ח כד הוּ וכי : בוא וראה כשהיו הכהנים עושים אותו קרבן חטאת, לכפר עבירות של לא תעשה היו עבירות שיש בהן כרת. וקרבן עולה, על מי שלא קיים מצות עשה בא. ומאותה הבחינה היינו ז"א בא עולה שהוא זכר. וכתוב זכור את יום השבת, מצות עשה. ולפיכך אנו מקריבים בשבת שני כבשים לעולה במוסף, משום דבאותו דימין דהיינו או"א עלאין נתוסף אור מעתיק הקדוש להשפיע לצדיק ההוא שהוא ז"א כשמתדבק בכנסת ישראל שהיא מלכות שהיא שמור לא תעשה. כי בשבת עולים ז"ן עד לאו"א עלאין.

(י) בגין כך אית וכי : משום זה יש בשבת עשה ולא תעשה שיש בה כרת, כי מי שעושה פגם באותו מקום שנקרא לא תעשה ומפריש זווגם, של ז"ן, תכלה נפש שלו משם, ומי הוא. מי שעושה מעשים של חול בשבת, בקדש שדבק בשבת, בזמן המנוחה, וכל (דפו"י דף רנ"ט ע"ב)

ריב) ט) כבשים בני שנה שבעה, לחבקא לה ימינא, ושבעה דכרין אתקרבין בה, תמימים: שלמין בכלא. ואנן מקרבין ט) שעיר עזים אחד לחטאת. דהאי חטאת מהאי סטרא דפר חטאת אתי, דכתיב ט) שמור, ושמור לא תעשה איהו. ואנן מקרבין שעיר חטאת, דאתי על לא תעשה, במוסף דידיה בר"ח, ואתי לכפרא על טומאת מקדש וקדשיו, דכתיב ז) ולא יטמאו עוד בית ישראל שם קדשי, דלא יתקרב בכ"י ערל וטמא.

ריג) אבל מוסף דשבת ליכא לקרבא, בגין דהא אתגלי עתיקא קדישא, ונהיר בההוא רצון לכלהו עלמין, וכלא אשתכח בנהירו, דהא שבת בלא דינא כלל איהו, ולא שליט ט) חויא עקימא, וכהני מסטרא דחס"ד, ט) נכסין יתיה בצפונא דמזבח, ואפילו ישראל יכלין למעבד. בר דלית לון רשו למקרב לההוא מזבח לקרבא, אבל ט) למיכס שרי.

ריד) ובצפונא איהו אתריה דההוא שעיר, דהא שעיר מצפונא יניק, ואנן מקרבין דמא למדבחא, ועבדין ד' מתנות, על ד' קרנות, בגין לאקפא לה מכל סטרין, דלא יתקרב מאן דלא חזי לקרבא לקדש הקדשים, והאי חטאת דעבדינן מניה, קדש הקדשים איהו, דלא יתער סטרא דמסאבא מניה בעלמא. רטו) ות"ח, בעולה ב' מתנות שהן ארבע, רזא דיחודא דמתיחד עולה במזבח. אבל חטאת ד' מתנות, דלאו אינון אלא לנטרא, ולאקפא אינון גבורין.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (במסבר כח.) ט) (ש"ט ט) (דברים ה') ז"ח כרן יט וישב דף ט ציון ב' זהר ח"ג רנ. ז) (יחזקאל מ"ג).
ט) נ"א ושבעה דרגין אתקרבין בה תמימים (קרימונא).
ט) נ"א נכסין (קרימונא).
ט) נחש עקום שהוא נחש הקדמוני. ט) לשחוט.
ט) נחש עקום שהוא נחש הקדמוני. ט) לשחוט.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבת

והאיר באותו הרצון של חסדים לכל העולמות. וכלם נמצאים באור, כי בשבת אין דין כלל, ולא שולט בשבת הנחש העקום. והכהנים שהם מבחינת החסד שוחטים את קרבן מוסף שבת, בצפון המזבח, ואפילו ישראל יכולים לעשות את השחיטה, אלא שאין להם רשות לגשת אל המזבח להקריב אבל לשחוט מותר אפילו ישראל.

ריד) ובצפונא איהו אתריה וכו':
ובצפון הוא המקום של אותו השעיר דראש חודש. כי שעיר יונק מצפון שהוא קו שמאל, ואנו מקריבים דמו למזבח. ועושים ד' מתנות על ד' קרנות כדי להקיף את המזבח מכל הצדדים שלא יקרב אל קודש הקדשים מי שלא ראוי לקרב, וחטאת זה שאנו עושים מן השעיר קודש קדשים הוא. כדי שלא תתעורר ממנו צד הטומאה בעולם.

רטו) ות"ח בעולה ב' וכו': ובוא וראה בעולה עושים ב' מתנות שהן ארבע. שהוא סוד

שני המאורות הגדולים. אמנם אין תקון זה מועיל רק בשעת הקרבת הקרבן ואינו נשלם רק בגמר התקון. ועיין בזהר פנחס בטולם מאמר הביאו עלי כפרה.

ריב) כבשים בני שנה וכו':
כבשים בני שנה שבעה, לחבק לה ימין, לכן שבעה זכרים שהם ימין מקריבים בר"ח. תמימים: שלמים בכל הן בחכמה הן בחסדים. ואנו מקריבים שעיר עזים אחד לחטאת, חטאת זה בא מצד זה של פר חטאת, שנאמר שמור ושמור לא תעשה הוא. היינו מלכות ואנו מקריבים שעיר חטאת הבא על לא תעשה. במוסף שלו בר"ח, ובא לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, שכתוב, ולא יטמאו עוד בית ישראל שם. קדשי, שלא יקרב לכנסת ישראל ערל וטמא.

ריג) אבל מוסף דשבת וכו':
אבל במוסף של שבת אין להקריב חטאת משום שהרי נתגלה אור החסדים של העתיק הקדוש (דפו"י דף רנ"ט ע"ב)

דאינון מסטרא דגבורה, לההוא מטה כרסיא קדישא. ולאשלמא ההוא פגימו דעבדו בה. ומאן דגרים לון לבני נשא למעבד ההוא חובא, מסטרא דשעיר אתי, בג"כ חטאת יחיד שעירה, וחטאת נשיא, שעיר. וחטאת כהן משיח, פר. כלהו מסטרא דשמאלא.

רטז) * ולזמנין קריב יחיד כשבה, לקביל כנסת ישראל וכלהו שאר מצות. ק אלא בע"ז דצבור, מקרבין פר לעולה, ושעיר לחטאת. וההוא חטאת חסר איהו, בלא אל"ף. בגין דאיהו גריעות סגיא, דהא חטאת (א) לישנא דגריעא הוא, דכתיב (ק) והייתי אני ובני שלמה חטאים. וכל חד עז בת שנתו מסטרא דשמאלא. וההוא פר דורון לעילא, איהו לצדיק, דאפרידו ההוא ארון, מההוא ברית. ושעיר לחטאת, לקבל כנסת ישראל, דמנעו מנה ברכאן. ועכ"ד יחיד כד חב בכלהו מצות לית דאית בהו כרת, שעירת עזים בעי לקרבא לכתחלה, אלא כד לית ליה דיקריב כשבה.

ריז) ות"ח, כ"י רביעית היא ליומי. ובג"כ ד' מתנות בעיא. וסליק ההוא ריח ניחח מאינון אימרין, וכדין נייחא לכנסת ישראל, ולא עבדת נוקמין, דהא בשוגג הוה.

ריח) (ה) ובחדש הראשון, דאיהו ארבעה על עשר, עבדינן פסח. בגין

חלופי גרסאות

ק ג"א בעכו"ם בצבור (אמסטרום).

מסורת הזהר

(ק) (מלכים א' א') זהר ח"ג יז. (ה) (במדבר כח) זהר ח"ג רמט: רנ:

דרך אמת (א) לשון חסרון.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבות

שהבדילו אותו הארון שהוא מלכות מברית זהוהו שהוא יסוד. ושעיר לחטאת, נגד כנסת ישראל שמנעו ממנה ברכות. ועכ"ז כשיחיד חטא בכל מצות לא תעשה שיש בה כרת הוא צריך לכתחלה להקריב שעירת עזים, אלא כשאין לו יקריב כשבה.

דיז) ות"ח כ"י רביעית וכו': ובוא וראה, כנסת ישראל שהיא מלכות דביעית היא אל הימים שהם הספירות, ונמצאת אחר תפארת ולפיכך צריכה ד' מתנות, על ארבע קרנות המזבח ועולה אותו ריח ניחח מאותם הכבשים. ואז יש נחת לכנסת ישראל ולא עושה נקמות על החטאים כי הרי בשוגג היה.

ריח) ובחדש הראשון דאיהו וכו': ובחדש הראשון שהוא ניסן שהוא ארבע על עשר, כלומר בארבעה עשר לחודש עושים פסח. למען שיהיה זכור לנו לעולם אותו הפסח שעשה הקב"ה לישראל, הרג אותו הטלה שהיה אלוה מצרים, והוציא את השכינה ואת

סוד היחוד שמיחדים עולה הרומז לו"א, במזבח. הרומז למלכות. אבל בחטאת ד' מתנות כי המתנות של חטאת אינן אלא לשמור ולהקיף אותן הגבורות שהן מבחינת הגבורה שהן סביב אותו מטה הכסא הקדוש, ולהשלים אותו הפגם שעשו במלכות. ומי שהוא גורם לבני אדם לעשות אותן עבירות מצד השעיר בא, שהוא צד השמאל, לפיכך חטאת יחיד שעירה. וחטאת נשיא, שעיר. וחטאת כהן משיח, פר כלם מצד השמאל.

רטז) ולזמנין קריב יחיד וכו': ולפעמים היחיד מקריב כשבה, נגד כנסת ישראל, וכל שאר המצות. אלא בע"ז של צבור מקריבים פר לעולה ושעיר לחטאת. ואותו חטאת הוא כתוב חסר בלי אל"ף משום שהוא חסרון גדול, כי חטאת הוא לשון גרעון הוא, שכתוב והייתי אני ובני שלמה חטאים. וכל אחד מביא עז בן שנתו, שהוא מצד השמאל. ואותו הפר הוא מתנה למעלה אל הצדיק שהוא יסוד, (דפוי דף רניס ע"ב * דף ר"ס ע"א)

דיהו דכיר לן לעלם, ההוא פסח דעבד קב"ה לישראל, קטיל ההוא טלה, ואפיק שכינתא וישראל מאתרא מסאבא, ואתחבר ארבעה בעשור. כנסת ישראל אתחבר בעשור, דאיהו צדי"ק, ורמיז אתריה בעשר. וכדין פסח ליי. רי"ט) ובג"כ מאן דאיהו טהור, ויסתלק מניה ההוא ערלה, ויתחזי רשימא קדישא דצדי"ק דאיהו י" ביה. ולא קריב פסח ליי, כנסת ישראל לצדיק, דהוא חזי לקרבא למקדשא, ולא ערל וטמא. דאי לא קריב אית ביה כרת. רכ) ומ"ט, דהא כל אורייתא לא אית בה כרת, אלא על מצות לית. מ"ט בפסח ומילה, דאינון מצות עשה כרת. אלא בגין דדרגא קא גרים, דאיהו כ"י, דאיהו פסח, ואקרי מצות לא תעשה, בעיא לאתחברא בעשה, ולא תכללא ביה מדת לילה ביום. ומאן איהו. דא צדי"ק, דאיהו מילה ומ"ע, ואתכליל במצות ל"ת מדת יום בלילה. ואי לא אתגזר בר נש לא אתחזי לקרבא לון. רכא) בג"כ קיימא מצות ל"ת עליה, ודיינת ליה בכרת, דלא ייעול נפשיה למקדשא. וכן בפסח בעיא כ"י לאתחברא בבעלה, ואי לא עביד בר נש, ולא קריב פסח ליי, קיימא עליה ודיינת ליה. ולא אפיקת יתיה מתחות ידא דפרעה, ואשתציאת נפשיה מאתרא קדישא, ואשתארת באתרא מסאבא במצרים. דהא ישראל אי לא עבידו הני תרין פקודין, לא נפקו מתמן. רכב) ובג"כ כתיב, (ש) שמור את חדש האביב ועשית פסח לה' אלהיך. שמור : כללא דנוקבא, לא תעשה. את כללא דכלא. חדש האביב : דהא בההוא

מסורת הזהר

(ש) (דברים טז) זהר ת"ב לת.

מעלות הסולם

מאמר המזכה והקרבנות

ואת ישראל ממקום טמא. ונחבר ארבע בעשור. כנסת ישראל שהיא יום הרביעי נתחברה בעשור שהוא צדיק יסוד ומקומו רמוז בעשר. כלומר, עשר הוא מלכות ספירה עשירית, וכשהיא בזווג עם יסוד נקראת עשור ב'. ואז פסח לה'. רי"ט) ובג"כ מאן דאיהו וכו' : ולפיכך מי שהוא טהור והסיר ממנו אותו ערלה ונראה בו הרושם הקדוש של הצדיק שהוא י', ולא הקריב פסח לה' היינו את כנסת ישראל לצדיק, שהוא ראוי להקריב למקדש ולא ערל וטמא, ואם לא הקריב יש לו איסור כרת. רכ) ומ"ט דהא כל וכו' : שואל ומהו הטעם שהרי בכל התורה אין בה עונש כרת. אלא על מצות לא תעשה. א"כ מהו הטעם שבפסח ומילה שהם מצות עשה והם בכרת. ומשיב אלא משום שהמדגה היא הגורם. דהיינו כנסת ישראל. שהיא פסח. ונקראת (דפרי"י דף ר"ס ע"א)

מצות לא תעשה וצריכים לחברה בעשה ולכלול בה מדת יום. ומי הוא. היינו הצדיק שהוא מילה ומצות עשה ונכלל במצות לא תעשה מדת יום בלילה. ואם האדם אינו נימול הוא לא ראוי לקרב ולייחד אותם. רכא) בג"כ קיימא מצות וכו' : משום זה עומדת מצות לא תעשה עליו היינו המלכות ודנת אותו בכרת, שנפשו לא תכנס אל המקדש. וכן בפסח צריכים לחבר את כנסת ישראל לבעלה ואם אדם לא עשה ולא קרב פסח לה' המלכות עומדת עליו ודנת אותו. ולא תוציא אותו מתחת ידי פרעה, ונפשו כלתה ממקום הקדוש, ונשארת במקום הטמא במצרים. כי ישראל אם לא היו עושים אלו ב' מצות פסח ומילה, לא היו יוצאים משם. רכב) ובג"כ כתיב שמור וכו' : ומשום זה כתוב שמור את חדש האביב ועשית פסח לה' אלקיך. שמור כולל לא תעשה בחינת נקבה

שעתא, שעורה אביב, ומקרבין מניה עומר עשירית האיפה ממחרת ש השבת
 איהו, וספרין שבע שבועין שלמין, לאסתלקא לעילא, ולקבלא מאינון חמשין
 יומין עלאין דאימא עלאה, אורייתא דאקרי לחם, דכתיב ת) לכו לחמו בלחמי.
 רכג) ואנן מקרבין ביומא דחמשין, דאתייהיב ביה אורייתא, שתי הלחם :
 תורה שבכתב, ותורה שבע"פ. ונחית טיבו דעתיקא קדישא דאימא עלאה,
 באינון שבע שבועין שלימן בכלא. וכל חד מאינון שבע דרגין, כליל בשבעה,
 כדאוקימנא ברזא דמהימנותא.

רכד) בג"כ א) שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי, קריב לון
 ביחודא, דהא ביה אפקך ממצרים לילה, ותשלים להאי דרגא דאקרי ליל
 שמורים, ותקריב דכורא לגבה, ותתקרי לילה שלימא. ות"ת, נערה בתולה עד
 לא אתקריב דכורא לגבה, אקרי נער. לבתר אקרי נערה. הה"ד, ב) ונתנו לאבי
 הנערה שלימא דייקא. ודא איהו כד אשתכחת שלימא, ולא אתקריב ת מאן
 דלא אתחזי. אוף הכא א בקדמיתא ליל שמורים, לבתר ג) הלילה הזה ליי.
 כד אתקריב זה לזאת.

רכה) בג"כ לא אתחזי לאתקרבא בההוא פסח ערל וטמא, ודמה טעון
 מתנה אחת דייקא. כד"א, ד) אחת היא יונתי תמתי אחת היא לאמה. היא נטרת
 בנהא, דלא יסתאבון בנמוסייהו ישראל, בג"כ שבטי יה נפקו מתמן. ואתחברת
 י"ד בה"א ולא באתר אחרא כמה דעבדי אינון.

חלופי גרסאות

ש ג"א השבת איהי (פרמיסלא). ת ג"א למאן (דפוסים
 ישנים) ג"א ומאן (קרימונא). א ג"א לקדמיתא
 (קרימונא).

מסורת הזהר

ת) (משלי ט) זהר ויצא דף קמח ציון ד. א) (דברים
 טז.) ב) (דברים כב.) ג) (שמות יב) זהר תרומה דף
 ל ציון ה'. ד) (שה"ש ו') זהר חיי שרה דף מג ציון ב.
 דרך אמת ב) כמו שבארנו בסוד האמונה.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבת

ממצרים לילה והשלם לאותה המדרגה הנקראת
 ליל שמורים. ותקרב את הזכר היינו ז"א
 אצלה. ותהיה נקראת לילה בשלימות. ובוא
 וראה. נערה בתולה כל זמן שלא נקרב אליה
 זכר נקראת נער בלי ה', אחר שנתקרב אליה
 זכר נקראת נערה. ז"ש ונתנו לאבי הנערה
 שהיא שלימה דוקא. וזה היא כשהיא נמצאת
 שלימה ולא נקרב אליה מי שאינו ראוי. אף
 כאן בתחלה כתוב ליל שמורים. אח"כ כתוב
 הלילה הזה לה, כשנתקרב זה לזאת.

רכה) בג"כ לא אתחזי וכו': משום זה
 לא ראוי להתקרב באותו פסח ערל וטמא.
 ודמה טעון מתנה אחת דוקא. כמו"ש"א אחת
 היא יונתי תמתי אחת היא לילולתה. אחת
 היא לאמה. היא שומרת בניה ישראל שלא
 יטמאו בחוקותיהם משום זה שבטי י"ה יצאו
 משם ממצרים, ונתחבר י"ד בה"א, ולא במקום
 אחר, כמו שעושים הם האומות.

אבל

נקבה את כולל הכל. חן א' עד ת', והוא חסד.
 חדש האביב כי בזמן ההוא בפסח שעורה
 אביב, ומקרבים ממנה עומר עשירית האיפה
 הוא ממחרת השבת. וסופרים שבע שבתות
 תמימות, לעלות למעלה, ולקבל מאותם חמשים
 ימים עליונים של אם עליונה. בינה, את התורה
 הנקראת לחם. שכתוב לכו לחמו בלחמי.

רכג) ואנן מקרבין ביומא וכו': ואנו
 מקריבים ביום החמשים חג השבועות שניתן
 בו התורה שתי הלחם נגד תורה שבכתב ותורה
 שבעל פה, ויורד הטוב של העתיק הקדוש ע"י
 אם העליונה באותן שבע שבועות התמימות
 בכל וכל אחת מאלו שבע מדרגות חג"ת
 נהי"מ, כלולה משבע. כמו שהעמדנו בסוד
 האמונה.

רכד) בג"כ שמור את וגו': משום זה
 נאמר, שמור את חדש האביב ועשית פסח לה,
 קרב אותם את זו"ן ביחוד אחד. כי בו הוציא
 (דפו"י דף ר"ס ע"א)

רכו) אבל כד נפקו מבבל, אסתאבו לתמן וסאיבו מקדשא, בג"כ חויא שליט בהו, ולא אשתכח שלטנותא לישראל בההוא זמנא, בגין דסאיבו מקדשא בנשים נכריות. מכאן מאן דמסאב גרמיה לתתא, מסאב לעילא. ומאן דקדיש גרמיה לתתא, מקדש לעילא. וע"ד ראויין הוו דיתעביד להו ניסא בההוא שעתא דנפקו מבבל כשעתא דנפקו ממצרים, אלא דגרים חובה.

רכז) ובחמשה עשר לירחא קדמאה, חולקא דאברהם דאיהו קדמאה, ואחיד בדרגא דחס"ד. אנן מקרבין לקב"ה תרין פרים, לאוספא תרין חולקין: לדרגא דחסד, מעתיקא קדישא. איל אחד, לקבל דרגא דיצחק. ובעינן איל, לישנא דתקיפו בגין דחולקא דידיה תקיפו מיא. (ג) ובעינן דיסתכם ההוא דרגא דגבור"ה בחסד עלאה, למעבד טיבו עם כל * ישראל. ולא תפרעא מאינון דעאקין לון ולאסחרא ליה סטרא דמיין האי דכתיב ה) מחשוף הלבן.

רכח) (ו) שבעה כבשים תמימים. לקבל כלהו דרגין דישתלמון ביה. וכן בכל יומא ויומא שבעה אמרין. ב) ביומא קדמאה דכולהו, שבעה יומין עלאין, כל חד אשתלים ברזא דשבע, ג) ויהון שבע שבתות תמימות, לקבלא נהירו עלאה דאורייתא. שעיר חטאת לכפרא על סאיבו דמקדשא, ולא יהא ליה רשו לההוא שעיר לערבבא, ולא לאסטנא על ישראל.

רכט) (ז) וביום הבכורים ה) בהקריבכם מנחה חדשה, לקבל דרגא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (בראשית ל). ו) (במדבר כח) זהר ח"ג רנח: ב נ"א כיומא (אמסטרדם). ג נ"א ויתון (קרימונא). דרך אמת (ג) וצריכין שיסכים.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבת

רכח) שבעה כבשים תמימים הם, נגד כל המדרגות הנשלמות בו. שהן ז' מדרגות חג"ת נהי"מ. וכן בכל יום ויום שבעה כבשים. ביום הראשון מכולם, נגד שבעת הימים העליונים, כל אחד נשלם בסוד שבע. ויהיו שבע שבתות תמימות, לקבל את אוד העליון שבתורה ומקדיבים שעיר לחטאת לכפר על טומאת המקדש, ושלא יהיה דשות לשעיר ההוא לערבב ולא להשטין על ישראל.

רכט) וביום הבכורים וגו': וביום הבכורים בהקריבכם מנחה חדשה, זה נגד מדרגת יעקב, כי אז נשלם העולם ונתחדש. ואנו מונים שבעה שבועות, כדי לחבר את כלם ביובל העליון היינו בינה, הנותנת לזה בן הבכור ז"א, כתר התורה הכלול במ"ט פנים, ויוצא מהחכמה העליונה, באותם חמשים שעדי בינה. וניתנה לבן הבכור הזה על ידי משה הנאחז גם הוא באותה המדרגה. ז"ש צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, במלך שכל השלום שלו הוא דהיינו ז"א. כי העמדנו שמדרגה

רכו) אבל כד נפקו מבבל וכו': אבל כשיצאו מבבל נטמאו שם וטמאו את המקדש, לפיכך שלט בהם הנחש, ולא נמצאת ממשלה לישראל בעת ההיא. משום שטמאו את המקדש בנשים נכריות. מכאן משמע מי שטמא את עצמו מלמטה, טמא הוא מלמעלה. ומי שמקדש עצמו מלמטה מקדשים אותו מלמעלה. ומשום זה דאויים היו שיעשו להם נסים באותה שעה שיצאו כבשעה שיצאו ממצרים דק אותו החטא של נשים נכריות גדם.

רכז) ובחמשה עשר לירחא וכו': ובחמשה עשר לחודש הראשון חלקו של אברהם שהוא ראשון, ואחוזו במדרגת החסד. אנו מקדיבים אל הקב"ה פדים שנים, להוסיף שני חלקים למדרגת החסד מהעתיק הקדוש. איל אחד נגד מדרגת יצחק, וצדיקים איל לשון חוזק משום שחלקו של יצחק הוא גבורות גשמים. וצדיקים שאותה מדרגת הגבורה תסכים בחסד העליון לעשות טוב עם כל ישראל, ולהפדע מאותם המצירים להם, ולהקיף אותו בבחינת המים שהם חסדים ז"ש מחשוף הלבן. (דפו"י דף ר"ס ע"א י) דף ר"ס ע"ב)

דיעקב. ו דהא כדין אשתלים עלמא, ואתחדש. ז ואנן מנינן שבע שבועין, בגין לחברא כלא ביובלא עלאה, דיהבא להאי ברא בוכרא עטרה דאורייתא, דאתכלילת במ"ט אנפין. ונפקא מחכמה עלאה, באינון חמשין שערי בינה, ואתייהבת להאי ברא בוכרא, ע"י דמשה, דאחיד נמי בהאי דרגא. הה"ד, (ח) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה, במלכא דשלמא כלא דיליה, דהא אוקימנא דהאי דרגא שלים מכל סטריק, ושלים אקרי ברזא דמהימנותא. דכתיב, (ט) ויעקב איש תם. ביום חתונתו, דא כד אתייהבת. וביום שמחת לבו, כד אתבני בי מקדשא.

(רל) תא חזי, כתיב (י) בחדש השלישי, דאתחבר האי דרגא דאקרי שלישי, בחדש, והיא חתונתו. ע"ד כתיב, (כ) ויחן שם ישראל נגד ההר, האי דרגא ברא בוכרא. נגד ההר, לקבל ההוא הר דאתיידע, דאיהו זעיר מכל טוריא דלעילא, דאיהו רם ונשא, כד אתחבר לעילא, ואקרי הר סיני. דהא ז' טורין, ח וז' ימין, וז' ארצות, ברא קב"ה לעלמא, דאינון לקבל ז' ימין עלאין, ולא בחר מכלהו למיהב אורייתא, אלא בהר סיני, דאיהו רזא דכנסת ישראל.

(רלא) ובים כנרת נמי, דאתי מתמן תכלת, דדמי לכסא הכבוד, כנסת ישראל. כנרת: דא צדי"ק. והאי ים דכנרת הוא, כדאוקמוה חבריא, כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו מנגן מאליו. ודוד קם למלעי באורייתא חצות לילה, לאתחברא בכנסת ישראל. ובארץ ישראל, שביעאה דכלא, נקודה ט אמצעיתא דארעא תתאה, בחר קב"ה, דאיהו לקבל נקודה עלאה.

חלופי גרסאות

ה ג"א ל"ג בהקריבכם (קרימונא). ו ג"א דיהא (קרימונא). ז ג"א ואנן תנינן (אמסטרדם). ח ג"א ד' יומין (דפו"י). ט ג"א באמצעית (קרימונא).

מסורת הזהר

(ז) (שם) זהר אמור דף ג' ציון ת'. (ח) (שה"ש ג'). (ט) (בראשית כה). י' (שמות יט) זהר בשלח דף קב ציון ב' ז"ח לה ט"א ש"ד ס ט"ב שכ"ו. (כ) (שם).

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

וז' ימים, וז' ארצות, ברא הקב"ה בעולם שהם נגד ז' הימים העליונים שהם ז' ספירות חג"ת נהי"מ, ולא בחר מכלם למתן תורה אלא בהר סיני שהוא סוד כנסת ישראל שהיא מלכות. (רלא) **ובים כנרת נמי וכר:** וכן בחר בים כנרת כי משם בא תכלת הדומה לכסא הכבוד שהוא כנסת ישראל מלכות. כנרת: זה צדיק יסוד. וזה מלכות ים של כנרת הוא כמו שהעמידו החברים, כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד, ובשעה שרוח צפונית מנשבת בו מנגן מאליו. ודוד קם לעסוק בתורה בחצות לילה להתחבר בכנסת ישראל. וכן בחר הקב"ה מן ז' הארצות בארץ ישראל, שהיא נקודה אמצעית

שמדרגה זו של ז"א שלמה מכל הצדדים, ושלום נקרא בסוד האמונה. שנאמר ויעקב איש תם. שלם. ביום חתונתו זה כשניתנה התורה וביום שמחת לבו כשנבנה בית המקדש. (רל) **תא חזי כתיב וכר:** בוא וראה כתוב בחדש השלישי, פירושו שנתחבר מדרגה זו שנקראת שלישי היינו תפארת, בחדש, במלכות שנקראת חדש. והיא חתונתו. ע"ז כתוב, ויחן ישראל נגד ההר, כי ישראל פירושו, מדרגה זו בן הבכור דהיינו ז"א. נגד ההר, נגד אותו הר הידוע דהיינו מלכות, שהוא קטן מכל ההרים שלמעלה, והוא רם ונשא, כשמתחבר למעלה, ונקרא הר סיני. כי ז' הרים, (דפו"י דף ר"ס ע"ב)

רלב) מ"ט ביה בהר סיני דלעילא, למיהב ביה אורייתא שבכתב, וסימניך, בהאי ארון למיהב ביה ברית. בגין דבהאי ארון מונחין כל גניזין טבין, ותורה שבכתב דאקרי ברית, ביה מונחא. וכל (א) מאני קרבא דמלכא בידיה אתמסרו, וכלהו עלמין דלתתא מנה ינקין. זכו ישראל למיטר אורייתא, כדין יהבת לון כל טיבו דעלמא. ואי לא, כדין יסרת לון. הה"ד, (ג) ויסרתי אתכם אף אני, דא כ"י. וכד תחבר באנ"י דל"ת דילה, אקרי אדנ"י, ודיינא לעלמא.

רלג) בג"כ כתיב, (ח) וזאת התורה אשר שם משה, בזאת אתייהיבת אורייתא. תא חזי, אורייתא שבכתב, צדיק אקרי, ומונח בזאת, דהאי ברית כ מנחא ביה, דכתיב (י) ארון הברית, בגין דמונח ביה ברית דאיהו צדיק. ל ובג"כ וזאת התורה, אתחבר וא"ו בזאת, וכדין אשר שם משה, סם חין לעלמא, דהא אילנא דחיי אתדבק בה.

רלד) וכד (יא) לא מכשרין בני נשא עובדיהו, אסתלק וא"ו מזאת. וכדין כתיב, (ט) זאת תהיה תורת המצורע, וזהו חשוב כמת. וכתיב (ט) זאת התורה אדם כי ימות באהל, אסתלק ו' מזאת, ועביד האי אהל נוקמין. היינו דכתיב, (פ) זאת חקת התורה אשר צוה יי, בגין דלא (ח) אתחברו ו' בה, גרמו דסאיבו מקדשא, וגרימו לון מותא. דהא מאן דאפריש לון, גרים מותא לנפשיה.

חלופי גרסאות

כ נ"א מנחן ביה (אמסטרדם קרימונא). ל נ"א בני-כ (קרימונא אמסטרדם). מ נ"א אתחבר (קרימונא אמסטרדם פרמיסלא).
פ. (שם) זהר פקודי דף קד ציון ב.

מסורת הזהר

ז (ויקרא כו) זהר בחקותי דף שו ציון ו' ז"ה דף עה ט"א. ח (דברים ד') זהר חיי שרה דף כו ציון ב'. ט (יהושע ג'). ט (ויקרא יד) זהר ח"ג נב: נג. ט (במדבר יט) זהר שמות דף ו ציון ב'.
דך אמת (א) כלי מלחמה. (ב) אינם הגונים.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

כתוב, וזאת התורה אשר שם משה. בזאת שהיא מלכות ניתנה התורה. בוא וראה, תורה שבכתב נקרא צדיק, ומונחת בזאת שהיא תורה שבעל פה. שברית הזה שהוא יסוד מונח בזאת, שנאמר ארון הברית, שפירושו שמלכות נקרא ארון, משום שמונח בו הברית שהוא צדיק, ולפיכך נאמר וזאת התורה שנתחבר ו' הרומזת ליסוד בזאת ואז אשר שם משה סם חיים לעולם, ש' וס' מתחלפות, שהרי עץ החיים המרומז בו התדבק בה.

רלד) וכד לא מכשרין וכי: וכשבני אדם לא מטיבים מעשיהם, מסתלקת ו' מן זאת, ואז כתוב זאת תהיה תורת המצורע, וזהו מצורע חשוב כמת. וכתוב, זאת התורה אדם כי ימות באהל, נסתלקה ו' מזאת ואהל זה היינו מלכות עושה נקמות. זה שכתוב זאת חקת התורה אשר צוה ה'. כי משום שלא חברו את הו' בה' גרמו שנטמא המקדש וגרמו להם

מיתה

אמצעית של ארץ התחתונה, שהיא נגד הנקודה העליונה.

רלב) מ"ט ביה בהר וכי: מהו הטעם, שבחר בו בהר סיני שלמעלה, דהיינו מלכות, לתת בו תורה שבכתב, וסימנך בארון זה לתת בו הברית. ומשיב, משום שבארון זה מונחים כל טוב הגנוז, ותורה שבכתב שנקרא ברית מונחת בו, וכל כלי המלחמה של המלך נמסרו בידיה, וכל העולמות ממנה יונקים. זכו ישראל לשמור את התורה, אז נתנת להם מכל טוב שבעולם, ואם לא, אז מענישה אותם ז"ש ויסרתי אתכם אף אני. אני זה כנסת ישראל היינו מלכות, וכשתחבר לאני את אות דלת שלה נקראת אדנ"י ודנה את העולם. (ענין ב' הנקודות שבמלכות שהם רחמים ודין עיין בהקדמת ספר הזהר אות קכ"ב קכ"ג ובסלם שם בהמאמר ב' נקודין).

רלג) בג"כ כתיב וזאת וגו': משום זה (דפו"י דף ר"ס ע"ב)

רלה) עד דאתא פרה, וכפרה על בנה. ועבדין מינה הזאה על טמאי מתים. זאת התורה, דלא אתחבר בה וא"ו, עד דעבדו הזאה לאינון כלי מדין. ולבתר, (z) וזאת התורה אשר שם וגו'. חיים אתדבק בה. רלו) (p) וזאת הברכה, ברכה אתדבק בה בהאי זאת. אבל כל אתר דתשכח באורייתא זאת התורה בלא וא"ו, בגין חובה. (r) זאת תורת נגע הצרעת. (s) זאת התורה לכל נגע הצרעת. (t) זאת תורת הקנאות. בגין דסאיבו גרמיהון, וסאיבו מקדשא. (x) זאת תורת העולה לא כתיב ביה וא"ו, עד דיעבדו לה שלימו בני אהרן, לחברא לזאת בבעלה. רלז) (b) וזאת תורת המנחה, לא אתיא על חטא, דהא נדבה היא, או דאתיא עם עולה, והא עבדא עולה שלימו. (g) זאת תורת החטאת, אתיא על חטא, נ דסאיבו להאי זאת. (d) וזאת תורת האשם, בגין דלא עבדו כ"כ פגימו, ובג"כ אתיא דכורא, ולא נוקבא. (h) וזאת תורת זבח השלמים, בגין דאתיין לשלמא אתחבר בה וא"ו. (i) זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת, בגין חטאת דאית בקרא, (z) וחוטא אחד יאבד טובה הרבה. רלח) דא אוקימנא * (כל אתרא, וא"ו מוסיף על ענין ראשון. (n) וזאת התורה אשר שם וגו', מ"ט וא"ו, הא לא אמר זאת בקדוהיתא, אמאי כתיב וזאת. בגין סם חיים דאתדבק בה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

- נ נ"א דסיאבו (אמסטרדם).
 (z) (דברים ד). (p) (שם לג) זהר ויחי דף עז ציון א'.
 (d) (ויקרא יג) זהר ח"ג נא. (s) (שם י"ד).
 (t) (במדבר ה) זהר ח"ג צו. (a) (ויקרא ו'). (b) (שם) זהר ח"ג לב. (g) (שם) זהר ח"ג לב. (d) (שם ז) זהר ח"א רסא. ח"ג לב. (h) (שם) זהר ח"ג יב: לב. (i) (שם) זהר וירא דף לס ציון ד'. (z) (קהלת ט). (n) (דברים ד').

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות.

מיתה בחטא העגל. כי מי שמפריש זהר וז"ל גורם מיתה לעצמו.
 רלה) עד דאתא פרה וכר': עד שבאה הפרה ומכפרת על בנה, ועושים ממנה הזאה על טמאי מתים. נאמר זאת התורה, שלא התחבר בה ו' עד שעשו הזאה לאותם כלי מדין. ואח"כ נאמר וזאת התורה אשר שם וגו'. וזיים התדבקו בה.
 רלו) וזאת הברכה ברכה וכר': וזאת הברכה פירושו ברכה נתדבקה בה בזאת זו, לכן נאמר וזאת, אבל בכל מקום שתמצא בתורה זאת התורה בלא ו' זהו משום חטא. כגון זאת תורת נגע הצרעת. זאת התורה לכל נגע הצרעת. זאת תורת הקנאות. משום שטמאו את עצמם, וטמאו את המקדש. זאת תורת העולה, לא כתוב בו וא"ו, עד שבני אהרן (דפו"י ר"ס ע"ב י) דף רס"א ע"א)

יעשו אותה בשלימות לחבר את זאת שהוא מלכות בבעלה שהוא ז"א.
 רלז) וזאת תורת המנחה וכר': נאמר וזאת ב' כי מנחה לא באה על חטא כי נדבה היא. או שבאה עם עולה, והרי העולה עשאה שלום. זאת תורת החטאת נאמר בלי ו' כי החטאת בא על חטא שטמאו לזאת זו. וזאת תורת האשם נאמר וזאת ב' משום שלא פגם כל כך, ולפיכך בא אשם זכר ולא נקבה. עי"ן לקמן (אות רל"ט) וזאת תורת זבח השלמים שנאמר וזאת ב' משום שבאים להשלים התחבר בה ו'. זאת התורה לעולה ולמנחה ולחטאת שכתוב זאת בלא ו' משום שיש בפסוק חטאת לא כתוב ו' וזאת בטו"ה וחוטא אחד יאבד טובה הרבה.
 רלח) דא אוקימנא בכל וכר': זה העמדנו בכל מקום ו' מוסיף על ענין ראשון. שואל, וזאת

רלט) ט) וזאת הברכה, בגין ברכה, אע"ג דלא כתיב זאת בקדמיתא, או מלה על מה דייתי. אבל בכלהו מ"ט לא כתיב וזאת, בגין דלא אתדבק וא"ו. והאי דכתיב י) וזאת תורת האשם, בגין דכתיב לעיל זאת תורת החטאת, וא"ו מוסיף על ענין ראשון.

רמ) בג"כ אתייהיבת אורייתא בהאי זאת, ובג"כ כתיב, כ) אף אני אעשה זאת, אסלק מינה וא"ו, ותעביד בהו נוקמין. וכלהו קרבנין אתיין לקרבא, להאי זאת לעילא בהאי שלישי. ואנן מקרבין בהאי יומא, תרין פרים במוסף, לאוספא ליה תרין חולקין. איל אחד, לאתחברא ליה חילא דגבורה. שבעה אמרין לקבל כלהו דרגין דיתדון בהאי הלולא. שעיר עזים לכפרא על דסאיבו מקדשא חייבין דלתתא.

רמא) ז) וּבַחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי לִקְבַל דְּרַגָּא דִּיצְחָק, דִּיתְחַבֵּר בֵּיה כִּנְסַת יִשְׂרָאֵל בְּתֵרִין פְּרִים. הַאִי דְכָתִיב, ח) וּתְנַח הַתִּיבָה בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי בַשְּׁבַעַת עֶשֶׂר דַּאֲתוּסְפָא כ"י, דַּאִיְהִי שְׁבִיעִית, עַל עֶשֶׂר סְמִיכָא לַעֲשֵׂרָה. בְּג"כ פֵּר אֶחָד לַאֲוֹסְפָא לִיה חִילָא דַּאִימָא עֲלָאָה לְמִידָן עֲלֵמָא, אֲבָל תֵּרִין לָא, בְּגִין דְּלָא יִכִּיל עֲלֵמָא לְמַסְבֵּל דִּינָא תְּקִיפָא. אִיל אֶחָד גְּבוּרָה דִּילִיה לִישְׁנָא ז) דְּתְקִיפִי י) אִילוּתִי לַעֲזֵרְתִי חוּשָׁה וְהַאִי אִיל תִּשְׁכַּח בְּכֻלָּהוּ מוּסְפִין דְּמוּסִיפִין חִילָא דְּגְבוּרָה עֲלֵיהוּ.

חלופי גרסאות

ע ג"א בחדש (קרימוגא אמסטרדם). צ ג"א בתקופה (קרימוגא).

מסורת הזהר

ט) (שם לג.) י) (ויקרא ז). כ) (ויקרא כו) זהר ח"ג קיד: ז) (במדבר כט) זהר ח"ג דנח: ט) (בראשית ח) זהר בהר דף ו' ציון ס'. י) (תהלים כב) זהר תרומה דף עד ציון פ.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבות

לו תוקף הגבורה להמתיקו, שבעה כבשים נגד כל המדרגות חג"ת נהר"ם המתייחדים בהלל זה. שעיר עזים לכפר על טומאת המקדש של החייבים של מטה.

רמא) זכח"ד השביעי לקבל וכו':
ובחדש השביעי נגד מדרגת יצחק, שתתחבר בו כנסת ישראל היינו מלכות בשני פרים. זה שכתוב ותנח התבה בחדש השביעי בשבעה עשר, שנתוסף כנסת ישראל שהיא ספירת השביעית, על עשר, שנשמכה לעשרה. כי אחד עשרת ימי תשובה ננסרת הנוקבא ויש לה ע"ס ועולה בנעילת יום כפורים עם ז"א לג"ד דא"א. משום זה פר אחד להוסיף לה כח של אם העליונה בינה לדון העולם, אבל לא שני פרים כי העולם לא יכול לסבול את הדינים החזקים. איל אחד, גבורה שלו, איל לשון חזק כמ"ש אילותי לעזרתי חושה, ואיל זה תמצא בכל המוספים של המועדים שמוסיפים כח של גבורה עליהם. חוץ משבת שיש בו מנוחה

וזאת התורה אשר שם וגו' מהו הטעם שכתוב ו' הרי לא אמר זאת בתחלה שיוסיף עליו וזאת, ולמה כתוב וזאת. ומשיב, משום סם חיים המרווח בו שנתדבק בנוקבא.

רלט) וזאת הברכה בגין וכו': וזאת הברכה משום הברכה אע"פ שלא כתוב זאת בתחלה, או דבר אחר שיבוא להוסיף עליו. אבל בכלם מהו הטעם שלא כתוב משום ש' לא נתדבקה בנוקבא. וזה שכתוב וזאת תורת האשם, משום שכתוב למעלה זאת תורת החטאת באה הו' ומוסיפה על ענין הראשון. רמ) בג"כ אתייהיבת אורייתא וכו':

משום זה ניתנה התורה בזאת זו, ומשום כך כתוב, אף אני אעשה זאת, אסלק ממנה את ו' ותעשה בהם נקמות. וכל הקרבנות באים לקרב זאת זו שהיא מלכות למעלה, בזה השלישי תפארת ז"א ואנו מקריבים ביום זה בחג השבועות, שני פרים במוסף להוסיף לו שני חלקים שהם חכמה וחסדים, איל אחד לחבר (דפו"י דף רס"א ג, א)

בר משבתא, דאית ביה נייחא, ולית ביה דינא כלל, דאתגליא עתיקא קדישא, חידו וטבאן ק לכלהו ר עלמין.

(רמב) (ט) כבשים בני שנה, למיהב חילא לכלהו דרגין. שעיר עזים. דלא יתחזי (א) סאיבו במקדשא, ביומא דדינא. ובהאי יומא אתחבר גבורה עלאה, בדינא תתאה ש דר"ה, למידן עלמא. ת"ח, גבורה דינא קשיא, כ"י דינא רפיא. אך חובת היום פר אחד, בגין דיכיל עלמא למסבל.

(רמג) ובג"כ בריש ירחא תרין פרים דהיא כפרה. בעשרה לירחא, לקבל דרגא דמשה. במוסף דיליה, פר בן בקר אחד, דלא אתוסף ביה דינא כ"כ, בגין דהוא יומא דכפרה. איל אחד תקיף, לתברא רשיעי עלמא, ובעינן למעבד נייחא לשככא רוגזא.

(רמד) כבשים שבעה, לאוספא לכלהו דרגין. שעיר עזים אחד אתוסף הכא, בחובת היום, לכפרא על ת סואבת מקדשא, בגין דקב"ה מלעילא מכפר כלא, ולא ישתאר סאיבו בעלמא. בג"כ חד ביומא, לכפרא קודש הקדשים חד זמנא בשתא, בגין דלא אשתכח כ"כ סאיבו תמן. וחד לברא, למזבח החיצון, דלא אשתכח סאיבו בעלמא.

(רמה) בחמשה עשר לירחא, לקבל דרגא דאהרן, דאחיד בהו"ד, ואסתלק נמי בחס"ד. ובג"כ, בהאי זמנא, אפילו עם כל אומין דעלמא, עביד קב"ה

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ק נ"א דכלהו (אמסטרדם). ר בכל הדפוסים הגירסא

(ס) (במדבר כח).

הנכונה עלאין והגירסא (עלמין) מוקפות. ש הכי

גרים בדפוס פרמיסלא וכלל הדפוסים גרים דר"ח. ת נ"א סואבות (קרימונא).

דרך אמת (א) טומאה.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

במוסף שלו נגד מדרגת משה, פר בן בקר אחד, כי לא נוסף בו דין כל כך משום שהוא יום של כפורים. איל אחד חזק, לשבור את רשעי עולם, וצריכים לעשות נחת ופיוס לשכך את הרוגו. דהיינו השעיר לעזאזל.

(רמד) כבשים שבעה לאוספא וכ"י: כבשים שבעה להוסיף שפע לכל המדרגות, שעיר עזים אחד נוסף כאן בחובת היום לכפר על טומאת המקדש, משום שהקב"ה ממרומים מכפר הכל ולא ישאר טומאה בעולם. לפיכך, אחד ביום הכפורים לכפר על קודש הקדשים פעם אחת בשנה, שלא ימצא שום טומאה שם. ואחד לחוץ, למזבח החיצון, שלא ימצא טומאה בעולם.

(רמה) בחמשה עשר לירחא וכ"י: בחמשה עשר לחודש מקריבים מוסף שלו נגד מדרגת אהרן שנאחו בהוד, ועלה ג"כ לחסד. ומשום זה בונה הזמן עושה הקב"ה חסדים אפילו

מנוחה, ואין בו דין כלל. שמתגלה העתיק הקדוש, ונמצא שמחה טובה בכל העולמות. כי בשבת הזווג הוא פב"פ ואין שום דין, אבל אי אפשר להמלכות לעלות לא"א לפני גמר התקון רק עד או"א עלאין. משא"כ ביום כפורים שזו"ן הם אב"א יכולה לעלות עם ז"א עד הכתר שלו.

(רמב) כבשים בני שנה וכ"י: לתת כח לכל המדרגות. שעיר עזים כד"י שלא תראה שום טומאה במקדש ביום הדין. וביום הזה מתחברת גבורה עליונה בדין התחתון של ר"ה לדון את העולם. בוא וראה, גבורה היא דין קשה, כנסת ישראל, מלכות, היא דין רפה. אך חובת היום הוא פר אחד ולא יותר, כדי שתהיה יכולת בעולם לסבול את הדינים.

(רמג) ובג"כ בריש ירחא וכ"י: ומשום זה בראש חדש, שני פרים שהוא זמן כפרה. בעשרה לחודש דהיינו יום כפור. מקריבים (דפוי" דף רס"א ע"א)

טיבו. בגין דאתוסף חס"ד דאהרן, עם חס"ד דאברהם. ואינון מקרבין ביה בשבעה יומין קרבנין עלוון. בגין דיחדו כוליה עלמא בחדוותא דישראל.
 רמו) ע' פרים, לקבל ע' אומין א עכו"ם דעלמא. וביומא קדמאה
 ט) פרים שלשה עשר, לאחזאה דלאו אינון כדאי לאתקיימא בעלמא, אלא בטיבו דקב"ה, דאית ביה תליסר מכילין דרחמי.
 רמוז) אילים שנים, למהוי תקיפו לההוא דרגא דחס"ד עלאה, על חד תרין, ממה דמקרבין בכלהו מוספין, בגין דהאי חגא איהו לקבל דרגא דאהרן, דאחיד בדרגא שתייתי. ואקרי יום שתייתי. יומא דקב"ה אלף שנין.
 רמח) ובההוא יומא, זמין קב"ה ב לאוספא על חד תרין טיבו לעמיה.
 הה"ד, ט) והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו ג אז והיה משנה ד על אשר ילקטו יום יום. ובכלהו דרגין דלעילא אתוסף ברכאן.
 רמט) ובההוא יומא ייתי מלכא משיחא, ה ויתקרי חג האסיף, דיכנש קב"ה ביה גלותא דעמיה. הה"ד, ז) והיה ביום ההוא יוסיף יי שנית ידו לקנות את שאר עמו. ויתקרי חג הסוכות, דכלהו שבעה דרגין חפיין על ישראל כסוכה. ובג"כ כלהו ענני כבוד אזלין עם ישראל במדברא בזכותא דאהרן.
 רנ) בג"כ י"ד אימרין בכל יומא, ובשבעה יומין הא שבעתים, וינהיר

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א נ"א ל"ג עכו"ם (קרימונא). ב נ"א לאתוספא (קרימונא). ג נ"א ל"ג או (קרימונא). ד נ"א גרים את ולא גרים על (קרימונא). ה נ"א ויקרי (קרימונא אמסטרדם). ו נ"א ויקרי (קרימונא אמסטרדם).

ט) (שם כט) זהר מצורע דף טז ציון ה'. ט) (שמות טז). ז) (ישעיה יא) זהר ח"א רטו: ח"ב נד.

מעלות הסולם

מאמר המזכח והקרבות

יום הששי, יומו של הקב"ה הוא אלף שנים. רמח) ובההוא יומא זמין וכו': ובאותו יום היינו בחג הסוכות עתיד הקב"ה להוסיף חסדים לעמו, על אחד שנים. כלומר, כפ"ל. ז"ש והיה ביום הששי והכינו את אשר יביאו אז והיה משנה על אשר ילקטו יום יום. ובכל המדרגות שלמעלה נוסף ברכות.

רמט) ובההוא יומא ייתי וכו': ובאותו יום, היינו בחג הסוכות, יבא מלך המשיח ויקרא חג האסיף, שיאסוף הקב"ה בו את עמו מן הגלות, ז"ש והיה ביום ההוא יוסיף ה' שנית ידו לקנות את שאר עמו, ויקרא חג הסוכות, שכל שבע המדרגות חפים על ישראל כסוכה. ולפיכך הלכו כל ענני כבוד עם ישראל במדבר בזכותו של אהרן.

רנ) בג"כ י"ד אימרין וכו': משום זה מקריבים ארבעה עשר כבשים בכל יום, ובשבעה ימים הרי שבעתים. ויאיר הקב"ה את

אפילו עם כל אומות העולם. משום שנוסף חסד דאהרן עם חסדו של אברהם, והם מקריבים, כלומר אנו מקריבים עליהם, בו בשבעת הימים של סוכות קרבנות ועולות, משום שיתייחדו כל העולם בשמחתם של ישראל.

רמו) ע' פרים לקבל וכו': ע' פרים נגד שבעים אומות עכו"ם שבעולם. וביום הראשון מקריבים פרים שלשה עשר, להראות שאין הם כדאי להתקיים בעולם, אלא בחסד הקב"ה שיש לו י"ג מדות הרחמים.
 רמוז) אילים שנים למהוי וכו': אילים שנים כדי שתהיה חוזק לאותה המדרגה של חסד עליון, על אחד שנים היינו כפ"ל, ממה שמקריבים בכל המוספים. משום שחג הזה הוא נגד מדרגת אהרן שבזכותו היו העננים חופפים על ישראל כסוכות. שהוא אחוה במדרגה הששית (עיי' לעיל אות קנ"ד) ונקרא (דפו"י דף רס"א ע"א)

שבעתים נהירו דשמשא, וקב"ה ירחם על עלמא. ושעיר עזים אחד חטאת. לכפרא על סאיבו מקדשא, דסאיבו אומי עלמא ז עכו"ם. ביומא תניינא, לקבל דרגא דיצחק. ביומא תליתאה, לקבל דרגא דיעקב. ביומא רביעאה, לקבל דרגא דיוסף. ביומא חמישאה לקבל דרגא דמשה. ביומא שתיתאה לקבל דרגא דאהרן.

רנא) ותא חזי, בהאי חגא, (ב) ובחגא דפטירו, שבעה יומי, דכלילן כלהו יומין דלעילא בהו, מה דלית כן בשאר חגין. דמקרבין בהו מוסף. אלא היינו דאוקימנא ברזא דמהימנותא, (ק) מחשוף הלבן אשר על המקלות, די לכל אינון שבעה, שבעה דרגין אסחר לון, * בסטר דחס"ד. חגא דפטירא, לקבל אברהם, דאתי מחס"ד. בג"כ כלהו דרגין תמן, דהא לכלהו דרגין אסחר יעקב שלימא, לסטרא דחס"ד. האי חגא לקבל דרגא דאהרן, דאחיד בחסד, כלהו עמיה.

רנב) ד"א בגין דכלהו דרגין, וכלהו זכאין, כד נפקו ישראל ממצרים, קב"ה אתגלי תמן בכתרוי. וזמין למעבד כן, ביומא דייתי משיחא. בג"כ כלהו כתרין רמיון הכא והכא. ונטלין על (ג) חד תרין שפע ברכאן, הכא מהתם. רנג) והתם על חד שבעה, משאר מוספין. הה"ד, (ד) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות. כיום צאתך הוה ליה למימר, מאי כימי. דכלהו יומין

חלופי גרסאות

ז נ"א ל"ג עכו"ם (קרימונא).

מסורת הזהר

(פ) (בראשית ל. ו) (מיכה ז) זהר שמית דף מב ציון ל'.

דרך אמת (ב) ובחג המצות. (ג) כפליים.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

שהם המסכים. (עיין בפרשת ויצא ב"סלט" מאמר המקלות) ולכן חג המצות לנגד אברהם הבא מחסד. ומשום זה כל שבע המדרגות שם, כי יעקב השלם סבב לכל המדרגות לצד החסד, והחג הזה דהיינו סוכות הוא נגד מדרגת אהרן בסוד העננים, שאחוזים עמו כל המדרגות בחסד. רנב) ד"א בגין דכלהו וכו': דבר אחר, עוד טעם שלכן יש מוסף בחג המצות ובחג הסוכות כל שבעת הימים. משום שכשיצאו ישראל ממצרים נתגלה שם הקב"ה בספירותיו לכל המדרגות ולכל הצדיקים. ועתיד הקב"ה לעשות כן ביום ביאת המשיח. משום זה כל הספירות רמוזות כאן ביציאת מצרים, וכאן בביאת המשיח. ולוקחים כפליים שפע ברכות כאן בביאת המשיח. משם, ביציאת מצרים. רנג) והתם על חד וכו': ושם ביציאת מצרים היה על אחד משאר המוספים כפול לשבע. ז"ש כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות

את אור השמש שבעתים, והקב"ה ירחם על העולם. ושעיר עזים אחד לחטאת, לכפר על טומאת המקדש, שטמאווה אומות העולם עכו"ם. ביום השני נגד מדרגת יצחק. ביום השלישי נגד מדרגת יעקב. ביום הרביעי נגד מדרגת יוסף. ביום החמישי נגד מדרגת משה. ביום הששי נגד מדרגת אהרן. (עיין לעיל אות קנ"ד).

רנא) ותא חזי בהאי וכו': ובוא וראה, שואל למה בחג הזה היינו בחג הסוכות ובחג המצות, שבעת הימים שבהם כוללים את כל הימים, שהם הספירות חג"ת נהי"מ שלמעלה, ומקריבים בהם קרבן מוסף בכל יום, מה שאין כן בשאר החגים. ומשיב: זה שהעמדנו בסוד האמונה, פירוש הכתוב מחשוף. הלבן אשר על המקלות, אשר יעקב חשף וסבב בכחינת החסד הנקראת לבן, לכל שבע המדרגות שיש לכל אותם שבעת הימים, המאירים על המקלות (דט"ו דף רס"א ע"א * דף רס"א ע"ב)

עלאין אזדמנו התם. ואזדמנו הכא. בג"כ נפלאות: ג' פלאות, חמשין פלאות. דהא ג' תרעין דבינ"ה, פתח קב"ה לאפקא לון מתמן. ובגיני כך, באורייתא אדכר יציאת מצרים ג' זמנין, לקבל ג' תרעין, כדין יעביד - ליומא משיחא. רנד) ומאי אראנו. אלא אראנו לההוא (ב) סבא, דחזא בקדמיתא. דכתיב, (ו) וירא ישראל את היד הגדולה, כדין זמין למחזי פורענותא דאדום. רנה) ד"א, דבגיניהון דשבעה צדיקיא, זמין קב"ה לאעברא לכל אומין דעלמא, ולא ישתאר בעלמא אלא קב"ה בלחודוי, וישראל גוי אחד, בג"כ הכא שבעה יומין. ת"ח, דבג"כ מתמעטין והולכין. וביומא תמינאה, שלטין ישראל לחודייהו בעלמא, ומקריבין פר אחד, איל אחד, רזא דיחודא. רנו) שבעה כבשים, לקבל שבעה דרגין. שיעיר עזים, אע"ג דבההוא זמנא יעבריניה קב"ה מעלמא, עכ"ד ישתאר מניה, דלא יתבטלון מפריה ורביה. ובההוא זמנא יפקון מים חיים מחכמה עלאה. (ח) חצים אל הים הקדמוני, דא חסד עלאה. וחצים אל הים האחרון, דא גבור"ה תתאה וגבור"ה עלאה. בקיץ ובחורף, בסטרא דאשא ובסטרא דמיא. דלא ישתאר דינא בעלמא אלא כלא רחמי וחיים וחירו בעלמא.

חלופי גרסאות

ג' א ליומי (קרימונא אמסטרדם).

מסורת הזהר

(ש) שמות יד) זהר בראשית ב' דף קעג ציון ג'.

(ת) (זכריה יד) זהר ח"ג קעא. ז"ח סו ט"ב של"ח.

דרך אמת (ב) ליעקב אבינו.

מעלות הסולם

מאמר המזכה והקרבנות

להעביר לכל אומות העולם ולא ישאר בעולם רק הקב"ה בלבדו, וישראל גוי אחד. משום זה כאן בפסח וסוכות ז' ימים. בוא וראה שמשום זה פרי החג מתמעטים והולכים. וביום השמיני שולטים ישראל לבד בעולם. ומקריבים פר אחד, איל אחד, בסוד היחוד.

רנו) שבעה כבשים לקבל וכו': שבעה כבשים של שמיני עצרת נגד ז' מדרגות שהן חג"ת נהי"מ. שיעיר עזים, אע"פ שבזמן ההוא יעביר אותו הקב"ה מן העולם עכ"ז ישאד חלק ממנו כדי שלא יתבטלו מפריה ורביה (עיין מדרש הנעלם חיי שרה אות ק"פ קפ"א) ובעת ההוא יצאו מים חיים מהחכמה העליונה, חצים אל הים הקדמוני, זה חסד העליון בינה. וחצים אל הים האחרון היינו מלכות, וזה כולל הגבורה התחתונה היינו נקודת מנעולא. והגבורה העליונה היינו נקודת מפתחא. בקיץ ובחורף בצד האש ובצד המים שלא ישאר דין בעולם אלא הכל רחמים וחיים וחרות בעולם (עיין בזהר שלח בסלט מאמר חצים אל הים הקדמוני וגו').

ותא

נפלאות. ושואל כיום צאתך היה לו לומר, מהו כימי. ומשיב שכל הימים העליונים היינו הספירות הזדמנו ובאו שם ביציאת מצרים. ומזדמנים לבוא כאן בביאת המשיח. לפיכך נאמר נפלאות נוסטרוקון: ג' פלאות. חמשים פלאות. שהרי חמשים שערים של בינה פתח הקב"ה להוציאם משם ממצרים. ולפיכך נזכר בתורה יציאת מצרים חמשים פעמים, נגד חמשים שערים כזה יעשה הקב"ה לימות המשיח.

רנד) ומאי אראנו. אלא וכו': שואל, ומה אראנו, כלומר, למי יראה. ומשיב אלא אראנו לאותו הזקן יעקב אבינו שראה בתחלה ביציאת מצרים שכתוב וירא ישראל את היד הגדולה, כך הוא עתיד לראות עונשו של אדום.

רנה) ד"א דבגיניהון דשבעה וכו': טעם אחר למה בפסח ובסוכות ישנו מוסף כל שבעת הימים. כי בשביל ז' הצדיקים הרמוזים בשבעת הימים אלה, עתיד הקב"ה (דפו"י דף רס"א ע"ב)

רנז) ותא חזי, בהאי חגא עבדין נסוך המים. ח נביע דחסד, ג) באינון שיתין מששת ימי בראשית. וכלהון שבעה יומין עלאין, מקבלין מאינון מים חיים דנפקין מירושלם עלאה טמירא. ובאן אתר רמיז לאינון מים חיים. באינון שיתין.

רנח) וחסידי וצדיקי חדאן בהאי ד) הלולא, בגין דרמיזא לההוא טיבו דזמין קב"ה למעבד, כד יעבר קב"ה סאיבו מארעא, דיתתון אינון מים חיים טהורים באינון שיתין, בההוא מזבח עלאה, ההוא ים האחרון. ואינון תלתא לוגין מים, י"ח ביצים, לקבל צדי"ק דאקרי ח"י העולמים. ועל ידיה מים נחתין באינון שיתין.

רנט) ות"ח, הלל הזקן כד הוה חזי בהאי הלולא, אמר אם אני כאן הכל כאן. ואם אין אני כאן מי כאן. הוה רמיז ואמר, אי שכינתא דאקרי אנ"י שריא כאן, הכל כאן, ההוא אתרא דאקרי כ"ל דאתי לאזדווגא בה. ואם אין אני כאן, מי כאן. דהא לא כ חשיבו טיבו שלימא, בגין דשכינתא לא שריא בארעא קדישא.

רס) אבל כד ישתלמו אינון פרים, כדין כתיב, א) ושאתם מים בששון ממעיני הישועה. מאן אינון. שית מעייני, דאינון מריקין בהאי ישועה. וכדין

חלופי גרסאות

מסודת הזהר

א) (ישעיה יב) זהר בלק דף קעח ציון כ'.
 ח נ"א נביעו (קרימונא). כ נ"א חשיבא (קרימונא)
 א) דרך אמת ג) באותן הנקבים שהיה תחת המזבח אשר עליהן אמרו רז"ל השיתין מששת ימי בראשית נברא. ד) בשמחת נסוך המים.

מעלות הסולם

מאמר המזבח והקרבנות

שלשה לוגים מים הרומזים על ג' קוים י"ח ביצים כל אחד כולו מו'. והם י"ח ביצים נגד הצדיק יסוד שנקרא חי העולמים וע"י היסוד יורדים המים באותן הנקבים של המזבח.

רנט) ות"ח הלל הזקן וכו': וברא וראה הלל הזקן כשהיה שמח בשמחה זו של שמחת בית השואבה אמר אם אני כאן, הכל כאן, ואם אין אני כאן מי כאן. ומפרש שהיה מרמז ואומד אם השכינה שהיא מלכות הנקראת אני שורה כאן, הכל כאן, פירוש מקום ההוא הנקרא כל היינו יסוד הבא להזדווג עמה. ואם אין אני כאן, מי כאן שהרי אין החסד נחשב לשלם בשביל זה שהשכינה לא שורה בארץ הקודש.

רס) אבל כד ישתלמו וכו': אבל כשיושלמו אותם הפרים, שהם נגד ע' האומות, אז כתוב ושאתם מים בששון ממעיני הישועה. שואל מי הם מעינות הישועה. ומשיב הם ש מעיינות דהיינו חג"ת נה"י שהם מודיקים שפע

רנז) ותא חזי בהאי וכו': בחג הזה היינו חג הסוכות, עושים נסוך המים, הרומזים על נביע של חסד היינו חסדים וחכמה יחד כי חסד בגימטריא ע"ב שהוא הארת חכמה. באותן הנקבים. של המזבח שהם מששת ימי בראשית. וכל שבעת הימים העליונים היינו חג"ת נה"י מקבלים מאותם מים וזיים היוצאים מירושלים העליונה הגנוזה שה"ס או"א עלאין הפנימיים המבוארים בסוד השבועה שנשבע הקב"ה שלא יכנס בירושלים של מעלה וכו'. ובאיזה מקום רמוזים אותן מים החיים באותן הנקבים של המזבח (ענין נסוך המים עיין בסלם סוף פרשת פנחס מאמר נסוך המים).

רנח) וחסידי וצדיקי חדאן וכו': וצדיקים וחסידים שמחים בהלל הזה, משום שרומז לאותו החסד שעתיד הקב"ה לעשות, כשיעביר הקב"ה את הטומאה מן הארץ שירדו אותם מים חיים הטהורים מאו"א הפנימיים באותן הנקבים במזבח העליון ההוא שהוא מלכות שהיא ים האחרון. (כנ"ל אות רנ"ה) והם (דפו"י דף רס"א ע"ב)

עלמא כוליה בחדוה, בגין דנפקא שכינתא מבין ההוא סאיבו דשאר עמין.
 בג"כ ב) ביום השמיני עצרת תהיה לכם.

מאמר עשר נטיעות, ערבה, וניסוך המים הלל"מ

רסא) תא חזי, עשר נטיעות, ערבה ונסוך המים, הלכה למשה מסיני. שאר
 מלי דאורייתא תורה, והכא הלכה. מ"ט. אלא, בגין דהאי אתרא, דאקרי הר
 סיני, תורה שבע"פ, אוליפת ליה למשה, לקשרא קשרין דמהימנותא.

רסב) אינון עשר 2 נטיעין דנצב קב"ה, דהא אחיד לון בההוא אתרא,
 דאקרי ערב שביעית, ויעבדון פרי בההוא בית סאה, בגין דייתי מזונא לעלמא,
 בהאי שביעית, דלית לון מזונא, אלא מההוא שתא שתיתאה, דורעין בה זרעין.
 הה"ד, א) זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד. מה דזרעין, יהא לההוא אתרא
 דאקרי צדקה שלימא. וכדין 3 קצרו לפי חסד, כדין יהא טיבו עלאה, ומאן איהו
 4 לפי חסד. דא אברהם.

רסג) ותא חזי, לתתא, שבעה עיבדון אית ביניהון: זריע"ה, לקבל
 אימא עלאה. הה"ד, ד) הא לכם זרע. קציר"ה, ה) לקביל דרגא דאברהם. הה"ד,
 קצרו לפי חסד. דיש"ה בחרוץ. לקבל דרגא דיצחק, דעביד דינא, ואפריש
 6 תבן מההוא בר. דינא אפריש מניה, ועבד דינא ברשיעי עלמא, וכדין אינהו
 כמוץ לפני רוח.

חלופי גרסאות

2 נ"א נטיעין (קרימונא). 3 נ"א וקצרו (אמסטרדם).
 4 נ"א פי חסד (קרימונא אמסטרדם). 6 נ"א תבל
 (קרימונא).

מסורת הזהר

ב) (במדבר כט) זהר נח דף לח ציון ב'. ג) (הושע י')
 זהר ח"ב נט. ד) (בראשית מז) זהר פנחס דף כג
 ציון פ'.
 דרך אמת ה) כנגד המדה.

מעלות הסולם

מאמר עשר נטיעות ערבה ונסוך המים הלל"מ

קומות כדי שיבוא מזונות לעולם בשביעית
 זו שהיא מלכות שאין לה מזונות אלא מאותה
 שנה הששית שהיא יסוד שזורעים בה זרעים.
 ז"ש זרעו לכם לצדקה קצרו לפי חסד. פירוש
 מה שזורעים יהיה למקום ההוא שנקרא צדקה
 שלמה. ואז קצרו לפי חסד. אז יהיה לכם
 הטוב העליון, ומה הוא. לפי חסד. היינו
 אברהם.

רסג) ותא חזי לתתא וכו': ובוא וראה
 למטה בעולם הזה, יש שבע פעולות בין
 הזריעה עד האכילה, זריעה, היא נגד אמא
 עלאה היינו בינה ז"ש הא שהיא בינה לכם
 זרע. קצירה, נגד מדרגת אברהם היינו חסד.
 ז"ש קצרו לפי חסד. דישא בחרוץ. נגד מדרגת
 יצחק שע"י הדישה עושה דין, ומפריש את
 התבן מן התבואה ההוא. ומפריש את הדין
 ממנו, ועושה דין ברשעי עולם, ואז הם כמוץ
 לפני רוח. פירוש. כי עם גילוי קו השמאל,
 שהוא יצחק המגלה הארת החכמה, אז באותה
 עת

שפע בהישועה הזו היינו מלכות, ואז כל
 העולם יהיה בשמחה, משום שיצאה השכינה
 מתוך הטומאה ההיא של שאר האומות. ומשום
 זה כתוב ביום השמיני עצרת תהיה לכם.
 רסא) ת"ח עשר נטיעות וכו': בוא
 וראה, עשר נטיעות. ערבה. ונסוך המים. הם
 הלכה למשה מסיני. שאר הדברים של התורה,
 נקראים תורה מסיני. וכאן נקראים הלכה. מהו
 הטעם. ומשיב אלא משום שמקום הזה שנקרא
 הר סיני היינו המלכות, שהיא תורה שבעל
 פה, למדה לו למשה לקשר את הקשרים של
 האמונה. ולכן נקראים הלכה אותיות הכלה
 שהיא מלכות.

רסב) אינון עשר נטיעין וכו': אותן
 עשר הנטיעות, דהיינו עשר הספירות שנטע
 הקב"ה, שהרי הקב"ה מאחד אותן באותו
 המקום שנקרא ערב שביעית, היינו ביסוד,
 שנקרא ערב שביעית. ויעשו פרות באותו בית
 סאה הכולל נ' על נ' היינו פרצוף שלם בחמש
 (דס"ו דף רס"א ע"ב)

רסד) והאי רוח, דא דרגא דיעקב. ה) ותחי רוח יעקב, ולקבליה זור"ה, וההוא מוץ, לאשא אתייהיב למיכל. טווח"ן. לקבל דרגא דמשה. ל"ש, לקבל דרגא דאהרן. אופ"ה, לקבל דרגא דצדי"ק, ואתעביד לח"ם ז בידוי דצדיק, בההוא אור דאית בציון. הה"ד, ו) נותן לחם לכל בשר. בקדמיתא לכ"ל, ולבתר לההוא אתר דאקרי * בשר. ומאי לחם. דא קיומא.

רסה) ובהאי שתא שביעתא, לא עבדין עבידתא, אלא אכלין ההוא לחם דאתייהיב להו משתא שתיתאה. וכלהו עלמין בחדוה נייחין. וכלהו, מסכני ועתירי, כלהו שוויין בהאי אתר. דהא כלהו תתאי מהאי שתא שביעתא מתזנין. רסו) ואי בר נש עביד באינן פירין סחורתא, האי דאתרא דעניותא, מנע מניה ברכאן, בג"כ מנע מניה ברכאן. ובעי בר נש לאחזאה בהאי ארעא קדישא דקב"ה, אית ליה נייחא בבעלה, וקב"ה יהיב לחם להאי כ"ל. וכ"ל לההוא אתרא דאקרי בש"ר מבשרי, ולית לה נהורא מדילה אלא הנהו ספיחי דשתיתאה, דאזדרעו בה ממילא.

רסז) ובעי בר נש בההוא ערב שביעית, למעבד עבידתא דארעא, באינן עשר נטיען ק אשתלימו בה, דתתיחד האי ארעא בהו, ולא תתפרש

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (שם מה) זהר וישב דף ט ציון ז' ו) (תהלים ז ג"א בידו (קרימונא). ק ג"א אשתלמו (קרימונא קלו) זהר ח"ב קנב. קסת:

מעלות הסולם

מאמר עשר נטיעות ערבה ונסוך המים הל"מ

רסו) ואי בר נש וכו': ואם אדם עושה סחורה באותם הפירות של שביעית, שזה מקום של עניות ומנע מעצמו ברכות כי מלכות צמצמה את עצמה לא לקבל, ולכן היא זלה ועניה ולית לה מגרמה כלום. ומשום זה היא מונעת ממנו מזה שעושה סחורה בפירות שביעית, ברכות. וצריך אדם לראות בארץ הקדושה הזאת של הקב"ה שיש לה מנוחה בבעלה היינו ז"א, והקב"ה שהוא ז"א נותן לחם לכל הזה, שהוא יסוד, וכל נותן למקום ההוא שנקרא בשר מבשרי היינו מלכות שאין לה אור משלה, אלא אותם הספיחים של השנה הששית, הנזרעים בה ממילא.

רסז) ובעי בר נש וכו': וצריך האדם בערב שביעית ההוא, דהיינו ביסוד, שהוא שנה הששית לעשות עבודת הארץ שאותן עשר הנטיעות נשלמות בה, שתתייחד אותה הארץ היינו המלכות עמהן ולא תתפרש מהן ותקרא גם היא נטיעה. נטע שנטע הקב"ה כדי שלא ימנע ממנה אותו הטוב שיש לה עם בעלה מנוחה בשביעית. ואין להקשות הלא כתוב בספר יצירה עשר ולא אחד עשר וכנראה מכאן

עת שהחכמה נגלית בשביל הצדיקים, נגלה יחד עמה הרבה דינים קשים ומרים על הרשעים שרוצים להמשיכה ממעלה למטה. רסד) והאי רוח דא וכו': ורוח זה היינו מדרגת יעקב, כמ"ש ותחי רוח יעקב. ונגדו פעולת זורה לרוח ומוץ ההוא ניתן לאכילת האש. כי יעקב הוא בחינת קו האמצעי המכניע את השמאל לימין, וממעט אותו מג"ר לו"ק. טוחן נגד מדרגת משה נצח. לש נגד מדרגת אהרן הוד. אופה נגד מדרגת צדיק היינו יסוד, ונעשה לחם בידי הצדיק באותו אור שיש בציון. ז"ש נותן לחם לכל בשר בתחלה לכל שהוא יסוד ואח"כ לאותו המקום שנקרא בשר היינו מלכות. (לקמן אות רס"ו) ומהו לחם. זה קיום.

רסה) ובהאי שתא שביעתא וכו': ובשנת השביעית הזאת, לא עושים עבודה, אלא אוכלים אותו הלחם שניתן להם משנה הששית, וכל העולמות נוחים בשמחה, וכולם עניים ועשירים כולם שוים במקום הזה. שהרי כל התחתונים משנת השביעית הזאת שהיא מלכות הם נזונים.

(דפו"י דף רס"א ע"ב * דף רס"ב ע"א)

מנייהו, ותתקרי אף היא נטיעה, נציבו דנצב קב"ה, בגין דלא יתמנע מינה
ההוא טיבו, דאית לה ר עם בעלה נייחא בשביעית.

רסח) בג"כ אדם ביומא שתיתאה אתברי, ואזדווגת עמיה בת זוגיה,
לאתענגא בשבתא. והשתא אזדווגת צד"ק בשתיתאה, למיהב נהירו להאי
הר סיני.

רסט) ות"ח, הר חורב אתקרי, כד אזדווג עמיה וא"ו. ואי בני נשא
מפרשין וא"ו מינה, אקרי חרב ליי. דהא חרב כתיב, ועבדא נוקמין. בג"כ,
הלכה למשה מסיני, תורה שבע"פ, דיכללון יתה באינן עשר נטיעין, ערב
שביעית, וייתי מזונא לעלמא בשביעית, דהוא אתרא דלית לה נהורא, אלא
מה דאתייהיב לה מההוא וא"ו.

רע) ות"ח, ישראל כד עבדו עגלא, ואפרישו ברכאן מהאי הר חרב,
דאפרישו מניה וא"ו, וקציצו בנטיעות, באינן נטיעין. מה כתיב, (ז) ויתנצלו
בני ישראל את עדים מהר חורב. ההוא עדי עלאה, תפלין דרישא, (ח) ודרעי
דשוויין ביד כהה, אעדיאו מנהון. ומאן אתר אתייהיב לון. מהר חורב, כד
אזדווג בה וא"ו. והשתא (ח) נרגן מפריד אלוף, ואתערו עליהון חרב.

רעא) בג"כ בני לוי דעבדו לוייה להאי אתרא, אתפרעו מנהון. הה"ד,
(ט) ויעמד משה בשער המחנה ויאמר מי ליי אלי ויאספו אליו כל בני לוי.
דהא לא עבדו פרודא, אלא (א) לוייה.

חלופי גרסאות

ר נ"א לא גריס עם (טרמיסלא). ש נ"א ורעא
(קרימנא אמסטריס).

מסורת הזהר

(ז) (שמות לג) זהר נה דף לג ציון ב'. (ח) (משלי טז)
בראשית א' דף ש"ב ציון ב'. (ט) (שמות לב).

דרך אמת (א) חבור דזווג, מלשון לויית חן וגו'.

מעלות הסולם

מאמר עשר נטיעות ערבה ונסוך המים הלל"מ

הנטיעות שהן הספירות דז"א שהוא בחינת
משה, ערב שביעית, ויבוא מזונות לעולם
בשביעית, שהיא המקום שאין לה אור מעצמה,
אלא מה שניתן לה מן ו' ההיא.

רע) ות"ח ישראל כד וכו': ובוא וראה,
ישראל כשעשו את העגל, הפרישו את הברכות
מן אותו הר חרב שהפרישו ממנו את הו'
וקצצו בהנטיעות, באותן עשר נטיעות. מה
כתוב, ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר
חורב, אותו עדי עליון היינו תפלין של ראש,
ותפלין של יד, שמניחים ביד כהה הסיד מהם.
ומאיזה מקום ניתן להם מהר חורב, כשנזדווג
עמו ו' היינו ז"א. ועתה במעשה העגל, נרגן
מפריד אלוף ונתעורר עליהם חרב.

רעא) בג"כ בני לוי וכו': משום זה בני
לוי העושים לוייה למקום הזה, כי לוי הוא
לשון לויית ודבקות, נפרעו מהם, ז"ש, ויעמד
משה

מכאן לכאורה שישנן עשר נטיעות מלבד
המלכות. התשובה היא, מפני שחושב עטרת
היסוד לנטיעה בפני עצמה לפני תקון המלכות,
ואז עטרת היסוד משמשת במקום המלכות
עצמה, ולאחר תקון המלכות נחשבת עטרת
היסוד ליסוד.

רסח) בג"כ אדם ביומא וכו': משום זה
אדם הראשון נברא ביום הששי, ונזדווג עמו
בת זוגו, להתענג בשבת, ועתה נזדווג צדק
ביום הששי לתת אור להר סיני הזה היינו
להנוקבא הנפרדת.

רסט) ות"ח הר חורב וכו': ובוא וראה,
הר סיני נקרא הר חורב כשמזדווג עמו וא"ו
היינו ז"א. ואם בני אדם גורמים להפריש
ממנה את הו' אז נקרא חרב לה', שהרי כתוב
חדב ועושה נקמות, לפיכך הלכה למשה מסיני,
תורה שבעל פה, להכליל אותה באותן עשר
(דפו"י דף יס"ב ע"א)

רעב) ואמר לון משה, כה אמר יי' עברו ושובו משער לשער במחנה, בגין דהאי כ"ה יהבת לון רשותא למעבד דינין, ומאן איהו כ"ה. דא הר חרב, ובג"כ קטלו מנהון כשלשת אלפי איש, שלשת לא אתמר, אלא כשלשת (א) לקבל הנהו תלתא דרגין דהוו מליין להאי באר, הה"ד, (י) והנה שם שלשה עדרי צאן רובצים עליה. בגין דאינון גרמו דיסלקון ת מנה והא אוקמוה.

רעג) בג"כ, פקידת ליה האי תורה שבע"פ למשה, על אינון עשר נטיעון, וערבה דיקיפון להאי מזבח באינון ערבי נחל, לקבל תרין דרגין דמקיפין לעילא, באינון נצ"ח והו"ד, וכדין יעבדון נסוך המים, אינון מים חיים, דאתיין ע"י דצדיק, ולא ימנעון מהאי מזבח טיבו עלאה.

רעד) ות"ח, כל שאר יומי דשתא, בהאי מזבח, עבדין א נסוך היין, רמיז לדינא דעייל בה למידן עלמא. אבל בחג עבדין אוף במים חיים. ב דהא חיים ונהירו אתוסף בההוא זמנא, (כ) כי מלאה הארץ דעה את יי' כמים לים מכסים.

רעה) עשרה פעמים נמנו ישראל, אחת בירידתן למצרים, דכתיב (ל) כל הנפש לבית יעקב הבאה מצרימה וכו'. ואחת בעלייתן, דכתיב (מ) כשש מאות אלף. ושנים בחומש הפקודים. ושנים בימי שאול, א' בבזק. וא' בטלאים. וא' בימי דוד, (נ) ויתן יואב את מספר מפקד העם אל המלך. וא' בימי עזרא, (ס) כל הקהל כא'. ג וא' לעתיד לבא, (ע) עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה.

חלופי גרסאות

ת נ"א מנהון (קרימונא אמסטרדם). א נ"א ניסוך המים (קרימונא). ב נ"א דודא (קרימונא). ג נ"א מוסיף וגו' (אמסטרדם).

מסורת הזהר

(א) (בראשית כט) זהר שמות דף סד ציון ד' זהר ח"ג שב. ז"ח ס' ט"ב. (ב) (ישעיה יא) זהר וירא דף קטז ציון ז'. (ג) (בראשית מו) (ח) (שמות יב) זהר שמות דף יז ציון ג' ז"ח מח ט"ב. (ד) (שמואל ב' כד) זהר ח"א מב. (ט) (עזרא ב'). (ע) (ירמיה לג) זהר ח"ב קה:

דרך אמת (ב) כנגד אלו שלשה.

מעלות הסולם

מאמר עשר נטיעות ערבה ונסוך המים הלל"מ

זה צוה אותו תורה שבע"פ למשה על אלו עשר נטיעות, וערבה שיקיפו למזבח זה באותן ערבי נחל נגד שתי מדרגות המקיפות עליה, שהן נצח הוד. וכזה יעשו נסוך המים אותם מים חיים הבאים ע"י הצדיק שהוא יסוד. ולא ימנעו ממזבח זה את הטוב העליון. שהוא ג"ר. רעד) ות"ח כל שאר וכו': ובוא וראה, כל שאר ימות השנה, עושים במזבח זה נסוך היין, הדומז לדינים שבקו השמאל שנכנס בה במלכות בדין לרון העולם. אבל בחג הסוכות עושים גם נסוך במים חיים, שהרי חיים ואור נוסף בעת ההיא, היינו חכמה דימין המאירה בחסדים, מים הם שם של חסדים. חיים הוא שם של חכמה בסוד והחכמה תחיה. כמ"ש כי מלאה הארץ דעה את ה' כמים לים מכסים. רעה) עשרה פעמים וכו': איצ פירוש. אשרי

משה בשער המחנה ויאמר מי לה' אלי ויאספו אליו כל בני לוי. שהרי לא עושים פדור אלא לוייה.

רעב) ואמר לון משה וכו': ואמר להם משה, כה אמר ה' עברו ושובו משער לשער במחנה, משום שכה זו היינו המלכות, נתנה דשות, לעשות דינים. ומי היא כה זה הר חרב, ולפיכך הרגו מהם כשלשת אלפים איש, שלשת לא נאמר, אלא כשלשת בכף הדמיון לנגד אותן שלש המדרגות שהיו ממלאות לבאר הזה דהיינו נה"י המאירים בהארת ג"ר, עפ"י הכלל כשיש נה"י זכלים ישנם ג"ר דאורות. ז"ש והנה שם עדרי צאן רובצים עליה. ולכן נתנה רשות להרגם, משום שהם גרמו שיסתלקו ממנה והרי העמדתה.

רעג) בג"כ פקידת ליה וכו': משום (דפו"י דף רס"ב ע"א)

רעז) 9 אשרי אדם מצא חכמה, דא אדם עלאה, דאשרי עלוי טיבו דעתיקא. אימתי. כד ד מטא חכמה, כד"א, ז) מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מי, דא רעוא דעתיקא. ומאי איהו האי חכמה. דא חכמה זעירא, דהיא רברבא באתחברותא לעילא.

רעז) מצא, מאי מצא. כגון דאשתכחת בכלא. ואדם יפיק תבונה, דבעי לעיינא ולאסתכלא ולאפקא מעומקא עלאה תבונה, לאנהרא להאי חכמה. וע"י דמאן אתנהירת ע"י ה אדם עלאה, דמפיק רצון מלעילא לאנהרא לה. ו מאמר א' וב'

רעז) * ח למה בי"ת דומה, לאדם שנוצר בחכמה, שסתום מכל צד, ופתוח מלפניו. והאל"ף, פתוחה ט מאחריו. י ר"ל, כי היא פתוחה לקבל מן הכתר, ויש לה פתח להשפיע לאחרים.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

9) (משלי ג) זהר סקודי דף קסח ציון י. ז) (משלי יח) ז"ח כרך כי תקת דף ו' ציון ב. ק) (מלכים א' ח') זהר פנחס דף קצג ציון ג'. ד ג"א מצא חכמה (אמסטרדם). ה ג"א דאדם (קרימונא אמסטרדם). ו בדפוסים ישנים כתוב כאן מתניתין בטהירו בסוף תקונים חדשים של זהר חדש דס"ט עמוד ד' ובדפוס ויניציאה דף ט"ל עמוד ד' ברזין דמשכנא פתח ר' יוסי בנה הזהר בחלק ב' דף קנט ע"א עד קס ע"ב. עוד נמצא בדפוסים ישנים כתוב כאן שייך לסוף דף טז ע"א. סימן כו. רבי בנימן לוי מצאתי כתוב שם בן י"ב אותיות יה יה ויה יה [יה אמסטרדם] תה"ו במ"ק עם ג' אותיות גמ' ש' ש"ד שד"י. בהו במ"ק גימ' צבאות כזה ב' ב"ה בה"ו חשך במ"ק עם הכולל גימ' אלהים רוח במ"ק עם הכולל בגימ' יהו"ה במ"ק. רעש במ"ק עם הכולל גימ' בה"ו קול דממה דקה במ"ק עם הכולל יוד"ו וי"ב יותר כנגד שם י"ב הנמסר לאליהו במערה. דקה במ"ק עם הג' אותיות גימ' יב"ק. וכן דקה עם הג' אותיות גימ' יב"ק נלעד"ן. ח בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר דף לו ע"ב בתחלת המאמר בראשית ברא אלהים. סימן כ"ז. ג"א ולמה (ספר הבהיר). ט ג"א מלאחריו (ספר הבהיר) בספר הבהיר מוסיף והאלף פתוחה מלאחריו לומר זה זנב הב' שפתוחה מלאחריו שאלמלא כן לא יתקיים האדם כך אלמלא בית בזנבה של א' לא יתקיים העולם [בכתב יד ב—ד] והא אדם פתוח מלאחריו אמר ליה זנב הבית שפתוח מלאחריו שאלמלא כן וכו' [בכתב יד א'] אמר ליה זנב האדם שפתוח מלאחריו [הגהות הגר"א] למה ב' רומה לאדם שנוצר בחכמה דו פרצופין שסתום מכל צד ופתוח מלפניו וצלעו דבוק לאחריו שאלמלא כן לא יתקיים האדם וכן זנב הב' דבוקה מלאחריו שאלמלא זנב הב' לא יתקיים העולם. א"ר רחומאי הארו קדמה לעולם וענן וערפל כו': י זו היא הוספה מדברי הריקנטי בסרשת בראשית א' ע"ב.

מעלות הסולם

מאמר אשרי אדם מצא חכמה

בכלם, כי המלכות מקשרת את כל הספירות, בסוד מלכות דעליון היא כתר לתחתון ומשלימה את כולם. (כנ"ל אות ל"ד) ואדם יפיק תבונה שצריך לעיין ולהסתכל להוציא מעומק העליון היינו א"א עלאין תבונה להאיר לחכמה זו. וע"י מי היא מאירה ע"י האדם העליון שהוא ז"א המוציא רצון מלמעלה דהיינו אור דחסדים להלביש את החכמה להאיר לה.

מאמר א' וב'

רעז) למה בית דומה וכו': א"צ פירוש. ומנ"ל

רעז) אשרי אדם מצא וגו': אשרי אדם מצא חכמה זה האדם העליון היינו ז"א. כששורה עליו הטוב של א"א הנקרא עתיקא. שואל אימתי זה. ומשיב כשמשיג חכמה, כמו שאתה אומר מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה'. זה רצון של עתיק. ומי היא זאת חכמה. שנאמר עליה אשרי אדם מצא חכמה. ומשיב זאת החכמה הקטנה. היינו מלכות, שהיא גדולה בהתחברותה למעלה.

רעז) מצא מאי מצא וכו': מצא שואל מהו פירושו של מצא. ומפרש כמי שנמצאת (דפו"י דף רס"ב ע"א *) דף רס"ב ע"ב)

מאמר שמים אש ומים

רעט) א ומנ"ל דשמים הוי קב"ה. דכתיב, (ק) ואתה תשמע השמים. אטו שלמה ב מתפלל אל השמים שישמעו ג תפלתו. ד אלא שנקרא שמן על שמו. ה ולמה נקרא שמים. אלא שהוא עגול כמו ראש, ומלמד, שמים מימינו, ואש משמאלו, והוא באמצע ו שא מים. מאש וממים, ז ומכניס ביניהם שלום. בא האש, ומצא ח מצדו מדת האש. ט בא מים, ומצא מצדו מדת המים. והיינו (ד) עושה שלום במרומיו. י מאי שמים. מלמד, כ שגבל הקב"ה אש ומים, ל טפחן זה בזה, ועשה מהן ראש לדבריו, שנאמר (ש) ראש דברך אמת.

מאמר והארץ היתה תהו

רפ) נ ת) והארץ היתה תהו, בזמנא דקב"ה הוה באלין קליפין, הוה בונה ס עלמין ומחריבן, והא אוקמוה, דלית השפעה בכל עלמין. ונהר דאיהו צדיק, יחרב ויבש, בתרין עלמין, בעלמא דין, ובעלמא דאתי. רפא) ואית מאן דאמר, דסליק במחשבתיה למבני עלמין ולהחריבן, ואמר דין מהניין לי, ודין לא מהניין לי. אלין דאתמר בהון את השמים ואת הארץ, מהניין לי. פ ואחרנין דאתמר בהון והארץ היתה תהו ובהו, דאחזי על עלמין דסליק ברעותיה צ למבני לון, ולא עביד לון, עלייהו אתמר, תהו ובהו. ק

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ה) (איוב כה). ש) (תהלים קיט) ז"ח כרך כ' חקת א בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר לא דף כה ציון א' תק"ח קכ ש"א שמי"ד. ת) (בראשית א). ע"ב את השמים וכו' סימן כה. נ"א ומנלן דשמים הקדוש ברוך הוא (ספר הבהיר). ב נ"א התפלל (ספר הבהיר). ג נ"א תפלתם (ספר הבהיר). ד הכי גריס ברקנטי בראשית ב' ע"א וברקנטי דפוס וויניצאה רפ"ג גריס שנקרא שמן על שמך ובספר הבהיר גריס אלא אותו שנקרא שמו על השמים דכתיב (שם כז) השמים ושמי השמים לא יכלכלוך הרי שמו של הקב"ה. ה נ"א מוסיף הה"ד ואתה תשמע השמים כו'. ו נ"א מוסיף והוא שא מים (ספר הבהיר) ז נ"א ומכניס שלום ביניהם (ספר הבהיר). ח נ"א צדו (ספר הבהיר). ט נ"א ובאו המים ומצאו מצדו מדת המים (ספר הבהיר). י נ"א ומאי (ספר הבהיר). כ נ"א שגיבל (ספר הבהיר). ל נ"א וטרסן זה בזה (אוצר הכבוד חגיגה יד ד"ה מאי שמים) נ"א ושפכן זה בזה (דקנטי בראשית ב' ע"א) נ בדפוסים ישנים כתוב כאן שם אחר סוף המאמר וכלהו חז. סימן כ"ט ט נ"א עולמות (תק"ח). פ נ"א אחרנין (תק"ח). צ נ"א למברא לון (תק"ח). ק נ"א מוסיף באלין אמר לא מהניין לי (תק"ח).

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

רפא) ואית מאן דאמר וכו': ויש מי שאומר שעלה במחשבתו לבנות עולמות ולהחריבם ואמר אלה נאותים לי ואלה לא נאותים. אלו שנאמר בהם את השמים ואת הארץ נאותים לי וטובים, והאחרים שנאמר בהם והארץ היתה תהו ובהו, המראים על העולמות שעלה ברצונו לברוא אותם ולא בנאם. עליהם נאמר תהו ובהו. (ענין שבירת הכלים עיין באד"ר אות י"א וי"ב בסלם מאמר ואלה המלכים. ובאדרא זוטא אות קט"ו)

ובזמנא

מאמר שמים אש ומים

רעט) ומנ"ל דשמים הוי וכו': א"צ פירוש ועיין לעיל אות מ'.

מאמר והארץ היתה תהו

רפ) והארץ היתה תהו וכו': בעת שהקב"ה שהוא קו האמצעי היה מלוכש באלו הקליפות היינו בזמן שבירת הכלים, היה בונה עולמות ומחריבם. והרי העמדנו שאין השפעה בכל העולמות, ונהר שהוא צדיק היינו יסוד יחרב ויבש בשני העולמות בעולם הזה. ובעולם הבא.

(דפו"י דף רס"ב ע"ב)

רפב) ובזמנא דקב"ה באלין קליפין, אתמר ביה, א) סכות בענן לך מעבור תפלה. ר תהו וחשך, עלייהו אתמר, ב) ויהי הענן והחשך. ש ואלין קליפין דאגוזא. א) מוחא מלגאון, ת דתליא לד' סטרין, דא יהו"ה, דאיהו לא קביל מסאבו. כד"א, ג) הלא כה דברי כאש נאם יי'. מה אשא לא מקבל טומאה, ג הכי שמיה לא מקבל טומאה.

רפג) ובזמנא דמתגברין אלין ה קליפין, יו ואתברון מאגוזא, צלותא דאיהי שכינתא אדני, סלקא לגבי בעלה ז דאיהו יהו"ה, וסליקת כלא. דבזמנא ה דאיהו מתכסי מינה באלין קליפין, איהי אתקריאת עניה ט יבשא, ולית לה אלא מה י דיהבין עבדין בחשאי.

רפד) ובההוא זמנא כ דקב"ה אתפשט מאלין קליפין, ל אתמר, ד) ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך. מ ומה דהוה יבשה, אתמר בה ה) מלא כל הארץ כבודו. נ ואתקריית ברכה דיליה, ס קרבנא דיליה, ע עולה דיליה, פ דאוקיד כל אלין קליפין.

מסורת הנהר

חלופי גרסאות

ר ג"א בהו וחשך (תק"ח). ש ג"א ואלין אינון קליפין (תק"ח). ת ג"א דתלת (קרימונא) ג"א דאתפלג לד' סטרין (תק"ח). ג ג"א אף שמיה (תק"ח). ד ג"א דמתעברין (תק"ח). ה ג"א מוסיף קליפין מאגוזא (תק"ח). ו ג"א ותברון (תק"ח עט ביאורי הגר"א). ז ג"א באיהו (יו"ד) [יהוה וסליקת כלא] (תק"ח). ח ג"א דאיהו הוה מתכסי מיניה באינון קליפין י ג"א [דאביהו] דהביאו לה עבדי בחשאי (תק"ח). כ ג"א דאתפשט קב"ה (תק"ח). ל ג"א מוסיף אתמר (תק"ח). נ ג"א ואתקריאת (תק"ח). ס ג"א מוסיף קטרת דיליה (תק"ח). ע ג"א מוסיף קשורא דיליה (תק"ח). פ ג"א ואוקידת כל אינון קליפין (תק"ח).

א) (איכה ג) ז"ח כרך כ' אחרי דף לו ציון פ' ת"ז תס"ט דף קטו: ב) (שמות יד) ז"ח סו ט"א ש"ב תק"ח קי ט"ב ש"א ט"ג ש"ג. ג) (ירמיה כג) זהר יתרו דף פט ציון ד' ז"ח פט ט"ג. ד) (ישעיה ל) ז"ח כרך כ יתרו דף קמד ציון ק'. ה) (שם ו) זהר פרשת בא דף סא ציון ת'.

תק"ח). ס ג"א יבשה (קרימונא אמסטרדם תק"ח). י ג"א [דאביהו] דהביאו לה עבדי בחשאי (תק"ח). כ ג"א דאתפשט קב"ה (תק"ח). ל ג"א מוסיף אתמר (תק"ח). נ ג"א ואתקריאת (תק"ח). ס ג"א מוסיף קטרת דיליה (תק"ח). ע ג"א מוסיף קשורא דיליה (תק"ח). פ ג"א ואוקידת כל אינון קליפין (תק"ח).

דרך אמת (א) שהמוח באגוז היא לפנים מג' קליפות ועי' לקמן פרשת שמות דף ט"ו ע"ב (דפו"י) ובפרשת פנחס דף רכ"ז ע"א מבואר היסב.

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

רפג) ובזמנא דמתגברין אלין וכו': ובעת שאלו הקליפות מתגברות ונשברות מן האגוז, אז התפלה היינו מלכות שהיא השכינה ונקראת אדני עולה אל בעלה ז"א שהוא הוי"ה, והכל עולה כי יש עליה לכל העולמות. כי בעת שהוא מכוסה ומוסתר ממנה, באלו הקליפות, היא נקראת עניה, יבשה, ואין לה אלא מה שנותנים לה עבדיה בחשאי. היינו בזמן שליטת האחוריים.

רפד) ובההוא זמנא דקב"ה וכו': ובעת ההיא אשר הקב"ה פושט עצמו מאלו הקליפות נאמר: ולא יכנף עוד מוריך והיו עיניך רואות את מוריך ומה שהיתה מקודם בחינת יבשה נאמר בה מלא כל הארץ כבודו. ונקראת ברכת שלו

רפב) ובזמנא דקב"ה באלין וכו': ובעת שהקב"ה שהוא קו האמצעי מלובש באלו הקליפות דהיינו לפני התקון, נאמר בו סכות בענן לך מעבור תפלה. כי תהו וחשך עליהם נאמר ויהי הענן והחשך. כי ענן ותהו הם דבר אחד. ואלו קליפות של אגוז, כלומר כי הקדושה נמשלה לאגוז והקליפות שמסביבו. שהמח מבפנים המתחלק לד' צדדים, שהוא הוי"ה כי המח שבאגוז מתפצל לד' צדדים, נגד ד' אותיות הוי"ה. שאינו מקבל טומאה. כמו שאתה אומר הלא כה דברי כאש נאם ה', מה אש לא מקבל טומאה כן שמו שהוא הוי"ה לא מקבל טומאה. תליא פירושו מחולק בלשון ויפשחני תלהי (אי"ר דוב אורב).

(דפו"י דף רס"ב ע"ב)

רפה) ז וסליקה לגבי קטרת, קשורא דיליה, עולה דיליה, דכתיב
 (ו) זאת תורת העולה. ק היא העולה בצלותא דשחרית, ר היא העולה לגביה
 בצלותא דמנחה, ש בכמה ריחין ובוסמין דג"ע, דאיהי גן דאורייתא, ת הה"ד,
 (ז) גן נעול אחותי כלה. סתימא דלא אתפתחת אלא לגבי בעלה.
 רפו) וכד ייתי בעלה, ח) אדני שפתי תפתח, א דאיהי בבא עלאה,
 ב אתפתחא לגבי כתרין ג סמכין קשוט, וקבילת ליה בתרין דרועין, הדא הוא
 דכתיב ט) שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני.
 רפו) יהו"ה נחית לגבה, ה ודא הוא רזא אמ"ן, יאהדונה"י, ז דאיהו
 חבורא דתרין שמהן באתוון. ובג"ד, גדול העונה אמן, יותר מן המברך. ח בזמנא
 דאינון תרין, ברישא דצדיקיא.
 רפח) אבל כד אינון ברישא דחייביא, כ"י אמרת לגבייהו, י) אל תראוני
 שאני שחרחרת, מאלין דשריין לפתאה לבני נשא, כמה דהוּוּ מפתין לישראל
 בעגלא, בשית שעתינן. הה"ד, כ) וירא העם בי בשש משה לרדת מן ההר.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ז (ויקרא ו'). ז) (שה"ש ד) זהר בראשית א' דף ר"ז
 ציון א'. ח) (תהלים נא). ט) (שה"ש ב). י) (שם א).
 כ) (שמות לב) זהר ויחי דף לה ציון א'.
 כל אליו קליפין דשלטאן בליליא דאיהי גלותא וכו' וסליקת לגביה הה"ד זאת (תק"ח). ק נ"א
 דעלה אתמר (תק"ח). א נ"א דאיהי אבבא עלאה אתפתח (אמסטרדם קרימונא). ב נ"א אתפתחת לגבי תרי סמכי
 קשוט (וקבילת ליה) [נ"א ואיהו קיבל לה] וקביל לה בתרין דרועין (תק"ח). ג נ"א סמכי (קרימונא). ה נ"א
 וז"א איהו רזא דאמן (תק"ח). ז נ"א מוסיף חיבורא דתרין אתוון (אמסטרדם קרימונא) נ"א איהי חיבורא
 דתרין שמהן ובג"ד (תק"ח). ח נ"א מוסיף בהווא זמנא דיהוון תרין שמהן כחדא יתער ברתא דמלכא
 בשיר השירים ובמשלי ובקהלת דאינון (תרין שמהן כחדא) [בס"א ליתא] שלשת אלפים משל תלת יודין
 דאינון תלת טיטין דמוחא דנחתי מן י' ולאן אתמשכו לגבי צדיק דאיהו קשת ומה דהוה קסן אתעביד גדול
 רונא דמלה שוסר הולך פור גדול מתי יהיה וריק חץ בדיוקנא דא (תק"ח).

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

שלו, קרבן שלו, עולה שלו, השורפת כל אלו
 הקליפות.
 רפה) וסליקה לגבי קטרת וכו': ומעלית
 אליו קטרת, קשר שלו שעל ידה מתקשרות כל
 הספירות ונכללות זו בזו. עולה שלו שכתוב
 זאת תורת העולה. היא העולה בתפלת שחרית,
 היא העולה אצלו בתפלת המנחה. בכמה ריחות
 ובשמים של גן עדן, כי היא גן התורה. נגד
 נ"ג פרשיות שבתורה. ז"ש גן נעול אחותי כלה
 היינו שהיא סתומה ולא נפתחת אלא אל
 בעלה.
 רפו) וכד ייתי בעלה וכו': וכשבא בעלה
 היינו ז"א, נאמר אדניי שפתי תפתח, כי היא
 השער העליון, נפתחת אל הספירות סומכי
 (וטוי דף רס"ב ע"ב)

אמת היינו נצח הוד. ומקבלת אותו בשתי
 ידיים, שהן חסד וגבורה. ז"ש, שמאלו תחת
 לראשי וימינו תחבקני.
 רפו) הו"ה נחית לגבה וכו': השם
 הו"ה שהוא ז"א יורד אליה. וזהו סוד אמן
 שעולה צ"א כמנין השילוב של יאהדונה"י.
 שהוא החבור של האותיות מב' השמות. ולפיכך
 גדול העונה אמן יותר מן המברך, בעת שאותם
 השנים שהם הו"ה אדניי הם בראשם של
 הצדיקים דהיינו במוחין דפנים.
 רפח) אבל כד אינון וכו': אבל כשהם
 בראשם של החייבים דהיינו במוחין דאחורים
 המחויבים להכניעם ולא לשהות במוחין הללו,
 אלא להמשיך את המוחין דפנים. והמשהא את
 זיין

ט ואוקמוה מאי כי בשש. אלא - בשית שעתין עבדו ית עגלא, בגין לאפרשא לון משבע, הה"ד, (ז) אך ביום הראשון תשביתו שאור. אך חלק, בין שש לשבע. רפט) ובג"ד אמרה כנסת ישראל, ששזפתני השמש, גרמו דאסתלק כ מני ו', דאיהי השש * ואור השש, דהוה נהיר בסתרא דשית תיבין, דאינון (ח) שמע ישראל יי' אלהינו יי' אחד. (ז) בני אמי נחרו בי, נחר גרונם, דבטילו ק"ש, דאתמר ביה (ט) רוממות אל בגרונם. ובג"ד, (ט) שמוני נוטרה את הכרמים, דאינון שאר אומין ערב רב. ובג"ד, כרמי שלי לא נטרתי. ובג"ד, אינון ערב רב מצליחין בכלא.

רצ) ז כתנות עור, ח חשוכין דעיינין, דאתמר בהון, (פ) ותכהין עיניו מראות, לאסתכלא ז לאלין דאתמר בהון, (צ) נפתחו השמים ואראה מראות אלהים. דאינון : חמש אור ט דעובדא דבראשית, כתנות אור אינון. רצא) ק והארץ היתה ע תהו. והארץ, פ הא חד. תהו, תרין. בהו, תלת. חשך, ארבע. תהום, חמש. וארבע ר אינון דכלילן בגופא, ואינון ארבע יסודין, ט דאינון (א) קליפין דאגוזא, ובגין דא והארץ היתה תהו, ואוקמוה, ת היתה מקדמת דנא, דהכי ארחא דקליפין דמקדימין למוחא. ורוח אלהים, ב דא רוחא

חלופי גרסאות

ט נ"א ואוקמו (קרימונא). י נ"א דשית שעתין (אמסטרום). כ הכי גריס בכל הדנוסים ובדפוס וילנא גריס מני' ו'. ז נ"א מוסיף עוד (תק"ח). ח נ"א חשיכין (תק"ח). ט נ"א באלין (תק"ח). ט נ"א דמעשה בראשית (תק"ח). ע נ"א מוסיף תהו ובהו (תק"ח). פ נ"א ל"ג הא (תק"ח). ר נ"א מוסיף אתון (תק"ח). ש נ"א ואינון (תק"ח). ת נ"א מוסיף היתה תהו (תק"ח). ב נ"א מוסיף מרחפת (תק"ח).

מסורת הזהר

(ז) (שם יב) זהר אתרי דף פג ציון ק' זהר ח"ב מ. (ח) (דברים ו'). (ז) (שה"ש א). (ט) (תהלים קמט) זהר בראשית ב' דף רלט ציון ז' זהר ח"ג סב. (ט) (שה"ש א) (בראשית כז). (צ) (יחזקאל א') זהר בא דף מה ציון ז'. (ק) (בראשית א')

דרך אמת (א) שהאגוז יש לה ד' קליפות והם הקדימו למוח כמ"ט במערכת לבוש דף ק"ו ע"א כי הקליפה הוא ההעדר והמוח הוא החויה וכז מקום ההעדר קודם להחיה. ועי' לקמן פרשת משפטים דף ק"ח ע"ב.

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

בסתר של השש תבות של קריאת שמע, שהם: שמע. ישראל. ה'. אלקיננו. ה'. אחד. בני אמי נחרו בי, נחר גרונם שבטלו מקריאת שמע שנאמר בה, רוממות אל בגרונם. ולכן שמוני נוטרה את הכרמים, שהם שאר האומות ערב רב. ולפיכך כרמי שלי לא נטרתי, ולכן הערב רב מצליחים בכל.

רצ) כתנות עור חשוכין וכו': כתוב כתנות עור בע' היינו חושך שבעינינו, שנאמר בהן ותכהין עיניו מראות, להסתכל לאלו שנאמר בהם נפתחו השמים ואראה מראות אלקים שהם: חמש פעם אור הכתוב במעשה בראשית, שהם כתנות אור בא'.

רצא) והארץ היתה תהו וגו': והארץ הרי

זו"ן במוחין דאחוריים כנסת ישראל היינו מלכות אומרת אליהם אל תראוני שאני שחרחורת, מאותם השורים לפתות לבני אדם. כמו שפיתו את ישראל בעגל. בשש שעות. ז"ש וירא העם כי בשש משה לרדת מן ההר. והעמידו מהו פירוש של כי בשש אלא בשש שעות עשו את העגל כדי להפריש אותן ש הרומזות לז"א משבע היינו מלכות. ז"ש אך ביום הראשון תשביתו שאור, אך חלק בין שש לשבע.

רפט) ובג"ד אמרה כנסת וכו': ומשום זה אומרת כנסת ישראל היינו מלכות ששזפתני השמש, כי הרשעים גרמו שנסתלקה ממנו ה' ז"א שהוא השש, ואור השש שהיה מאיר (דפו"י דף רס"ב י) דף רס"ג ע"א)

דמשיחא, ג מיד דיהא מרחפת ד על אנפי מיא דאורייתא, מיד יהא פורקנא, הה"ד ויאמר אלהים יהי אור.

רצב) ה אמר רבי ברכיה, מאי דכתיב והארץ היתה תהו ו מאי משמע היתה, שכבר היתה. ז ומאי תהו. דבר המתהא את בני אדם. ומאי בהו. דבר שיש בו ממש. דכתיב בהו, בו הוא. עוד שם מאי דכתיב ה) ט גם את זה לעמת זה עשה האלהים. ברא בהו, ושם מקומו בשלום. י ברא תהו, כ ושם מקומו ברע. בהו בשלום: דכתיב עושה שלום במרומיו, מלמד שמיכאל נ שר ימינו של הקב"ה מים וברד. וגבריאל נ שר שמאלו אש. ט ושם שלום ביניהם מכריע, והיינו דכתיב, עושה שלום במרומיו.

רצג) ע ומגלן דתהו הוא ברע. דכתיב ז) עושה שלום ובורא רע. הא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג נ"א מיד דתהא (תק"ח) נ"א מיד דייקא (תק"ח) עם באורי הגר"א. ד נ"א על אפי (תק"ח). ה בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן ל' ספר הבהיר ובאמסטרדם גריס הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס ר"ב מ"ד והארץ היתה תהו ובהו ומאי תהו ובהו כבר היתה ומאי תהו דבר המתהא לאדם ומאי ביהו ומשני תהו היתה כו' (הגהות הגר"א). ז נ"א שכבר לכהו דבר שיש בו ממש כו' (כתב יד א') נ"א כי כו' (כתב יד ב') וכתב יד ג' ובדפוס אמסטרדם ת"א) תהו ומאי ביהו אלא תהו היתה ומאי תהו דבר המתהא תהו ומאי ביהו הוא (דמכ"ז בראשית א' א' רבינו מנחם והארץ היתה תהו ובהו היתה תהו וחזרה לכהו (ציוני ריקנטי לתורה (לבוש תר"מ) בראשית ב' ע"ד) נ"א ממש דכתיב בו הוא (דמכ"ז בראשית א' א' רבינו מנחם בראשית ד' ס ע"ב). ט נ"א ומאי גם את זה לעומת זה ולא גריס מאי דכתיב (ספר הבהיר). י נ"א וברא (ספר הבהיר). כ נ"א ושם מקומו ברע מלמד שמיכאל ביעיהם מכריע וכו' ומגלן דבוהו בשלום ותהו ברע (ספר הבהיר). נ נ"א מוסיף שר שמאלו של הקב"ה מים וגבריאל כו' ושר שלום הבהיר ובכל הדפוסים גריס ומגלן דבהו שלום.

ה) (קהלת ז) זהר שמות דף פה ציון ל. ו) (איוב כה). ז) (ישעיה מה).

מ"ד. ו נ"א מוסיף ובהו (ספר הבהיר) נ"א אמר אלא תהו היתה וחזר לכהו שנאמר היתה משמע דבר כו' ביהו [מאי תהו ובהו ק"ל שהן שני הפכים היתה תהו מאי תהו דבר שמתהא בני אדם וחזרה כבר היתה תהו ומאי ביהו אלא תהו היתה ומאי תהו נ"א שכבר היתה כהו (כתב יד ד') נ"א שכבר היתה בני אדם וחזר לכהו ומאי ביהו דבר שיש בו ממש דכתיב בו הוא (דמכ"ז בראשית א' א' רבינו מנחם ריקנטי לתורה (לבוש תר"מ) בראשית ב' ע"ד) נ"א ממש דכתיב בו הוא (דמכ"ז בראשית א' א' רבינו מנחם בראשית ד' ס ע"ב). ט נ"א ומאי גם את זה לעומת זה ולא גריס מאי דכתיב (ספר הבהיר). י נ"א וברא (ספר הבהיר). כ נ"א ושם מקומו ברע מלמד שמיכאל ביעיהם מכריע וכו' ומגלן דבוהו בשלום ותהו ברע (ספר הבהיר). נ נ"א מוסיף שר שמאלו של הקב"ה מים וגבריאל כו' ושר שלום הבהיר ובכל הדפוסים גריס ומגלן דבהו שלום.

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

של היתה. שכבר היתה. ומהו תהו. דבר המתהא את בני אדם. ומהו בהו. דבר שיש בו ממש. שכתוב בהו, נוסרקון בוא הוא. עוד שם, מה שנאמר גם את זה לעומת זה עשה האלקים. ברא בהו, ושם מקומו בשלום. ברא תהו ושם מקומו ברע. ומפרש בהו בשלום, שכתוב עושה שלום במרומיו, מלמד שמיכאל שר ימינו של הקב"ה מים וברד, וגבריאל שר שמאלו אש. ושר שלום מכריע ביניהם, והיינו שכתוב עושה שלום במרומיו.

רצג) ומגלן דתהו הוא וכו': ומגלן דתהו הוא ברע. שכתוב עושה שלום ובורא

הרי אחת. תהו, שתים, בהו, שלש, חשך, ארבע, תהום, חמש, ואותן ארבע: תהו, בהו, חשך, תהום, נכללים בגוף שהוא נגד והארץ. והם ארבע יסודות, שהם הקליפות של האגוז (ע"ן לעיל אות רפ"א) ולפיכך והארץ היתה תהו, והעמידו היתה פירושה מקודם זה. כי כך הוא הדרך אשר הקליפות הן קודם המוח. ורוח אלהים זה רוחו של משיח, מיד שיהא רוחף על פני המים של התורה, מיד תהיה הגאולה, ז"ש ויאמר אלקים יהי אור.

רצב) אמר רבי ברכיה וכו': אמר ר' ברכיה, מה שנאמר והארץ היתה, מהי המשמעות

(דפו"י דף רס"ג ע"א)

כיצד, רע מתהו, ושלוש מבהו. פ ברא תהו, ושם מקומו ברע, שנאמר, עושה שלום ובורא רע. ברא בהו, ושם מקומו בשלום, שנאמר, עושה שלום במרומיו. ז ע"כ.

רצד) וישלחהו יי' אלהים, מיד משיחא, ק דהוא בגנתא דעדן. כמה דאתמר ביה, וישלחהו מג"ע, מעדון דיליה. ואמאי. לעבוד את האדמה, דאיהי שכנינתא. בג"ד וישלחהו מיד, דיפוק מתמן. וישכן מקדם לג"ע את הכרובים, דאינון משיח בן דוד ר ומשיח בן יוסף, דמשכא רוחא דמשיחא, דאתמר ביה ורוח אלהים, דא שיל"ה, ההוא דאתמר ביה, א) ש ואצלתי מן הרוח ת דהכי סליק שילה משה בחושבנא. וישכן מקדם, דאקדים שילה לתרווייהו, בגין דיהא מרחפת. א על אנפוי דאורייתא, ופורקנא ביה תלייא, והא אוקמוה.

רצה) ב) ואת להט החרב המתהפכת, ב מיד יהא בידיה. ג ומאי נינהו. (ב) מטה, מטטרו"ן, דאתהפך ממטה לנחש, ומנחש למטה. ועוד, מטה דא שכנינתא תתאה, ד ואם זכו ישראל, מטה כלפי חסד לימינא, ויפקון ברחמי. ואם לאו,

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

א) (במדבר יא) זהר קדושים דף יט ציון ל. פ בהגהות הגר"א כתוב כאן ברא תהו ושם מקומו ברע [עד] ועוד כל זה לא גרסינן. ז בספר הבהיר ל"ג ע"כ וגם מוקף מן שנאמר עושה שלום ובורא בגנתא דעדן אתמר ביה וישלחהו ה' אלהים מג"ע (תק"ח). ד ג"א ומשיח בן אפרים (תק"ח). ש ג"א מוסיף ואצלתי מן הרוח אשר עליך (תק"ח). ת ג"א דהכי סליק משה שילה בחושבן (תק"ח). א ג"א מוסיף על אנפי מיא דאורייתא (תק"ח). ב ג"א מוסיף מי יהא בידיה מטה (תק"ח). ג ג"א ומאי ניהו מטטרו"ן (תק"ח) אמסטרדם קרימונא פרעמיסלא). ד ג"א ואם זכו יש מטה כלפי חסד (קרימונא).

דרך אמת (ב) הוא עין הדעת טוב ורע כמ"ש סוף פרשת כי תצא. והיה ביד משה לפעול ע"י אותות ובתקון ס' בתקונים מבואר כל הענין באר היטב.

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

דוד ומשיח בן יוסף. ומשה, המושך דוחו של משיח שנאמר בו ורוח אלקים, זה שילה, אותו שנאמר בו ואצלתי מן הרוח. כי שילה עולה בחשבון משה. וישכן מקדם, שהקדים את שילה להשנים. שהם ב' המשיחים, משום שיהיה רוחו של משה מרחפת על פני התורה, והגאולה בו תלויה. והרי העמדנו.

רצה) ואת להט החרב וגו': ואת להט החרב המתהפכת מיד שיצא מגן עדן, יהיה בידו. ומי הם. מטה, פירוש, מטטרו"ן המתהפך ממטה לנחש ומנחש למטה. ועוד, יש לפרש מטה, זה השכינה התחתונה, מלכות ואם זכו ישראל היא מטה כלפי חסד לימין. ויצאו מן

רע, הרי איך, רע מתהו ושלוש מבהו. ברא תהו ושם מקומו ברע, שנאמר עושה שלום ובורא רע. ברא בהו ושם מקומו בשלום, שנאמר עושה שלום במרומיו. ענין ר' הבחינות: תהו, בהו וחשך, תהום, עיין בסלם בראשית א' אות י"ז מאמר והארץ היתה תהו. רצד) וישלחהו ה' אלקים וכו': וישלחהו ה' אלקים מיד המשיח, שהוא בגן עדן. כמו שנאמר בו וישלחהו מגן עדן, מערון שלו. ולמה שלחו לעבוד את האדמה, שהיא השכינה. משום זה שיעבוד את האדמה וישלחהו מיד שיצא משם. וישכן מקדם לגן עדן את הכרובים, הם: משיח בן (דפו"י דף רס"ג ע"א)

מטה כלפי חובא, לסטרא דגבורה, דתמן נחש, אל אחר, דתבע לשפוך דמא, ה ואתקטיל משיח וסגיאין מישראל.

רצו) ובג"ד אתמר, ג) ו שכבי עד הבקר, דאיהו בקר דאברהם, דיהא מטה כלפי חסד. ובג"ד ואת להט החרב המתהפכת, וכלא לשמור את דרך עץ החיים, דאיהי אורייתא, דאתמר בה ז עץ חיים היא.

רצו) ואיהי אורייתא ח דבע"פ, ט אם זכה בר נש, איהי סם חיים דיליה. ואם לאו, היא מתהפכת ליה לסם המות. והא אוקמוה מארי מתניתין הכי, כגוונא דמטה כ דאתהפך לנחש, ונחש למטה. ובזמנא ההוא, ל יתמחון מן עלמא, כל אינון דאתמר בהון, ד) מ ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם.

מאמר יוצר אור ובורא חשך

רצח) נ ישב רבי בון ודרש, מ"ד יוצר אור ובורא חשך. אלא, אור שיש בו ממש, כתיב בו יצירה. חשך שאין בו ממש, כתיב ס בו בריאה. כד"א ה) יוצר הרים ובורא רוח. ע אי בעית אימא, אור שיש בו ממש, כתיב פ ביה עשייה. דכתיב, ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ואין הויה אלא עשייה, ק קרי

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ג) רות ג) ז"ח כרך יט ויצא דף ג' ציון י' ז"ח פח ט"א שכ"ח תק"ח קיג ט"א שמ"ה זהר ח"א ריד. ז) שמות ז) זהר ח"ב כח: קצט. ה) (עמוס ד').

ה ו"א ויתקטיל משיחא (תק"ח). ו ג"א מוסיף חי ה' שכבי (תק"ח). ז ג"א מוסיף עץ חיים היא למחזיקים בה (תק"ח). ח ג"א שבע"פ (תק"ח). ט ג"א אי (תק"ח). כ ג"א מוסיף דאתהפך ממטה (תק"ח). ל ג"א אתמחון מעלמא (תק"ח). מ ג"א ויעשו גם הם חרטומי מצרים בלטיהם כן ע"כ (תק"ח). נ בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר לב ע"א אמר רבי יצחק וכו'. סימן לא ג"א מוסיף ועוד ישב ר' בון (ספר הבהיר). ס ג"א ביה (קרימונא וספר הבהיר). ע ג"א ואי בעית אימא אור שיש בו הויה דכתיב ול"ג אור שיש בו ממש (ספר הבהיר) ג"א ואב"א אור שיש בו עשייה דכתיב כו' ואין הויה אלא ע"י עשייה בלומר דלא כתיב ביה עשייה אלא הבדלה וכו' (בנדפס). פ ג"א בו (קרימונא). ק ג"א קרא (הגהות הגר"א).

מעלות הסולם

מאמר והארץ היתה תהו

מן הגלות ברחמים. ואם לאו, היא מטה כלפי חוב, לצד הגבורה קו השמאל, ששם הוא הנחש, אל אחר, התובע לשפיכת דמים, ונהרג משיח בן יוסף. ורבים מישראל.

רצו) ובג"ד אתמר שכבי וגו': ומשום זה נאמר שכבי עד הבקר היינו בקר דאברהם. כדי שיהיה מטה כלפי חסד. ולפיכך נאמר ואת להט החרב המתהפכת, והכל לשמור את דרך עץ החיים, שהוא התורה, שנאמר בה, עץ חיים היא.

רצו) ואיהי אורייתא דבע"פ וכו': ומלכות היא תורה שבעל פה, אם זכה אדם ולומד לשמה, היא סם חיים שלו, ואם לא, היא מתהפכת לו לסם המות, והרי העמידו (דפו"י דף רס"ג ע"א)

בעלי המשנה כך. שהתורה היא כעין המטה, המתהפך לנחש, ומנחש למטה, ובעת ההיא דהיינו בשעת הבקר דאברהם שתהיה מטה כלפי חסד ימחו מן העולם כל אלה שנאמר בהם ויעשו כן חרטומי מצרים בלטיהם. מאמר יוצר אור ובורא חשך רצח) ישב רבי בון וכו': רבי בון ישב ודרש, ושאל למה נאמר יוצר אור ובורא חשך, אצל האור יצירה, ואצל החשך לשון בריאה. והשיב אלא, אור שיש בו ממש, כתוב בו יצירה. חשך שאין בו ממש, כתוב בו בריאה. כמו שאתה אומר יוצר הרים ובורא רוח. עוד יש לומר, אור שיש בו ממש, כתוב בו עשייה, שכתוב ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ואין הויה

ביה יצירה. חשך דלא הוה ביה עשייה, אלא הבדלה ד והפרשה, קרי ביה בריאה. כד"א, הבריא פלוני ש וכולי. אמר רבי ברכיה, מ"ד י ויאמר אלהים יהי אור ויהי אור, ת ולא אמר והיה. משל, למלך שהיה לו חפץ נאה, והקצהו, עד שזימן לו מקום, ושמהו שם. הה"ד, יהי אור ויהי אור, שכבר היה. א ע"כ.

מאמר ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך

רצט) * ב שביעי הוי מזרחו של עולם, ומשם בא זרעם של ישראל, כי חוט השדרה משוך מן המוח של אדם, ובא לאמה, ומשם הוא הזרע. דכתיב, ממזרח אביא זרעך. כשישראל טובים, מזה המקום אביא זרעך, ג יתחדש לך זרע חדש.

ש) וכשישראל רעים, מן הזרע שכבר בא לעולם. דכתיב, ז דור הולך דור בא, ד דור שכבר בא. ומאי ה ממערב אקבצך. מאותה ו מדה ז שנוטה תמיד למערב. ח ולמה אקרי מערב. מפני ששם ט התערב כל הזרע.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

י (בראשית א'). כ (ישעיה מג) זהר ח"א רסה. ז (קהלת א). זהר בראשית א' דף קצו ציון ד'. אמר והיה משל למלך שהיה לו חפץ נאה הקצהו עד ברכיה מ"ד כו' ולא אמר והיה כן משל כו' (הגהות ישנים כתוב כאן ספר הבהיר לג ע"א אמר רבי חייא מקוה המים וכו'. סימן לב. ג נ"א ויתחדש (ספר הבהיר קרימונא אמסטרום פרעמיסלא). ד נ"א מלמד ול"ג דור (ספר הבהיר). ה נ"א מוסיף דכתיב (ספר הבהיר). ו נ"א הנדה (ספר הבהיר). ז נ"א שנתייחדה תמיד למערב (בנדפס) נ"א שנוטה לצד מערב (כתב יד א'). ח נ"א למה (ספר הבהיר). ט נ"א מתערב (ספר הבהיר). ר נ"א מוסיף והפרשה בלבד (ספר הבהיר). ש נ"א ל"ג וכו' (ספר הבהיר). ת נ"א ולא והיה אור (ספר הבהיר) נ"א ולא אמר יהיה אור (בנדפס) נ"א ולא שיומן לו מקום (רקנטי בראשית ו:) נ"א אמר רבי (הגהות הגר"א). א נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר). ב בדפוסים רבי חייא מקוה המים וכו'. סימן לב. ג נ"א ויתחדש (ספר הבהיר קרימונא אמסטרום פרעמיסלא). ד נ"א מלמד ול"ג דור (ספר הבהיר). ה נ"א מוסיף דכתיב (ספר הבהיר). ו נ"א הנדה (ספר הבהיר). ז נ"א שנתייחדה תמיד למערב (בנדפס) נ"א שנוטה לצד מערב (כתב יד א'). ח נ"א למה (ספר הבהיר). ט נ"א מתערב (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר יוצר אור ובורא חשך

רביעית ואחוריים, הוא כי חוט השדרה משוך מן המוח של אדם, ובא לאמה, ומשם הוא הזרע. כי המלכות היא בעטרת היסוד, והיא שביעית. דכתיב ממזרח אביא זרעך. כשישראל טובים, מזה המקום אביא זרעך. יתחדש לך זרע חדש. היינו נשמות חדשות שעוד לא היו בעולם.

ש) וכשישראל רעים מן וכו': וכשישראל רעים, אז באות הנשמות מן הזרע שכבר בא לעולם. היינו נשמות ישנות שמתחדשות, שכתוב דור הולך דור בא, דור שכבר בא. ולמה כתוב ממערב אקבצך. מאותה מדה שנוטה תמיד למערב בסוד השכינה במערב. ולמה

היה אלא עשייה, ולכן קרינן בו יצירה יוצר אור. חשך שלא היה בו עשייה, אלא הבדלה והפרשה קרינן בו בריאה ובורא חשך, כמו שאתה אומר הבריא פלוני וכו'. אמר רבי ברכיה, מהו שנאמר ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור, ולא אמר והיה ומשיב משל למלך שהיה לו חפץ נאה, והקצהו ולא שחש עמו עד שזימן לו מקום, ושמהו שם ז"ש יהי אור ויהי אור, שכבר היה.

מאמר ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך רצט) שביעי הוי מזרחו וכו': שביעי שהוא מלכות הוי מזרחו של עולם, ומשם בא זרעם של ישראל, ומפרש הגם שמלכות היא (דפו"י דף רס"ג ע"א *) דף רס"ג ע"ב)

שא) משל למה הדבר דומה, לבן מלך שהיה לו כלה נאה וצנועה בחדרו, והיה לוקח מבית אביו עושר, ומביא לה תמיד, ולוקחת הכל, ומצנעת אותו תמיד, כ ומערבת הכל, לסוף ימים בקש לראות מה אסף ומה קבץ. מ היינו דכתיב, נ וממערב אקבצך. ומאי ניהו בית אביו. דכתיב ממזרח אביא זרעך, מלמד שממזרח מביא, וזרע במערב, ואח"כ הוא מקבץ מה נ שזרע. ע"כ.

מאמר זי"ן מאי עבידתיה

שב) ע זי"ן מאי עבידתיה כמנין ימי השבוע, ללמדך שכל יום יש לו כח, ומאי עבידתיה הכא, פ ללמדך צ שכשם שיש חכמה גדולה באוון לאין תכלית, כך יש הכח ק ההוא בכל האברים. ומאי אברים שבע שיש באדם, דכתיב נ כי בצלם אלהים עשה את האדם ר ע"כ.

מאמר חטא עץ הדעת

שג) ש נשמת הזכר, מן הזכר. ונשמת הנקבה, מן הנקבה. והיינו דקא אזיל נחש בתרה דחווה, אמר הואיל ונשמתה מן הצפון, אסיתנה מהרה. ומאי הסתה ת הוה. משום דבא עליה. שאלו תלמידוי עובדא היכי הוה. אמר להם,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה מג.) נ (בראשית ט) זהר שמות דף קיד י נ"א למלך (בנדפס ובכתב יד ד') נ"א למלך שהיה לו בן והיה לבנו כלה נאה וכו' (החיים ק"ע ח"ב מ"א שער שביעיות). כ נ"א ומערכת (קרימונא). ז נ"א קיבץ (ספר הבהיר). מ נ"א והיינו (ספר הבהיר). נ נ"א שזרע (ספר הבהיר). ס נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר). ע בדפוסים ישנים כתוב כאן רעיא מהימנא אמר בוצינא קדישא השייך לדף כג ע"א אחר מתחשכן קמיה תמצא בחלק ג' סוף דף רלה ע"ב ספר הבהיר ואח"כ מאמר זה. סימן לג. פ נ"א ללמדך שיש חפירה (נ"א חכמה) גדולה (בארץ) לאוון כו' (בנדפס). צ נ"א שרשים (ספר הבהיר). ק נ"א ל"ג ההוא (ספר הבהיר). ר נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר). ש בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר סוף דף לה ע"ב ויאמר אל האשה. סימן לד. נ"א נשמת נקבה מן הנקבה ונשמת זכר מן הזכר (ספר הבהיר). ת נ"א נשמת הנקבות מן הנו"ן הם הנוטה לצד צפון ונשמת הזכרים מן הו"ו"ן והיינו (דכתיב) דקאזיל הנחש בתרה דחווה וכו' (בנדפס). ת נ"א מוסיף הוה בה (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר ממזרח אביא זרעך וממערב אקבצך

ולמה נקראת מערב. מפני ששם התערב כל הזרע. שא) משל למה הדבר וכו': א"צ פירוש. שב) זי"ן מאי עבידתיה וכו'. זי"ן שהוא שבע כמנין ימי השבוע למה הוא מורה. ללמדך שכל יום יש לו כח. וזי"ן הוא מלשון זיון. ומה הוא מורה כאן אצל הספירות. ללמדך שכשם שיש חכמה גדולה באוון לאין תכלית כמ"ש ולא תמלא און משחוע (קהלת א') כך (דפו"י דף רס"ג ע"ב)

יש הכח ההוא בכל האברים. וכמה אברים. שבע שיש באדם (עיי'ן זהר משפטים אות תל"ג) שכתוב כי בצלם אלקים עשה את האדם.

מאמר חטא עץ הדעת
 שג) נשמת הזכר מן וכו': נשמת הזכר שלמטה, באה מן הזכר שלמעלה, היינו ז"א ונשמת הנקבה שלמטה באה מן הנקבה שלמעלה היינו מלכות. וזהו שהלך הנחש אחרי חוה. אמר

סמאל הרשע, קשר עם כל צבאות מעלה, על רבו. משום א דאמר קב"ה, ורדו בדגת הים ובעוף השמים, ב אמר היאך אוכל להחטיאו, ולגרשו מלפניו. ג ירד עם כל חיילותיו, ובקש לו בארץ חבר כמותו. ד ומצא נחש, ה והיה לו דמות גמל, ו רכב עליו, ובא לו אצל האשה.

שד) אמר לה, ו) אף כי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן. ז אמר, אבקש יותר ואוסיף, כדי שתגרע היא. אמרה לא מנענו, ח אלא מפרי עץ אשר בתוך הגן, אמר אלהים לא ט) תאכלו ממנו, ולא תגעו בו פן תמותו. ט והוסיפה ב' דברים, אמרה מפרי העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו, ולא נאמר לה אלא מעץ הדעת, ואמרה לא תגעו פן תמותו.

שה) מה עשה סמאל הרשע. הלך ונגע באילן, כ והיה האילן צווח ואמר, ז) אל תבואני רגל גאוה ויד רשעים אל תנידני. ל אל תגע בי, שנאמר ויד רשעים אל תנידני. הלך ואמר לאשה, הרי נגעתי באילן, ולא מתי. אף את תגעני באילן, ולא תמותי. הלכה האשה, ונגעה באילן, וראתה מלאך המות בא

חלופי גרסאות

א נ"א שאמר הקב"ה (ספר הבהיר). ב נ"א אמר איך נוכל להחטיאו ולגרשו מלפניו (ספר הבהיר). ג נ"א קיבץ כל חיילותיו וביקש לו בארץ כו' (בנדפס). ד נ"א ומצא הנחש (ספר הבהיר) נ"א נמצא נחש (אמסטרדם). ה נ"א היה לו דמות וקומה זקופה ורכב עליו (ספר הבהיר). ז נ"א אבל ול"ג אמר (ספר הבהיר). ח מעץ הדעת. ט נ"א והוסיפה שתי דברים אמרה ומפרי ואמרה לא תגעו בו פן תמותו (ספר הבהיר). י נ"א מה עשה סמאל הרשע הלך ונגע ורחף האשה עלי' ונגעה בעץ הדעת ולא מתה אמר כמו שלא בא מיתה לך על הנגיעה כך לא יבא לך על האכילה מיד לקחה ונחשה נענש על גחונך תלך ועפר תאכל כל ימי חיך והוא יסופך ראש ואתה תשופנו עקב כו' (בנדפס). כ נ"א והיה רגל גאוה ויד רשעים אל תנודני שם נסלו פועלי און ולא מתי אף אתה געי בו ולא תמותי הלכה האשה אוי לי עכשיו אני מתה והקב"ה עושה אשה אחרת נמות נמות שנינו ואם נחיו נחיו שנינו ולקחה ואכלה אל תגעו בי (אמסטרדם).

מסורת הזהר

ט) (כראשית א). ו) (שם ג) ז"ח כרך כא איכה דף ז' ציון פ'. ט) (שם) ז"ח כרך כ' תבא דף ט ציון צ'. ז) (תהלים לו).

מעלות הסולם

מאמר חטא עץ הדעת

עליה. שאלו לו תלמידיו איך היה המעשה. אמר להם וכו' א"צ ביאור. שד) אמר לה אף וכו': מכאן עד אות ש"ח א"צ פירוש.

אמר הואיל ונשמתה מן הצפון היינו קו השמאל. כי דרום צפון הם ימין ושמאל. אסיתנה מהרה ומה היתה ההסתה. משום שבא

כנגדה, אמרה, אולי עכשיו אני מתה, והקב"ה עושה לו אשה אחרת, ונותנה לאדם. אלא הריני גורמת לו שיאכל עמי, אם נמות, נמות שנינו. ואם נחיה, נחיה שנינו. ולקחה מפרינו, ונתנה גם לבעלה.

(ש) ם נתפקחו עיני שניהם, וקהו שיניו. אמר לה, מהו זה שהאכלתני שקהו שיני, כך קהו שיני ן כל הבריות. ישב לו בדין אמת, ם שנאמר (ק) ישבת לכסא שופט צדק. קרא לאדם, ן ואמר לו, למה ברחת מפני. אמר ליה, את קולך שמעתי בגן, ורעדו עצמותי ואירא, (ר) כי עירום אנכי ואחבא. צ כי עירום אנכי מפועלי, כי עירום אנכי, ק ממעשי ר ואחבא.

(שז) מה היה לבושו של אדם. עור של צפורן, ן והפשיטו מעליו, ראה עצמו ערום. שנאמר, (ש) מי הגיד לך כי עירום אתה. א אמר אדם לפני הקב"ה, ב רבוננו של עולם, כשהייתי לבדי שמא חטאתי לך, אלא האשה שהבאת ג לי, היא הדיחה אותי מדבריך, שנאמר (ח) האשה אשר נתתה עמדי ד היא נתנה לי מן העץ.

(שח) אמר לה הקב"ה, לא דיך שחטאת, ה אלא שהחטאת לאדם. אמרה לפניו, ו רבוננו של עולם, הנחש השיאני לחטוא לפניך, ז הביא שלשתן, ן וגזר עליהן גזרות דין תשע קללות, ומות, ט והפיל סמא"ל ואת הכת שלו ממקום קדושתן מן השמים. וקצץ רגליו של נחש, י ואיררו מכל חיה, ומכל בהמה, כ ופקד עליו שיהיה מפשיט את עורו אחר שבע שנים. ל ע"כ. ם

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (תהלים ט). (ר) (בראשית ג) ת"ז תי"ט מא: תס"ב צד. תס"ט קטו. (ש) (שם) ת"ז תס"ג צד. (ח) (שם) זהר קדושים דף כב ציון א.

מ נ"א נתפקחו עיניו ול"ג עיני שניהם (ספר הבהיר).
 נ נ"א כל הדורות (ספר הבהיר). ם נ"א שנאמר שופט צדק (ספר הבהיר). ן נ"א אומר לו (ספר הבהיר).
 צ הכי גרים בספר הבהיר ובשאר הדוסוסים גרים כי עירום אנכי מפעלי. ק נ"א ממעשה (קרימונא). ר נ"א מוסיף שנאמר כי עירום אנכי ואחבא (ספר הבהיר).
 ש נ"א ל"ג והפשיטו (קרימונא) נ"א מוסיף כיון שאכל מפירות האילן הפשיט את עורו של צפורן מעליו (ספר הבהיר). א נ"א אמר לפני הקדוש ברוך הוא ול"ג אדם (פרעמיסלא). ב נ"א רבון כל העולמים (ספר הבהיר). ג נ"א אצלי (ספר הבהיר). ד נ"א ל"ג היא נתנה לי מן העץ (ספר הבהיר). ה נ"א אלא החטאית את אדם (ספר הבהיר). ו נ"א רבון כל העולמים (ספר הבהיר). ז נ"א מביא שלשתן וגזר עליהם דין תשע קללות (ספר הבהיר). ח נ"א וגזר עליהן גזרות דין (ל"ט) תשע קללות (פרעמיסלא). ט נ"א והפיל את סמאל הרשע ואת הכת שלו ממקום קדושו מן השמים (ספר הבהיר). י נ"א ואיררו מכל חית השדה (ספר הבהיר). כ נ"א ופקד עליו שיהא מפשיט עורו לאחר שבע שנים (ספר הבהיר). ל נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר).
 ם (בכתב יד) כתוב כאן תם ספר הבהיר ת"ל (ובהנדפס מוסיף כאן וסמאל נענש שנעשה שר מעשו הרשע לעתיד כשיעקור הקב"ה מלכות אדום במהרה בלימינו ישפילו תחלה שנאמר יסוד ה' על צבא מרום במרום והאמירה והמיתה והעונש כל זה על שהוסיפה על ציווי של הקב"ה ועל זה נאמר כל המוסיף גורע זהשם יאיר עינינו במאור תורתו וישים בלבנו יראתו ויזכנו לקראתו אשר הלבבות יאיר ולב בינה יעור והעינים זהר יזהיר.

מאמר ובלא מחיר יין וחלב

שט) א) נ ובלא מחיר יין וחלב, ם מאי יין וחלב, ע מה ענין זה אצל זה. אלא, מלמד שיין הוא פחד, וחלב הוא חסד. ומפני מה הזכיר יין תחלה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר. יין וחלב ס"ד. אלא אימא דמות יין וחלב. פ ע"כ.

מאמר אנשי השם מעולם

שי) ז ס"א, ר' חייא אמר, מעולם דא הוו, וגוברין גברין דסטרא בישא הוו. דכתיב ב) אנשי השם. אנשי שם לא כתיב, אלא אנשי השם. כגוונא דא כתיב, ג) זכור רחמך יי' וחסדיך כי מעולם המה, מעולם ודאי, נטל לון קב"ה, ואינון אבהן קדמאי, למהוי רתיכא קדישא לעילא. א"ר יצחק, מעולם דא איהו ד) מטתו שלשלמה דכתיב וכו'.

מאמר ב' ויאמר אלקים יהי אור

שיא) ק ה) ויאמר אלהים יהי אור, וא"ר יוחנן, שני ר אורות הגדולים היו, דכתיב ויהי אור, ט ועל שניהם נאמר כי טוב. ולקח הקב"ה האחד, וגנזו

חלופי גרסאות

נ בדפוסים ישנים כתוב כאן מדרש רות ואדם לא זכר בוהר חדש דף סג ע"ב ובדפוס חייניציאה דף לה ע"א במאמר המתחיל ד"א עיר קטנה ספר הבהיר לו ע"א במאמר המתחיל ותקח מפריו סימן ל"ה. ס ג"א מה (סרעמיסלא) ג"א מהו (ספר הבהיר). ע ג"א ומה (ספר הבהיר) ג"א מה ענין חלב אצל יין (ספר הפליאה צה ע"א). פ ג"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר). סימן ל"ו. ק בדפוסים ישנים כתוב כאן מדרש רות ר' ובדפוס חייניציאה דף לה ע"ב סוף מאמר ר' נחמיה סימן ל"ז. ר ג"א אורים (קדימונא) ג"א אורים גדולים ובכל הדפוסים גריס ועליו נאמר ג"א ועל השני נאמר כי טוב (רקנטי בראשית ג' סע"א ר"י חייט מערכת שביעיות קעח ע"ב).

מסורת הזהר

א) (ישעיה נה) זהר בשלח דף צח ציון ח'. ב) (בראשית ז) ז"ח כרך כא רות דף סה ציון ז' זהר ח"א נת. ג) (תהלים כה) זהר שמיני דף יד ציון ו'. ד) (שה"ש ג). ה) (בראשית א).

אלא מלמד שהם הזרועות היין בסוד והחלב בחסד כו' צ בדפוסים ישנים כתוב כאן לו ע"א ר' חייא וכו'. יוסי ור' יהודה השיך אחר זה זהר חדש דף סג ע"ג סתח ספר הבהיר מו ע"א במאמר ויהי ערב ויהי בקר היו שנאמר (ספר הבהיר). ש הכי גריס בספר הבהיר כי טוב (רקנטי בראשית ג' סע"א ר"י חייט מערכת שביעיות קעח ע"ב).

מעלות הסולם

מאמר אנשי השם מעולם

כתוב נוסח אחר, ר' חייא אמר, מעולם, מ"ש אנשי הגבורים מעולם זה היו, ואנשים גבורים של הצד הרע היו. שכתוב אנשי השם, אנשי שם לא כתוב, שמשמעותו אנשים חשובים אלא אנשי השם. כעין זה כתוב, זכור רחמך ה' וחסדיך כי מעולם המה, מעולם הזה ודאי לקח אותם הקב"ה, והם האבות הראשונים, לקחם להיות מרכבה קדושה למעלה. אמר ר' יצחק מעולם זוהי המטה של שלמה היינו מלכות שכתוב וכו' עיין בפנים הזהר אות תס"ז.

מאמר ב' ויאמר אלקים יהי אור

שיא) ויאמר אלקים יהי וגו': ויאמר אלקים

מאמר ובלא מחיר יין וחלב

שט) ובלא מחיר יין וגו': שואל, ובלא מחיר יין וחלב. למה יין וחלב, ומה ענין זה אצל זה. ומשיב, אלא מלמד שיין הוא פחד, קו שמאל גבורה. וחלב הוא חסד, ימין. ומפני מה הזכיר יין תחלה, מפני שהוא קרוב אלינו יותר, בסו"ה שמאלו תחת לראשי ואח"כ וימינו תחבנני. שואל, יין וחלב ממש עולה על דעתך. ומשיב אלא אמור דמות הרוחני של יין וחלב שהם חסד וגבורה.

מאמר אנשי השם מעולם

שי) ס"א, ר' חייא וכו': בספרים אחרים (דפו"י דף רס"ד ע"א)

לצדיקים לע"ל. דכתיב (ו) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך
ת נגד בני אדם.

שיב) מלמד שאור הראשון, אין כל בריה יכולה להסתכל א בו. דכתיב
(ז) וירא אלהים את האור כי טוב ב וכתיב ח) וירא אלהים את כל אשר עשה
והנה טוב מאד, ראה הקב"ה את כל אשר עשה, ג וראה טוב ד מאד, ה מזהיר
ובהיר. ולקח ו מאותו הטוב, ז וכלל בו שלשים ושתיים נתיבות החכמה, ונתנו
לעולם הזה.

שיג) והיינו דכתיב, ט) כי לקח טוב נתתי לכם תורתי אל תעזבו,
ח) הוי אומר זו אוצרה של תורה ט שבע"פ. ואמר הקב"ה אם ישמרו זאת המדה
בעוה"ז, י שזאת המדה נחשבת בכלל העוה"ז, והיא תורה שבע"פ, יזכו לחיי
העוה"ב, שהוא הטוב כ הגנוז. ומאי ניהו. עזו של הקב"ה.

שיד) דכתיב י) ונגה כאור תהיה. עתיד הנגה שנלקח ל מהאור הראשון,
להיות כאור, אם יקיימו ח בניה כ) התורה והמצוה. אשר כתבתי להורותם.
ג וכתיב ל) שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת ארך.

שטו) וכתיב מ) וקרנים מידו לו ושם חביון עזו. ומאי חביון עזו,
אלא אותו האור שגנו והחביא, שנאמר נ) צפנת ליראיך. וזה שנשאר לנו,
פעלת לחוסים בך, אותם שחוסים בצלך בעוה"ז, ושומרים תורתך, ומקיימים
מצותיך, ומקדשים שמך הגדול ומייחדים בסתר ובגלוי, שנאמר ו) נגד
בני אדם.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ת נ"א גר' ולי"ג נגד בני אדם (ספר הבהיר). א נ"א
בה (קרימונא). ב הכי גריס בספר הבהיר ובכל
הדפוסים ל"ג וכתיב. ג הכי גריס בספר הבהיר ובכל
הדפוסים גריס ראה. ד נ"א ל"ג מאד (ספר הבהיר).
ה נ"א מזהיר בהיר (ספר הבהיר). ו הכי גריס
בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס מאורו ולי"ג מאותו.
ז הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס וכלל
ובכל הדפוסים גריס הוי אומר אוצרה ולי"ג זו.
י נ"א אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה שזאת המדה
נחשבת כאורה והיא תורה שבעל פה כו' (אוצר הכבוד). כ נ"א מוסיף הגנוז לצדיקים (ספר הבהיר).
ל נ"א מן האור הראשון ולי"ג מהאור (ספר הבהיר). מ) נ"א בנים (ספר הבהיר). נ נ"א דכתיב (ספר
הבהיר). ט נ"א קרנים (ספר הבהיר).

(תהלים לא) זהר בראשית א' דף רעט ציון ג'.
(ז) (בראשית א.) ח) (שם). ט) (משלי סד) זהר משפטים
דף קלח ציון וי. י) (תבוק ג.) כ) (שמות כד) זהר
תרומה דף רמ ציון ב. ל) (משלי סא) זהר יתרו דף
צה ציון ד. מ) (תבוק ג.) נ) (תהלים לא.) ס) (שם).
ט) (שם).

שלישים ושתיים ולי"ג בו. ח הכי גריס בספר הבהיר
ט נ"א (שבע"פ) בסוגריים (כתב יד ואוצר הכבוד). י נ"א אם ישמרו זאת המדה בעולם הזה שזאת המדה
נחשבת כאורה והיא תורה שבעל פה כו' (אוצר הכבוד). כ נ"א מוסיף הגנוז לצדיקים (ספר הבהיר).
ל נ"א מן האור הראשון ולי"ג מהאור (ספר הבהיר). מ) נ"א בנים (ספר הבהיר). נ נ"א דכתיב (ספר
הבהיר). ט נ"א קרנים (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר ב' ויאמר אלקים יהי אור

אלקים יהי אור. וא"ר יוחנן, שני אורות
הגדולים היו, שכתוב ויהי אור, ומשלא נאמר
ויהי כן ומזכיר ב' פעמים אור משמע שהיו
אלקים יהי אורות. ועל שניהם נאמר כי טוב. השאר
א"צ פירוש.
שיב) מלמד שאור הראשון וכו': מכאן
עד אות שט"ז א"צ פירוש.

שטז) א"ר פ רחומאי, מלמד ז שהיא אורה לישראל, ותורה ק אורה, שנאמר (פ) כי נר מצוה ותורה אור. ש ואמרינן, נר זו מצוה, ת ומצוה זו תורה שבע"פ. א אור, זו תורה שבכתב, אלא ב מתוך שבנר מתקיים האור קרי ג לה אור. מלה"ד ה לאדם צנוע ו בסופו של הבית אע"פ שיום הוא ואור גדול בעולם אין אדם רואה ז בתוך ביתו אא"כ הכניס בו נר. ח כך תורה שבכתב, אע"פ שהוא אור, צריכה היא לתורה שבע"פ לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה.

שיז) ט ומאי ניהו יראת יי י זה האור הראשון. כ דאמר ר' מאיר, מ"ד ז) ויאמר אלהים ז יהיה אור ויהי אור, ולא אמר ח ויהי כן. נ מלמד שהאור ההוא ס גדול, ואין כל בריה יכולה להסתכל ע בו, גנזו הקב"ה לצדיקים לעתיד לבא.

שיח) פ והיא מדת כל סחורה שבעולם, ז והוא כח אבן יקרה, שקורין ק סוחרת ודר. ועל מה היא מדת דר, אלא מלמד שלקח הקב"ה מזיוה ר אחת מאלפים, ובנה ממנה אבן יקרה נאה ט ומקושטת, וכלל בה כל המצות, ת בא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(פ) (משלי ו) זהר תרומה דף רלו ציון צ'. פ ג"א רחמאי (קרימונא). ז הכי גריס בספר הבהיר ובשאר הדפוסים גריס שהיה. ק ג"א אור (פרעמיסלא) ג"א אורה של תורה והכתיב כי נר מצוה ותורה אור שכתב (כתב יד א'). ש הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס ואמר נר. ת ג"א ואורה ולי"ג ומצוה (ספר הבהיר). א ג"א ואור (ספר הבהיר). ב הכי גריס בספר הבהיר בכתב יד א' ובכל הדפוסים גריס מתוך שכבר נתקיים ג"א מתוך שבה מתקיים האור כו' (כתב יד ב') ג"א מתוך שמן שבנר מתקיים האור כו' (בנדפס) ג"א שכבר מתקיים (ספר הבהיר). ג ג"א ליה (ספר הבהיר). ה ג"א לחדד (ספר הבהיר). ו הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס בסיפי הבהיר ולא גריס בסופו של הבית. ז ג"א כאותו החדד (ספר הבהיר). ח ג"א נר תורה שבע"פ אע"פ שהיא נר צריכה לה תורה ולא גריס כך תורה שבכתב כך תורה שבכתב אע"פ שהיא נר צריכה היא לתורה שבעל פה ג"א ניהו יראת ה' היינו האוצר הראשון וכו' (אוצר הכבוד). י ג"א לי"ג זה (ספר הבהיר). כ ג"א דאמר ר' ולי"ג דאמר ר' מאיר (ספר הבהיר). ל ג"א ויהי אור ויהי אור (ספר הבהיר). מ הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס ולא אמר ליה ויהי כן. נ ג"א מוסיף אלא מלמד (ספר הבהיר). ס ג"א גדולה (קרימונא) ג"א מוסיף היה גדול (ספר הבהיר). ע ג"א בה (קרימונא). פ ג"א והוא (פרעמיסלא). צ ג"א והיא (הבהיר). ק ג"א (וידר וסוחרת) (בנדפס). ר ג"א אחד (ספר הבהיר). ש ג"א ומקושטה (אמסטרדם). ת ג"א ובא אברהם ובקש כח (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר ב' ויאמר אלקים יהי אור

שטז) א"ר רחומאי מלמד וכו': א"ר רחומאי מלמד שהיא התורה שבעל פה אודה לישראל, ותורה היינו התורה שבכתב, אורה של תורה שבעל פה, שנאמר כי נר מצוה ותורה אור, ואמרינן נר זו מצוה, ומצוה זו תורה שבע"פ. אור זו תורה שבכתב. אלא מתוך שבנר שהיא מצוה מתקיים האור שהוא תורה שבכתב. קוראים לה למצוה ולתושבע"פ (דפו"י דף רס"ד ע"א)

ג"כ אור. משל למה הדבר דומה. לאדם צנוע בסופו של הבית, אע"פ שיום הוא ואור גדול בעולם, אין אדם רואה בתוך ביתו, אלא אם כן הכניס בו נר. כך תורה שבכתב אע"פ שהיא אור צריכה היא לתורה שבעל פה לפרק קושיותיה ולבאר סודותיה.

שיז) ומאי ניהו יראת וכו': מכאן עד אות שכ"ד א"צ פירוש.

אברהם ובקש כחו לתת לו ב נתנו לו אבן יקרה זו, ולא רצה אותה, ג זכה ונטל מדתו, שנאמר (ק) תתן אמת ליעקב חסד ד לאברהם.

שיט) בא יצחק ה ובקש כחו ונתנו לו, ולא רצה בה, זכה ו ונטל מדתו, שהיא מדת הגבורה. דהיינו הפח"ד. דכתיב, (ו) וישבע יעקב בפחד אביו יצחק. בא יעקב ורצה בה. ולא ז נתנוהו לו, א"ל הואיל ואברהם ח מלמעלה, ויצחק ט למטה, אתה תהיה באמצע י ותכלול שלשתם. כ דכתיב תתן אמת ליעקב. (שכ) ומאי אמצע. היינו שלום. מ והא כתיב תתן אמת ליעקב. אמת ושלום חד הוי. כמה דאת אמר, (ש) דברי שלום ואמת. (ת) נ כי שלום ואמת יהיה. בימי. והיינו דכתיב, (א) והאכלתיך נחלת יעקב אביך. דהיינו ס נחלה גמורה, דאית ליה החס"ד והפחד והאמת והשלום.

שכא) ולפיכך אמר ב) אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה, אבן ע שמאסו אברהם ויצחק, שבנו את העולם, היתה עתה לראש פנה. ולמה מאסו בה, והלא * נאמר ג) עקב אשר שמע אברהם בקולי וישמור משמרתי מצותי חקותי ותורתי. מאי משמרתי. פ) כך אמרה מדת צ חס"ד, ק) דכל ימי היות אברהם בעולם, לא הוצרכתי אני לעשות מלאכתי, שהרי אברהם עמד שם במקומי, וישמור משמרתי ד במדה זו היתה מלאכתי, שאני מזכה את העולם ש כלו, ואפילו נתחייבו, אני מזכה אותם.

שכב) ועוד, משיבם, ומביא ת בלבבם לעשות רצון א אביהם. ב כל זה עשה אברהם. ג) וכתיב ד) ויטע אשל בבאר שבע. ד) סדר לחמו ומימיו לכל באי עולם, והיה ה) מזכה ומדבר על לבם, למי אתם עובדים עבדו את יי' אלהי השמים והארץ. והיה דורש להם, עד שהיו ו) באים ושבים. שכג) ז) ומנלן שאף החייבים היה מזכה. שנאמר ה) המכסה אני מאברהם,

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (מיכה ז) זהר לך לך דף קמב ציון ב'. ר) (בראשית לא) זהר ויצא דף קמו ציון ו'. ש) אסתר ט. ת) (ישעיה לט) זהר ח"א כב: א) (שם נח) זהר בראשית א' דף ריא ציון ב'. תהלים קיח) ז"ח כרד יט פרשת לך לך דף טז ציון ה'. ג) (בראשית כו) זהר ויקרא דף עא ציון ז'. ד) (בראשית כא) זהר ויקרא דף קכו ציון ד'. ה) (בראשית יח) זהר וירא דף נד ציון ב'. ז) נ"א מוסיף ומאי ניהו (ספר הבהיר). מ נ"א והכתיב (ספר הבהיר). נ נ"א מוסיף כי אם (ספר הבהיר). ס נ"א נחלה גמורה דלית ליה חסור החסד והפחד כו' (בנופס). ע הכי גריס בדפוס קרימונא ובספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס מאסו. פ הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס אמר ול"ג כך אמרה. צ נ"א החסד (ספר הבהיר). ק נ"א כל (קרימונא וספר הבהיר). ר נ"א כי אני זאת מלאכתי ול"ג במדה זו היתה מלאכתי (ספר הבהיר). ש נ"א לא גריס כלו (ספר הבהיר). ת נ"א בלבם (קרימונא וספר הבהיר). א נ"א מוסיף אביהם שבשמים (ספר הבהיר). ב נ"א וכל (ספר הבהיר). ג נ"א דכתיב (ספר הבהיר). ד נ"א מוסיף ויקרא שם בשם ה' אל עולם (ספר הבהיר). ה נ"א מוסיף מוכה אותם (ספר הבהיר). ו נ"א ל"ג באים (ספר הבהיר). ז נ"א ומנא לן (ספר הבהיר).

(דפו"י דף רס"ד ע"א *) דף רס"ד ע"ב)

(1) ואברהם היה יהיה π וגוי. אלא אזכהו σ שיבקש עליהם רחמים, ויזכה. וכי אפשר לומר, שלא ידע הקב"ה, שלא יכלו להנצל. κ אלא לזכותו קאמר. λ מכאן אמרו, η בא ליטהר מסייעין אותו. בא ליטמא, ν פותחים ליה. σ מאי פותחים ליה. אותן ϵ הפתוחים תמיד.

שכד) מצותי חקותי ותורת, אמר, ρ הואיל ולא חפצתי בה, אשמור מצותיה. ζ מאי תורת. אלא אפילו γ הוראות ופלפולים שמורים למעלה, הוא ידעם ω ופלפל וקיים.

שכה) α ומאי ι משם רועה אבן ישראל. שמשם נזון אבן ישראל. ומאי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(1) (שם). (2) (בראשית מ"ט) זהר בראשית א' דף π נ"א מוסיף לגוי גדול ועצום ונברכו כל גוי הארץ (ספר הבהיר). σ נ"א מוסיף שידעתי שיבקש קפ"ב ציון א'. (ספר הבהיר) נ"א (שידע ויבקש (בנדפס). γ נ"א יוכלו (ספר הבהיר). κ הכי גרים בספר הבהיר ודפוס קרימונא ואמסטרדם ובשאר הדפוסים גרים אלא זכותו ולא גרים לזכותו. λ נ"א מכאן אמר (קרימונא). μ נ"א הבא ליטהר מסייעין לו הבא ליטמא פותחין לו (ספר הבהיר). ν נ"א פותחין (אמסטרדם) (נ"א פותחים לו מאי פותחים לו אותם הפתוחים לו) והבהיר אותן הפותחין תמיד (בנדפס). σ נ"א מאי פותחין לו (ספר הבהיר). ζ נ"א הפותחין (אמסטרדם פרעמיסלא). η נ"א ל"ג הואיל (קרימונא) נ"א הואיל וחפצתי בה כו' (כתב יד ב'). θ נ"א ומאי (ספר הבהיר). ι נ"א הוראת ופלפולין שמורין למעלה (ספר הבהיר). κ נ"א ל"ג ופלפל (ספר הבהיר). λ הכי גרים בספר הבהיר ובכל הדפוסים גרים ומאי משם רועה אבן ישראל הוי אומר צדק [צדיק] העליון ומאי האור הגדול הצפון והיינו סוחרת והאבן שדרה למטה הימנה נקרא דר ומאי הוא מידו לו היינו חמש אצבעות של יד ימין. ולא גרים כל אות זה.

מעלות הסולם

מאמר ב' ויאמר אלקים יהי אור

המסך שבכלי מלכות. והאור הנדחה לאחוריו נקרא עשר ספירות דאור חוזר ויש לדעת שהאור החוזר הזה כולל כל האורות המקיפים שבכל העולמות.

ויש עוד מין ב' של אור"ח הכלול כאן, הוא אור החוזר העולה ממטה למעלה ומלביש את עשר הספירות של אור הישר, ומאור חוזר זה נעשו כלים חדשים במקום המלכות שנצטמצמה שלא לקבל אור. ומחמת הכלים החדשים של עשר הספירות דאור חוזר, נבחן בכל פרצוף ג' חלקים: ראש, תוך, סוף. כי עשר הספירות העולות מן המסך ולמעלה נחשבות לע"ס דראש והגם שמלבישות על עשר הספירות דאור"י אינן עוד כלים אמיתיים כי שם כלי מורה על בחינת עובי שבו דהיינו כח הדין שיש במסך המעכב על התלבשות האור במלכות, ויש כלל שאין כח הדין פועל כימנו ולמעלה, אלא ממקום מציאות הדין ולמטה, ולפיכך אין כח הדין ניכר באור"ח ואינו ראוי עדין להיות כלי גמור ונקרא בשם ראש היינו שורש לכלים ולא כלים גמורים. ומלכות שבראש שבה נתתקן המסך לזווג דהכאה נקראת פה והיינו כמו שבפה הגשמי יוצא

שכה) ומאי משם רועה וגו': שואל ומיהו פירושו של משם רועה אבן ישראל, ומשיב, שמשם ניזון אבן ישראל, היינו מלכות. ומהו משם מאיפה, ומשיב, הנה אומר צדיק עליון היינו יסוד. ומה הם המזונות היינו האור הגדול הצפון, היינו האור המקיף והיינו סוחרת. והאבן שדרה למטה הימנה נקרא דר היינו האור הפנימי, ומהו קרנים, שנאמר קרנים מידו לו וקרן הוא לשון קרן עור פניו, ומשיב היינו חמש אצבעות שליד ימין. היינו חסד.

פירוש הדברים ידוע הוא כי אי אפשר שתהיה מציאות אור בלי כלי, ומתחלה לא היה בעשר הספירות רק כלי אחד, היינו מלכות. ומה שאנו אומרים שישנן ה' בחינות כח"ב תו"מ הן כולן חלקי המלכות שנקראת בחינה ד'. כלומר, שהן נערכות לפי הקרבה לגמר הכלי שהוא בחינה הד', אלא אחר צמצום הא' נתתקן מסך בכלי מלכות המעכב את האור העליון מלהתלבש בתוכה, ולפיכך כשהאור העליון מגיע אל המסך, הוא מעכבהו ומכה בו ודוחה אותו לאחוריו. והכאה זו נקראת זווג דהכאה של האור העליון עם (דפו"י דף רס"ד ע"ב)

משם. הוי אומר צדיק עליון. ומה הוא. ב היינו האור הגדול הצפון, והיינו סוחרת. והאבן ג שדרה למטה הימנה נקרא דר. ומאי הוא קרנים, שנאמר קרנים מידו לו. היינו חמש אצבעות של יד ימין.

מאמר בצלם אלקים ברא אותם

(שכו) ד שבע צורות קדושות, יש לו להקב"ה. ו וכולן כנגדן באדם.

חלופי גרסאות

ב נ"א היינו שכר (נ"א האור) הגדול כו' (בגדפס). ג נ"א שדר (קרימונא). ד בדפוסים ישנים כתוב כאן מדרש רות בזהר חדש דף סג ע"ב ובדפוס וויניציאה לה ע"ב ר' נחמיה פתח ספר הבהיר מזו נ"א במאמר נעשה אדם. סימן ל"ח. נ"א מה הם הבנים כבר אמרתי לכם ששבע צורות קדושות (ספר הבהיר). ו נ"א וכולם (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר ב' ויאמר אלקים יהי אור

המקיף ואור הפנימי בסו"ה זה שמי לעלם שה"ס שס"ה מצות לא תעשה הרומזות על הארת ג"ר שאי אפשר להמשיכה ואסור להמשיכה. ומקבלים אותה רק בדרך מקיף שנקרא סוחרת. וזה זכרי לדר דר ה"ס אורות הפנימיים היינו הארת ו"ק דחכמה המתלבשת בחסדים ומצוה להמשיכה בסוד רמ"ח מצוות עשה. וזה אמרו והיא כח אבן יקרה שקורין סוחרת ודר. היינו כי מלכות דראש כוללת כל אורות הפנימיים והמקיפים של הגוף ועל מה היא מרת דר שואל איך היא מודדת את האורות המתלבשים בתוך הכלים. ומשיב שלקח הקב"ה מזוויה אחת מאלפים וכו' כידוע שבשעת הזווג מתבטלים המסכים והפרסאות ואחר הזווג מסתלק האור ונשאר רק חלק הארה בתוך הפרצוף והארת חכמה נקראת אלפים ונשאר אחת מאלפים וכלל בה במלכות דראש כל המצוות היינו כל התרי"ג מצות הן המקיפות בסוד זה שמי לעלם. שמי וי"ה שס"ה. והן הפנימיים בסוד זה זכרי לדר דר. זכרי עם ו"ה רמ"ח. בא אברהם ובקש כחו לתת לו את המלכות שהיא יראת ה' ונתנו לו כי זכה אליה. ולא רצה אותה להמשיך את כל הארותיה לפני גמר התקון שזה היה חטא עץ הדעת וחטאו של נח בסוד הכתוב וישת מן היין וישכר ויתגל וכו' זכה ונפל מדתי מדת החסד. וכן יצחק ויעקב וכו'. ומ"ש אברהם מלמעלה היינו ימין ויצחק למטה שמאל. אתה תהיה באמצע קו האמצעי. ועם הדברים הללו מבואר הכל עד סוף המאמר.

מאמר בצלם אלקים ברא אותם.

(שכו) שבע צורות קדושות וכו': שבע צורות קדושות שהן ז' ספירות יש לו להקב"ה היינו ז"א. וכולן כנגדן באדם. שנאמר בצלם אלקים

יוצא ה' מוצאות הפה, כך הפה הרוחני יש בו זוג דהכאה להוציא ה' בחינות כח"ב תו"מ שהם הכלים לע"ס דאור ישר, וכלים נקראים אותיות.

וע"כ הוצרכו עשר ספירות דאו"י ואו"ח להתפשט מן הפה ולמטה שאז נעשו ע"ס של האור החוזר לבחינות כלים גמורים המקבלים ומלבישים את עשר הספירות של האור הישר כי עתה כבר המסך ממעל להם וכבר שולטת העבי שבו על עה"ס דאור החוזר שבזה נעשו כלים ונקראים תוך וגוף.

והנה מצאנו במלכות של ראש ב' בחינות: בחינה א' הוא הסיום דהיינו מה שהמסך מעכב על אור העליון שלא יתלבש בכלי מלכות. בחינה ב' היא הזווג שנעשה על המלכות בסוד זוג דהכאה המעלה אור חוזר להלביש את האור העליון. כי לולא הזווג האור העליון עם המסך בסוד זוג דהכאה המעלה או"ח להלביש את האור העליון. לא היתה שום מציאות ואפשרות שיאיר אור העליון למטה מן הראש כי אין אור בלי כלי.

והנה אור העליון נקרא הו"ה והמלכות שהיא נוקבא שלו נקראת יראת ה'. וזה אמרו ומאי ניהו יראת ה' אשר יש בה המסך שאור העליון מזדווג בו ומכה בו. ומשיב זה האור הראשון וכו' היינו מלכות דראש שממנה ולמעלה נחשב כמו אור בלי כלי. ולפיכך האור ההוא גדול ואין כל בריה יכולה להסתכל בו וכו' כי אי אפשר לקבל שום אור בלי כלי.

הנה סחורה ה"ס אור המקיף מלשון סחור סחורי. וזה אמרו והיא מרת כל סחורה שבעולם כי המדה של אור המקיף מדוד לפי כח הדחיה שיש בהמסך הדוחה את האור העליון לאחוריו. וסוחרת ודר ה"ס אור (דפו"י דף רס"ד ע"ב)

שנאמר, ח) בצלם אלהים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם. ואלו הן: שוק ימין ושמאל. יד ימין ושמאל. ח גוף וברית, הרי שש. ט והא אמרה שבע. י שבע הוי באשתו כ ט) והיו לבשר אחד.

שכז) מלה"ד, למלך שעלה בלבו ליטע בגנו ט' אילנין זכרים, והיו כלם דקלים, אמר כשיהיו כלם מין אחד, א"א להתקיים. מה עשה. נטע אתרוג ביניהם, והוא א' מאותן התשעה שעלה בלבו להיות זכרים. ואתרוג מאי הוי, נקבה. והיינו דכתיב, י) פרי עץ הדר כפת ז תמרים ח ע"כ.

שכח) נ ט) זכר ונקבה בראם, אפשר לומר כן, והא כתיב ז) ויברא אלהים את האדם בצלמו בצלם אלהים ברא אותו ט וגו', ואחר כן ח) אעשה לו עזר כנגדו, נ) ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתנה. אלא אימא, דכתיב ט) בהן יצירה, וכתוב פ) בהן עשייה, וכתוב צ) בהן בריאה. ק) בעת עשיית הנשמות עשיה זכר ונקבה, ר) דכתיב זכר ונקבה ט) ברא אותם. יצירה בעת הרכיב הנשמה על הגוף ת) ואסף הכל. ומגלן דהאי יצירה א) לישנא דאסופי הוא, דכתיב ט) ויצר י"י אלהים ב) וגו' כל חית השדה ג) ואת כל עוף השמים ויבא אל האדם. ד) והיינו דכתיב על האדם, זכר ונקבה בראם ויברך אותם ה) ע"כ.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) נ"א גוף ברית וראש הרי שש (ספר הבהיר) נ"א שוק ימין ושמאל יד ימין ושמאל וראש וגוף בברית (כתב יד ב') נ"א גוף וברית וראש (כתב יד ג') נ"א הגוף והברית הרי שש (בנדפס). ט נ"א והא אמרת שבעה (קרימונא פרעמיסלא אמסטודם) נ"א והא אמרת שבע (ספר הבהיר). י נ"א שבעה (קרימונא ז) נ"א מוסיף תמרים מאי פרי עץ הדר כדמתרגמינן (ספר הבהיר). נ נ"א זכר ונקבה ברא אותם (ספר הבהיר). ע נ"א דכתיב יצירה ולא גריס בהן. נ"א עשיה וכתוב בהו בריאה בעת עשיית הנשמות עשיה זכר ונקבה היה ושם אותה יצירה בעת שהרכיב הנשמה על הגוף לכל אחד ואחד נאסף הכל (בנדפס). פ נ"א ל"ג בהן (ספר הבהיר). צ נ"א ל"ג בהן (ספר הבהיר). ק בריאה בעת עשיית הנשמה עשיה זכר ונקבה בראם (ספר הבהיר). ר נ"א ל"ג דכתיב זכר ונקבה ברא אותם (ספר הבהיר). ש הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס ברא אותם כעת הרכיב הנשמה על הגוף ולא גריס יצירה. ח נ"א ואסף הרוח (ספר הבהיר). א נ"א לישנא דאסיפה דכתיב (ספר הבהיר). ב נ"א ל"ג וגו' (קרימונא) נ"א מוסיף מן האדמה ול"ג וגו' (ספר הבהיר). ג נ"א וכל ול"ג ואת כל (קרימונא). ד נ"א מוסיף ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וגו' והיינו דכתיב זכר ונקבה. ה קראם וכתוב ויברך אותם אלהים (ספר הבהיר) נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר).

ח) (כראשית א'). ט) (כראשית ב') זהר כראשית ב' דף קל"ח ציון כ'. י) (ויקרא כ"ג) זהר משפטים דף קנט ציון ק. כ) (כראשית ה') זהר כראשית ב' דף ר"ד א'. ז) (כראשית א'). ח) (שם ב.). ט) (שם) זהר כראשית א' דף רל"א ציון ז'. ט) (שם) זהר כראשית א' דף ר"ל ציון ו'. וספר הבהיר). כ נ"א מוסיף דכתיב (ספר הבהיר). טרי אילנא אתרוגיין ולוביין (ספר הבהיר). ט נ"א ל"ג וגו' אפשר לומר כך (ספר הבהיר). ט נ"א ל"ג וגו' (ספר הבהיר). ע נ"א דכתיב יצירה ולא גריס בהן. נ"א כתיב בהם יצירה (ספר הבהיר) נ"א כתיב ביה יצירה (קרימונא) נ"א אלא אימא כתיב בהו יצירה וכתוב בהו עשיה וכתוב בהו בריאה בעת עשיית הנשמות עשיה זכר ונקבה היה ושם אותה יצירה בעת שהרכיב הנשמה על הגוף לכל אחד ואחד נאסף הכל (בנדפס). פ נ"א ל"ג בהן (ספר הבהיר). צ נ"א ל"ג בהן (ספר הבהיר). ק בריאה בעת עשיית הנשמה עשיה זכר ונקבה בראם (ספר הבהיר). ר נ"א ל"ג דכתיב זכר ונקבה ברא אותם (ספר הבהיר). ש הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס ברא אותם כעת הרכיב הנשמה על הגוף ולא גריס יצירה. ח נ"א ואסף הרוח (ספר הבהיר). א נ"א לישנא דאסיפה דכתיב (ספר הבהיר). ב נ"א ל"ג וגו' (קרימונא) נ"א מוסיף מן האדמה ול"ג וגו' (ספר הבהיר). ג נ"א וכל ול"ג ואת כל (קרימונא). ד נ"א מוסיף ויבא אל האדם לראות מה יקרא לו וגו' והיינו דכתיב זכר ונקבה. ה קראם וכתוב ויברך אותם אלהים (ספר הבהיר) נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר בצלם אלקים ברא אותם

שכח) זכר ונקבה בראם וכר: שואל, אפשר לומר כן שבראם בבת אחת, והרי כתוב, ויברא אלקים את האדם בצלמו בצלם אלקים ברא אותו וגו', ואחר כן אעשה לו עזר כנגדו, ויקח אחת מצלעותיו ויסגר בשר תחתונה. הרי שהוא נברא קודם, ומשיב, אלא אומר שכתוב בהן יצירה, וכתוב בהם עשיה, וכתוב בהם בריאה, בעת עשיית הנשמות עשה זכר ונקבה

אלקים ברא אותו זכר ונקבה ברא אותם. ואלו הן: שוק ימין ושמאל. נצח, הוד. יד ימין ושמאל. חסד וגבורה. גוף וברית. תפארת ומלכות. הרי שש, והרי אמרת שבע. שבע הוה באשתו. מלכות, והיו לבשר אחד. שכז) מלה"ד למלך שעלה וכו': א"צ פירוש. ועיין בשער הכונת דרושי הסוכות דרוש ה'.

(דטו"י דף רס"ד ע"ב)

שכט) ו בצלם אלהים ברא אותו. בכל אבריו, ובכל חלקיו. ז והא אמרינן
 ח וא"ו למה הוא דומה, ט לעוטה אור כשלמה, ט והאי וא"ו אינה אלא שש
 קצוות. א"ל, ברית מילה וזוגו של אדם חשבינן י אחד. כ שתי ידיו ג'. ראשו
 וגופו ה'. ח שתי שוקיו נ ו'. ט וכנגדם, כחותם בשמים, דכתיב ט גם את זה
 לעומת זה עשה האלהים. והיינו ימים, ז כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת
 הארץ, ולא אמר בששת ימים. מלמד ע שכל יום ויום יש לו כחו פ ע"כ.

מאמר ויאמר אלקים פרו ורבו

של) ק) ויאמר אלהים פרו ורבו וגו'. פקודא דא לאתעסקא בהאי
 עלמא בפריה ורביה, ולמעבד תולדין, לאתפשטא שמא קדישא לכל סטרין,
 ולמלקט רוחין ונשמתין, למהוי יקרא דקב"ה עילא ותתא. דכל מאן דלא אתעסק
 בפריה ורביה, אזעיר דיוקנא דמריה, דלא אשתכח בהאי עלמא, וגריס דלא
 שריא שכינתא בהאי עלמא. כמה דאתוספאן רוחין ונשמתין, הכי אתוסף
 לנחתא ק בהאי עלמא זיו יקרא דמלכא דכתיב, ר) ברב עם הדרת מלך ובאפס
 לאם מחתת רוזן.

שלא) הדרת מלך: דא זיו יקרא דמלכא, דאתוסף לנחתא בהאי עלמא.
 מתחת רוזן: דא זעירו דריוקנא דמלכא, * דאזעיר מהאי עלמא, הכי אזעיר
 מעילא. דהא ההוא זיווא לא נחית, ואתחשב על ההוא בר נש כאלו אושיד

חלופי גרסאות

מסורת הזהר
 ט) (תהלים ק"ד). זהר בראשית א' דף ר"פ ו נ"א מוסיף וכתיב (ספר הבהיר) ז נ"א הא. (פרעמסלא)
 ציון ג'. ט) (קהלת ז' ז). ט) (שמות ל"א) ח נ"א ו' (ספר הבהיר) ט נ"א דהא ו' אינו אלא
 זהר בראשית א' דף רס ציון א'. ק) (בראשית א'). שש קצות (ספר הבהיר) י נ"א חד (ספר הבהיר)
 ר) (משלי י"ד) זהר תרומה דף רכ"ז ציון ג'. כ נ"א ושתי ידיו שלשה (ספר הבהיר) מ נ"א ראשו
 ומוחו ול"ג שתי שוקיו (כתב יד ב') נ נ"א שבעה ול"ג ו' (ספר הבהיר) ט נ"א וכנגדו כוחותם בשמים
 ע נ"א כי כל ול"ג שכל (ספר הבהיר) פ נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר) ק נ"א (דוגמתא) (דפוסים)
 ישנים) נ"א לגמתא (קרימונא)

מעלות הסולם

מאמר בצלם אלקים ברא אותם

עשו ומלמד שכל יום ויום יש לו כחו.
 מאמר ויאמר אלקים פרו ורבו
 של) ויאמר אלקים פרו וגו' ויאמר
 אלקים פרו ורבו וגו'. מצוה זו. להתעסק בעולם
 הוזה בפריה ורביה, ולעשות תולדות. שהשם
 הקדוש יתפשט לכל הצודים, וללקוט נשמות
 ורוחות. שתהיה כבודו של הקב"ה למעלה
 ולמטה. כי כל מי שאינו עוסק בפריה ורביה,
 הוא ממעט דמות רבונו, שלא נמצא בעולם
 הזה, וגורם אשר השכינה אינה שורה בעולם
 הזה. כי כמה שנוספים רוחות ונשמות. כך
 נוסף לרדת מזון כבודו של המלך לעולם הזה.
 שכתוב ברב עם הדרת מלך ובאפס לאם מחתת
 רוזן.
 שלא) הדרת מלך דא וכו': הדרת מלך
 זה זיו כבודו של המלך המוסיף לרדת בעולם
 הזה. מחתת רוזן, זה המעטת דמות המלך
 שנתמעט
 ונקבה בבת אחת, שכתוב זכר ונקבה ברא
 אותם. יצירה נאמר בעת שהרכיב הנשמה על
 הגוף ואסף הכל. וזה לא היה בבת אחת.
 והשאר א"צ פירוש.
 שכט) בצלם אלקים ברא וגו': בצלם
 אלקים ברא אותו, בכל אבריו ובכל חלקיו.
 שואל, והרי אמרינן וא"ו למה הוא דומה לעוטה
 אור כשלמה, ו' זו אינה אלא ששה קצוות,
 ואתה אומר בכל אבריו ובכל חלקיו. ומשיב
 אמר לו, ברית מילה וזוגו של אדם חשבונו
 אחד. שתי ידיו ביחד, ג', ראשו וגופו, וביחד
 הם ה'. שתי שוקיו שהם שני חצאי גוף, הרי
 ביחד הם ו'. וכנגדם כחותם בשמים, שכתוב
 גם את זה לעומת זה עשה אלקים. והיינו
 הספירות הנקראות ימים, כמ"ש כי ששת ימים
 עשה ה' את השמים ואת הארץ, ולא אמר
 בששת ימים. אלא הפירוש שששת הימים הם
 (דפו"י דף רס"ד ע"ב ט) דף רס"ה ע"א)

דמין דגרע דיוקנא דלתתא כגוונא דלעילא. דכתיב, כי בצלם אלקים עשה את האדם, ואיהו אזעיר צלם אלקים לתתא (א) ודמות ודיוקנא לעילא. ועיד אצטריך ב"נ לאתעסקא בפריה ורביה, ולמעבד צלם אלקים, לאסגאה יקרא דה' בכל סטריין.

שלב) פקודא דא, לקיים פריה ורביה, לקיים בן ובת. בגין דאב, תמן י', ואם, תמן ה', בן תמן ו', בת תמן ה'. ואב ואם דלית לון בן ובת, גם י' לא שריא עלייהו. וכגוונא דא בעובדא דבראשית, אמר פרו ורבו. פרו, מסטרא דימינא. ורבו מסטרא דשמאלא. דביה ברא אלהים כלא, וברא דא עמודא דאמצעיתא. ב את הארץ, דא שכינתא. ואמאי צריך ד', באב ואם בן ובת. בגין דהא אתקדשו ואתברכו בשלש קדושות, ושבע ברכאן, דאינון י', צריכין למהוי ד' אתון, דשריין עלייהו עשרה, למהוי בר נש רשות היחיד למאריה, דרחבו ד' ג וגבהו י'.

שלג) ומאן דמתעסק * באורייתא, ובמצוה, בדחילו ד וברחימו דמאריה, באתר דיראה שריא, תמן י'. באתר דאהבה שריא, תמן ה'. באתר דתורה, שריא ו'. ובאתר דמצוה שריא ה'. באתר דמחשבה, דאתמר בה (ש) וזאת תורת האדם כליל מכלא, שריא ביה יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (ת) אם י' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו, מאי שוא עמלו בוניו בו, אינון סמאל נחשו. ע"כ.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות
ב נ"א את הארץ שכינתא וליג דא (קרימונא) ג נ"א
וגבהו ו' (קרימונא) ד נ"א בדחימו (קרימונא)

(ש) (שמאל ב' ו'). (ח) (תהלים כז) זהר בראשית
א' דף רלד ציון א'.

דרך אמת (א) ע"י לקמן פרשת פנחס דף רל"ח ע"ב.

מעלות הסולם

מאמר ויאמר אלקים פרו ורבו

ואם בן ובת, כדי להשרות את השם. משום שהרי נתקדשו ונתברכו בשלש קדושות ושבע ברכות, שביחד הם עשר, וצריכים להיות ד' אותיות שהן: אב ואם בן ובת, ששורה עליהן עשר, כדי שיהיה האדם רשות היחיד לאדונו. שרחבו ד' וגבהו עשרה.

שלג) ומאן דמתעסק באורייתא וכו': ומי שעוסק בתורה ובמצוה ביראה ואהבה לאדונו, במקום יראה שורה, שם י' דהוי"ה במקום אהבה שורה, שם ה' דהוי"ה. במקום תורה שורה ו' דהוי"ה. ובמקום מצוה, שורה ה' דהוי"ה. במקום המחשבה שנאמר בה וזאת תורת האדם, הכלול מכל המדרגות, שורה בו יו"ד ה"א וא"ו ה"א. שם מ"ה בגימטריא אד"ס. וע"ז נאמר אם ה' לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו. מהו שוא עמלו בוניו בו, הם סמאל נחשו. עיין רש"י במסכת יומא יט: ד"ה אם ה'.

שנתמעט מעולם הזה, כך נתמעט למעלה, כי זיו ההוא לא יורד. ונחשב על אותו אדם כאלו הוא שופך דמים, שגרע הצורה שלמטה שהוא כעין שלמעלה, שכתוב כי בצלם אלקים עשה את האדם והוא מיעט את הצלם אלקים למטה והדמות והצלם למעלה. ולפיכך צריך אדם לעסוק בפריה ורביה ולעשות את הצלם אלקים להרבות כבוד ה' בכל הצדדים.

שלב) פקודא דא לקיים וכו': מצוה זו לקיים פריה ורביה, לקיים בן ובת. משום שאב שם י' של הוי"ה, ואם שם ה' של הוי"ה בן שם ו' של הוי"ה, בת שם ה' של הוי"ה, ואב ואם שאין להם בן ובת, גם שם הוי"ה לא שורה עליהם. וכעין זה במעשה בראשית, אמר פרו ורבו, פרו, מבחינת הימין, י' של הוי"ה ורבו, מבחינת השמאל ה' של הוי"ה, שבה הכל ברא אלקים. ובן זהו העמוד האמצעי, תפארת ו' של הוי"ה, את הארץ זוהי השכינה מלכות ה' אחרונה של הוי"ה. ולמה צריך ד' באב (דפו"י דף דס"ד ע"ב י') דף דס"ה ע"א)

מאמר העולם הבא

שלד) ה ישב רבי ברכיה ודרש, מאי האי דקא אמרינן כל יומא העולם הבא ולא ידעינן מאי ד קאמר, העולם הבא ז מתרגם עלמא דאתי. ח מלמד, שקודם שנברא העולם עלה במחשבה ט לברוא אור גדול להאיר, ונברא אור גדול, שאין כל בריה יכולה לשלוט בו, צפה הקב"ה י שאינן יכולין לסובלו, לקח כ שביעי ושם להם במקומו, והשאר גנוז לצדיקים לעתיד לבוא, ל אמר אם יזכו בזה השביעי, מ וישמרוהו, אתן להם זה נ לעולם אחרון. ס והיינו דכתיב העולם הבא, שכבר בא מקודם ששת ימי בראשית. הה"ד, ג) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך ט פעלת לחוסים כך נגד בני אדם.

מאמר יום השביעי

שלה) פ שמיני מאי הוי. יש לו להקב"ה צדיק אחד צ בעולם, וחביב לו, מפני שמקיים כל העולם ק כלו, והוא יסודו. והוא מכלכלו, ד ומצמיחו, ומגדלו ט ומשמחו, אהוב וחביב למעלה, ח נורא ואדיר למטה, מתוקן ומקובל למעלה, מתוקן ומקבל למטה. והוא יסוד הנפשות א כלם.

שלז) ב אמרת שמיני, ואמרת יסוד הנפשות ג כלם, ד והא כתיב ד) וביום השביעי שבת וינפש. אין שביעי הוי, ה אלא משום דמכריע בינייהו, ו ויש אינון תלת לרע, ותלת לעיל, והוא דאכרע בינייהו.

שלז) ז ומאי טעמא אקרי שביעי, וכי ח הוה בשביעי. לא. אלא מפני

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (תהלים לא.) ד) (שמות לא.) ה) (שם). בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר שם עין לא ראתה וגוי, סימן ט"ל. ו נ"א קאמרינן (ספר הבהיר). ז נ"א מתרגמינן (שם). ח נ"א מוסיף מאי עלמא דאתי (שם). ט נ"א לבראות (שם). י נ"א שאין יכולים (שם). כ נ"א שביעית (שם). ל נ"א ואמר (שם). מ נ"א וישמרוהו (שם). נ נ"א העולם (אמסטרדם). ס נ"א והיינו עולם הבא ולא גריס דכתיב (ספר הבהיר) ע נ"א וגוי ול"ג פעלת לחוסים כך נגד בני אדם (שם) פ בדפוסים ישנים כתוב כאן ספר הבהיר שם ע"ב במאמר ויכל אלהים ביום השביעי סימן מ'. צ נ"א בעולמו והוא חביב לו (ספר הבהיר). ד נ"א והוא מצמחו (ספר הבהיר). ט נ"א ומשמרו (הבהיר) ת נ"א מוסיף אהוב וחביב למטה נורא ואדיר ומעלה (הבהיר) א נ"א כולן (הבהיר) ב נ"א ואמרת (ספר הבהיר) ג נ"א כולן (הבהיר) ד נ"א והכתיב (הבהיר) ה נ"א ל"ג אלא (הבהיר) ו נ"א דשית אינון תלת מלרע ותלת מלעיל (הבהיר) ז נ"א ומ"ס אקרי שמיני וכי לא היה בשביעי אלא כו'. נ"א בסוגריים (בלבוש מצאתי שביעי וכי היה ז' אלא כו'. ח נ"א היה (הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר העולם הבא

שלד) ישב ר' ברכיה וכו': ישב ר"ב ודרש, מהו זה שאנו אומרים כל יום עולם הבא שמשמע שבא מכבר, ולא יודעים מה שאומרים. והתרגום מתרגם על עולם הבא עלמא דאתי, ומשמע ג"כ שבא מכבר, ומשיב, מלמד וכו', א"צ פירושו. שביעית פרושה מלכות.

שלה) שמיני מאי הוי וכו': א"צ פירושו. שלז) אמרת שמיני ואמרת וכו': שואל עד אות שמ"ב א"צ פירושו.

שהקב"ה שבת בשבת, באותה המדה, דכתיב, ה) כי ששת ימים עשה יי את השמים ואת הארץ וביום השביעי שבת וינפש. מלמד, ט שכל יום ויום יש לו מאמר י אחד, שהוא אדון לו, לא מפני שהוא נברא בו, אלא מפני שהוא פועל כ בעולם פעולה המסורה ל לו בידו, פעלו כלם פעולתם, וקיימו מעשיהם מ לבד. בא יום השביעי ופעל פעולתו, נ שמחו כלם אף הקדוש ברוך הוא. ולא עוד, אלא שגדלה ט נשמתן, דכתיב וביום השביעי שבת וינפש.

שלח) ע ומאי הוי שביתה זו, פ דלא הוה בה מלאכה, והוי הנחה דכתיב שבת. משל למה הדבר דומה, למלך שהיו לו שבעה גנות, ובגן האמצעי מעיין נאה נובע ממקור מים חיים ז שלשה מימינו, ק ושלושה משמאלו, ומיד שפועל בעולם, אז מתמלא ר ושמחים כלם ת ואומרים לצרכנו הוא מתמלא, א והוא משקה אותם, ומגדלם, והם ממתניין ב ושובתין, והוא משקה את השבעה.

שלט) ג והא כתיב ו) ממזרח אביא זרעך. והוי חד מנהון ד ומשקה ליה. אלא אימא הוא משקה את הלב, והלב משקה אחר כך ה כלם. ו ומאי ניהו ז מדת שביעית, הוי אומר ח זו מדת טובו של הקב"ה.

שמ) ט מאי טעמא אמר ז) את שבתותי ולא אמר י את שבתתי משל למה הדבר דומה למלך שהיה לו כ כלה נאה וכל שבוע ושבוע מזמינה יום אחד להיות עמו, והמלך יש לו בנים נאים ל ואהובים, אמר להם הואיל וכן מ שמחו נ אתם ג"כ ביום שמחתי, ט כי ע אני בשלכם אני משתדל, ואתם גם כן הדרו פ אותו.

שמא) צ ומאי ח) זכור ושמור. ק זכור לזכר, ושמור ד לנקבה. ש מאי

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

ט) וישעיה מ"ג. ז) (ויקרא י"ט) להלן ציון ט'. ט ג"א שכל יום ומ' (קרימונא). י ג"א ל"ג אחד (ספר הבהיר). כ ג"א בו ול"ג בעולם ח) הקטה"ז אות פ"ג. (ספר הבהיר) ל ג"א ל"ג לו (ספר הבהיר) מ ג"א ט הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס נשמתו. הבהיר) צ ג"א משקה ג' לימינו ו'ג' לשמאלו ומיד שפעל פעולה זו ומתמלא כו' (בנדפס). ק ג"א וגו' משמאל (קרימונא) ר ג"א שמחים (קרימונא) וספר הבהיר) א ג"א והוא משקה אותן ומגולן (ספר הבהיר). ב ג"א ושואבין (בנדפס). ג ג"א והכתיב (ספר הבהיר) ד הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס משקה. ה ג"א מוסיף את כולם (ספר הבהיר) ו ג"א מוסיף בסוגריים (רחמים נצח הוא יסוד ע' חסד דין והסוד נעוץ סופה בתחלה ותחלה בסוף ואמצע בתחלה כו') (בנדפס). ז ג"א מדה (ספר הבהיר) ובהשמטות ח"ג סימן ב') ג"א ובשביעית נאמר את שבתותי מדת שביעית הוי אומר תשמרו זו מדת שביעית ומקדשי תיראו מאי ניהו זה מדה עשירית זה מדת טובו של הקב"ה (בנדפס ובאוצר הכבוד) ח ג"א זה (ספר הבהיר) והשמטות ח"ג סימן ב') ט ג"א ומאי (ספר הבהיר) זה האות וכן אות השני מובא בהשמטות ח"ג סימן ב'. י ג"א ל"ג את (השמטות ח"ג סימן ב'). כ ג"א כלי (קרימונא) ג"א אשה (השמטות ח"ג סימן ב'). ל ג"א ואוהבם (ספר הבהיר) ג"א ואהבם (השמטות ח"ג סימן ב'). מ ג"א מוסיף היא (ספר הבהיר) נ ג"א אתה (ספר הבהיר) ס ג"א כי כן בשבילכם אני משתדל (בנדפס ובאוצר הכבוד) ע ג"א ל"ג אני (ספר הבהיר) פ ג"א אותי (ספר הבהיר) והשמטות ח"ג סימן ב'). צ ג"א מוסיף ומאי טעמא (ספר הבהיר) ק ג"א זכור לזימין לזכור לגוין לכלה (בנדפס) ר ג"א לכלה ול"ג לנקבה (ספר הבהיר) ש ג"א ומאי (ספר הבהיר).

טעמא ט) ומקדשי תיראו. שמרו עצמכם מהרהור כי מקדשי קדוש הוא. ת למה
 י) כי אני יי א מקדשכם ב אני בכל צד ג ע"כ.

מאמר וצדיק יסוד עולם

שמב) ד תאנא עמוד אחד מן הארץ עד לרקיע וצדיק שמו על שם
 הצדיקים ו וכשישראל ז צדיקים ח מתגבר ואם לאו מתלחש והוא סובל כל
 העולם דכתיב כ) ט וצדיק יסוד עולם. ואם חלש לא יוכל להתקיים העולם
 כ ע"כ.

מאמר שבע ברכות

שמג) ז רבי חנינא פריש כל חד על קיומא. ששון חד. שמחה תריק.
 חתן תלת. כלה ארבע. גילה דיצה אהבה אחוה שלום וריעות עשרה כנגד
 עשרה מאמרות שבהן נברא העולם ע"כ.

מאמר וייצר

שמד) * ח ס"א יצר טוב ויצר רע דאיהו חדוה ואייתי לה לגביה ולעילא
 סטרא דצפון ממש דאיהו חדוה בלא זוהמא דיצה"ר אחיד ט ביה בקדמיתא
 דכתיב ז) שמאלו תחת לראשי ולבתר וימינו תחבקני ואתייהבת בין ימינא
 ע) לשמאלא פ וע"ד ח) וייצר.

חלופי גרסאות

ח נ"א וע"כ כי אני ה' (רופאיך) מכל צד (בנוסח)
 א נ"א ל"ג מקדשכם (השמטות ח"ג סימן ב'). ב נ"א
 ל"ג אני (ספר הבהיר והשמטות ח"ג סימן ב'). ג נ"א
 ל"ג (ספר הבהיר) ד בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן
 מא ספר הבהיר כד ע"ב במאמר אלה תולדות. אות
 רעא ע"א סימן ג'. ו נ"א ל"ג וכשישראל צדיקים
 (פרעמיסלא אמסטרדם). ז נ"א מוסיף צדיקים בעולם
 סימן ג'). ח נ"א צדיק (ספר הבהיר). י נ"א יכול
 והשמטות ח"ב סימן ג') נ"א מאסיף הלכך אפילו אין
 יסוד עולם לפיכך קחו תרומתי ממנו תחילה ואח"כ
 זהב וכסף ונחשת (ספר הבהיר והשמטות ח"ב רע"א
 רות הצדיק אבד זהר חדש סג ע"ב בראש העמוד
 ויבן ה' וגו'. סימן מ"ב. נ בדפוסים ישנים כתוב
 ע נ"א (ושמאלא) (לאתונא) (דפוסים
 ונ"א וע"ד וייצר וכו') (קרימונא) נ"א מוסיף
 את האדם וכו') (דפוסים ישנים)

מסורת הזהר

ט) (ויקרא יט) זהר ח"ג רס"ג: שד: תק"ח ט"א שכ"ח.
 י) (שם כ') זהר בראשית ב' דף קפ"ט ציון ב'.
 כ) (משלי י', ז) (שה"ש ב'). ט) (בראשית ב').

הזה כבר נדפס לעיל רנג ע"ב סימן ח ולקמן ח"ב
 (השמטות רעא ע"א סימן ג') נ"א וכשיש צדיקים
 (ספר הבהיר) ח נ"א ונתגבר (השמטות ח"ב רעא.
 (אמסטרדם פרעמיסלא) כ נ"א ל"ג ע"כ (ספר הבהיר
 בעולם אלא צדיק אחד מעמיד העולם שנאמר וצדיק
 וזאת התרומה אשר תקחו מאתם מאת הנשאר ומהו
 ע"א סימן ג'). ז בדפוסים ישנים כתוב כאן מדרש
 ובדפוס וויניציאה ל"ד ע"ב ספר הבהיר מח ע"ב במאמר
 כאן מ"ט ע"א במאמר וייצר. סימן מ"ג. ט נ"א (בה)
 ישנים). פ נ"א וע"ד וייצר וכו') (קרימונא) נ"א מוסיף
 את האדם וכו') (דפוסים ישנים)

מעלות הסולם

מאמר שבע ברכות

שמב) תאנא עמוד אחד וכו': כבר
 נדפס לעיל. אות ס"ז.
 שמג) רבי חנינא פריש וכו': ר' חנינא
 פירש כל אחת מן עשר המלים שבברכת אשר
 ברא על קיומה. ששון א'. שמחה ב'. חתן ג'.
 כלה ד'. גילה דיצה. אהבה. אחוה. שלום.
 (דפויי דף רס"ה ע"א * דף רס"ה ע"ב)

ורעות. עשר. כנגד עשרה מאמרות שבהם
 נברא העולם. ע"כ.

שמד) ס"א יצר טוב וכו': נוסח אחר
 כתוב וייצר, יצר טוב ויצר רע שהם ב' הקוים
 ימין ושמאל בעולם ההוא, שהוא חדוה, ומביא
 את הנוקבא אצלו. ולמעלה בעולמות העליונים
 צד

מאמר ל"ב נתיבות חכמה

שמה) ז א"ל ק לבו להקב"ה, (נ) לכה דודי נצא השדה, לטייל ואל אשב תמיד במקום אחד. ד ומאי ל"ב. א"ל, א"כ בן זומא מבחוץ, ואתה עמו. ל"ב ׀ הוא שלשים ושתים, ת והיו סתומים ובהם נברא העולם. ומאי שלשים ושתים. א"ל ל"ב נתיבות.

שמו) משל למלך, שהיה א יושב בחדרי חדרים, ומנין החדרים ל"ב. ג ולכל אחד מן החדרים יש נתיב. נאה למלך זה להכנס ד הכל בחדרו על דרך ה נתיבות. אמרת לא. נאה לו ו שלא לגלות פנינו ז ומשבצותיו ח וגנזיו חמודותיו. אמרת לא. מה עשה, ט נגע בבת, וכלל בה כל הנתיבות, י במלבושה. הרוצה להכנס כ בפנים, ל יסתכל הנה, ונשאה למלך. גם נתנה לו במתנה. ׀ ולפעמים קורא אותה באהבתו, נ אחותי. כי ממקום אחד היו. ולפעמים קורא אותה ׀ בתי, כי בתו היא. ולפעמים קורא אותה אמי.

שמוז) ועוד כי אין דין אם אין חכמה, שהרי נאמר (ס) וי"י נתן חכמה לשלמה, ואח"כ דן את הדין על מתכונתו. פ דכתיב, (ט) וישמע כל ישראל את המשפט וגו', כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו וגו'.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ו) (שה"ש ז) זהר ח"א קכ"א. (ס) (מלכים א' ה') זהר ויצא דף ל"א ציון א'. (ט) (שם ג') זהר ח"ב קע"ח: ז בדפוסים ישנים כתוב כאן סימן מ"ד ספר הבהיר שם במאמר ויבן. ק הכי גריס בדפוס קרימונא וספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס לכה דודי נצא השדה לכו להקב"ה ול"ג א"ל לבו להקב"ה לכה דודי נצא השדה נ"א נצח השדה (קרימונא) נ"א ומה שדה א"ל לכה דודי נצא השדה פירוש לכו להקב"ה (בנדפוס). ד נ"א מאי ל"ב (ספר הבהיר) נ"א ומאי ל"ב א"ל אם א"ל אם (בחיריק), כלומר אם בן זומא מבחוץ (אור הגנוז) נ"א ומאי לבו א"כ בן זומא מבחוץ (קרימונא). ש הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס והוא. ת נ"א והם (כתב יד א'). א נ"א ל"ג יושב (ספר הבהיר). ג נ"א וכל (אמסטרדם) נ"א ולכל חדר יש לו נתיב (ספר הבהיר). ד הכי גריס בספר הבהיר ודפוס קרימונא ובשאר הדפוסים גריס תיבת (הכל) בסוגרים. ה נ"א נתיבותיו (ספר הבהיר). ו נ"א ל"ג שלא (קרימונא וספר הבהיר). ז הכי גריס בספר הבהיר ובשאר הדפוסים גריס ומשכנותיו נ"א משבצותיו (קרימונא) נ"א ומשכנתיו (אמסטרדם). ח נ"א מוסיף ומצפוניו (ספר הבהיר). ט נ"א יגע בבת אחת (כתב יד א'). י נ"א ומלבושה נ"א ובמלבושה (ספר הבהיר). כ נ"א מוסיף להסתכל בעיניה (דפוסים ישנים) נ"א להסתכל בעיני (קרימונא. ל נ"א (יכנוס) הנה (בנדפוס). מ נ"א ולפעמים (ספר הבהיר). נ הכי גריס בדפוס קרימונא וספר הבהיר ובכל הדפוסים הגירסא (בת) בסוגרים. ׀ נ"א בתו (ספר הבהיר). פ נ"א שנאמר וישמעו כל ישראל את המשפט אשר שפט המלך ויראו מפני המלך כי ראו כי חכמת אלהים בקרבו לעשות משפט (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר ל"ב נתיבות חכמה

צד צפון ממש, שהוא חדוה בלי הזוהם של היצר הרע, אחוזו בה בתחלה שכתוב שמאלו תחת לראשי. ואח"כ וימינו שהוא קו הימין תחבקני וניתנה בין ימין לשמאל, וע"ז נאמר וייצר ב' יודין.

צד צפון ממש, שהוא חדוה בלי הזוהם של היצר הרע, אחוזו בה בתחלה שכתוב שמאלו תחת לראשי. ואח"כ וימינו שהוא קו הימין תחבקני וניתנה בין ימין לשמאל, וע"ז נאמר וייצר ב' יודין.

שמה) א"ל לבו להקב"ה וגו': א"צ ביאור.

שמו) משל למלך שהיה וכו': א"צ ביאור.

שמוז) ועוד כי אין דין וכו': א"צ ביאור ומה

(דפו"י דף רס"ה ע"ב)

שמח) ומה חכמה נתן הקב"ה לשלמה. שלמה נשא שמו של הקב"ה, צ כדאמרינן, ק כל שלמה שבשיר השירים קדש, לבד מא'. ר הקב"ה אמר, הואיל ושמך ש כשמי, ת אשיא לך בתי, והא נשואה היא. א א"ל במתנה נתנה לו השם, ב וי"י נתן חכמה לשלמה, ולא פירש, והיכן פירש. להלן, כי ראו ג כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט. ומאי לעשות משפט. הוי אומר ד שאותה חכמה ה שנתנה לו אלהים, ושהיא עמו בחדרו, היא ו בקרבו זאת עוזרתו ומקרבתו. ז ואם לאו, מרחקתו, ולא עוד אלא מיסרתו. דכתיב (פ) ויסרתי אתכם אף אני. ח

מאמר כשש מאות אלף רגלי

שמט) ט בשערא. בגווינן דשערא. באריכו דשערא. בקמיטו דשערא. במצחא, י בקמיטו דמצחא. כ באריכא. בפותיא. בשרטוטינן. באודנינן, בשערא דנחית עליהו, או תחותיהו, או אבתרייהו דאודנינן. באנפינן. בעיינינן. בגווינן דעיינינן. בקריצין דעל עיינינן.

שנ) וכל נביאיא לא הוו משיגין לנבואה, דאיהי ברתא דמלכא, ולא משיגין לה בכל אתר כמו משה. אלא מנהון הוו משיגין לה בריש"א. מנהון

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

צ נ"א דאמר ר' יוחנן כו' (בנדפס). ק נ"א כל שלמה האמור בשה"ש (ספר הבהיר). ר נ"א אמר הקב"ה (ספר הבהיר). ש נ"א כשם כבודי ול"ג כשמי (ספר הבהיר). ת נ"א אתן לך בתי (רמב"ן וזאת הברכה ל"ג י"ב). א נ"א אימא במתנה נתונה לו דכתיב והי נתן חכמה לשלמה (ספר הבהיר). ב נ"א מוסיף שנאמר (ספר הבהיר). ג נ"א ל"ג כי (ספר הבהיר) נ"א כי חכמת אלקים בקרבו לעשות משפט ומאי משפט אלא כל זמן שאדם עושה משפט חכמת אלקים בקרבו (דפו"ז). ד נ"א אותה (ספר הבהיר). ה הכי גריס בספר הבהיר ובכל הדפוסים גריס שנתנה אלהים ול"ג לו. ו נ"א מוסיף היא בקרבו לעשות משפט (ספר הבהיר). ז נ"א אם (אמסטרדם). ח (נ"א מוסיף ע"כ (קרימונא). ט בדפוסים ישנים כתוב כאן תוספתא א"ל ר' אלעי השייך לך נ"ב ע"ב דרבי שמעון הוה יתיב תמצא בחלק שלישי דף קס"ב ע"ב והאדם ידע וכו' וכי לא אשתמודע עד מאמר ותוסיף ללדת השייך לך נ"ד ע"א קודם מאמר והאדם ידע וכו' תמצא בתקונים תקון ס"ט מרף קי"ד ע"ב עד קי"ז ע"א מן ותוסיף ללדת עם המאמרים הנמשכים אחריו עד מאמר ותוסף וכו' ת"ח הכל איהו הלב בתקון הנ"ל מרף ק"ג ע"א עד קי"ד ע"ב מן ותוסף וכו' ת"ח הכל הנ"ל עם מאמרים אחרים עד זה ספר תולדות אדם שם מרף קי"ז ע"א עד קי"ח ע"ב מן זה ספר הנ"ל עד תיבות בשערא בגווינן דשערא וכו' סוף תקון ע' בהגהה דף קל"ו ע"ב: סימן מ"ח. י הכי גריס בכל הדפוסים נ"א דקמיטו (ירושלים). כ נ"א באריכו (אמסטרדם פרעמישלא וילנא).

מעלות הסולם

מאמר ל"ב נתיבות חכמה

שמח) ומה חכמה נתן וכו': א"צ ביאור. ברחבו. בהרשמים שבמצח. באזנים בהשערות היורדות עליהן. או תחתיהן. או מאחורי האזנים. בפנים. בעינים. בצבעי העינים. בגבות שעל העינים. שנ) וכל נביאיא לא הוו וכו': וכל הנביאים לא היו משיגים אל הנבואה שהיא בת המלך, מלכות. כמו משה. ולא השיגו אותה וכל (דפו"י דף רס"ה ע"ב)

באודניין, בשמיעה. מנהון בעיינין, בראיה. מנהון בחוטמא, בריחא. מנהון באנפין. מנהון בדבור. מנהון בידיין, לקבלא דורון. מנהון ברגלין. הה"ד, (ז) בן אדם עמוד על רגליך.

שנא) אלין דקיימין בצלותא בעמידה, ומטרוניתא קמה בגינייהו, בגין דאלין דאתקריאו רגלין (א) אינון עבדין בשלש ראשונות, ובשלש אחרונות, ובאמצעיות דצלותא. ובגין דא, צריך עבדא למהוי בעמידה קדם מטרוניתא. או קדם מלכא ומטרוניתא, דתהא יתבא.

שנב) ובזמנא דנפקו ישראל ממצרים, כלהו נפקי רגלין, וכמה דאת אמר (ק) כשש מאות אלף רגלי. (ב) וכלהו הוו עבדין, כד"א (ר) כי לי בני ישראל עבדים. מיד דאתא משה, קרא לון בנין, הה"ד (ש) בני בכורי ישראל.

שנג) קם חד סבא מאלין דנחתו ממתבתא ואמר, (ג) בוצינא קדישא, דהא בתר דנפקי ישראל ממצרים קרא לון עבדין אמר ודאי הכי הוא, אבל הוו בהון דאתקריאו בנין. ובהון הוו עבדין, ובהון עם. כד"א, (ח) שלח את עמי. אבל עבדין הוו שש מאות אלף רגלי.

שנד) אמר, זכאה חולקא דבוצינא קדישא, דהכי נהרא ביה אורייתא. לבתר דהוו נפקין, פליג לון קב"ה לתלת סטרין: בנין לסטרא חד. עבדין

מסורת הזהר

(ז) (יחזקאל ב') ת"ז ת"ח. (ק) (שמות י"ב). (ר) (ויקרא כ"ה) זהר יתרו דף סז ציון ס'. (ש) (שמות ד') זהר לך לך דף קמד ציון ד' ת) (שמות ז) זהר ח"ג שד.

דרך אמת (א) ע"י לקמן פרשת בלק דף קצ"ה מענין זה. (ב) ע"י לקמן בפרשת פנחס דף רס"ו ע"א שמצד מסטרו"ן אנו נקראין עבדים ומצד השכינה אנו נקראין בנין בסוד אס כבנים אס כעבדים כו'. (ג) לרשב"י קראו בוצינא קדישא ר"ל ניצוץ קדוש.

מעלות הסולם

מאמר כשש מאות אלף רגלי

רגלי. וכלם היו עבדים. כמו שאתה אומר כי לי בני ישראל עבדים. מיד שבא משה קרא אותם בנין, ז"ש בני בכורי ישראל.

שנג) קם חד סבא וכו': קם זקן אחד מאותם שירדו מהשיבה של מעלה ואמר בר הקדוש היינו ר' שמעון, והרי אחר שיצאו ישראל ממצרים קרא אותם עבדים. אמר ר"ש ודאי כן הוא, אבל היה בהם שנקראים בנין, והיה בהם שנקראים עבדים והיה בהם שנקראים עם. כמו שאתה אומר שלח את עמי. אבל עבדים היו שש מאות אלף רגלי.

שנד) אמר זכאה חולקא וכו': אמר אותו הזקן, אשרי חלקו של הנר הקדוש. ר' שמעון, שכל כך התורה מאידה בו. כי לאחר שהיו

בכל מקום כמו משה. אלא מהם השיגו אותה בראש. מהם באזנים. בשמיעה. מהם בעינים בראיה. מהם באף, ברית. מהם בפנים. מהם בדבור. מהם בידיים. לקבל מתנה. מהם ברגלים. ד"ש בן אדם עמוד על רגליך.

שנא) אלין דקיימין בצלותא וכו': אותם העומדים בעמידה בתפלה, והמלכה קמה בשבילם. משום שאלו הנקראים רגלים הם עבדי המלך בשלש ראשונות ובשלש אחרונות, ובאמצעיות התפלה. ומשום זה העבד צריך להיות בעמידה לפני המלכה או לפני המלך. והמלכה תשב.

שנב) ובזמנא דנפקי ישראל וכו': ובעת שיצאו ישראל ממצרים, יצאו כלם במדרגת רגלים. וכמו שאתה אומר כשש מאות אלף (דפו"י דף רס"ה ע"ב)

לסטרא חד. עמא לסטרא חד. והא אוקמוה. ובג"ד רגליק, עלייהו אתמר,
(א) בן אדם עמוד על רגליך. ואי עאלין בצלותא בדחילו ורחימו ד"יה, הא היכלא
אתפתחת לגבייהו, כד"א ב) אדני שפתי תפתח.

מאמר כבוד ולב

שנה) * (ע אמר ר' פ רחומאי, כבוד ולב, הרי ז הן אחד. אלא שכבוד
נקרא ע"ש ק מעלה. ולב ד אתקרי ע"ש פעולת מטה. והיינו כבוד השם. והיינו
לב השמים. ש מאי ניהו ג) מלא כל הארץ כבודו. אלא כל אותה ארץ שנבראת
ת ביום ראשון, שהוא למעלה כנגד ארץ ישראל, א מלאה מכבוד ב השם.
ג ומאי נינהו. חכמים. דכתיב, ד) כבוד חכמים ינחלו. ד וכתוב ה) ברוך כבוד
י"י ממקומו.

שנו) ומאי הוי ה כבוד זה. מלה"ד למלך ו שהיה לו מטרוניתא בחדרו
שכל חייליו משתעשעין בה, והיו ז לה בנים, ח ובאים כל היום לראות פני

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ע בדפוסים ישנים כתוב כאן מן וידי אדם עד סוף
המאמר תמצא בתקונים של זוהר חדש דף ס"ג ע"ב.
מזה ספר השייך אחר זה עד זה ספר וכו' דהא כמה
וכולי בתקון ע"ד בהגהה מדף קל"ד ע"ב עד דף
קל"ו. מזה ספר דהא כמה הג"ל עד ויחי אדם בתקון
עד והאדם ידע סוף תקון ע'. מדרש רות תנינן יארת
ע"א במאמר המתחיל ד"א עיר קטנה. מדרש רות השייך
דף ס"ד ע"ד ובדפוס חייניציאה ל"ח ע"ב למטה בתוך
ויהיו ימי אדם וגומר השייך לדף נו ע"א קודם ר'
אותיות דף י' ע"ב ודף י"א עד חצי עמוד ובדפוס
בז"ח תמצא בז"ח בסתרי אותיות דף י' ע"ב מאמר ויתהלך חנוך תמצא
השייך לדף נ"ו ע"ב אצל מאמר ויתהלך חנוך תמצא
בז"ח ע"ב ובדפוס חייניציאה דף ט"ב ע"א. מדרש רות השייך לדף נח ע"א אצל מאמר הנפילים
ובדפוס חייניציאה ל"ה ע"ב ושם הגירסא רבי נחמיה פתח. וינחם
ה' וגו' ומאמר הנמשך אחריו ויאמר ה' אמחה וכו' נדפסו בחלק ג' פ' נשא דף קמ"ד ע"א. ספר הבהיר
שייך לפ' צו דף ל"ג ע"א על כבוד איהו לבו וכו' ע"ע. סימן מ"ו. פ נ"א דחמאי (אמסטרום). צ נ"א הם
(ספר הבהיר). ק נ"א מוסיף פעולת מעלה (ספר הבהיר). ר נ"א נקרא ול"ג אתקרי (ספר הבהיר). ש נ"א ומאי
(ספר הבהיר). ת נ"א בילם הראשון שהיא למעלה (ספר הבהיר). א נ"א מליאה (ספר הבהיר). ב נ"א מוסיף
השם הנכבד. ג נ"א ומאי ניהו חכמה (ספר הבהיר). ד נ"א ואומר (ספר הבהיר). ה נ"א מוסיף כבוד ה'
זה (ספר הבהיר). ו נ"א שהיתה (ספר הבהיר). ז נ"א להם (כתב יד א' וב'). ח נ"א ובאים בכל יום (ספר
הבהיר).

(א) (יחזקאל ב') לעיל ציון צ'. ב) (תהלים ג"א)
(ג) (ישעיה ו') זהר בא דף ס"א ציון ת' ד) (משלי
(ג') זהר קדושים דף י"א ציון י'. ה) (יחזקאל ג')
זהר בראשית א' דף קצ"ד ציון ב'.

הג"ל מדף קל"ה ע"ב עד קל"ו. מן ויחי אדם הג"ל
גוה בזהר חדש דף ס"ג ע"ב ובדפוס חייניציאה ל"ה
לדף נ"ד ע"א אצל מאמר והאדם ידע בזהר חדש
מאמר המתחיל רבי עזריה ורבי חזקיה. סתרי תורה
אלעזר אומר ביומי אנוש וכו' תמצא בז"ח בסתרי
חייניציאה י"ג ע"ב. מדרש רות ויתהלך חנוך וגו'
בז"ח דף ס"ו ע"ב ובדפוס חייניציאה דף ט"ב ע"א.
רבי חנינא פתח תמצא בז"ח דף ס"ג ע"ב ובדפוס חייניציאה ל"ה ע"ב ושם הגירסא רבי נחמיה פתח. וינחם
ה' וגו' ומאמר הנמשך אחריו ויאמר ה' אמחה וכו' נדפסו בחלק ג' פ' נשא דף קמ"ד ע"א. ספר הבהיר
שייך לפ' צו דף ל"ג ע"א על כבוד איהו לבו וכו' ע"ע. סימן מ"ו. פ נ"א דחמאי (אמסטרום). צ נ"א הם
(ספר הבהיר). ק נ"א מוסיף פעולת מעלה (ספר הבהיר). ר נ"א נקרא ול"ג אתקרי (ספר הבהיר). ש נ"א ומאי
(ספר הבהיר). ת נ"א בילם הראשון שהיא למעלה (ספר הבהיר). א נ"א מליאה (ספר הבהיר). ב נ"א מוסיף
השם הנכבד. ג נ"א ומאי ניהו חכמה (ספר הבהיר). ד נ"א ואומר (ספר הבהיר). ה נ"א מוסיף כבוד ה'
זה (ספר הבהיר). ו נ"א שהיתה (ספר הבהיר). ז נ"א להם (כתב יד א' וב'). ח נ"א ובאים בכל יום (ספר
הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר כשש מאות אלף רגלי

שהם בחינות י"ה הרי היכל נפתח אליהם.
כש"א אדני שפתי תפתח.
שנה) אמר ר' רחומאי וכו': א"צ פירוש.
מעלה פירושו בינה מטה פירושו מלכות.
שנו) ומאי הוי כבוד וכו': מכאן עד
אות שנ"ט א"צ פירוש.

שהיו יוצאים ממצרים חלק אותם הקב"ה לשלש
בחינות. בנים, לבחינה אחת. עבדים, לבחינה
אחת. עם, לבחינה אחת. והרי העמדנו. ומשום
זה נאמר על מדרגת רגלים בן אדם עמוד על
רגליך. ואם נכנסים לתפלה, ביראה ואהבה

על

(דפו"י רס"ה ע"ב * דף רס"ו ע"א)

המלך, ומברכין אותו. אמרו לו, אנה ם אמנו. אמר להם, לא תוכלו לראותה עתה, אמרו, ברוכה תהא בכל מקום שהיא.

שנז) ומאי דכתיב ממקומו, מכלל דליכא דידע את מקומו. משל למטרוניתא כ שבאה ממקום רחוק, ולא ידעו מאין באה, עד שראו שהיא אשת חיל, נאה, והגונה בכל מעשיה, אמרו זאת ודאי ם מן האור נלקחה, ן כי במעשיה האירה את העולם. שאלו אותה מאין את. ם אמרה להם ץ ממקומי. אמרו, אם כן גדולים אנשי מקומך, ברוכה תהיי ף ומבורך מקומך.

שנח) וכי אין כבוד י"י צ אחד מצבאותיו ק לא גרע, אמאי מברכין ליה. אלא מלה"ד, ך לאיש שהיה לו גן נאה, וחויץ לגן בקרוב ממנו ם חתיכת שדה. ואם השקה הגן, בתחלת שקיותו הלכו להם המים על כל הגן. אך אותה חתיכה של שדה שהיא אינה ך דבקה, אע"פ שהכל אחד הוא, לפיכך פתח לה מקום והשקה לה לבדה. ע"כ.

מאמר על ימים יסדה

שנט) (א י) על ימים יסדה, אלין חכימין דישראל, רברביא, דיסדן אורייתא וחכמתא, דאתקריאת הים הגדול. וכן הוא אומר, (ז) כל הנחלים הולכים אל

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ו) (תהלים כ"ד) זהר נח דף ס"ב ציון ה' (ז) (קהלת א'). ם נ"א אמנו אנא היא (ספר הבהיר). י נ"א משל למסדרנותא (כתב יד ג' וד') נ"א משל לכת מלך (רקנטי ס"פ בראשית והפליאה ור"י חייט). כ נ"א שבאה מרחוק ול"ג ממקום (ספר הבהיר). ם נ"א מצד האור נלקחה (ספר הבהיר) נ"א מצור האור (רקנטי) נ"א ממקום האור (הפליאה) נ"א מצורת האור (בנדפס). ן נ"א כי במעשיה יאיר העולם (ספר הבהיר). ס נ"א אמר להם (קרימונא) נ"א אמרה ממקומי ול"ג להם (ספר הבהיר). ע נ"א ממקומו (כתב יד א' ור"י חייט). ף נ"א ומבורכת מקומה (ספר הבהיר) נ"א ומבורכת ממקומה (תולעת יעקב) נ"א ומבורך את ממקומך (כתב יד ד') נ"א ומבורך אנשי מקומך (בנדפס) נ"א א"כ גדולים אנשי מקומה ברוכה תהיו מברכת מקומך (פי' אגדות לר"ע). צ נ"א מוסיף זה אחת ול"ג אחד (ספר הבהיר). ק נ"א ל"ג לא גרע (פי' אגדות לר"ע) נ"א ודאי לא גרע ממנה (הפליאה) נ"א וכי אין כבוד ה' אחד מצבאותיו לא נדע אמאי מברכין ליה (פי' ר"י חייט מנטובה שי"ח). ך נ"א למלך (רקנטי ס"פ בראשית). ם נ"א מוסיף חתיכת שדה נאה עשה בו גינה נאה השקה את הגן בתחלת שקיותו והלכו להם המים על כל הגן אך לא על אותה חתיכה של שדה (ספר הבהיר) נ"א אך אותה חתיכת השדה לא שקתה שהרי כבר אינו דבוק וכו' (פי' ר"י חייט). נ"א ואין אותה חתיכת שדה שותה שהיא אינה דבוקה כו' (הפליאה). ת נ"א דביקה (קרימונא). א בדפוסים ישנים כתוב כאן תוספתא אמר רב מתיבתא השייכת קודם התוספתא ריש נח למה נח תרי זמני תמצא בזה הזהר פרשה שלח לך דף קס"ח ע"ב בסופו. תוספתא שייך לרף ס"ז ע"א בפסוק על ימים יסדה. סימן מ"ו.

מעלות הסולם

מאמר על ימים יסדה

שנט) על ימים יסדה וכו': על ימים יסדה: אלו החכמים שבישראל, שרים המיסדים (דפו"י דף רס"ו ע"א) תורה וחכמה שנקראת הים הגדול. וכן הוא אומר כל הנחלים הולכים אל הים. ועל נהרות

הים. ועל נהרות: אלין ג תלמידים, דאינון רברבין מן ד נהרא. וכן הרב גדול מן התלמידים, ואינון מחדדין את הרב ה בקושיותיהן. והוא מתרין לון כל הקושיות, ואינו מתרשל, כמו הנהרות שנמשכין לים, ואינו מלא. שנאמר, כל הנחלים הולכים אל הים. והראיה אמרו אחרי כן, (ח) מי יעלה בהר יי. כי אין מעשה בלא חכמה, כי התלמוד מביא לידי מעשה.

מאמר כי ששת ימים עשה ה'

(שס) ח שכינתא אתקריאת אות ברית, מסטרא ט) דצדיק יסוד עולם, י) זאת אות הברית. ט ביני, עמודא דאמצעיתא. ובין בני ישראל: נצח הו"ד. אות: דא צדיק. היא: דא שכינוא. (ז) כי ששת ימים עשה ה' את השמים: מכת"ר, עד עמודא דאמצעיתא. דלית שית בכל אתר, אלא מסטרא דאת ו'. ולית שביעי, אלא מסטרא דאת י', עטרה על רישיה. חכמ"ה עלאה, אות היא. חכמה תתאה, אות היא. ותקיננו למגזר לתמניא, דאיהו תמן חכמ"ה עד יסוד. לקבלא בהון י' זעירא, לסלקא לה עד כתר, למהוי עטרה על כ ראשיהון. ותקיננו לשויה ערלה במנא ועפרא, לקיים (ז) ונחש עפר לחמו.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ח) (תהלים כ"ד) זהר וירא דף כ"ח ציון ד'. ט) (משלי י'). י) (בראשית ט) זהר נח דף צ"ב ציון ג'. כ) (שמות לא). ז) (ישעיה סה) זהר פקודי דף רפז ציון מ'.
בחבורא קדמאה מאן דחמי קשת השייך לוף ע"א ע"ב ג' דף רי"ד ע"ב בסופו במאמר המתחיל פנחס בן אלתור וכו' ובדף רט"ו ע"א נמשך אחריו הרעיא מהימנא השייך לכאן. רעיא מהימנא קשת השייך לוף ע"ב ע"ב תמצא בחלק שלישי דף ר"ל ע"ב בסופו. סימן מ"ח. רעיא מהימנא שייך לוף צ"א ע"ב. ט בכל הדפוסים גריס בסיני והגירסא (ביני) בסוגריים ג"א בסני ול"ג בסיני ולא גריס ביני (קרימונא). כ ג"א ראשייהו (אמסטרדם).
ג ג"א תלמידיא (קרימונא). ד ג"א נהרות (פרעמיסלא). ה ג"א בקשיותיהן (קרימונא). ח בדפוסים ישנים כתוב כאן רעיא מהימנא ותנח התיבה בחדש השביעי השייך לוף ס"ט ע"ב קודם אדהכי מטא ההוא רביא תמצא בס' פנחס דף רנ"ו ע"א. רעיא מהימנא תנינא אצל המאמר ויאמר אלהים וכו' תמצא בזה בחלק ג' דף רי"ד ע"ב בסופו במאמר המתחיל פנחס בן אלתור וכו' ובדף רט"ו ע"א נמשך אחריו הרעיא מהימנא השייך לכאן. רעיא מהימנא קשת השייך לוף ע"ב ע"ב תמצא בחלק שלישי דף ר"ל ע"ב בסופו. סימן מ"ח. רעיא מהימנא שייך לוף צ"א ע"ב. ט בכל הדפוסים גריס בסיני והגירסא (ביני) בסוגריים ג"א בסני ול"ג בסיני ולא גריס ביני (קרימונא). כ ג"א ראשייהו (אמסטרדם).

מעלות הסולם

מאמר על ימים יסדה

נהרות: אלו התלמידים, והם התורה והחכמה מתגדלים מן הנהר שהוא התלמידים. וכן הרב גדול מן התלמידים והם מחדדים את הרב בקושיותיהם וכו' א"צ פירוש.
(שס) שכינתא אתקריאת אות וכו': השכינה היינו מלכות נקראת אות ברית. מצד צדיק יסוד עולם נאמר זאת אות הברית. ביני: עמוד האמצעי תפארת ישראל. ובין בני ישראל, הם נצח הוד בני תפארת הנקרא ישראל. אות זה צדיק יסוד. היא היינו השכינה מלכות. כי ששת ימים עשה ה' את השמים: הם (דפו"י דף רט"ו ע"א)

מכתר עד העמוד האמצעי תפארת. שהם חב"ד חג"ת. אין מספר שש בשום מקום אלא מבחינת אות ו'. ואין שביעי אלא מבחינת אות י' עטרה על ראשו. חכמה עליונה אות היא היינו אות י' חכמה תחתונה מלכות אות היא י'. ותיקנו מילה לשמונה ימים היינו שמונה מחכמה עד יסוד. לקבל בהם היינו בשמונה ימים את י' הקטנה שהיא מלכות ולהעלות אותה עד כתר. שתהיה עטרה על ראשם. ותיקנו לשום את הערלה בכלי ועפר, לקיים ונחש עפר לחמו.

אתניא"ל

(שסא) ל אתניאל, ברקיאל, גדיאל, רומיאל, הדריאל, ודרגזיה. זהריאל, חניאל, טהריאל, יעזריאל, כרעיאל, למדיאל, מלכיאל, נהריאל, סניה, ענאל, פתחיאל, צוריאל, קנאל, רמיאל, שעריאל, תבכיאל. *) סדר תשר"ק תפוריא, שכניאל, רנאל, קמריה, צוריה, פסיסיה, עיריאל, סמכיאל, נריאל, מדוניה, לסניה, כמסריה, יריאל, טסמסיה, חניאל, זכריאל, ודריאל, נ הניאל, דנבאל, גדיאל, בדאל, אדירירון אדני על כלהו וכו'.

מאמר ויחלום והנה סולם מוצב ארצה

(שסב) ט ט (ח) ויחלום והנה סולם ע מוצב ארצה. והנה סולם, דא צלותא. מוצב ארצה, פ דמצלאן בני נשא ליה בארעא, דאיהי שכנתא. צ ומטא לשמיא, דאיהו קב"ה. דאתמר ק ביה, נ) ואתה תשמע השמים. ד ורזא דמלה, ט) יהו"ה אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ ת וגו'.

(שסג) ובזמנא דמודע לון קב"ה א ושכינתיה, דסלקא ב בהווא צלותא, מיד ט) והנה מלאכי אלהים עולים ויורדים בו. בו: בהווא בר נש, כלהו

חלופי גרסאות

ח) (בראשית כ"ח) זהר ויצא דף כ"ו ציון ה'.
 ז) (מלכים א' ח') ז"ח כרד כ"א מדרש רות דף יד ציון צ'. ט) (תהלים ח') זהר שמות דף ו' ציון ע'.
 ט) (בראשית כ"ח).
 ט כל המאמר מובא בהשמטות ח"ג דף ש"י ע"ב. בדפוסים ישנים כתוב כאן צלותא דשתרית השייך לדה קל"ו ע"א בתחלתו תמצא בזהר זה חלק ג' דף רנ"ז ע"א פקודא חד סר. רעיא מהימנא. יעקב תקן השייך לדה קמ"ז ע"ב קודם ויקח מאבני המקום תמצא בחלק ג' דמ"ב ע"א. וישכב במקום התוא ברעיא מהימנא השייך לדה קמ"ח ע"ב קודם פתח אחרא תמצא בחלק ג' דף רל"ט ע"א. שייך לדה קמ"ט ע"א אחר חד לתתא ולפי הדרך אמת שייך בפרשה ויקרא דף י"ז ע"א אחר הרעיא מהימנא. רעיא מהימנא שייך לדה ק"ג ע"א. סימן ג'. ע נ"א ל"ג מוצב ארצה (השמטות ח"ג דף שו ע"ב). פ נ"א דמצלין בני נשא לה (שם). צ נ"א ומטת שם). ק נ"א ל"ג ביה (שם). ר נ"א דוא (שם). ת נ"א מוסיף אשר תנה הודך על השמים ול"ג וגו' (השמטות ח"ג דף שו ע"ב). א נ"א שכנתא (שם). ב נ"א בהיא (קרימנא ושם).

מסורת הזהר

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סולם מוצב ארצה

(שסא) אתניאל ברקיאל גדיאל וכו': א"צ פירוש.

מאמר ויחלום והנה סולם מוצב ארצה
 (שסב) ויחלום והנה סולם וגו': ויחלום והנה סולם מוצב ארצה. והנה סולם. זה תפלה. מוצב ארצה, פירושו, שמתפללים אותה בני אדם בארץ כלומר לצורך המלכות שנקראת (דפו"י דף רס"ו ע"א י) דף רס"ו ע"ב)

ארץ. שהיא השכינה. ומגיעה לשמים שהוא הקב"ה ז"א. כלומר שמתפללים בכדי לייחד את הקב"ה ושכינתו. שנאמר בו ואתה תשמע השמים. וסוד הדבר, ה' אדונינו מה אדיר שמך בכל הארץ וגו'.
 (שסג) ובזמנא דמודע לון וכו': ובעת שמוזוג אותם היינו את הקב"ה עם השכינה, העולה

פתחין גדפייהו ג לקבלא שכינתא ד בההיא צלותא. הה"ד, פ) ה וכנפיהם פרודות מלמעלה. והאי ו איהי עולים, שכינתא על גדפייהו. ויורדים בו, מאי בו. בקב"ה. ז דקב"ה נחית עלייהו, לקבלא ח שכינתיה, ט ומייחד קב"ה י ביה כ בההוא בר נש, בצלותיה.

שסד) דשכינתא איהי מצוה, כלילא ז בשם יהו"ה איהי, חיה דיליה. ומצוה בלא מחשבה, לית נ ליה סליקו. ומחשבה איהו אד"ם, יו"ד ה"א וא"ו ה"א, תפאר"ת. מצוה, מלכותא כלילא מארבע חיון דמרכבתא. כלילא מארבע אתוון, ס איהי נוקבא דיליה, אנפין דיליה, אנפוי ע דרחמי. בגינה אמינא צ) אם אין פניך הולכים, פ וגו'.

שסה) ומסטרא דצדיק, צ אתקריא אחורוי חיה, כלילא ח"י חולין דאחורוי דבר נש, דדמי ג לשדרה, דביה ח"י חולין. איהי אחור לעובדא דבראשית, וקדם למחשבה. דאתמר בה, עלה במחשבה. מה דלאו הכי באדם, דאתור דעץ הדעת טוב ורע, דאיהו אחור למעשה בראשית, וקדם לפורענות.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

פ) (יחזקאל א') זהר משפטים דף קמ"ד ציון ד'. ג נ"א לקבל (השמטות שם). ד נ"א בההוא (פרעמיסלא צ) (שמות ל"ג) משפטים דף קס"ג צ"ג. קרימונא השמטות שם). ה נ"א מוסיף ופניהם (השמטות שם). ו נ"א איהו (השמטות שם ודפוס קרימונא). ז נ"א וקב"ה (השמטות שם). ח נ"א שכינתא ס נ"א ומתייחד (קרימונא והשמטות שם). י נ"א בו (השמטות שם). כ נ"א בההוא צלותא ול"ג בר נש (השמטות שם). ל נ"א מוסיף משם הוי"ה (השמטות שם). נ נ"א לה (קרימונא אמסטרדם והשמטות שם). ס נ"א איהו (קרימונא). ע נ"א רחמי (השמטות שם). פ נ"א מוסיף אל תעלינו מזה ול"ג וגו' (השמטות ח"ג דף שו ע"ב). צ נ"א אתקרי (השמטות ח"ג דף שו ע"ב). ק נ"א מוסיף דאינון מאחור דב"נ לקבל ח"י נענועין דלולב דדומה לשדרה דביה ח"י חולין איהו אחור לעובדא דבראשית וקדם למחשבה דאתמר בה ישראל עלו במחשבה (השמטות שם). ר נ"א לעשרה ול"ג לשדרה (קרימונא).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

כלולה מארבע חיות המרכבה, כלולה מארבע אותיות הוי"ה היא נוקבא שלו, פנים שלו פניו דרחמים. בשבילה אמרתי אם אין פניך הולכים וגו'.

שסה) ומסטרא דצדיק אתקריא וכי' : ומבחינת הצדיק היינו יסוד נקראת אחורים שלו חיה, כוללת ח"י חוליות של אחורי אדם הדומה לשדרה שבה ח"י חוליות. היא בחינת אחור למעשה בראשית שה"ס חכמה. וקדם למחשבה היינו מוחין דפנים המקבלים מבינה שנקראת מחשבה שנאמר בה עלה במחשבה. מה שאינו כן באדם. שהוא אחור של עץ הדעת טוב ורע, שהוא אחור למעשה בראשית וקדם

העולה בתפלה ההיא, מיד והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו. בו: באדם ההוא, כולם פותחים את כנפיהם לקבל השכינה בתפלה ההיא. ז"ש וכנפיהם פרודות מלמעלה, וזהו עולים שמעלים השכינה על כנפיהם. ויורדים בו, מהו בו. בהקב"ה. כי הקב"ה יורד עליהם לקבל שכינתו והקב"ה מתייחד בו בתפלתו של אותו אדם.

שסד) דשכינתא איהי מצוה וכי' : כי השכינה מלכות היא מצוה, היא כלולה בשם הוי"ה, חיה שלה, ומצוה אין לה עליה בלי מחשבה. מחשבה היא אדם. יו"ד ה"א וא"ו ה"א מ"ה בגימטריא אדם. תפארת. מצוה מלכות (דפו"י דף רס"ו ע"ב)

(שסו) ת קמו תנאין ואמוראין ואמרו, רעיא מהימנא, בריך את לאלהא עלאה, הוא יקם לך בעותך בכלא. קם סבא עלאה ביניהון ואמר, רעיא מהימנא, בך אתקיים האי קרא דאתמר, (ק) ואל תתנו דמי לו, דהא עלאין ותתאין (א) מקנני בצולמא דידך, משריין דקב"ה, דאינון ג מתיבתא עלאה, ומשריין דמטרוניתא, דאינון ממתבתא תתאה. עלך אתמר (ד) והנה מלאכי אלהים ה עולים ויורדים בו. (שסז) בך סלקין משריין דשכינתא ו בצלותא, ונחתין משריין ז דקב"ה לגבי שכינתיה בכמה שירין ונגונין ח בצלותא, ט אנת הוא קריבא דקב"ה בצלותא דילך, דאיהו קרבנא דקב"ה ושכינתא, י באיזהו מקומן, (ש) בצו את בני ישראל כ וכו', דתקיננו מארי מתניתין קרבנין ל בצלותא, מסטרא דימינא מ דתמן כהן איש חס"ד.

(שסח) ותקיננו זמירות דאינון שיר דלויים אבתרייהו, מסטרא דגבור"ה, והו"ד דרגא נ דדוד, אתקשר בשמאלא ס דגבורה. ואהרן דדרגא דיליה ע בהו"ד, אתקשר בחס"ד. הה"ד, (ת) נעימות בימינך נצח. (שסט) שמע ישראל דיחודא, כליל ברכו וקדושה. פ דאיהו קדוש קדוש

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ק) (ישעיה ס"ב) זהר ח"ג שו: (ר) (בראשית כ"ח). (ש) (במדבר כ"ח) זהר ויצא קמ"ג צ"א. (ת) (תהלים ס"ז) ז"ח כרך כ' יתרו דף כ"ג צ"ג.
ה ג"א וגו' וליג ויורדים בו (השמטות שם). ו ג"א מוסיף בצלותא דילך (השמטות שם). ז ג"א לקב"ה לגבי שכינתא (השמטות שם). ח ג"א בצלותא (שם). ט ג"א ואנת הוא קריבו דקב"ה (השמטות שם). י ג"א ל"ג באיזהו מקומן (השמטות שם). כ ג"א מוסיף את קרבני לחמי ולא גריס וכו' (השמטות שם). ל ג"א בצלותא (השמטות שם). מ ג"א דתמן איש חסד כהן (השמטות שם). נ ג"א מוסיף דוד מלכא (השמטות שם). ס ג"א ל"ג דגבורה (השמטות שם). ע ג"א נצח ולא גריס בהו"ד (השמטות שם). פ ג"א איהו (השמטות שם).

דרך אמת (א) הם מקננים כצפרים שמקננין אף כן עליונים ותחתונים הם מקננים בצלם שלך.

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

הקב"ה אל השכינה בכמה שירים ונגוני התפלה. אתה קרוב להקב"ה בתפלתך שהיא קרבן של הקב"ה והשכינה, באיזהו מקומן בצו את בני ישראל וכו', שתיקנו בעלי המשנה קרבנות התפלה מבחינת הימין אשר שם הכהן איש חסד.

(שסח) ותקיננו זמירות דאינון וכו': ותקנו זמירות אחריהם שהם שיר הלויים מבחינת הגבורה. והוד מדרגת דוד מתקשרת בשמאל בגבורה ואהרן שמדרגתו הוד מתקשר בחסד ז"ש נעימות בימינך נצח.

(שסט) שמע ישראל דיחודא וכו': היחוד של שמע ישראל כולל ברכו וקדושה, שהוא

וקדם לפורעניות ע"י החשכתו מעץ הדעת מחמלה למטה.

(שסו) קמו תנאין ואמוראין וכו': קמו התנאים והאמוראים ואמרו רועה הנאמן, ברוך אתה לאלקים עליון. הוא יקיים לך בקשתך בכל. קם זקן עליון ביניהם, ואמר, רועה הנאמן בך נתקיים כתוב זה שנאמר ואל תתנו דמי לו, שהרי עליונים ותחתונים מקננים בצלם שלך, מחנות הקב"ה, שהם הישיבה העליונה, ומחנות השכינה שהם משיבה תחתונה, עליך נאמר והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו.

(שסז) בך סלקין משריין וכו': בך עולים מחנות השכינה בתפלה, ויורדים מחנות (דפו"י דף רס"ו ע"ב)

צ קדוש. וברכה מסטרא דימינא. הה"ד, א) דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל. וקדושה מסטרא דלויים. עמודא דאמצעיתא, ק קשורא דימינא ושמאלא. ואיהו קשורא דתפלין דרישא, ר דאיהו אימא עלאה. תפלין על רישיה, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, ש תפלין דמארי עלמא מה כתיב בהו. ואיהו קשורא דתפלין דיד, ת דאיהו שכינתא תתאה. והאי דאוקמוה מארי מתניתין. הראהו למשה קשר של תפלין.

שע) ב ש' דילך משה, כליל תלת אנפי אבהן לעילא, דתקיננו ג' צלותין: דאיהו סימנא שחרית מנחה ערבית. מ"ה דידך, צלותא דשבת דאתמר ביה, ג וירדו בדגת הים ובעוף השמים ד ובבהמה ובכל הארץ.

שעא) ה ואתכליל מרכבתא תתאה דאהרן דוד ושלמה ואדם קדמאה לעילא, ובת זוגיה לתתא. ג) אם כל חי, דאיהו צדי"ק. ח"י עלמין ובגין דא אהרן אע"ג דאיהו ימינא אוקמוה רבנן ביה אהרן שושבינא דמטרוניתא ה הוה. רעיא מהימנא יעקב איהו כליל תלת אבהן דביה רכיב אדם קדמאה ט ולא למגנא אוקמוה מארי מתניתין שופריה דיעקב כשופרא דאדם קדמאה.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (במדבר ו') זהר יתרו דף סז ציון ב'. ב) (בראשית א.) ג) (בראשית ג) זהר תרומה דף סו ציון ד'.
 צ נ"א לא גריס קדוש (פרעמיסלא). ק נ"א קשור ימינא ושמאלא (השמטות שם). ר נ"א דאיהו (אמסטרדם והשמטות שם). ש נ"א בתפלין (השמטות שם). ת נ"א דאיהו (פרעמיסלא). ב נ"א ש' של תפלין צלותין דאינון סימן שמ"ע דאיהו שחרית מנחה ערבית מ"ה דילך צלותא (השמטות ח"ג דף שו ע"ב). ג נ"א ורדו (קרימונא אמסטרדם פרעמיסלא השמטות שם). ד נ"א וגו' ול"ג ובבהמה ובכל הארץ (השמטות שם). ה נ"א ואנת כליל במרכבה תתאה (השמטות שם). ו נ"א לא גריס הוה רעיא מהימנא (השמטות שם). ט נ"א דלא ולא גריס ולא (השמטות שם).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

ישמח משה במתנת חלקו שנאמר בו וירדו בדגת הים ובעוף השמים ובבהמה ובכל הארץ. שעא) ואתכליל מרכבתא תתאה וכו': ונכללת המרכבה התחתונה של אהרן דוד ושלמה ואדם הראשון למעלה בחג"ת. ובת זוגו חוה למטה בנה"י אם כל חי שהוא צדיק חי העולמים יסוד. ולפיכך אהרן אע"פ שהוא ימין חסד העמידו החכמים בו אהרן הוא שושבין של המלכה. כי הוא הימין של המרכבה התחתונה. הרועה הנאמן יעקב. הוא כולל שלשה האבות חג"ת אשר בו רוכב אדם הראשון שה"ס פני אדם. ולא לחנם העמידו בעלי המשנה שופרא של יעקב כשופרא של אדם הראשון.

שהוא קדוש קדוש קדוש. וברכה מבחינת הימין. ז"ש דבר אל אהרן ואל בניו לאמר כה תברכו את בני ישראל. וקדושה מבחינת הלויים קו השמאל המקדשים את הכהנים. עמוד האמצעי ז"א הוא המקשר של ימין ושמאל. והיינו קשר תפלין של ראש אמא עלאה בינה. כמו שהעמידו בעלי המשנה תפלין של רבון העולם מה כתוב בהם. והיינו הקשר של תפלין של יד שהם השכינה התחתונה מלכות, וזהו שהעמידו בעלי המשנה הדאהו למשה קשר של תפלין.

שע) ש' דילך משה וכו': ש' שלך משה כוללת שלשת הפנים של האבות למעלה שהם חג"ת שתיקנו ג' תפלות שסימנא הוא: שחרית מנחה ערבית מ"ה שלך תפלה של שבת (דפו"י דף רס"ו ע"ב)

שעב) אמר בוצינא קדישא, רעיא מהימנא, כ חזינא דכפל קב"ה שמך, ואמר ד) משה משה, לאכללא לך במרכבתא עלאה, ובמרכבתא תתאה. לאכללא בכ אדם קדמאה מסטרא ז דאברהם. ולאכללא בכ חוה מסטרא דאהרן דוד ושלמה.

שעג) למה לא כפל ח שמיא דיעקב הכי. א"ל, בוצינא קדישא, בגין דקרא ליה י) יעקב, וקרא ליה ישראל, יעקב לישנא ט דעוקבא, דהיינו נוקבא, דאתמר עקבו של אדם הראשון מכהה גלגל חמה. ואתקרי ישראל, דתמן ראש, דכורא, רישא לנוקבא דהיינו עקב, והאי איהו דאמר קב"ה לחויא ה) הוא ישופך * ראש ואתה תשופנו עקב ודא גרם שכינתא בגלותא דאתמר פ ביה עקב ענוה יראת י".

שעד) ק חדי ר"ש, וחדו מארי מתיבתא, ואמרו ר קמיה, פומא דשכינתא, סיני, מאן יכיל למיקם ט דקב"ה ושכינתיה ממללן ביה. ת ושתין א רבבן דמתיבתא ב תתאה ממללין ביה. ואוף שתין רבוא דמתיבתא עלאה הכי ממללין ביה. על פומך אתמר, ז) והנה מלאכי אלהים עולים ג וגו'.
שעה) ד"א ד ח) ויחלום והנה סלם. פתח רבי שמעון ואמר, סיני"י דא

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

כ נ"א חזינן (השמטות שם). ל נ"א דאבהן ולא גריס דאברהם (השמטות שם). מ נ"א שם יעקב הכי (השמטות שם). נ נ"א יעקב וישראל (השמטות שם). ט נ"א דעקב (השמטות שם). ע נ"א ואקרי (אמסטרדם פרעמיסלא). פ נ"א בה (השמטות שם). ק נ"א חזא מוסיף (קמי) פומך (השמטות שם). ת נ"א ושתין ממללין ביה על פומך ועלך אתמר (השמטות ח"ג דף אמסטרדם קרימונא). ג נ"א עולים ויורדים בו ול"ג וגו' (אמסטרדם והשמטות שם). ד נ"א ל"ג ויחלום (השמטות שם).

(שמות ג) זהר בלק דף כ"א ציון ד'. ה) (בראשית ג) זהר חיי שרה דף י"ב ציון א'. ו) (משלי כ"ב) זהר נשא דף רג ציון צ'. ז) (בראשית כח). ח) (שם).

ד נ"א ל"ג קמיה (השמטות שם). ש נ"א ריבוא דמתיבתא עילאה ושתין ריבוא דמתיבתא תתאה שו ע"ב). א נ"א רבוחן (קרימונא). ב נ"א תתאי (אמסטרדם והשמטות שם). ד נ"א ל"ג ויחלום (השמטות שם).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

שעב) אמר בוצינא קדישא וכו': אמר הנר הקדוש ר' שמעון, רועה נאמן ראינו אשד הקב"ה כפל את שמך ואמר משה משה. להכליל אותך במרכבה העליונה ובמרכבה התחתונה. להכליל בכ את אדם הראשון מצד אברהם ימין ולהכליל בכ את חוה מצד אהרן דוד ושלמה. כי כשנכללת המרכבה התחתונה במרכבה העליונה הן מתחלקות לימין ושחאל. שעג) למה לא כפל וכו': שואל למה לא כפל כך גם שמו של יעקב להכליל אותו במרכבה העליונה ובמרכבה התחתונה. אמר לו רע"מ לר"ש נר הקדוש, משום שקרא לו יעקב, וקרא לו ישראל, יעקב הוא לשון עקב דהיינו נקבה שלמדנו עקבו של אדם הראשון

שעב) אמר בוצינא קדישא וכו': אמר הנר הקדוש ר' שמעון, רועה נאמן ראינו אשד הקב"ה כפל את שמך ואמר משה משה. להכליל אותך במרכבה העליונה ובמרכבה התחתונה. להכליל בכ את אדם הראשון מצד אברהם ימין ולהכליל בכ את חוה מצד אהרן דוד ושלמה. כי כשנכללת המרכבה התחתונה במרכבה העליונה הן מתחלקות לימין ושחאל. שעג) למה לא כפל וכו': שואל למה לא כפל כך גם שמו של יעקב להכליל אותו במרכבה העליונה ובמרכבה התחתונה. אמר לו רע"מ לר"ש נר הקדוש, משום שקרא לו יעקב, וקרא לו ישראל, יעקב הוא לשון עקב דהיינו נקבה שלמדנו עקבו של אדם הראשון (דפו"י דף רס"ו ע"ב י) דף רס"ז ע"א)

שעה) ד"א ויחלום והנה וגו': דבר אחר

סלים, ואיהו ק"ל. ורזא דמלה, ט) הנה יי רוכב על ע"ב ק"ל. ע"ב: ז דא יו"ד היי ויי"ו היי. ח ועוד, יו"ד היי, יו"ד היי וא"ו, יו"ד היי וא"ו היי, ט דא ק"ל. אתוון קדמאן סלקין לע"ב. אתוון כ דאינון תולדין דלהון, ל סלקין ק"ל. ע"ב ק"ל, מאתן ותרין, מ כחשבון ב"ר, נ אנת הוא בר. רעיא מהימנא, עלך אתמר י) נשקו בר. ס אנת הוא רבן דישראל, רב לתתא, רבן דמלאכי השרת. ב"ר לעילא, ע ברא דקב"ה ושכינתא.

שעו) פ חסר ג"ם לאשלמא רמ"ה, עלייהו ז אתמר לגבי משיח בן יוסף, כ) גם הוי"ה העביר חטאתך לא תמות. בהאי ג"ם אתכפר דוד, והאי איהו שיעורא דחלה, מ"ג ביצים, ותוספת חומש ביצה, רמיז ל) וחמישיתו יוסף עליו. שעו) ק זכאה צלותא ר דנפיק מפומך, כגוונא דקב"ה ש דנחית על טורא דסיני, ואתמר ביה מ כי את אשר ישנו פה ת עמנו עומד היום ואת אשר אינו פה עמנו היום, א הכי כד את משתדל באורייתא ובצלותא, קב"ה כניש

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

ט) (ישעיה י"ט) זהר שמות דף כט ציון כ"י. ז נ"א ל"ג דא (שם). ח נ"א ועוד ע"ב דא ק"ל י) (תהלים ב') זהר לך דף ג' ציון ל"י. כ) (שמואל ב' יב) זהר לך דף קלד ציון א"י. ל) (ויקרא ה') קל (השמטות ח"ג דף שו ע"ב). ט נ"א ל"ג דא קל (קרימונא והשמטות שם). י נ"א קדמאין (השמטות שם). כ נ"א אינון (השמטות שם). ל נ"א ל"ג סלקין (השמטות שם). מ נ"א בחושבן (קרימונא) נ"א חושבן (אמסטרדם והשמטות שם). נ נ"א ואנת (קרימונא) נ"א ואנת הוא רעיא מהימנא ול"ג בר (השמטות שם). ס נ"א ואנת רב לתתא רבן של כל ישראל (השמטות שם). ע נ"א בר לקב"ה ושכינתיה (השמטות שם). פ נ"א חסד (קרימונא). צ נ"א איתמר לגבי דוד גם ה' העביר חטאתך לא תמות ולא גריס חסר גם לאשלמא רמ"ה עלייהו אתמר לגבי משיח בן יוסף (השמטות ח"ג דף שז ע"א). ק נ"א זכה (קרימונא). ר נ"א דנטקא (השמטות שם) נ"א ל"ג דנטק (פרעמיסלא). ש נ"א נחית (השמטות שם). ת נ"א וגו' (השמטות שם). א נ"א הכי בר (כד) אנת תשתדל באורייתא ובצלותא (השמטות שם).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

גם ה' העביר חטאתך לא תמות בג"מ זה נתכפר דוד. מהקטרוג שלקח את בת שבע. וזהו שיעור חלה מ"ג ביצים. שחלה בגימטריא מ"ג, ותוספת חומש ביצה, רמוז בפסוק וחמישיתו יוסף עליו.

פירוש הזהר מפרט מדרגות משה שזכה לשם מ"ה בסוד ק"ל וזכה לחכמה בסוד שם ע"ב וע"ב קל בגימטריא רב שזה מוחין דגדלות וחסר ג"מ זהו שער הנ' בסר"ה ותחסרהו מעט מאלקים, עיין בעץ חיים שער א"א פרק י"ג, בסוד ג"ם וא"ם. וזה רמוז בשיעור של חלה בסוד ויחל משה, את החילות עיין בזהר שלח אות ש"ז.

שעו) זכאה צלותא דנפיק וכו': אשרי התפלה שיצאה מפ"ך, כמו הקב"ה בשעה שירד על הר סיני ונאמר בו כי את אשר ישנו פה

אחר ויחלום והנה סלם. פתח ר"ש ואמר, סיני זה סלם, הוא עולה בחשבון ק"ל. וסוד הדבר, הדבר, הנה ה' רוכב על ע"ב קל. ע"ב: זה הוי"ה במילוי יודין כזה: יו"ד היי ויי"ו היי. ועוד הוי"ה דמ"ה דאלפין בריבוע כזה יו"ד יו"ד היי, יו"ד היי וא"ו, יו"ד היי וא"ו היי. עולים קל אותיות הראשונות עולות ע"ב חכמה. האותיות שהן תולדות עולות ק"ל. ע"ב ק"ל עולים מאתיים ושתיים, כחשבון בר אתה הוא הבן רועה הנאמן עליך נאמר נשקו בר. אתה רבן של ישראל, בר אותיות רב למטה, רבן של מלאכי השרת, בר למעלה בנו של הקב"ה ושכינתו.

שעו) חסר ג"ם לאשלמא וכו': חסר ג"ם היינו טו"ה גם צפור מצאה בית להשלים מספר רמ"ה עליהם נאמר אצל משיח בן יוסף (רס"י דף רס"ז ע"א)

עלאין ותתאין, וכל אלין נשמתין דהוּ, ב ודעתידין למהוי, וכל משריין דמלאכין,
 ד ונחית בצולמא דילך, לקבלא צלותא דילך, אורייתא דילך, בגין דמחשבתא
 ה דילך ליחדא לקב"ה ושכינתיה, בכל משריין דיליה ו לעילא ותתא.
 שעח) ז באורייתא ובצלותך, ח קב"ה מצרף מחשבה טובה למעשה,
 וכגוונא דאיהו אמר (ו) אנכי, ט ואינהו אמרי (ס) נעשה ונשמע, הכי קב"ה עביד
 י לכלהו משריין, כ ואינהו שתקין ושמעין במלוך, בגין דרעותך בהון ליחדא
 ל קב"ה ושכינתיה בכל משריין דיליה.

שעט) וכל מה דקב"ה אבטח ח ואודי למעבד לך ט מכמה טבין דלית לון
 סוף, נ כלהו אמרין נעשה ונשמע. ובג"ד פ אמרו (ו) ברכו יי מלאכיו גבורי
 ק וגו', ואתתקף בך, דהא קב"ה ושכינתיה וכל משריין דיליה ר ודשכינתיה,
 אסתכמו למעבד כל רעותך, ש ויתיר מדאי הוא ת כתיב (פ) על ידך, ולא נפל
 מלה זעירא מכתיבת ידך דלא אתקיים. זכאה בר נש, דמריה חשיב ליה כגופיה,
 ועביד ליה יקרא כדיוקניה, למהוי שקיל מלוין דפומוי באורייתא בצלותא,
 ב כלמוד בטורא דסיני, ולית חד דפתח פומוי ג לקטרגא, אלא ד עלאין ותתאין
 באסכמותא חדא, ה ברעותא חדא. ו ע"כ.

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

(ג) (שמות כ) לך פ"ח צ"ב. ט) (שמות כ"ד) הקדמת
 ספר הזהר דף ט' צ"ג. ט) (תהלים ק"ג) שם בהקס"ז
 דף ר"ד צ"ט. ט) (דברים ו') פנחס פ"ט צ"ט.
 ב נ"א וכל דעתידין למהוי (השמטות שם).
 ד נ"א ונחית (פרעמיסלא). ה נ"א ל"ג דילך (קרימונא).
 ו נ"א עילא (השמטות שם). ז נ"א באורייתך
 (פרעמיסלא אמסטרדם קרימונא והשמטות שם). ח נ"א
 קב"ה מחשבה טובה מצרפה למעשה (השמטות שם).
 ט נ"א וכולהו אמרו (השמטות שם). י נ"א לכל משריין דיליה דכלהו שתקין ושמעין למלוך (השמטות שם).
 כ נ"א דאינהו (קרימונא). ל נ"א לקב"ה (השמטות שם). מ נ"א ל"ג ואודי (השמטות ח"ג דף שז ע"א). ס הכי
 גריס בדפוס קרימונה וספר הבהיר ובכל הדפוסים הגירסא חכמה. נ"א כמה (השמטות שם). פ הכי גריס
 בדפוס קרימונא ובכל הדפוסים גריס דאמרו. נ"א לא גריס דאמרו (השמטות שם). ק נ"א מוסיף לשמוע בקול
 דברו ול"ג וגו' (השמטות שם). ר נ"א ל"ג ודשכינתיה (השמטות שם) נ"א ומשכינתיה' (קרימונא). ש נ"א
 ויתיר מה דאיהו כתוב על ירך (השמטות שם). ת נ"א כתו' (קרימונא). ב נ"א במלוי ול"ג כלמוד (קרימונא)
 נ"א כמלוי (השמטות שם). ג נ"א מוסיף לקטרגא ליה (השמטות שם). ד נ"א מוסיף כולהו עלאין (השמטות
 שם). ה נ"א וברעותא (השמטות שם). ו נ"א ל"ג ע"כ (השמטות שם).

מעלות הסולם

מאמר ויהלום והנה סלם מוצב ארצה

והם שותקים ושומעים בדבריך, משום שרצונך
 בהם לייחד את הקב"ה ושכינתו בכל המחנות
 שלו.

שעט) וכל מה דקב"ה וכו': וכל מה
 שהקב"ה הבטיח והודה לעשות לך כמה טובות
 שאין להם סוף כלם אמרו נעשה ונשמע.
 ולפיכך אמרו ברכו ה' מלאכיו גבורי כח וגו'.
 והתקיף בך שהרי הקב"ה ושכינתו, וכל
 המחנות שלו ושל שכינתו, הסכימו לעשות
 כל רצונך ויותר מדאי נכתב על ידך, ולא
 נפל דבר קטן מכתיבת ידך שלא נתקיים.
 אשדי האדם שאדונו מחשיב אותו כגופו,
 רעושה

פה עמנו עומד היום ואת אשר איננו פה עמנו
 היום, כן כשאתה עוסק בתורה ובתפלה, הקב"ה
 מקהיל את העליונים והתחתונים וכל אותן
 הנשמות שכבר היו ושעתידים להיות וכל
 מחנות המלאכים, ויורד בצלם שלך, לקבל
 התפלה שלך, התורה שלך, משום שהמחשבה
 שלך הוא לייחד את הקב"ה ושכינתו בכל
 המחנות שלו למעלה ולמטה.

שעח) באורייתא ובצלותך קב"ה וכו':
 בתורה ובתפלתך, הקב"ה מצרף מחשבה טובה
 למעשה, וכעין שהוא אמר אנכי, והם אמרו
 נעשה ונשמע, כן עשה הקב"ה לכל המחנות,
 (דפווי דף רס"ז ע"א)

מאמר ויזכור אלקים את רחל

(שפ ז ז) ויזכור אלהים את רחל. בשרה כתיב פקידה, וברחל כתיב זכירה, אמאי. בגין דזכור אתרשים ביעקב, דאיהו ברית שלום, כד אתעביד יוסף. ובמה, כד נטל שור בהדיה, דלא יתקיף לסטרא אחרא. ובגין כך אתקרי יוסף בכור, דהוא שור דנטל, בכור שורו ודאי. ויהוא שור תם, (ק) ויעקב איש תם, רבון ושליט, מאריה דביתא, דהוא שור תם שארי בגויה. ע"ב.

מאמר לי הכסף ולי הזהב

(שפא ז ר) לי הכסף ולי הזהב. מאי לי הכסף ולי הזהב. משל למה הדבר דומה, למלך מ שהיו לו שתי אוצרות, אחת של כסף, ואחת של זהב. שם של כסף בימינו, ושל זהב בשמאלו. אמר, זה יהיה מזומן ל וקל להוצאה. ועושה דבריו בנחת, ויהיה דבק עם העניים, ומנהיגם בנחת. ו היה דאמרינן, (ש) ימינך יי נאדרי בכח. ואם שמח ז אדם בחלקו טוב. (שפב) ואם לאו (ח) ימינך יי תרעץ אויב. מאי ימינך יי תרעץ אויב. אמר לו, זה הזהב, דכתיב לי הכסף ולי הזהב. ו למה נקרא שמו זהב. שבו

הגופי גרסאות

מסורת הזהר

(ז) (בראשית ל') וירא קי"ט צ"ג. (ק) (בראשית כ"ה) ז בדפוסים ישנים כתוב כאן שייך לך קנ"ט ע"ב
אצל מאמר ויזכור סימן נ"א. י נ"א והוא שור שור
תם (פרעמיסלא וילנא אמסטרדם קרימונא). ל בדפוסים
ישנים כתוב כאן רעיא מהימנא פתח ר' שמעון השייך
לך קסה ע"א אצל ויעקב הלך תמצא בחלק ג' דף רכז ע"ב ספר הבהיר שייך לך די"ז ע"א למטה קודם
ויקרבו ימי וכו'. סימן נב. נ"א מוסיף ד"א ואשר אין לו כסף לכו אליו כי יש אצלו כסף דכתיב לי הכסף
ולי הזהב (ספר הבהיר) נ"א בפי לי הכסף ולי הזהב ולי הכסף מבעי ליה למלך שהיו לו שתי
אוצרות נתן של כסף לימינו ושל זהב לשמאלו מאי כסף כסופא דכולא כסיפין להאי דרגא דחסד עליון מאי
זהב זה הב וסימנך היא עלוקה דורדייא דחמרא דיצחק אמרה הב הב וכו' (לבנת הספיר לר"ד בריי בנו של
הרמב"ן פרשת לך דף ט"ז ע"ד). מ נ"א שיש לו שני אוצרות אחד של כסף ואחד של זהב (ספר הבהיר).
נ נ"א וקל להוציאו (ספר הבהיר) נ"א זה יהיה מקומו וקל להוציאו (בנרפס) נ"א זה של כסף יהא נקל להוציאו
זנוח לעניים כו' (אוצרה כבוד תענית רפ"ג). ס נ"א והוא יהיה (קרימונא) נ"א והוא יהיה דבוק עם העניים
(הבהיר). ע נ"א היא (פרעמיסלא) נ"א הה"ד (ספר הבהיר). צ נ"א ליג אדם (ספר הבהיר). ש נ"א למה
אמסטרדם פרעמיסלא.

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה שלם מוצב ארצה

ועושה לו כבוד כצורתו שיהיו שקולים דבריו בתורה ובתפלה כמו שנלמדו בהר סיני. ואין אחד שיפתח פה לקטרג. אלא העליונים והתחתונים הם בהסכמה אחת וברצון אחד.
(שפ) ויזכור אלקים את וגו': ויזכור אלקים את רחל. שואל בשרה כתוב פקידה זה פקד. וברחל כתוב זכירה למה. ומשיב משום שזכור נרשם ביעקב שהוא ברית שלום כשנעשה יוסף. ובמה כשנטל עמו בחינת שור שלא יתן חוזק לצד האחר. ולפיכך נקרא יוסף בכור, כי שור ההוא שלקח בכור שורו ודאי.
(דפו"י דף רס"ז ע"א)

וזה הוא שור תם, ויעקב איש תם, רבון ושולט בעל הבית, שאותו שור תם שורה בתוכו. (ועיין בפרשת שלח בסלם במאמר מה בין תם לתמים.)
שפא) לי הכסף ולי וגו': א"צ פירוש. שפב) ואם לאו ימינך וגו': ואם הוא לא שמח בחלקו אז ימינך ה' תרעץ אויב. מהו ימינך ה' תרעץ אויב. אמר לו, זה הזהב, פירוש הדינים שבקו השמאל. שנאמר לי הכסף ולי הזהב. ולמה נקרא שמו זהב. שבו כלולות שלש מדות: חו"ב ז"א מלכות. ומפרש

כלולות שלש מדות. הז, ז' מדות. הה, ה' ת אחדות. הב' חכמ"ה ובינ"ה. ונקראת נשמה זו, על שם אצילות ה' ספירות אחרונות וה' שמות לנשמה ב רוח חיה יחידה נשמה נפש.

שפג) ג מאי עבידתיה, כסא היא ה' לז, דכתיב א) כי גבוה מעל גבוה שומר ד וגבוהים עליהם. ה וב' היא קיומם. כד"א בבראשית. ו ומאי עבידתיה הכא. ז משל למה הדבר דומה ח לאחד. שהיה לו בת טובה, ונעימה, ושלימה, ונאה, והשיאה לבן מלך, והלבישה ועטרה, וקשטה, ונתנה לו ט עם ממון רב, אמר אפשר למלך זה לשבת י חוץ מביתו. כ אמרת לא, אפשר לו לשבת כל היום תמיד עמה, אמרת לא, הא כיצד שם חלון בינו לבינה, וכל שעה שצריכה הבת לאביה, או האב לבתו ל מתחברין יחד בחלון. הה"ד, ב) כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה, מ ע"כ.

שפד) נ וכתוב ט ג) וויהם כסף * ואדניהם נחשת דאינון מאני שמושא, לאשתמשא משכנא בהו, אבל הכא ט באלין לבושין דיקר, לא בעי לאשתמשא

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

א) (קהלת ה'). ב) (תהלים מ"ה) ויחי קפ"א צ"ב. ת נ"א אחרונה (דפוסים ישנים) ולא גריס אחדות. ב נ"א ס"א נר"ן ח"י סימנא נפש רוח נשמה חיה ג) (שמות כ"ו). יחידה (דפוסים ישנים) נ"א זכר והוא זי"ן הנשמה והיא הה"א וחמשה שמות לנשמה רוח חיה יחידה נפש נשמה (ספר הבהיר) נ"א רוח חיה נשמה יחידה נפש (כתב יד א') נ"א רוח יחידה חיה נשמה נפש (כתב יד ב) נ"א רוח חיה יחידה נשמה (כתב יד ד') [נוחסר בכתב יד נפש]. ג נ"א מאי עבידתיה בה"א והוא כסא לזי"ן דכתיב (ספר הבהיר) נ"א מאי עבידתיה כסא הוא ה"א לזי"ן כו' (כתב יד א—ג) נ"א ומאי עבידתיה הכא כסא היא ה' לו' דכתיב וכו' (רקנטי פ' בראשית ו' ע"ב). ד נ"א לא גריס וגבוהים עליהם (ספר הבהיר). ה נ"א ובי"ת היא קיומם כדאמר בראשית ברא (ספר הבהיר). ו נ"א ומאי עבידתיה בה"א (בנדפס). ז נ"א משל למלך שהיה לו בת יחידה כו' (שמו"ר ר"ס תרומה). ח נ"א ל"ג לאחד (קרימונא) נ"א למלך (ספר הבהיר). ט נ"א בממון רב אפשר לו למלך לישב חוץ מביתו אמרת לא (הבהיר). י נ"א חוץ מביתו (בנדפס) נ"א לעמוד חוץ מביתו כו' (אוצר הכבוד). כ נ"א אמר לא (קרימונא). ל נ"א מתחברים יחד דרך החלון (ספר הבהיר). מ ל"ג ע"כ (ספר הבהיר). נ נ"א לא גריס וכתוב (דפו"ק). ס נ"א ל"ג וויהם כסף (קרימונא). ע נ"א כאלין (קרימונא).

מעלות הסולם

מאמר ויחלום והנה סלם מוצב ארצה

מה מורה עליה לתפארת, ומשיב כך היא כסא ה' היינו מלכות. לז' שהוא ז"א, שכתוב כי גבוה וגו'. וכך הם מקבלים קיומם מחכמה ובינה וכו', השאר א"צ פירוש. שפד) וכתוב וויהם כסף וגו': וכתוב וויהם כסף ואדניהם נחשת, שהם כלי שמוש בשביל המשכן שה"ס נוקבא דז"א להשתמש בהם. אבל כאן באלו לבושי כבוד של כהן גדול, אין להשתמש בהם לשום אדם אחר חוץ מהכהן הגדול ששמן משחת קודש על ראשו. שכתוב

ומפרש הז' של זהב, ז' מדות היינו ז"א עם עטרת היסוד. הה' של זהב, ה' אחדות, כי ספירות המלכות הן אחדות, ושל ז"א עשרות, ושל בינה מאות וכו'. הב' של זהב, חכמה ובינה. ונקראת מלכות נשמה, על שם אצילות ה' ספירות אחרונות. כלומר על שם עלייתה לתפארת שהוא ג"נה דחסדים היא כוללת ה' הספירות מתפארת ולמטה. וחמשה שמות לנשמה: נפש, רוח, נשמה, חיה, יחידה. שפג) מאי עבידתיה כסא וכו': שואל (דפו"ק דף רס"ו ע"א *) דף רס"ו ע"ב)

בהו בר נש אחרא, בר פ מכהנא רבא, דרבו משח קודשא על רישיה. דכתיב,
 (ד) ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת, ד באינן לבושין דמי
 לגוונא דלעילא.

מאמר פרי עץ הדר

שפה (ש ה) מאי פרי עץ הדר. אילנא דאתרוגא. ומאי הדר. היינו הדר
 על הכל. והיינו הדר דשיר השירים. א דכתיב ביה, (ו) מי זאת הנשקפה כמו
 שחר. ב והיינו על שם נקבה, ועל ג שמה נלקחה נקבה מאדם, שאי אפשר
 להתקיים עולם התחתון, בלא נקבה ד ומאי טעמא ה אקרי נקבה. על שם
 שנקביה רחבים, ויש לה נקבים יתרים על האיש. ו ומאי ניהו נקבים. שדים
 ורחם ז ובית קיבול ח הולד.

שפן) ט ומאי ניהו שאמרה שיר השירים שהוא הדר לכל ספרי הקדש.
 י אין, דא"ר יוחנן כל הספרים קדש, ושיר השירים קדש קדשים. ומאי ניהו
 קדש קדשים. אלא קדש, שהוא קדש לקדשים. כ ומאי הם קדשים. אלו שכנגד
 ו קצוות שבאדם, וקדש הוי להו, קדש לכלהו.

שפז) ומאי ניהו קדש. זה אתרוג, שהוא הדר הכל ולמה נקרא שמו
 הדר. אל תקרי הדר, אלא ל הדר, זה אתרוג שהוא נפרד מאגד הלולב, ואין
 מצות לולב קיימת אלא בו. והוא גם כן אגוד עם הכל. שעם כל אחד הוא, ועם
 כולן יחד הוא.

חלופי גרסאות

מסורת הזהר

(ד) (שמות כ"ח) ויחי מ"ה צ"ו. ה) (ויקרא כ"ג) ויחי
 ס"ז צ"ב. ו) (שה"ש ו') בראשית א' רל"ב צ"ג.
 פ בכל הדפוסים הגירסא כהנא והגירסא (מכהנא)
 בסוגריים. צ ג"א ל"ג (ועשית) (קרימונא). ד ג"א
 דכאינן (קרימונא). ש בדפוסים ישנים כתוב כאן
 סימן ג"ג ספר הבהיר שיין לוף ר"כ ע"ב אחר לארקא מיא לכירא. ג"א מוסיף מאי פרי עץ הדר כדמתרגמינן
 פרי אילנא אתרוגין ולולבין מאי הדר היינו הדר הכל (ספר הבהיר). א ג"א דאמר בהו ול"ג דכתיב ביה
 (ספר הבהיר). ב ג"א מוסיף יפה כלבנה ברה כחמה איומה כנדגלות (ספר הבהיר). ג הכי גריס בדפוס
 קרימונא וספר הבהיר ג"א שמא. ד ג"א ואמאי טעמא (קרימונא). ה ג"א אתקריאת (ספר הבהיר). ו ג"א ומאי
 ניהו נקבי (אמסטודם וספר הבהיר וקרימונא). ז ג"א לא גריס ובית קיבול הולד (קרימונא). ח ג"א ל"ג הולד.
 ט ג"א ומאי ניהו שאמרת שיר השירים דהוא הדר אין הדר הוא לכל ספרי הקודש (ספר הבהיר). י ג"א לא
 גריס אין (קרימונא אמסטודם טרעמיסלא). כ ג"א ומה הם הקדשים אלו שהם כנגד שש קצות שבאדם
 וקודש הוי להו קודש לכולהו (ספר הבהיר). ל ג"א הדר בפתח תחת ה' וקמץ תחת ד' (ספר הבהיר).

מעלות הסולם

מאמר פרי עץ הדר

שכתוב ועשית בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד
 ולתפארת. כי בלבושים האלו הוא דומה
 לכעין שלמעלה. עיין בזהר ויחי אות קל"ג.
 שפה) מאי פרי עץ הדר וכו': מכאן
 (דפו"י דף רס"ז ע"ב)
 עד אות שצ"א א"צ פירוש וענין לולב וארבעה
 המינים עיין בסלם פרשת נת במאמר ההוא
 יודאי. ובפרשת צו מאמר ד' מינים והושענא
 רבה.

שפח) n ומאי לולב. כנגד חוט השדרה. וענף עץ עבות, שענפיו חופין את רובו, ואם אין ענפיו חופין את רובו, אינו כלום, מפני מה. משל לאדם שבזרועותיו יגן על ראשו, הרי זרועותיו שנים, וראשו שלשה. והיינו ענף לשמאל, עבות לימין, n ונמצא עץ באמצע, ולמה נאמר בו עץ, s שהוא שורש האילן.

שפט) u ומאי z) ערבי נחל. כנגד שוקי האדם, שהם שתיים. ומאי ניהו לישנא דערבי נחל. משום דגדול שבהם הוי למערב, ומשם יונק כחו. ושל צפון p הוא קטן ממנו, מהלך ת"ק שנה, והוא ברוח צפונית מערבית, ובו פועל, ונקרא על שמו, והם שניהם y עצים.

שצ) q ד"א ערבי, שפעמים מערבין פעולתן זה עם זה. מאי ערבי נחל. נחל הוי. על שם המקום שהם קבועים בו, ששמו נחל. כדכתיב, (ח) כל הנחלים הולכים אל הים. מאי ניהו ים. הוי אומר זה אתרוג. ומנא לן דכל מדה ומדה מאלו השבעה אקרי נחל. שנאמר, (ט) וממתנה נחליאל. אל תקרי נחליאל, אלא נחלי אל.

שצא) s מה לב ת הדר פרי הגוף, אף a ישראל b פרי עץ הדר. מה אילן תמר ענפיו סביביו, ולולבו באמצע. אף ישראל, נטלו גוף האילן ג הזה, ד שהוא לבו, וכנגד הגוף, חוט השדרה באדם, שהוא עיקר הגוף. ה ולמה לולב זה כתיב לו לב, אף לב מסור לו. ומה לב. זה שלשים ושתיים נתיבות ו חכמה בו. אף בכל נתיב מהן צורה שומרת, z שנאמר י) לשמור את דרך עץ החיים. ח

מסורת הזהר

חלופי גרסאות

z) (ויקרא כ"ג) ויחי ס"ז צ"ב. ח) (קהלת א') בראשית א' צ"ד צ"ב. ט) (במדבר כ"א) וילך ט"ו אות מ"ח בסגים הזהר. י) (בראשית ג') בראשית ב' ע"ו צ"א.

יבין על ראשו (ספר הבהיר). n נ"א נמצא (ספר הבהיר). וערבי נחל אלו כנגד שוקי אדם שהם שנים (ספר הבהיר). ולא גריס עצים (ספר הבהיר). q נ"א ד"א ערבי נחל הוי אומר על שם המקום שהם קבועים בו ששמו מלא ומאי ניהו ים זה הוי אומר זה אתרוג ומנא לן וממתנה נחליאל אל תקרי נחליאל אלא נחלי אל (ספר הבהיר). ש בדפוסים ישנים כתוב כאן (ועוד שם). זה האות נמצא לקמן חלק ב' דף רע"א ע"ב סימן ג' נ"א מוסיף וכל הצורות הקדושות [כחות הצורות הקדושות] (רקנטי ויצא כ"ט א') ממונות על כל האומות וישראל קדושים נטלו גוף האילן ולבו (ספר הבהיר) נ"א וכל הצורות הקדושות הממונות על האומות וישראל קדושים נטלו מגוף האילן ומלבי (השמטות ח"ב סימן ג'). ת נ"א מוסיף שהוא הדר (ספר הבהיר). א נ"א מוסיף ישראל נטלו (ספר הבהיר והשמטות שם). ב נ"א ל"ג פרי (השמטות שם). ג נ"א זה (ספר הבהיר). ד נ"א שהוא לבן (בנדפס). ה נ"א ומה (ספר הבהיר) נ"א ומה לולב לו לב כתיב מסורת כי לולב הם לו (ספר הבהיר). ו נ"א מוסיף פלאות חכמה (ספר הבהיר). z נ"א דכתיב (ספר הבהיר). ח בדפוסים ישנים כתוב כאן רפ"ט ריש ע"א תמצא בחלק ב' בזהר דף קט"ו. המלאך הגואל קודם ת"ח תמצא בזהר ח"ג דף קפ"ו ע"א. תוספתא יהי דן נחש השייך לדף רנ"ג ע"ב תמצא בחלק ג' דף קצד.